

YENİ EVRE

Genişletilmiş Yeni Baskı

Uğur DAĞLI - C. DAĞLI

Yeni DÖNEM Yayıncılık
Kitap Dizisi: 1

Uğur DAĞLI - C.DAĞLI

YENİ EVRE

Uğur DAĞLI · C.DAĞLI

YENİ EVRE

Genişletilmiş Yeni Baskı

**Yeni Dönem Yayıncılık
Bas. Dağ. Eğt. Hiz. Tan. Org. Tic. Ltd. Şti.
Sofular Mah. Sofular Cad. 52/3
Fatih/İSTANBUL
0 212 531 44 83**

YENİ DÖNEM Yayıncılık Kitap Dizisi

I. Baskı

Temmuz-2004

(Kitabın ilk baskısı Yeni Evre Yayıncılık Ltd.Şti. tarafından Şubat 2002'de yapılmıştır.)

Baskı:
Ser Matbaacılık

İÇİNDEKİLER

☞ Önsöz	7
☞ Sıçrama Çağı	9
☞ Çağın Gerçeği	17
☞ Yeni Evre	26
☞ Dünya Tarihinin Yeni Bir Evreye Girmesinin, Dünya Devrim Sürecine Etkisi	34
☞ Kısa Tarih	40
☞ Proletarya Mücadelesinin Tarihsel Gelişimi	46
☞ Tekeller ve Proletaryanın Mücadelesi	54
☞ Kapitalizmin Yıkımı	58
☞ Dünyada Ekonomik İlhak	61
☞ Kapitalizmin Süreklilik Kazanması, Ekonomik Kriz ve İşsizlik	63
☞ Bireyin Tam Gelişimi	67
☞ Proletarya Enternasyonalizmi	71
☞ Geniş Kitleler Dünyayı Değiştirmek İçin Harekete Geçiyor	74
☞ Kapitalizmin Tarihsel Zorunluluğu Bitmiştir	78
☞ Bugün ve Geçmişin Büyük Savaşı	82
☞ Bütünlük Çağı	86
☞ Komünist toplumun Zorunluluğu	90
☞ Proletaryanın Bağımsız Sınıf Hareketi	93
☞ Tarihin Gelişimi	96
☞ Yeryüzü Mücadele Alanı	99
☞ Doğal Tarihi Süreç	102
☞ Küresel İç Savaş	104
☞ Nesnelik Toplumsal Devrim Diyor	107
☞ Kapitalist Özel Mülkiyet Ve Zor	111
☞ İşbirlikçilik Güvence Değil	114

☞ Yeni Evrede Sınıf Mücadelesi	116
☞ Emperyalist-Kapitalist Sistem Kuşatma Altında	118
☞ Burjuvazi Dünyaya Egemen Olamıyor	121
☞ Proletaryanın En Yaşamsal Sorunları Devrim Sorunu	
Haline Gelmiştir	124
☞ Dünya Proletaryasının Nitelik Yükselişi	128
☞ Yarına Bakmak	131
☞ Proletarya Sınıf Mücadelesinin Çetin Döneminde	135
☞ Boyun Eğmekten Başkaldırıya	139
☞ Kitleler Tarihin Bilincinde	142
☞ Özgürlük Çağının Tarihsel Koşulları	145
☞ İnsanın ve Doğanın Başkaldırısı	149
☞ Yeni Durumda Bulunuyoruz	154
☞ Bugünkü Devrim Ortamı Öncekilerden Farklıdır	158
☞ Yeni Evre Gerçekliğini Herkese Kabul Ettirecektir	162
☞ Mesele Sınıfları Kaldırmaktır	166
☞ Dünya Proletarya Ordusunun Bir Müfrezesi Olmak	170

EK

☞ Kapitalizmden Komünizme Geçişte Komünist Partisi	175
☞ Proletarya Enternasyonalizmi Öne Çıkıyor	190
☞ Dünyadaki son Gelişmeler ve Proletaryanın Devrimci Görevleri	197

GENİŞLETİLMİŞ YENİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitabın, birinci baskısında olduğu gibi, ikinci baskısı da, farklı tarihlerde yazılmış yazılardan oluşuyor. Bu biçimde oluşmuş bir kitabın kendine özgü kusurları olacağı açıktır. Ön planda tutulan, konunun iç bütünlüğüdür. Bu, sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, konunun daha iyi anlaşılması için bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Yeni Evre, daha kitap olarak yayınlanmadan, sosyalist hareketin dikkatini çekti. Bu ilgi, kitapla birlikte arttı. Ancak, tüm bunlar sessizce oluyordu. Her zaman olduğu gibi, bu defa da görüşlerimize karşı bir sessizlik duvarı örüldü.

Bununla birlikte, kitabın, etkisini geniş bir alanda gösterdiği de bir gerçektir. Buradaki görüşlerden etkilenenlerin, yararlananların sayısı artıyor. Ne var ki bu etkilenme, henüz öze yönelik değil. Görüşler, en kaba ve yüzeysel biçimde alınıyor. Sonuçta, orta yere, Yeni Evre'nin karikatürleri çıkıyor.

Kapitalist dünyada, milyonlarca emekçi, kadın, erkek ve genç insan, yaşadığı ekonomik ve toplumsal koşullara karşı ayaklanma içinde. Proletarya, burjuvaziyle, mevcut dünyayı alt üst edecek bir savaşıma tutuştu. Bu devrimci başkaldırı, bir yanıyla eski dünyanın çökmesinde, bir yanıyla da, yerini alacak yeni dünyanın maddi koşullarının, her bakımdan olgunlaşmasından ve tüm bunların bilince yansımalarından ileri geliyor.

Kapitalist özel mülkiyet, toplumsal mülkiyete dönüşecektir. Bu dönüşüm, hem diyalektiktir, hem de tarihsel bir zorunluluktur.

Bu dönüşümü gerçekleştirecek biricik devrimci sınıf, proletaryadır. Proletarya, devrimci görevlerini, yeni tarihsel koşullarda yerine getirmektedir.

Yeni tarihsel durumu, tüm yönleriyle ortaya koymak, bizim için bir görev olarak durmaktadır.

SIÇRAMA ÇAĞI

Proletaryanın eylemleri bütün dünyada büyük bir gelişme içinde. Proletaryanın devrimci mücadelesi her yerde yükselişte. 1 Mayıs 2000’de proletaryanın dünya çapındaki mücadelesinde tam bir patlama (sıçrama) yaşandı. Dünyada bugün yaşanan gelişmeler, 68 dünya eylemlerinden daha ileri düzeyi temsil ediyor. 68’de gençliğin öne çıkışı belirgindi, bugün ise proletarya öne çıkmıştır. Kapitalizmin evriminin geldiği yer, olayların dünya düzeyindeki gelişmeleri proletaryayı öne çıkartıyor. Olaylar dünyada devrimci yönde seyrediyor.

Proletaryanın devrimci mücadelesi, kapitalizmin, sosyalizme şiddetli saldırılarının olduğu ’80 ve ’90’lı yılların ardından bu yüzyıla doğru yükselişe geçti. Bunun ilk güçlü işaretleri ’90’lı yılların ortalarında verildi. Dünya burjuvazisi, o zaman bunun farkında değildi. Emekçi sınıfların sokak gösterilerinin, ayaklanmalarının geçici olacağını ve bunun üstesinden geleceğini düşünüyordu. Öyle olmadığı Seattle ayaklanması, Davos, Washington, Güney Asya ayaklanmaları, Latin Amerika ayaklanmaları ve sokak savaşlarıyla açık olarak ortaya çıkmıştır. 1 Mayıs tam bir patlama oldu. Bütün kıtalarda milyonlarca işçi, halk kitleleri sokağa çıktı. Her yerde anti-kapitalist sloganlar ön plandaydı. Proletaryanın devrimci perspektiflerinin kendisini kabul ettirdiği anti-kapitalist ayaklanma, eylemde ve bilinçte ileri doğru bir sıçramadır. Proletaryanın ve halk kitlelerinin anti-kapitalist dünya ayaklanmaları, yüzyılımızı sosyal-devrimler ve sosyal-ayaklanmalar yüzyılı yapan gelişmeleri bugünden

Yeni Evre

başlatmıştır. Ekonomik ve tarihsel koşullar bütün kıtaların devrimci dönüşüm sürecine girmesi için yeterince gelişkindir.

Her geçen sürede, daha çok kitle anti-kapitalist ve anti-emperyalist eylemlere yöneliyor. Yaşam hakları gaspedilen milyonlar, yaşam koşullarını değiştirmek için, dünyayı değiştirme eylemlerine atılıyorlar. Kitlelerin büyüyen sayılarla eylemlere başvurmaları dünya çapında devrimci yükseliştir. Her eylem, yeni eylemleri ateşliyor. Her yeni eylem, öncekinden daha büyük ve etkili oluyor. Emperyalist ülkelerde bugüne kadar on yıllar boyu görülmeyen kitle eylemleri ard arda görülmeye başladı. Dünyada on yıllar, aylara sığıyor. Aylar haftalara, günlere doğru gidiyor. Gerçek nedenleri ekonomik ve tarihi sürecin içinde yatan milyonların ayaklanması, uzun birikimin patlama biçiminde kendisini belirginleştirmesidir. Kitle ayaklanmasının, toplumsal devrimin belirginleşmesi kapitalizmin çelişmeli, antagonist evriminin geldiği yeri tanımlıyor. Kapitalizmin emperyalist aşaması toplumsal devrim çağını başlattı. 21. yüzyıl bu çağın bütün ulusları, halkları, proleter kitleleri kapsayacağı bir çağ olacaktır.

Burjuvazi bunu kavramış değil. NATO, belirlediği “ayaklanma yüzyılı” tezini, çağı kavradığı için değil, kendi varlık nedenini bir temele dayandırmak için ortaya koydu. Leninist Parti çok önceden, bu yüzyılın sosyal-devrimler ve sosyal-ayaklanmalar yüzyılı olacağını inandırıcı biçimde belirtmiştir. Dünyayı değiştirecek toplumsal devrimler çağı, sermaye dünyasına son verecek yeni aşamaya girdi.

Anti-kapitalist toplumsal hareketlerdeki sıçramanın nedenlerini kapitalizmde aramak gerekir. Emperyalist aşamadaki kapitalizm, kapitalizmin çürüme, çöküş aşamasıdır. Yani kapitalizm, üretici güçlerin gelişmesi için oynaması gereken ileri rolü oynadıktan sonra, geliştirdiği kendi öz toplumsal güçlerinin gelişimi önünde ayak bağı oldu. Bu ayak bağı olma durumu karşılıklıdır. Kapitalist ü-

retim ilişkileri üretici güçlerin önünde ayak bağıdır; üretici güçler de kapitalizm önünde ayak bağıdır. Bu durum, kapitalizmi çöküşe götüren bir gelişmedir. Kapitalizmin çürüme, çöküş aşamasına gelmesi, kapitalist evrimin, en sonunda sosyal devrim noktasına gelmesidir. Kapitalizmin bu çürüme aşamasında süreç, uzun süreli, yavaş değil sıçramalı işler. Kapitalizmin çöküş dinamikleri sıçramalı olarak, kapitalizmin yıkılışını yoğunlaştırırlar. Eğer bu anlaşılmazsa, 20. yüzyılın ve 21. yüzyılın toplumsal devrimleri anlaşılabilir.

Kapitalizmin bütün çelişkilerini, hareket yasalarını, antagonyizmalarını daha üst düzeyde üreten emperyalizm, kapitalizmin son aşaması, sosyalizmin öngünüdür. Toplumsal devrimler çağını başlatan Ekim Devrimi, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin, uluslararası koşulları tarafından hazırlandı. Ekim öncesinde devrimin objektif koşulları bütün dünyada ortaya çıktı. Ekim Sosyalist Devrimi, devrimin dünya çapındaki objektif koşullarının ürünüdür. Objektif koşulların dünya çapında devrimci olması, eski kapitalist dünyanın yıkılış sürecinin nasıl sıçramalı işlediğinin ifadesidir. Tüm dünya Ekim Devrimi'nin ardından tam bir yüzyıl toplumsal devrimlere sahne oldu. Kapitalizmden komünizme geçiş çağı, toplumsal devrimler ve proletarya diktatörlüğüyle başladı. Sınıfsız topluma devrimci geçiş dönemi, tam bir sıçramadır; eski toplumun yerine yeni toplumun kurulduğu bir sıçrama.

Emperyalizm, kendi içindeki toplumsal devrimlerden, dünyanın zenginlik kaynaklarına, toprağa ve emeğe el koyarak, dünya artı-değerini gaspederek, elde ettiği dünya sömürsününün bir kısmını kendi proletaryasının üst tabakasına vererek kurtuldu. Yani emperyalist aşamadaki kapitalizm, suni yollarla kendi yıkılışını geciktirdi. Bunu kapitalizmi ve toplumsal devrimleri bütün dünyaya yayma pahasına gerçekleştirdi. Sermayenin dünya çapındaki egemenliği, maddi servetin daha az elde toplanması ve kapitalizmin bütün işleyiş yasalarının işleme sonucu, günümüzde, bu egemenlik altın-

da kalan toplumsal sınıflar için tam bir alt-üst oluş oldu. Kapitalizmin dünya ekonomik krizi, üretici sınıflar ile küçük burjuvalar için görülmemiş bir yıkımdır. Kapitalizmin dünya ekonomik krizi sürekli olduğundan, emekçi sınıfların ve küçük burjuvaların yıkımı da sürekli olmuştur. Ekonomik kriz, mali kriz ve tekellerin dünya çapında birleşmeleri sonucu, kapitalizmin ezdiği kitlelerin yaşamında belirgin bir kötüleşme görüldü. Kitlesele işsizlik kapitalizmin üstüne çığ gibi düştü. Dünya işsizler ordusu, toplumsal üretim sürecine dönemeyecek durumda. İşsiz bırakılmaları sonucu dünyada on milyonlarca kitlenin yaşam hakkı elinden alınmıştır. Yani milyonlarca insan dünyadan kovulmuştur. İşsizliğin bu kadar büyümesi, büyüme eğiliminin sürmesi, çalışanların ücretlerini ve yaşam koşullarını daha aşağılara çekiyor. Çeşitli sömürü ve servet elde etme biçimleriyle milyonlarca küçük mülk sahibi, mülkiyetinden uzaklaştırılmıştır. Proleterleşme süreci ve yarı-proleterleşme süreci daha çok insanı kapsayarak yoğunlaşmış durumda. Bütün dünyada milyarlarca insanın yoksullaşması, yaşamının alt-üst olması tarihin en büyük yıkımlarından biridir. Bu yıkımın boyutları her geçen gün derinleşiyor.

Kapitalizmin ekonomik krizi, burjuvazinin üretici güçleri yönetememesi ve onların gelişiminin önünde engel olması, sermayenin büyümesi, merkezileşmesi dünya ticaretinin krizi ve başka ekonomik nedenlerle mülksüzleşmede ve işsizlikte sıçramalı gelişim yaşandı. Kısa sürede milyonlarca çalışan işsiz kaldı. Borsalara bağlanmış olan milyonlarca küçük burjuva bir anda kendisini yoksullar arasında buldu. Sadece Güney Asya ekonomik krizi sırasında borsalardaki sarsıntı sonucu yüz milyonlarca küçük mülk sahibi, bütün servetini yitirdi ve yoksullar arasına girdi. Kitlelerin ekonomik yaşamı kısa süre içinde yıkım yaşıyor. Sermaye daha büyük bir güçle ve daha yoğun olarak büyüyor, bu ise zenginliğin bir kutupta birikimine karşı, yoksulluğun karşı kutupta daha büyük kitleyi kapsaya-

cak biçimde birikmesi demektir. Bu ise sınıf çelişkilerinin ve antagonizmasının şiddetlenmesi demektir.

Proletaryanın dünya düzeyindeki devrimci yükselişi, olgun koşullarda gündeme geliyor. Toplumsal devrim için hazır olan yalnızca maddi koşullar değil, dünyanın politik koşulları da, objektif olarak bu devrim için uygundur. Bugünkü devrimler, daha uygun koşullarda gündeme gelen devrimlerdir. 19. yüzyılda gündeme gelen proleter ayaklanma ve devrimler, uygun dünya koşullarına sahip değillerdi. Bu nedenle başarılı olamadılar. Tekelci kapitalizm, devrimin maddi koşullarını olgunlaştırdı. 20. yüzyıl, devrimlerin koşullarının bütün yönleriyle ortaya çıktığı bir dönem olarak geçti. Her ülkede devrimin hazırlanışı, kapitalizmin eşitsiz gelişimi sonucu farklı farklı zamanlarda gündeme gelse de, dünya koşulları açısından uygun olanaklara sahipti. Sosyalizmin Ekim Devrimi'yle gerçekleşmeye başlaması ve ardından bir dizi ülkenin sosyalizme geçmesiyle sosyalizmin bir sistem haline gelmesi, bütün ülkelerde halkları sosyalizmin etkisine soktu. Halkların ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşları, güçlü bir sosyalist sistemin desteğinde gerçekleşti. Sosyalist sistemin güçlü desteği ve sosyalizmin başarılı ilerleyişi, bütün dünyada emperyalist-kapitalist sisteme karşı mücadelelerin yükselmesini ve kimi yerlerde zafere ulaşmasını sağladı. Emperyalizmin büyük ekonomik, askeri ve politik gücüne karşın, tarihsel koşullar halkların kurtuluşu için uygundu. Bütün ülkelerin proleterleri ve halkları, bu tarihi koşullarda emperyalist-kapitalist sisteme karşı ayaklandılar.

Ekim Devrimi ve Doğu Avrupa Devrimleri emperyalizm altında, dünya savaşlarının yol açtığı koşullarda gerçekleşti. Ekim Devrimi'nin gerçekleştiği koşullarda dünya savaşının yol açtığı ekonomik yıkım, sosyal yıkım dünyada devrimin objektif koşullarını oluşturdu. Bugün ise devrimin dünya çapındaki objektif koşulları dünya savaşlarının yol açtığı koşullardan değil, emperyalizmin

genel koşullarından doğmuştur. Emperyalist aşamadaki kapitalizmin bütün gelişme yasaları, ekonomik krizler, sınıf savaşları, sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki büyük mücadele ve başka nedenlerle doğmuş olan dünya koşulları, toplumsal devrim için uygun bir durum yaratmıştır.

Bir ülkede, devrimin koşulları ele alınırken, yalnızca söz konusu ülkenin koşullarının kendi başına yeterli olmadığını, dünya koşullarının da gözönünde bulundurulması gerektiğini biliyoruz. Dünya koşulları her bakımdan toplumsal devrimler için uygundur. Her ülkedeki komünist güçlerin yapması gereken bu kadar uygun dünya koşullarından yararlanıp, kendi burjuvalarını devirmek, proletaryayı iktidara getirmek ve sosyalizme geçmektir. Kapitalizmden komünizme sıçramalı geçiş dönemi, bunun bütün koşullarını olgunlaştırdı.

Sosyalist ülkelerde yaşanan gelişmeler, sosyalizmin büyük tahribatı, dünya burjuvazisine, emperyalist ülkelere geçici ve görece bir üstünlük verdi. Bunun geçici olduğu kısa sürede anlaşıldı. Emperyalist ülkeler bütün dünyada büyük eylemlerle karşı karşıya geldi. Emperyalist ülkeler, bağımlı kapitalist ülkelerde toplumsal devrimleri önlemek için saldırganlığını ve terörünü en üst düzeye çıkartırken, kendi merkezlerinde milyonlarca kitlenin eylemleriyle sarsıldı. Emperyalist ülkelerde on yıllar boyu görülmeyen kitlesel-likte ve şiddette gösteriler ve ayaklanmalar oldu. Burjuva ve emperyalist ideologların anti-proleter ve anti-komünist ideolojileri ve savları en başta kendi merkezlerinde büyük darbe yedi. Proletarya dünyayı değiştirecek devrimci bir güç olduğunu, toplumsal devrimler çağını sonuna kadar götüreceğini büyük kitle eylemleriyle kanıtıyor. Dünya proletarya hareketi ise artık, düne göre daha birikimli, güvenli ve karardır. Dünyayı devrim yoluyla değiştirme eylemi her yerde yükselişte.

Emperyalist-kapitalist sistem halen ekonomik, toplumsal,

Yeni Evre

politik, askeri olarak büyük bir güçtür. Bu nedenle proletarya devrim yoluyla, devrimci zora dayanarak yolunu açmak durumundadır. Sınıflı toplumdaki, sınıfsız bir topluma geçiş sancılı olacaktır. Bu geçiş koskoca bir çağı içerecektir. Bu anlamda her ülkede proleter devrimci güçler uzun süreli sınıf savaşlarını gözönünde bulundurmalıdır. Her ülke proletaryası kurtuluşa giden yolda, daha şiddetli eylemlerden, iç savaşlardan, ayaklanmalardan geçecektir. Burjuvazinin, kaçınılmaz sonunu gördükçe, gerici şiddetini ve saldırganlığını en üst düzeye çıkaracağı kesinlikle bilinmelidir. Bu anlamda dünya proleter ve komünist hareketi, en şiddetli sınıf savaşlarına göre hazırlanmalıdır. Bu savaşta zafer, proletarya ve halk güçlerinin olacaktır.

Dünya burjuvazisi ve emperyalizm bugünkü durumunu ve gücünü çok uzun süre koruyamayacaktır. Tarihi gelişmelere yalnızca pasif evrimcilik açısından bakanlar, kapitalizmin daha uzun bir dönem ayakta kalacağını öne sürüyorlar. Oysa ki tarihi gelişmeler yalnızca evrimden ibaret değildir; sıçramalı gelişim tarihi bir kaçınılmazlıktır. Üstelik bu sıçrama artık öyle uzun bir sürecin sonunda gündeme gelmeyecektir. Kapitalizm kendi evrimiyle, kendi tarihsel sınırlarına geldi. Bu sınırlarda kapitalizmin çöküşü sıçramalıdır. Bu büyük çöküş, bütün kapitalist sistemi kapsıyor. Kapitalizmin çöküş dinamiklerinin sıçramalı rolü, bugün güçlü gibi görünen dünya burjuvazisinin ayaklarının altındaki toprağı çekip alıyor. Kapitalizmin çöküşü de, kapitalizmin bağrında sosyalizmin doğuşu da sıçramalı biçimde gerçekleşiyor. Çağımızın bu özelliği, özellikle günümüzün bu özelliği kavranamazsa, dünya çapındaki büyük kitle ayaklanmaları kavranamazlar. Bütün bu gelişmeler insanlığın içine girdiği yeni evrenin özellikleridir. Sınıfsız topluma geçişin bu evresi iyi kavranmalıdır.

Emperyalist ülkelerde uzun süre devrimci durumun doğmayacağı, emperyalizmin bundan dolayı uzun dönem proleter toplum-

sal devrimlerden uzak kalacağı, emperyalist burjuvazinin durumunu sürdüreceği savları iflas etti. Emperyalist ülkelerde, bugüne kadarki en kitlesel ve yaygın kitle eylemlerinin ortaya çıkması, bunun sürmesi, gelişme göstermesi, emperyalist ülkelerin toplumsal devrimlerden uzak kalamayacağını, toplumsal devrimler çağının bu ülkeleri de sarsacağını gösteriyor. Dünya büyük bir sıçramalı değişim dönemine girdi.

Proletarya burjuvaziyi devirmek için uzun dönemi kapsayacak bir mücadeleyi göze almalıdır. Uzun süreli mücadeleden geçmeyi göze almayan hiç kimse zafer beklemesin. Uzun süreli sınıf mücadelesini, bunun kaçınılmaz biçimi olarak uzun iç savaş veremeyi bilince çıkarmayan proleter komünist hareket, devrimci konumunu koruyamaz.

Bu gerçeğin yanında, uzun süredir biriken ekonomik, toplumsal sorunların emekçi kitlelerde nasıl bir birikim yarattığını göremeyenler ise, bunun bir ayaklanmaya yol açacağını anlayamazlar. Ayaklanma durumunu kavrayamadıkları için, uzun süreli pasif bir bekleyiş içine gireceklerdir. Uzun süredir birikmiş olan ekonomik, toplumsal sorunlar, kendi içinde burjuvaziyi yıkacak patlayıcılar biriktirmiştir. Bu birikim bir ayaklanmaya yol açacak durumdadır.

Sınıfsız topluma geçiş büyük eylemi yoğun biçimde sürüyor.

Uğur DAĞLI
Haziran 2000

ÇAĞIN GERÇEĞİ

Kapitalizm, yalnızca baskının ve sömürünün biricik temeli olmakla kalmayıp çalışan kitlelerin ve en geniş halk kitlelerinin yaşadıkları sosyal felaketin de tek temelidir. Kapitalizm sömürü ve sosyal yıkımın genişletilerek, derinleştirilerek sürdürülmesi yönünde işliyor. Kapitalizmin dünyada yol açmış olduğu açlık, kıtlık, kitlesel salgın hastalıklar, ölüm, insanlığın bugüne kadar karşılaştığı en büyük sosyal felaketlerdir.

Afrika'da milyonlarca insan, geçmişte sömürgeciliğin, daha sonra yeni sömürgeciliğin neden olduğu açlık, ölüm, hastalık, çevre felaketi, kuraklık, kıtlık ve kapitalizmin yol açtığı diğer felaketlerden etkilenmektedir. Bunlar, bu kıtanın, tarihinde karşılaşılmış olduğu en büyük felaketlerdir. Hiç kimse Afrika'da yaşayan insanların bugün içinde bulunduğu durumun ve Afrika'nın yaşadığı tahribatin, yıkımın ve ölümün, buradaki insanlardan ve kıtadan kaynaklandığını öne süremez. Afrika insanının ve Afrika'nın ölümünün sorumlularının sömürgeciler ve yeni sömürgeciler olduğu, kıta halkı tarafından kesin olarak bilince çıkarılmıştır. Onlarca yıl en eşitsiz koşullarda, milyonlarca insanın işkence ve ölümüyle sonuçlanan ulusal kurtuluş savaşları, bu bilincin maddi güce dönüşmesidir. Afrika'daki emekçi kitleler, kendilerini yalnızca politik özgürlüğe kavuşturacak olan değil, ekonomik toplumsal sistem olarak da tarihin en büyük yıkımlarından kurtaracak olan yeni bir toplumsal sistem kurma mücadelesine atılmışlardır. Komünist partilerin ve marksist-leninist örgütlerin varlığı ve mücadelesi, Afrika proleteriyasının ve

emekçilerinin amaçlarını ve özlemlerini ifade etmektedir.

Emperyalist-kapitalist sistem yalnızca Afrika'nın kurutulmasının ve ölümünün değil; bütün bağımlı kıtalardaki emeğin ve doğanın ölümünün de tek nedenidir.

Emperyalizmin bağımlı ülkelerde gerçekleştirmeye çalıştığı ekonomik ilhak sürecinin sonuna kadar vardırılması politikası, bağımlı ülke halklarına karşı en şiddetli ve öldürücü saldırıdır. Bu saldırının ve sömürünün sonucunun, bu ülkelerdeki yaşayan insanlar için bundan daha büyük yıkımlar, kitlesel ölümler olacağı açıktır. Yeni sömürgecilik olan bağımlılık ilişkisi bir emperyalist sömürü biçimidir. Bu sömürü, bağımlı ülkelerde yürürlüğe sokulan politikalarla en yoğun düzeye çıkartılıyor. Sömürü, soygun, talan ve çevrenin yıkımı dizginsiz biçimde en üst noktalara vardırılıyor. Kapitalizm, kendi yüksek karları ve tatlı yaşamı uğruna insanları ve dünyayı felaketten felakete sürüklüyor.

Bağımlı ülkelerdeki bütün ilişkileri, bütün üretim ve dolaşım alanlarını tamamen emperyalist tekellerin yararına düzenleyen, bunun sonucu olarak bu ülkelerdeki insanların sosyal yıkımına neden olan IMF, DB'nın uyguladığı politikalar bugünden kendi sonuçlarını vermiştir. Üretimin düşürülmesi, üretim alanlarının yok edilmesi, kitlelerin geniş kapsamlı mülksüzleştirilmesi, kitlesel ve yüksek oranlı işsizlik, ücretlerin düşürülmesi, derinleşen mutlak yoksullaşma, ekonomik ilhakin sonuna kadar vardırılmasının ilk çarpıcı sonuçlarıdır.

Emperyalist tekeller, bağımlı ülkelerdeki tarımsal yapıyı gerek dünya pazarına bağlayarak, gerek eşitsiz rekabet yoluyla, gerek borçlandırma yoluyla ve bu ülkelerin hükümetleri eliyle uyguladığı çeşitli baskı ve sömürü politikalarıyla çökertmiş, buralarda yaşayan insanlar büyük bir açlık tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmıştır. Emperyalist tekeller ve işbirlikçi sermayeler için yüksek kar getirmeyen tarımsal alanlar tasfiye edildiği için, buralarda çalışan milyonlarca insan aç ve işsiz kalmıştır. Ekonomik krizin yanı sıra, son yıl

larda en geniş kapsamlı biçimde uygulanan özelleştirme politikalarıyla, bağımlı ülkelerde milyonlarca işçi işsiz bırakılmıştır. Bağımlılık ve kapitalist sistem içinde bağımlı ülkeleri bekleyen, bundan daha büyük yıkım ve kesin ölüm olacaktır.

Buna karşı, kendine özgürce ve yeterli bir maddi yaşam sunacak olan yeni bir yaşam kurmak için proleter kitleler ve komünist hareket güçlü bir атаға kalktı. Toplumsal ayaklanma ve devrimle sonuçlanacak olan bu atağın sonuçsuz kalması için emperyalizm, işbirlikçi tekelci sermayeler ve bu ülkelerdeki devlet iktidarları, proletaryaya ve komünistlere karşı, yeni baskı ve saldırı politikalarını yaşama geçiriyorlar. Koşullar bu ülkelerde proletaryayı öne çıkarmaya, bütün ezilen ve sömürülenlerin önderliğini ele geçirmeye zorladığından, egemen güçler, bu durumun emeğin iktidarıyla sonuçlanmaması için işçilerin örgütlü yapılarına karşı sistematik ve sonuç alıcı baskılar uyguluyor. Bunun sonucunda bu ülkelerdeki sendikalar güçsüzleşmiş, sınıfın örgütlenmesinin önüne geçilebilmek için her türlü baskı yöntemi devreye sokulmuştur. Komünistleri ve küçük-burjuva devrimci hareketleri, işkence, katliam ve burjuva devlet terörünün her biçimine baş vurarak etkisiz hale getirmek amacıyla on yıllardır uygulanan yok etme politikasına eklenen politik çevirme hareketi, sınıf savaşının şiddetli biçimlerde sürdüğü ülkelerde uygulamaya konuldu. Fakat bu baskı önlemleri sonuç getirmeyeceği için emperyalizm ve burjuvazi tam bir ittifakla, proletarya önderliğindeki halk hareketlerini ezmek amacıyla ortak müdahale politikalarını benimsedi. Esas olarak ABD ve diğer emperyalist ülkeler, her ülkeye istediği zaman ve istediği biçimde müdahale etme hakkına daha geniş biçimde uluslararası destek sağlamış oldu. Her ülkedeki burjuva egemenlik artık yalnızca uluslararası burjuva ittifakla ayakta kalabildiği için, her ülkenin işbirlikçi tekelci güçleri ve hükümetleri, emperyalizmin “insan hakları” adına, “demokrasi” adına halk ayaklanmalarını ezmeyi amaçlayan bu görüşüne seve seve destek veriyor.

Emperyalist ülkelerin işbirlikçi devletlerle birlikte, emperyalist-kapitalist sisteme karşı ayaklanan ve sosyalizme yönelen kitlelerin devrim mücadelesini engellemek için “ortak müdahale” politikalarını benimsemesi, tüm dünyada genişletilmek istenen “politik çevirme hareketinin” sonuç vermediğini açıkça göstermektedir. Emperyalizmin bağımlı ülkelerde yoğunlaştırdığı sömürüsü, yani ekonomik ilhakını sonuna kadar vardırma politikası, yine emperyalizmin bu ülkelerdeki işbirlikçi tekelci sermayeler ve devletler eliyle uygulamaya çalıştığı politik hegemonya biçimlerine karşı işliyor. Bu da politik hegemonyalarını, daha sağlamlaştırmalarından önce onu sarsıyor. Yani bu ülkelerde kitlelerin toplumsal devrimi ve toplumsal ayaklanması için koşullar bilfiil emperyalizm ve kapitalizm tarafından hazırlanıyor. Bu süreç her türden “sınıfsal uzlaşma”, “sınıf işbirliği” ve “politik uzlaşma” yapabilmelerini olanaksız hale getiriyor. Egemen güçlerin politik olarak hangi yöntemi ve biçimi denerlerse denesinler, bir sonuç alamayacakları bugünden açığa çıkmıştır. Bundan dolayı bugüne kadar en sert ve en kapsamlı saldırı politikaları ve uluslararası burjuva ittifakın ortak müdahale politikası geliştirildi. Bütün bu gelişmeler, burjuvazinin ve emperyalizmin egemenlik sağlaması anlamına gelen politik çevirme hareketinin sonuçsuz kalmasına yol açan sınıf savaşlarının zeminini her yerde güçlendiriyor.

Kapitalizmi yıkıma götürecektir olan kendi iç çelişkileri, her seferinde daha keskin ve yıkıcı biçimde ortaya çıkıyor. Kapitalizmin bu çelişkilerden hiçbir biçimde kurtulma şansı yoktur. Sermayenin devasa ölçülerde yalnızca birkaç elde toplanması, buna karşılık yoksulluğun çok daha büyük kitleleri kapsamaması, kapitalizmin antagonist karakterli çelişkilerini alabildiğine şiddetlendiriyor. Pek çok araştırmacı, bu yoksulluğun boyutlarını çeşitli yönlerden ortaya koyuyor. Sınıf ayrımları öylesine büyük ki, bu yüzden onu her yerde görmek mümkündür. Emperyalizmin sözcüleri, sınıf ayrımlarının yaratmış olduğu korkunç sonuçların en sonunda kitleleri ayak-

lanmalara götürmesinden endişe duyduğu için, bu sonuçların kimi sosyal önlemlerle hafifletilmesi önerisinde bulunuyorlar. Emperyalistlerin sosyal önlem önerileri dünyada hiçbir ciddi etki yaratmadı. Çünkü kitlelerin ekonomik toplumsal sorunları öylesine büyük ve köklü ki, bu sorunlardan teğet geçen hiçbir söz ve öneri en ufak bir etki yaratmaz. Kapitalizmin dünyada izlediği soygun ve sömürü politikaları, çeşitli burjuva çevrelerin sosyal önlem önerilerinin ne kadar geçersiz ve etkisiz olduğunu gösteriyor. Kapitalizm, burjuvazinin ve sosyal-reformistlerin göstermeye çalıştıklarının tersine, tek bir yönde işliyor. Yığınların ve doğanın daha geniş ölçekli tahribatı ve yok edilmesi.

Yalnızca yoksulluktan değil, boyutları çok geniş olan bir yıkımdan söz edebiliriz. Sürekli olarak dünyada milyonlarca insanın mülksüzleşmesi, işsiz bırakılması, yoksulluğun boyutlarını daha çok derinleştiriyor. Kapitalist gelişme sınırlı sayıda yeni üretim alanları açsa da, bunun sonucu yeni insanlar işçi olarak buralarda çalışsa bile, esasında ekonomik kriz nedeniyle çok daha fazla sayıda çalışan insan işsiz bırakılmaktadır. Ve kapitalizmin temel işleyişi, sermaye birikiminin ana eğilimi daima daha fazla sayıda insanın işsiz bırakılması yönünde işlemektedir. Engels tarafından “yedek sanayi ordusu” olarak nitelendirilen işsizlerin bu “yedek”lik yapısı çoktan çöktü. İşsizlik, açlık, ölümlerle iç içe yaşama, işsizlerin süregelen yaşam biçimi haline geldi. Dünya işsizler ordusunun safları devamlı biçimde büyümektedir. Kapitalizm insanları işsiz bırakarak ve ekonomik krizlerle toplumu yönetemediğini, toplumsal gelişmenin önünde ayakbağı olduğunu göstermekle kalmadı, milyonlarca insanı da yaşamdan dışladı, dışlamaya devam ediyor. Emekçi kitleler, bütün dünyada dünya ve çevreleriyle ilişkilerini ya sahip oldukları üretim araçları ya da işçilerde olduğu gibi emek güçleriyle sürdürürler. Kapitalizm insanların ellerindeki her türlü aracı olarak, onların dünyayla olan tüm bağlarını koparmaya çalıştı. Böylece milyonlarca emekçi yaşamsal faaliyetlerinden uzaklaştırılmış oldu.

Kapitalizm insanları genel düzeyde yoksullaştırarak, her türlü yaşam aracından yoksun bırakarak ve sürekli biçimde milyonlarca insanı toplumsal üretim sürecinden uzaklaştırdı. Bu, insanların özlemlerini, dünyayı ele geçirme araçlarını ivedi ve köklü hale getirmektedir. Kitlelerin bu özlemlerini çeşitli biçimlerde kapitalizm çerçevesinde giderme olanakları yoktur. Kitlelerin özlemleri, istemleri ve kurtuluş amaçlarıyla kapitalist ilişkiler tam bir çelişki ve çatışma içindedir. Bu çatışmaların boyutları her geçen gün büyümekte, aldığı biçimler zenginleşmekte, daha geniş kitleleri anti-kapitalist mücadeleye seferber etmektedir. Bütün dünyada ayaklanmalar dönemine girilmiştir. Bu ayaklanmalar bugün henüz sınırlı kitle ayaklanmaları biçiminde görülmekle birlikte, bunun gelişim doğrultusu genel ayaklanmalar yönündedir. Avrupa’da, Kuzey Amerika’da, bağımlı kıtalarda son dönemlerde ortaya çıkan yüzlerce kitle ayaklanması örnekleri, gelmekte olan genel ayaklanmaların öncü eylemleridir. Kapitalizm, ekonomik işleyişiyle kitleleri ayaklanmalar yolunda geliştirmekte, eğitmekte, örgütlemektedir. Kapitalizmin işleyişi, insanları kendi işleyişinin kaçınılmazlığı ile her yerde ayaklanmalara hazırlıyor.

Kapitalizmin içine girdiği dönem, bu sistemin son dönemidir. Bu dönemde kapitalizm, yoğun biçimde kendi yıkılışının koşullarını olgunlaştırmaktadır. Ve bu dönem sınıflar savaşının zeminlerini dünya çapında güçlendirmektedir. Aynı zamanda burjuvaziyle proletarya arasındaki sınıflar savaşı en kapsamlı ve sert dönemine girmiştir. Geçen yüzyılın ’60’lı yıllarından bugüne kadar, emperyalist-kapitalist sistemle savaşta milyonlarca insan yaşamını yitirdi; kapitalizmin yol açtığı “açlık ayaklanmaları”na katılan yığınlardan “10.000.000” insan katledildi. Sadece Latin Amerika’da 1970’ten 1990’a kadar demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde öldürülenlerin sayısı “200.000” kişidir. Türkiye ve Kürdistan’da ’90’lı yıllardaki iç savaşta onbinlerce insan yaşamını yitirdi. Demokrasi ve sosyalizm mücadelelerinin verildiği ülkelerde faşist devlet terörü, işken-

ce, insanların kaçırılıp öldürülmesi, kitlesel katliam ve baskının her türlü en vahşi biçimde uygulandı. Bugün sermayenin baskı ve egemenlik organı olan devletler her yerde güçlendirilmekte, baskıcı yapısı yetkinleştirilmektedir. Burjuva devletlerin militarist yapısı ve terörist karakterinin bütün yönlerden güçlendirilmesi, egemen sınıfın proletarya ve bütün ezilen kitlelere karşı en sert politik savaşıdır. Devlet sınıf çelişkilerinin bir ürünüdür ve güçlendirilmiş varlığı, bu çelişkilerin nasıl şiddetlendiğinin ve burjuvazinin baskısını hangi boyutlara vardırıldığının göstergesidir.

Emperyalizmin ve çeşitli ülkelerdeki işbirlikçi devletlerin “demokrasi”, “toplumsal uzlaşma”, “toplumsal barış” vb. araçları, egemenlerin sınıfsal durumunu ve iktidarını güçlendirmekten başka bir şey değildir. Sermayenin yönetim biçimindeki ve politikasındaki kimi biçimsel değişimlerin tek bir amacı vardır; o da yalnızca, sermayenin emekçi sınıflarla savaşında konumunu güçlendirmektir. Böylece sermaye, emekçi sınıflarla savaşında güçlü konumdan hareket etmektedir. Karşı kutuptaki proletarya ve komünist hareket ise, baskılardan, en ağır burjuva gericilik ortamından geçerek, bilinci, savaş kapasitesi ve mücadele araçları yetkinleşmiş olarak bu savaşa girmiştir. Kitleler yalnızca devrimci mücadele yöntemleriyle, ideolojik olarak silahlanmakla yetinmiyor, aynı zamanda büyük bir cesaretle ileri atılıyor. Dünyanın her köşesine bakın, ölüm kusan silahlara karşı, araç-gereç bakımından yetersiz olan bu insanların hayranlık verici cesaretlerini göreceksiniz. En etkin silahların, en otoriter araçların, emperyalizmin ve burjuvazinin elinde olduğu her yerde kitlelerin, bunların yarattığı baskı, terör ve ölüme aldırış etmesizin eyleme geçmeleri, tarihte eşine rastlanmayan bir cesaret örneğidir. Kitlelerin her yerde sonuç alıcı devrimci yöntemleri benimsemesi ve gerçek silahlarla donanmaları durumunda, bu cesaretin nasıl harikalar yarattığını, tam bir yüzyılı baştan başa kaplayan büyük deneyleriyle gördük.

150 yıldan fazladır savaş halinde olan iki sınıf, proletarya ve

burjuvazi, bugün yüksek sınıf bilinci ve bunun gereklerine uygun araçlarla karşı karşıya geliyorlar. Burjuva sınıfın sınıf bilinci, eski dünyayı temsil eden, göçüp gitmekte olan bir sınıfın bilincinden başka bir şey değildir. Burjuvazinin sınıf bilinci, kendini yaşamın bütün entelektüel cephesinde ortaya koyuyor. Bu bilinç düzeyine ulaşmış olan burjuvazi, dünyada egemenliğini artık entelektüel, kültürel ve ideolojik yönde sürdüremeyeceğini öğrenmiştir. Tarihten almış olduğu bu bilinçle hareket ederek sınıfsal ayrıcalıklarını, egemenliğini ve toplumsal sistemini ayakta tutmak için sınıf savaşını en etkin ve otoriter araçlarla sürdürmektedir. Fakat koşullar, baskı politikası temel olmak üzere, onları başka “esnek” yöntemlere de başvurmaya zorlamaktadır. Fakat bu “esnek” yöntemler, sınıf savaşında hiçbir biçimde “yumuşatıcı” bir etki yaratmıyor. Çünkü kapitalizm, ancak sürekli olarak daha fazla insanın sömürülmesi, açlığa mahkum edilmesi, yaşamdan dışlanması ile varlığını sürdürebilir. Bu durum ise, daima ayaklanmaların ve toplumsal devrimlerin temellerini güçlendirmektedir. Bütün bu gelişmeler, sınıf savaşının düne göre daha da şiddetleneceği yönündedir.

Burjuvazi proletaryaya karşı savaşta ne kadar “yüksek sınıf bilinci”ne sahip olursa olsun, tarihsel koşullar bu sınıfın aleyhine işlemektedir. Bu sınıfın bütün dünyada egemen hale getirdiği kapitalist üretim biçimi, kendi bağrından doğan devrimci güçler tarafından her yerde alt-üst ediliyor. Burjuvazinin egemenliğine, kapitalist üretim biçimine son verecek olan proletarya, uzun sınıf savaşları içerisinde çok geniş birikimler sağlamış ve sınıf bilincini geliştirmiştir. Burjuva egemenliği, burjuva ideolojisi, burjuva düzeni dağılırken, buna karşın proletarya, kendi içerisinde birleşmekte, örgütlenmekte ve bütün toplumu yeni bir birlik biçiminde örgütlemek için egemen sınıf durumuna gelmektedir. Uzun sınıf savaşında proletaryanın zaferlerinin yanında, yenilgileri de proleter sınıfın kesin zafere için birer silaha dönüşmüştür. Proletarya, insanlığın girdiği yeni evreye, yüksek sınıf bilinciyle ve zengin mücadele biçimleriyle gi-

riyor. Burjuvazinin ve burjuva kurumların geçersizliği, yalnızca tarihsel bakımdan ortaya çıkmakla kalmadı, politik bakımdan da, güncel yaşam bakımından da geçersizleşti. Buna karşılık proletaryanın eski topluma son vererek, insanların özgürce biraraya gelip, yeni bir birlik kurmaları yönündeki tarihsel rolü, önderliği ve kapasitesi sürekli biçimde proleter olmayan kitleler tarafından benimsenmektedir. Bütün ezilenler ve sömürülenler, ancak proletaryanın tarihsel perspektifini benimselerse ve bu sınıfı desteklerlerse kurtulabilirler.

İnsanlığın kurtuluşunun, sonuna kadar devrimci tek sınıf olan proletarya tarafından gerçekleştirileceği çağımızın gerçeğidir. Tarihsel ilerleme, tüm çağdaş gelişmeler, proletaryanın bu rolünü hazırlamıştır. Burjuvazi her türlü çağdaş gelişmeyle çelişkiye düşerken, çağdaş gelişmelerin ve tarihsel ilerlemenin tek temsilcisinin proletarya olduğunu, kapitalizmin bilfiil kendisi göstermiştir. Proletarya, çağdaş devrimci rolünü, geçen yüzyıldan bu yana çağımızın en etkin ve sürükleyici gücü olan komünist partisi ile yerine getirebilir. Bu gerçek, proletarya tarafından bugün daha çok kavranmıştır.

Bu gerçeklerin anlaşılması, komünist partinin öneminin ve rolünün daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Uluslararası proleter ve komünist hareketin 1980'lerin ortalarından itibaren içine girdiği bunalım, toplumsal hareketin evrensel olarak komünizm yönünde ilerlediği gerçeğini değiştirmez. Bu gerçek, yaşananlardan ders çıkarmış bir komünist partisinin öncülüğünün bugün daha çok geçerli olduğunu gösteriyor bize.

Uğur DAĞLI
Temmuz 2000

YENİ EVRE

Proletaryanın, dünyayı kurtarma hedefinde yeni bir evreye girildi. Bu, yeni, tarihi bir evredir. Her tarihsel ardışık evre gibi, yeni evrenin de koşulları, ekonomik ve tarihsel gelişme tarafından hazırlandı. İnsanlık tarihinde yeni bir gelişme evresine girmek, tarihsel sürecin bir dönüşüme uğraması, eski koşulların büyük ölçüde değişmesi anlamına gelir. Diyalektik, dünyadaki ilişkileri, toplumları, sınıfları, her zaman değişim içinde ele alır. Evrimi kabul eden herkes, değişimi de kabul eder. Diyalektik ve tarihsel materyalizmi benimseyenler, evrimin kendi içinde sıçramaları içerdiğini kabul ederler. Kapitalizmin kendi tarihi gelişimi, yani evrimi, kendi içinde bir dizi ardışık gelişme evresini kapsar. Kapitalizmi ele alırken bile, hangi aşamadaki kapitalizmi ele aldığımızı bilmemiz gerekir. İlkel sermaye birikimi aşamasındaki kapitalizmle, emperyalizm aşamasındaki kapitalizmi aynı biçimde ele alamayız. Doğuş halindeki kapitalizm, üretici güçleri geliştiren kapitalizmdir; emperyalist aşamadaki kapitalizm ise üretici güçlerin gelişimini engelleyen, onların önünde ayak bağı olan çöküş halindeki kapitalizmdir. Bir tarihsel dönemin doğuş ve çöküş aşamalarını aynı biçimde ele almak metafizik bir yaklaşımdır. Kapitalizm, yadsımanın yadsınması diyalektik yasası gereği kendi içinde bir dizi dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşüm süreci ve kapitalist ekonominin hareket yasaları, en sonunda kapitalizmi, kendisini ortadan kaldıracak bütün koşulları yarattığı bir aşamaya getirdi.

Kapitalizm yalnızca kendisini ortadan kaldıracak ekonomik ve tarihsel koşulları yaratmakla kalmadı, aynı süreç içinde emeğin ve doğanın mahvedilmesini de bir bütün halinde önümüze getirdi. Kapitalizm, insanlığın bütün yaşam koşullarını tehlikeye atmıştır. İnsanlık bugün öylesine bir tarihsel süreçten geçiyor ki, ya kendi yıkımını kabul edecek, ya da kapitalizmi ortadan kaldıracaktır. Toplumun yeni ve daha üst bir toplumsal düzene geçmesi bir ölüm-kalım sorunudur.

Kapitalizm yalnızca maddi yaşam kaynaklarının mahvedilmesi yönünde işlemiyor, aynı zamanda, kendisini ortadan kaldıracak maddi koşulları ve devrimci sınıfı güçlendirme yönünde de geliyor. Kapitalizm daha fazla değer elde etmek için insanlığı daha fazla üretim yapmaya zorlamıştır. Dünyada bir avuç kapitalist daha fazla değer elde etmek için, insanlığı sonuna kadar üretim sürecine soktu. “Üretim süreci insanlar için değil, insanlar üretim süreci içindir” kapitalist yasasının işlemesi sonucu, insanlar kapitalist üretim süreci ve kapitalistlerin daha fazla değer elde etmesi için her yönden mahvolmaya sürüklenmiştir. Kapitalist üretim süreci bir doğa yasası gibi, kendisini ortadan kaldıracak maddi koşulları bol miktarda üretmiştir.

Üretim araçlarının ortaklaşa kullanılabilir araçlar durumuna gelmesi, bilimin bir üretici güç olarak üretim sürecine girmesi sonucu emekte sağlanan tasarruf, emeğin üretkenliğinin ve yoğunluğunun artması, üretimin sosyal karakter kazanması, bununla birlikte emeğin sosyal karakterinin belirginleşmesi, kapitalizmin sosyalizme dönüşümünü zorunlu kılıyor. Kapitalizmin sosyalizme dönüşme zorunluluğu kendisini her yerde gösteriyor.

Üretimin ve emeğin sosyal karakteri kapitalizmin daha önceki aşamalarıyla kıyaslanmayacak kadar belirgin olduğu halde, sosyal üretimin sonuçlarına el koymanın özel biçiminin varlığı, kapitalizmin iç çelişkilerini, sınıf mücadelesini keskinleştiriyor. Bu çatış-

manın, proletaryanın iktidarıyla sonuçlanmasının kaçınılmaz olduğu bir gelişme aşamasındayız. 20. yüzyılda, Proleter Devrimler Çağının başlamasıyla, kapitalizmle sosyalizm arasında dünya genelinde başlayan sert savaş, bugün en kapsamlı, yoğun ve şiddetli aşamasına girdi. Kapitalizmin bugünkü aşamasında, sosyalizm her bakımdan güncel hale geldi.

Kapitalizmin ilkel sermaye birikimi döneminden başlayarak sürekli varolan işsizlik, günümüzde, dünya genelinde çalışan nüfusa oranla daha büyük duruma geldi. İşsizliğin yanında yoksulluk, toplumun büyük çoğunluğunu açlığa ve ölüme sürüklüyor. Emperyalizmin arifesinde işsizlerden ve sınıf savaşından kurtulmak için emperyalist olmaya karar veren kapitalistler, bugün aynı sorunla daha büyük düzeyde karşı karşıya geldiler. Bu sefer, sorunları çözecek hiçbir şansa sahip değiller. Kapitalizm, dünya çapında büyük sayıdaki işsizleri ne yapacaktır? Dünya nüfusunun büyük kesimini oluşturan yoksulları ne yapacaktır? Üstelik işsizlerin, yoksulların sayısı düşmüyor, artıyor. Üretici güçleri yönetemeyip, elinden kaçırdığı halde, kapitalizm, yeni topluma karşı sert bir direngenlik gösteriyor. Komünist devrim yoluyla kapitalizme son verilmedikçe, eski toplumun direngenliği, insanlığı savaş, baskı, saldırı, işkence ve başka biçimlerde daha uzun sürecek sancılı bir dönemden geçmek zorunda bırakacaktır.

Üretici güçlerde sağlanan büyük ilerleme, bilimin etkin biçimde üretim sürecinde ve günlük yaşamda kullanılması, üretimin ve emeğin sosyal karakterinde büyük gelişme, insanlığı, sorun olarak karşısında duran ekonomik, toplumsal ve diğer yaşamsal sorunlarını çözebilecek yeteneğe kavuşturmuştur. Büyük sanayi ve tarımdaki gelişmeler, kent-kır ayrılığının giderilmesi, kentlileri fiziki olarak eriten, kırsal kesim insanını da entelektüel gelişmeden yoksun bırakan duruma son verme ve nüfusun kent ve kır arasında sağlıklı dağılımı için sağlam zeminler veriyor. Dünyadaki maddi servetin

büyük çoğunluğu emperyalist ülkelerde toplanmıştır. Bunda dünya nüfusunun sömürülmesinin payı olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Emperyalist ülkelerdeki maddi servete buradaki proletarya tarafından el konulması durumunda, bu güç, yoksul ülkelerin gelişiminde kaldıraç rolü oynayabilir. Oysa ki maddi servet bir kutupta (emperyalist ülkelerde) toplanmışken, yoksulluk karşı kutupta (proletaryanın olduğu kutupta) toplanmıştır. Kapitalist ülkelerin insanları işsizlik içindeyken ve yoksulların sayısı büyük oranlara ulaşırken, esas olarak da bağımlı ülkelerdeki işsizlik, açlık, ölümler, hastalıklar, nüfus göçü insanlığın büyük çoğunluğunu etkisi altına almıştır. Oysa ki emperyalist ülkelerde, kapitalistlerin ellerinde öylesine büyük bir maddi servet birikmiştir ki, bunun önemli bir bölümü lüks harcama olarak çarçur ediliyor. Yalnızca çarçur edilen bu miktarla bile insanların konut, sağlık, gıda, dinlenme ve temiz çevre alanı gibi ihtiyaçlarının karşılanmasında büyük ilerlemeler sağlanabilir. Sürekli hale gelen ve belli dönemlerde derinleşen kapitalist bunalımlar sırasında, maddi servetin önemli bir bölümü boş yere harcanıyor. Bilim ve teknikteki gelişime bağlı olarak, emek, üretim sürecinin gözetleyicisi durumuna geldiği halde, kapitalist üretim biçimi nedeniyle, emek zamanı ve emek niceliği değer tek ölçüsü olmaya devam ediyor. Değer ölçüsünde, emek zamanının esas alınması kapitalizmin ön koşuludur. Bu durum, üretim sürecinin bütün bilimsel ve teknik gelişimine rağmen varolmaya devam ediyor. Emek üretkenliği ve emek yoğunluğu, çalışma sürecinin daha çok kısalmasını gerektirirken, halen kapitalist ülkelerde işçiyi canından bıktıran uzun çalışma saatleri sürüp gidiyor. Kapitalist üretim biçimine son verilmesi durumunda, yeni toplum, emek üretkenliği sayesinde kişinin çok yönlü gelişmesine gereken zamanı ayırabilecektir. İnsanlık bu gelişme aşamasına gelmiştir. Daha büyük gelişmeler, ancak sosyalizm altında ve sosyalizm sayesinde sağlanacaktır. İnsanlığın o büyük ilerleme tutkusu, eski kapitalist toplumu her yönden yıkma yönünde ha-

rekete geçmiştir. İnsanlık sosyalizm altında o büyük ilerlemesini sürdürecektir ve sınıfsız topluma geçecektir.

İnsanlığın büyük gelişme ve ilerleme tarihi, komünist bir devrimle başlayacaktır. Komünist devrim 20. yüzyıl boyunca sürdü. Proletarya çeşitli ülkelerde egemen sınıf durumuna gelip, sosyalizm bir dünya sistemi olarak dünyada etkin olunca, kapitalist sistem bütün ekonomik, politik, askeri ve ideolojik gücünü en ileri düzeyde seferber etti. Silahlanmanın nükleer silahlanma düzeyine ulaşmasının temel nedeni, komünist devrimin ve sosyalizmin dünyada yaygınlaşması ve kapitalist sisteme büyük darbeler vurması oldu. Emperyalist güçlerin kendi aralarındaki çelişki ve rekabetten ötürü silahlanması kaçınılmaz olmakla birlikte, emperyalist güçlerin silahlanmasında esas neden proletarya devrimleri çağının yükselerek gelişmesi, sosyalizmin dünyada güçlenmesidir. Bugün komünist devrimin her dönemdekinden daha güçlü ve her yerde gündeme gelmesi karşısında emperyalist-kapitalist sistem bütün gücünü harekete geçirmiş durumdadır. Bugünkü aşama kapitalizmin sıçramalı çöküş, sosyalizmin ise sıçramalı olarak dünyada egemen olma aşamasıdır. Kapitalizm, bu evrede her türlü silahını, insanlığın ileri hareketi olan komünist harekete karşı kullanacaktır. Burjuvaziyle proletarya bugüne kadarki en sancılı, şiddetli, kapsamlı, bütünlüklü kapışma sürecine girmiştir.

Dünyanın, proletarya önderliğinde devrimci dönüşümü, ücretli emeği ortadan kaldırıp insanların özgür ve eşit koşullarda bir araya gelerek kuracakları yeni toplumsal birliğin kurulması için, emeğin yeni biçimde örgütlenmesi ve doğanın kurtarılarak, emek ve doğa ilişkisinin yeniden kurulması için kaçınılmaz oldu. Kapitalizm tarafından daima eğitilen proletaryanın, birleşmesi, örgütlenmesi, mücadelesi ve ayaklanması başka bir açıdan bu devrimi kaçınılmaz yaptı. İnsanlığın daha büyük kesiminin, proletaryanın kurtuluşunu kendi kurtuluşları olarak görmeleri, proletaryanın sosyalist perspek-

tiflerinin, insanların çoğunluğu için tek çıkış olarak görülmesi, toplumsal devrimin sosyal zeminlerini güçlendiriyor. Kapitalizm kendisini ortadan kaldıracak devrimci gücü ve sosyalizmin maddi koşullarını kendisi yarattı. Kapitalizmin yıkılmadığı yerlerde ise, bu sistem kendi yıkılış öğelerini sonuna kadar olgunlaştırmaktan başka bir şey yapmadı. Kapitalizmin dünya bunalımı, kapitalizmin iç çelişkilerinin, sınıflar savaşının daha da şiddetlenmesine yol açıyor. Komünist devrimin zorunluluğu, kapitalizmin dünya ekonomik krizi tarafından kaçınılmaz olarak gündeme getiriliyor. Ekonomik krizle toplumsal devrimin güçlü ilişkisi var. Ekonomik ve tarihsel gelişme, dünyanın devrimci dönüşümünü her yerde bir ölüm-kalım sorunu olarak insanlığın önüne koymuşken, kapitalizmin her önlemi, ancak devrimci dönüşümün gerekliliğini biraz daha kanıtlamış olur. Kapitalizm, ancak emeğin ve doğanın büyük ölçüde tahrip edilmesiyle, mahvedilmesiyle ayakta kalabilir. İnsanlığın ise, yaşam ortamı olan doğayla birlikte kurtuluşu, ancak kapitalizmi mahvederek gerçek olabilir. İnsanlar, ulaşılan gelişme düzeyini ve yaşam ortamını tehlikeye atmayacak kadar bilinçlidir. İnsanlar bu bilinçle her yerde kapitalizmi devirmek için ayaklanıyorlar. Proletaryanın burjuvaziyle, sosyalizmin kapitalizmle kıyasıya mücadelesi bütün dünyada yoğunlaşıyor.

Her ülkenin ekonomik, tarihsel durumu diğerinden farklı olmakla birlikte, artık toplumların birbirinden yalıtık oldukları bir dönemi yaşamıyoruz. Bütün uluslar, dünya büyük sanayinin gelişimi ve dünya ticareti sayesinde birbirlerine bağlandılar. Bu durumda, dünyadaki değişimler ülkeleri derin biçimde etkiliyor. Dünya tarihi bakımından, insanlık yeni bir gelişme evresine girmişse, bunun etkileri çeşitli düzeylerde ve çeşitli biçimlerde her ülkeyi etkiler. Dünya tarihi, bütün ülkelerin kendi koşullarına ve kendi güçlerine uygun biçimde, dünyanın devrimci dönüşümüne daha güçlü katılmasını dayatmıştır. Eğer bütün toplum ve bütün halklar, insanlığın u-

laştığı gelişme düzeyinden kendilerini mahrum bırakmak istemiyorlarsa, dünyanın devrimci dönüşümüne kendi kapitalist sınıflarını devirerek katılmak durumundadır.

Her ülkenin proletaryası, dünyanın belli, somut tarihi koşullarında mücadele veriyor. Bu koşullarda önemli bir değişim oluşorsa, bunu en başta bilmesi gereken proletaryadır ve proletarya sosyalizmdir. Kapitalizmin gelişimi ve ekonomik işleyiş yasaları ile yeni toplumun maddi koşullarının kapitalizmin bağrında olgunlaşması, bunu güçlendiren gelişmeler olarak, emperyalist tekellerin dünya çapında birleşmesi sonucu proleterleşme ve işsizleşme sürecinin derinleşmesi, emek sermaye çelişkinin keskinleşmesi, sınıflararası ayrımın, sınıfların bugünkü karşılıklı ilişkisine bağlı olarak en üst düzeye varması vb. nedenlerle proletarya bütün dünyada öne çıkıyor. Buna karşılık küçük burjuvazinin durumu daha da zayıflıyor. Küçük burjuva politik hareketler (küçük burjuva demokratizmi, küçük burjuva sosyalizmi) düşüş gösteriyorsa, bu gelişmenin en başta Türkiye ve Kürdistan proletaryası ile onun proleter devrimci öncüleri tarafından bilinmesi gerekiyor. Teorik çalışmamızın büyük bir bölümü, dünyanın bugünkü somut koşullarını irdelemek; bu koşullarda proletarya enternasyonalizmini, proletaryanın taktiklerini, çalışma biçimini, politik perspektiflerini, ideolojik mücadelenin yönünü belirlemek biçiminde olacaktır. Diyalektik ve tarihsel materyalizmi esas alan bir parti için, ekonomik ve tarihsel gelişmeleri kendi somutluğu içinde ele almak bir zorunluluktur. Yalnızca dogmatikler ve doktrinciler yaşamın zengin ve canlı gelişimini görmek istemezler. Marksizm-leninizm bir doktrin değildir, o bir gelişme, evrimi açıklama yöntemidir. Marksizmin somut koşulları tahlil biçimleri son derece öğreticidir. Marksizmin somut koşulları tahlil biçimleri öz olarak diyalektik ve tarihsel materyalizme dayanır. Dünyayı devrim yoluyla değiştirmeyi amaç edinen Leninist Parti, bunun teorik yönünü marksist yöntemle ortaya koyuyor.

Yeni Evre

Marksizm-leninizm proletaryanın sınıf savaşında zengin taktikler üretti. Sınıflar mücadelesi teorisini ve bunun kaçınılmaz sonuçlarını kabul eden proletaryanın devrimci sınıf partisi, marksizmin bu zengin taktiklerini iyice özümsemelidir. Sınıf mücadelesinin devrimci taktiklerini kendi somut koşullarımızda ortaya koymak, bugünkü kuşak marksistlerin görevidir. Sınıf mücadelesinin devrimci taktikleri proletaryanın iktidarı ele geçirme ve sosyalizmi kurma mücadelesine hizmet etmelidir. Proletaryanın iktidar mücadelesine bağlanmayan her taktik, proletaryayı sadece hedefinden uzaklaştırır. Leninist Parti bugüne kadar somut durumlara göre çeşitli mücadele taktikleri ve sloganlarını benimsedi. Bunların tümü de proletaryayı sınıflar savaşında bilinçlendirmeye, devrime ve iktidara hazırlamaya yönelik oldu. Bundan sonra da yeni somut durumlara göre yeni komünist taktikler ortaya koyacağız, bunların da değişmez hedefi, proletaryayı iktidara hazırlamak olacaktır.

Dünya devrim hareketinin kopmaz bir parçası olan Türkiye ve Kürdistan Birleşik Devrimi, bunun öncü komünist gücü, büyük bir teorik, pratik birikime dayanarak mücadelesini sürdürüyor. Bütünü örgütlü olmasa da, hatta örgütlü olanı çok küçük bir bölümünü oluştursa da, büyük bir devrimci potansiyele sahibiz. Komünistler sahip oldukları teorik, pratik birikime dayanarak, bu büyük devrimci potansiyeli kucaklayacak ve onu iktidar mücadelesine seferber edecek yeteneği göstermelidir. Komünistler doğru taktik ve eylemleriyle devrimin atıl güçlerini harekete geçirmesini öğrenmelidir. Yeni gelişmenin ışığında devrimin bütün güçlerini iktidar mücadelesine yönlendirmek günün ana görevidir.

Uğur DAĞLI
Eylül 2000

DÜNYA TARİHİNİN YENİ BİR EVREYE GİRMESİNİN, DÜNYA DEVRİM SÜRECİNE ETKİSİ

Devrimler, kendisini oluşturan tarihi koşullardan ayrı gelişmez. Devrim; bu tarihi anlamıyla, sınıflı toplumların evriminin belli bir aşamasının kaçınılmaz sonucudur. Hiçbir sınıflı toplum belli bir yerde, politik devrimlerden kaçınmaz. Ezen ve ezilen; sömüren ve sömürülen sınıflara bölünmüş bir toplumda, toplumsal ilerleme, belli bir yerde, ezilen ve sömürülen sınıfın ayaklanması, iç savaşı ve en sonu politik iktidara gelmesiyle sonlanır. Burada politik devrim, politik iktidar yeni bir toplumsal sınıfın egemen olacağı yeni bir toplumsal ilişki yaratır. Zor, bütün bu geçiş dönemlerinde, yeni toplumun ebesi olarak, tarihi süreci hızlandırıcı bir rol oynamıştır.

Devrimler, kendisini oluşturan ekonomik ve tarihi koşullardan ayrı gelişseydi, köle ayaklanmaları, serflerin ayaklanmaları, burjuva devrimler ve proleter devrimler açıklanamazdı. Hiçbir politik olay, maddi temellerinden bağımsız olarak ele alınamaz. Maddi koşullar denilen, ekonomik, toplumsal koşullar, tarihi koşullardır; yani tarihi bakımdan geçicidir. İnsanlık, bugüne kadar, birbirinden farklı, çeşitli toplum biçimleri tanıdı. Bütün bu toplumsal biçimler geçici yani tarihi biçimlerdi. Tarihi olan şey, geçicidir; bir geçmişi, bir de geleceği vardır. Sonsuz politik toplumsal biçim yoktur.

Yalnızca, insanlık tarihi açısından değil, bu tarihin belli bir dönemi açısından baktığımızda -esas olarak üzerinde durduğumuz kapitalist toplumu ele aldığımızda- kapitalist gelişmenin farklı gelişme derecesine bağlı olarak, yani farklı maddi koşullara bağlı ola-

rak devrimlerin de birbirinden farklılık gösterdiğini görürüz. Önce Lenin, sonra da Komintern 1920'lerde ve sonrasında devrimleri; sömürge devrimleri, demokratik devrimler ve dolaysız proleter devrimler olarak gruplandırıdılar.

20. yüzyıl boyunca, ulusal devrimler, halk demokrasisiyle sonuçlanan demokratik devrimler ve proletarya devrimi (sosyalist devrim) birbiriyle ilişki içinde gelişti. 20. yüzyılda, bu devrimlerin tümü görülmekle birlikte; çağın esas, sürükleyici hareketi, proletaryadan geldi. Proletaryanın yönettiği ve gerçekleştirdiği Ekim Sosyalist Devrimi'yle yeni bir çağ açıldı: Proleter Devrimler Çağı. 20. yüzyıla damgasını vuran, proletarya hareketi ve proleter devrim oldu. Ekim 1917 ile başlayan çağ, kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır. Bu çağ, Marks'ın sözleriyle "devrimci dönüşüm" çağıdır.

Her koşulda, hiçbir devrim, kendi itici gücüyle bir çağ başlatamaz. Mevsimsiz birçok devrim, bir çağı başlatmak bir yana, içinde gerçekleştikleri tarihi koşullarda sönüp gitmişlerdir. Ekim Devrimi'yle, bir çağ başlıyorsa, bu durum, tarihsel koşulların, yeni bir toplum biçimini zorunlu yapmasından ileri geliyor. Lenin, tekelci kapitalizmi (emperyalizmi) anlatırken, tekelci kapitalizmin, sosyalizmin bir "ön günü", "sosyalizmin arifesi" olduğunu söyler. Lenin'in emperyalizm tanımı, sosyalizmin maddi ön koşullarının tek elci kapitalizm aşamasında olgunlaştığını içerir. Böylece Lenin de proletaryanın toplumsal devrimini belli bir ekonomik temele dayandırır. Devrimler, tarihsel materyalist açıdan bu biçimde konabilir.

Devrimler, ne kadar koşulların ürünüyse, aynı biçimde, koşullar üzerinde etkide bulunurlar. Devrimler aynı zamanda tarihi koşulları hızlandırır. Devrimlerin sadece tarihi koşulları izlediğini pasif evrimciler ileri sürebilirler. Burjuva devrimler de, proleter devrimler de tarihi koşulları hızlandırmışlardır. Devrimsiz bir dünya tarihi düşünülemez. İnsanlığın bugün ulaştığı gelişme düzeyinde devrimler büyük rol oynamıştır. Büyük Fransız Burjuva Devrimi ol-

masaydı; Fransa, Avrupa ve dünya ekonomik ve toplumsal gelişme düzeyini bu kadar ileri götüremezdi. Yine Büyük Ekim Sosyalist Devrimi gerçekleşmeseydi; Rusya, daha uzun süre serfler ve muhlikler ülkesi olarak kalır ve üretici güçler bu kadar gelişemezdi. Rusya'daki büyük gelişme, sosyalist devrimle başladı. Ekim'in arifesinde, Rusya gibi geri bir ülkede, proletaryanın iktidara gelmesinin, dünya devrimi olgunlaşmadan başarılı olamayacağını ileri sürenlere karşı, Lenin, Rus proletaryasının iktidara gelmekle, dünya devrimini hızlandıracağını söyler. Bir yüzyılın bütün tarihi Lenin'i doğrular. Ekim Devrimi'yle birlikte dünya devrimi hızlandı. Bir yüzyıl boyunca gelişen, büyüyen sosyalist dünya sistemi, yüzyılın sürekleyici gücü oldu.

Bir toplumda devrime yol açması için, çelişkilerin sonuna kadar olgunlaşması gerekmez. Sınıfsal çelişkiler, belli bir gelişme derecesinde devrimlere yol açabilir. Sınıfsal çelişkilerin sonuna kadar olgunlaşmadan bir devrime yol açmayacağını, dolayısıyla, evrimi sonuna kadar beklemek gerektiğini söyleyenler, hep pasif evrimcilerdir. 19. yüzyıl, hatta 20. yüzyıl devrimleri, sınıfsal çelişkiler sonuna kadar olgunlaşmadan gerçekleşti. Çünkü, devrimler çok yönlü tarihsel gelişmenin ürünüdür. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı, bütün dünyada yeni objektif koşullar yarattı. Rusya'da, Almanya'da devrimler bu objektif koşulların bir sonucu olarak hızlandı. Rusya'da üretici güçlerle, üretim ilişkileri arasındaki çatışma sonuna kadar olgunlaşmadan, tarihin o dönemki çok yönlü ve yeni gelişim koşulları, sosyalist devrime yol açtı. Bu açıdan, toplumdaki uzlaşmaz sınıf karşıtlıkları, sınıfsal çelişkiler, toplumun tarihi gelişimi, köklü, birikmiş toplumsal çelişkiler ile dünya tarihinin çok yönlü, önceden hesap edilmeyen yeni gelişmeleri ve evrimin sıçramalı gelişimi devrimleri ele alırken mutlaka göz önünde tutulmalıdır.

Üretici güçlerin kendisini kurtaracak kadar olgunlaşmadığı dönemlerde, çelişkilerin buna bağlı olarak, sonuna kadar gelişme-

den bir devrime ulaşması durumu; aynı zamanda demokratik devrim-sosyal devrim ayrılığını da verir bizlere. Burada, 1848 devrimlerinde Marks'ın söylediği gibi Almanya'da proletaryanın iktidara gelmesi için, ikinci bir devrim gereklidir. Bu devrimde proletarya hareketi bir köylü hareketi tarafından desteklenmelidir. Bu ana marksist görüş, 20. yüzyıl devrimlerinde temel alındı.

Kapitalizmin gelişimine bağlı olarak, üretici güçler büyük bir gelişme gösterdi. Emek-sermaye çelişkisi olgunlaştı ve keskinleşti. Kimi toplumlarda farklı toplumsal, ekonomik ilişkilerin yan yana varolmasının getirdiği farklı toplumsal çelişkiler ve bunların farklı farklı çözümlerine karşı, toplumun sermaye temeline dayanması; bu toplumun ezilen ve sömürülen iki sınıfı olan işçilerin ve köylülerin aynı kapitalist sınıf tarafından ezilmesi ve sömürülmesi, demokratik devrim ile sosyalist devrimi iç içe geçirmiş; tek bir devrim sürecinin iç içe geçen halkaları yapmıştır. Demokrasi ve sosyalizm mücadelesi tek bir sürecin birer halkası olmuştur. Sosyalizm, demokratik devrimin tamamlanması ve sonuçlanmasını içerir. Sosyalizme bağlanmayan bir demokrasi ise yozlaşır ve amacına ulaşamaz. Ekonomik temeldeki gelişme, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkileri daha da olgunlaştırmış ve çözümünü de ortaya koymuştur. Demokrasinin fethedilmesi ve sosyalizmin gerçekleşmesi ivedi ve zorunlu olarak devrimleri beklemektedir.

Proletaryanın içinde dövuştüğü koşullar değişirse, proletaryanın mücadelesi ve hareketi de değişir. Bu tarihsel değişimi, her yerde, her koşulda izlemek marksistlerin görevidir.

Burjuvazinin yönetimi altında, kapitalizmin gelişme dinamikleri, yerini, kapitalizmin çöküş dinamiklerine bıraktı. Kapitalizm, her seferinde, daha büyük yıkımlara yol açarak, kendi kendini ortadan kaldırıyor. Kapitalizmin bu büyük yıkımı, sıçramalı biçimde gerçekleşiyor. Bu gelişme, devrimler için her zaman uygun bir zemin yaratıyor. Devrimci ayaklanmalar ve devrimler kaçınıl-

maz biçimde bütün ulusların gündemine girmiştir. Hiçbir ulus bundan kaçınacak durumda değildir. Devrim bütün bir tarih tarafından gündeme getirilmiştir; nesnel bir zorunluluk haline gelmiştir.

Kapitalizmin evrimi, sermaye birikiminin tarihi eğilimi, toplumun daha büyük kesiminin kitlesel olarak mülksüzleşmesi, sefalete itilmesi, yoksullaşması ve bunun kaçınılmaz sonucu olarak sosyal devrimler ve sosyal ayaklanmalardır. 21. yüzyıl böyle bir yüzyıldır. Bugünden bütün kıtalarda başlayan ayaklanmalar, kapitalizmin geldiği yeri gözler önüne seriyor.

Birkaç emperyalist ülke ve servetleri onlarca yoksul ülkeden fazla olan birkaç emperyalist tekelle, dünyayı öylesine sömürmüş, öylesine maddi servete sahipler ki, geri kalan milyarlarca insan ve çok sayıda bağımlı kapitalist ülke, bu servetin ağırlığı ve baskısı altında eziliyor. Bütün bağımlı kapitalist ülkeler emperyalist sermayeyi çekmek için, kendi yıkımları pahasına, yapılan her tür dayatmaya “evet” diyor. Geçici de olsa, emperyalist sermayeyi çekmek için en ağır koşullar kabul ediliyor. Bağımlı kapitalist ülkeler bunun dışında davranma durumunda değiller. Sermaye tamamen emperyalist tekellerin elinde birikiyor. Bundan yoksun kalan, açlık, yıkım ve başka felaketlerle karşı karşıya kalıyor. Her tür üretim aracının sermaye özelliği ve niteliği aldığı bir toplumda, insanlar, gidip sermayenin emrinde çalışmasalar ne yapacaklar? Vahşiler gibi dağa kaçıp, açlıktan ölecek değiller ya. Emperyalizm, bağımlı ülke insanlarını, böyle kendisine muhtaç yapmıştır.

Oysa ki emperyalizm, sermaye yatırımıyla bağımlı kapitalist ülkelerdeki ekonomik ilhaki sonuna kadar vardırma politikası sonucu, bu ülkeler ve halklar için daha büyük bir yıkım ve çöküşü hızlandırıyor. Sonuçta insanlar dağa kaçıp, vahşiler gibi açlıktan ölmeyecek, fakat kapitalizm altında kentlerin orta yerinde vahşice açlıktan ölecektir. Bu durumda, tarih insanların önüne şunu koyuyor: ya vahşice ölmek, ya insanca yaşama koşullarına sahip olmak. Bu ise,

öyle bağımsızlıkla değil, toplumsal sistem değişikliğiyle, bütün iktidara proletaryanın el koymasıyla olanaklı olur. Bunun koşulları dünyada ve ülkelerde her gün biraz daha olgunlaşıyor.

Dünyadaki koşullar proletaryanın toplumsal devrimleri için yeterince olgundur. Bu da, her ülkede, toplumsal devrim için en uygun uluslararası koşulun varolması anlamına geliyor. Bu yüzyılın başında dünyada devrim için objektif koşullar belli özgün tarihsel anlarda vardı. Tarihin bu yeni evresinde, dünyadaki devrimci koşullar süreklilik kazanmıştır. Bu durum, her ülkedeki devrimci mücadeleyi ileri itecek bir kaldıraç rolü oynuyor.

Üretici güçler kendi sermaye niteliğine karşı her yerde çatışma ve ayaklanma içindedir. Üretici güçlerin, sermaye olma niteliklerine karşı ayaklanmaları, bir devrimi, bütün zamanların en derine giden devrimini gündeme getirdi. Marksizme göre, üretici güçlerin, üretim ilişkileriyle çatışma içinde olması, zorunlu olarak sosyal bir alt-üst oluşu gündeme getirir. Bugün insanlık böylesi bir evreden (dönemden) geçiyor.

Böylesi bir alt-üst oluşun öncü, motor gücü olan proletarya, ideolojik olarak marksizm-leninizmle donanmış, büyük bir mücadele tarihine sahip bir sınıf olarak sosyal devrimlere öncülük ediyor. Proletarya, kültürel olarak, kültürlü toplumlara öncülük ediyor. Marks döneminde en kültürlü toplum Almanlardı. 20. yüzyılda bunların sayısı arttı. Sosyalizm dünyanın en kültürlü toplumlarını yarattı. Kapitalist toplumlarda da kültürel olarak büyük bir gelişme sağlandı. Devrimler aynı böylesine kültürlü, teknik bakımından yetkin toplumlara dayanarak gerçekleşecek. Bu durum, devrimlerin ve yeni toplum olan sosyalist toplumun nasıl her yönden hazırlandığını ve olanaklı olduğunu gösteriyor. Devrimler ve sosyalizm her bakımdan güçlü, yetkin zeminlere dayanıyor.

Devrimci Dönüşüm Çağı bütün dünyada sürüyor.

C.DAĞLI

KISA TARİH

Doğal tarihi evrimin bugünkü süreci kısa ve yoğun yaşamakta. Uygarlık tarihi, insanlığın uzun tarihi içinde, geçici ve kısa bir dönemi kapsar. Kapitalizm ise, uygarlık tarihinin, yani insanlığın sınıflı toplumlara denk gelen tarihinin en kısa dönemini kaplıyor. Sınıflı toplumlardan önceki toplum biçimi olan ilkel komünal toplum -eski toplum- tarihin çok uzun bir dönemini kaplayan sınıfsız toplumdur. Onun yerini almış olan köleci toplum, uygarlık tarihinin ilk toplum biçimi olarak binlerce yıl sürdü. Ardından gelen feodal toplum ise, yüzlerce yıl sürdü. Uygarlık tarihinin son toplum biçimi olan kapitalizmin tarihi birkaç yüzyıllıktır. Manifaktür dönemi dışında büyük sanayi temeline dayalı kapitalizm, iki yüzyıllık bir geçmişe sahiptir. Büyük sanayiye dayalı kapitalizmin daha birkaç on yılında proletarya ayaklanmaları başladı. Bir yüzyıl sonra ise kapitalizmin yerini daha yüksek bir toplum biçimi olan sosyalizm almaya başladı. Uygarlık tarihinin, uzun insanlık tarihinin evriminde en kısa dönemini kaplayan kapitalizm olmuştur.

Bütün toplumlar, belli bir tarihi dönemi kaplarlar. Zaten tarihi olmak geçici olmaktır. Burjuva teorisyenlerin, kapitalizmi “ebedileştirme” savlarına, kapitalizmin kendi kısa tarihi yanıt veriyor. Doğal tarihin kapitalizm altındaki evriminin bugünkü süreci, kapitalizmin tarihi içinde daha da kısa bir süreyi alıyor. Kapitalizm kendi içinde evreler geçirdi. İnsanlığın bugün yaşadığı evre, diğerlerinden farklı yeni bir evredir. Bu evre, insanlığın sınıfsız toplum sürecine geçişi başlattığı, evrensel özgürlüğe doğru ilerlediği tarihi ko-

şulları kaplıyor. Bu insanlığın yeni bir tarih dönemine geçişidir. Doğal tarihin evrimi bu yeni sürece girdi.

Bu süreçte kapitalizm, önceki tarihi dönemlerinde olduğu gibi yavaş yavaş değil, sıçramalı biçimde çöküşe gidiyor. Pasif evrimciler, yaşanan birikimler, çelişkiler sonucu gelişmenin nitelik sıçramaları içerdiğini göremezler. Bugün girilen süreç de böyledir. Tarih yeni bir nitel sıçrama sürecine girmiştir. Bir toplum biçiminin çözülüp-dağılması için bağrında taşıdığı uzlaşmaz karşıtlıkların tarihi olarak gelişmesi gerekiyor. Kapitalizmin uzlaşmaz sınıf karşıtlıkları da, tarihi olarak gelişerek en olgun düzeye ulaştılar. Proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının tarihi olarak gelişmesi kapitalizmin çözülüp dağılmasına yol açacak düzeydedir. Hiçbir toplum biçimi, uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının tarihi olarak bu kadar gelişmiş olduğu koşullarda, uzun süre ayakta kalmaz.

Bir toplumsal sistem ancak, kendisinden daha yüksek bir toplum biçiminin maddi ön koşulları ortaya çıkmış ve olgunlaşmışsa, yerini yeni topluma bırakır. Toplum, daha yüksek toplumsal gelişmeyi görmeden, kendisini ulaşılmış gelişme aşamasının meyvelerinden yoksun bırakmaz. Ama, eskisinin azamisi yeninin asgarisinin altında kalıyorsa hiçbir güç toplumu yeniyeye ulaşmada alıkoyamaz. Sermaye kendi kendini genişletmek ve bunu sürekli yapmak için üretici güçleri sonuna kadar geliştirmek zorundadır. Maddi koşullar, burjuva egemenliğinde son noktasına kadar gelişir. Böylece, kapitalizm altında maddi koşullar öyle bir noktaya ulaşır ki, bu maddi koşullar, yeni toplumun maddi koşulları olur. Bu maddi koşullar oluşmadan, daha yüksek bir toplum biçimi tarihi olarak gerçekleşemez. Yeni toplumun maddi koşulları, kapitalizmin doğal tarihi evrimi tarafından hazırlanmıştır.

Her toplum biçimi, tarihin bir ürünü olarak ortaya çıkar ve evrim yasasının işlemesi ile yerini daha yüksek bir toplum biçimine bırakır. Doğal tarihi evrim böyle ilerliyor. Kapitalist üretim biçimi,

büyük sanayi temeline oturduktan sonra, daima bir biçimden başka bir biçime akmıştır. Büyük sanayi, bilim ve teknolojik gelişme, hiçbir üretim biçimini kalıcı ve değişmez olarak tanımaz. Üretim dalları ve teknikleri, sermayenin bileşimi sürekli değişir. Büyük sanayi devindirici bir rol oynar; üretim biçimleri sürekli değişime uğrar. Bütün eski iş bölümleri değişime uğrar. Yeni üretim biçimleri; yeni üretim kolları yeni iş bölümünü yaratır. Üretim araçlarının toplulaşması ve emeğin toplumsal karakteri belirgin olarak gelişir. Büyük sanayi sürekli gelişmeyi, yenilenmeyi zorladığı ve getirdiği halde, bu gelişmeye aykırı ve karşıt olarak değişmeden kalan üretim araçlarının özel mülkiyeti, toplumsal üretimin sonuçlarının toplum tarafından ortaklaşa olarak kendisine maledilmesi yerine, burjuvazi tarafından kendisine maledilmesini sağlıyor. Bu eski iş bölümünün, büyük sanayinin gelişimine, bilimin üretici bir güç olarak üretime katılmasına, teknolojik gelişime aykırı olarak halen ayakta kalması, çağdaş gelişme ile karşıtlık oluşturuyor. Bütün çağdaş gelişme, bu çağa aykırı üretim biçimine ve tarihi olarak hiçbir varlık nedenine dayanmayan burjuvaziye karşı ayaklanış içerisinde. Bu anlamda bütün çağdaş ayaklanmalar kapitalizme karşı olmuştur.

Üretim araçları, sermaye güçleri tarafından sonuna kadar geliştirildi. Bu, üretim araçlarının gelmesi ve varması gereken düzey budur demek değildir. Üretim araçları sermaye niteliğini koruduğu müddetçe gelişmeleri sınırlıdır. Ne var ki kapitalizm altında üretim araçları salt üretim aracı olarak iş görmezler, kapitalist biçimde iş görürler. Kapitalist biçim ise her tür çağdaş gelişmenin önünde engel oluşturur. Makine, teknoloji, bilim, tüm gelişmiş üretim güçleri ancak sermaye niteliğinden kurtulurlarsa daha ileriye gidebilir. Bugünkü düzey, insanlığın geliştiği durumu göstermiyor. Eğer kapitalizmin engelleyiciliği olmasaydı, insanlık daha ileri gelişme düzeyinde olacaktı. Mevcut üretim araçları bugünkü haliyle, üretim araçlarının ortaklaşa mülkiyetinde, insanlığın daha ileri gitmesini

sağlayacak yetenektedir. Kapitalizmin yerini alacak daha yüksek toplum biçimi olarak sosyalist toplum çağın bir zorunluluğudur. Eski toplumun bütün gelişme tarihi, insanlığı bu noktaya getirdi. Tarih yalnız bunun için çalışıyor.

Kapitalizm, üretici güçleri sonuna kadar zorlayarak, maddi koşulları daha yüksek toplum biçimine geçiş için hazır hale getirmekle kalmıyor, her tür yaşam kaynağını da yok ediyor. Doğa, bugün kapitalizm tarafından büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Makinenin, bilimin, teknolojinin gelişimi ile birlikte doğanın insan karşısındaki özerk konumu sona ermiştir. Artık insanlar doğanın kör yasalarını gemleyip, onları insanlığın yararına dönüştürebilecek olanaklara sahiptir. Ne var ki, kapitalizm, sermayenin tarihi eğiliminin kaçınılmaz işleyişi olarak, doğayı insanlığın mutluluğu için dönüştürmek bir yana, ölü hale getiriyor. Kapitalizm, doğaya egemen bir üretim biçimidir. O, bu egemenliği, doğayı tamamen öldürmek için kullanıyor. Sermayeye dayalı sistemin devam etmesi halinde, doğanın geri kalan yönleri de tamamen tahrip edilecektir. Sermaye karakteri gereği ancak emeği ve doğayı çoraklaştırarak kendisini genişletebilir.

Kapitalizm, toprağı geri dönülmez bir biçimde tahrip edip, denizi, havayı gün gün öldürürken, emekçiyi de sonuna kadar çalıştırarak tahrip ediyor. Kapitalizmde işçi, parça işçidir, kent-kır ayrılığı en uç noktalara kadar ulaşmıştır. Kapitalist iş bölümüne dayalı olarak kafa emeği ile kol emeği arasındaki ayrım en üst düzeye varmıştır. Ne var ki, büyük sanayi, bilimin bağımsız bir güç olarak üretime uygulanmasıyla her tür teknolojik gelişme; kent ile kırsal tarihi ayrılığın son verme, yeni ve daha üst düzeyde bir sentezde birleşme olanaklarını yaratmıştır. Aynı gelişme kafa emeği ile kol emeği arasındaki ayrımın giderilmesi için de geçerlidir. Kapitalist üretim artık daha fazla bilim ve teknolojiye dayalı yapılıyor. Emek sürecinin bileşenleri değişiyor. İşçi, üretim sürecinde gözetleyici du-

rumda olduğu, işçinin yerine bilimsel ve teknolojik süreç başladığı halde, değerin tek ölçütü, emek niceliği olmaya devam ediyor. Açıkça görüldüğü gibi sermayeye dayalı üretim, üretici güçlerin, bilimin, teknolojinin gelişmesi önünde yıkılması zorunlu bir engeldir.

Toplum, toplumsal üretim araçlarına el koyarak, onları ortaklaşa olarak kendine malederek, emeği genelleştirerek, işi toplumun tüm sağlıklı üyeleri arasında eşit paylaştırarak kendisini zincirleyen kapitalizmin tüm bağlarından kurtarabilir ve birey kendisini çok yönlü geliştirebilir. Kent-kır ayrımı ile kafa emeği-kol emeği ayrımını ortadan kaldırabilir. Birey ancak bu temelde çok yönlü gelişebilir. Eski işbölümünün sürdüğü, kent-kır ayrımı ile kafa emeği-kol emeği ayrımının olduğu koşullarda, bireyin çok yönlü ve tam gelişimi olamaz. Kentli insanı fiziki olarak çürüten, kır insanını da entelektüel olarak geri durumda bırakan kapitalist işbölümü koşullarında bireyin tam gelişimi mümkün değildir.

Kapitalizm her tür gelişmenin önünde engel olduğunu bütün olgularıyla kendisi ortaya koymuştur. İnsanlar, kapitalizmin geriletici, yıkıcı, çöküş dinamikleri yüzünden bugüne kadar ulaştıkları gelişme düzeyini ve meyvelerini yitirmeye yüzüyzeler. İnsanlar, bütün bir kuşaklar boyu tarihi gelişim sonucu elde ettikleri ileri gelişme sonuçlarını yitirmek istemiyorlarsa, kapitalizmi yıkmak zorundadırlar. Kapitalizm, kendisini yıkacak tüm çelişkileri sonuna kadar geliştirmiştir.

Kapitalizmin uzlaşmaz sınıf çelişkileri, emperyalist ülkelerde de keskinleşme eğilimine girdi. Bugüne kadar yapay nedenlerle “yumuşatılan” çelişkiler ve sınıf mücadelesi, şiddetlenme eğilimine girdi. Yeni yüzyıl başlarken emperyalist ülkelerde ve tüm kapitalist ülkelerde kitlesel eylemler, ayaklanmalar başladı. Emperyalist ülke işçileri tüm sosyal güvenlik haklarını yitirirken, işsizlik de çığ gibi büyüyor. Bu ise, çalışanların ücretlerinin -reel ücretlerinin- düşmesi ve yoksullaşması demektir. ABD, AB ve Japonya’da işsizlerin ve

düşkünlerin sayısı daha şimdiden çok ileri boyutlardadır. İnsanın en temel yaşama hakkı, kapitalist özel mülkiyeti koruma hakkına feda ediliyor. İşsizlik, yarınından emin olmamanın, yoksulluğun, her türlü hastalığın, açlığın, açlık ve hastalıktan ölümlerin temelidir. Yine aynı temelde suç ve cinayetlerde patlama olmuştur.

Kapitalizm elindeki maddi zenginlik ve sermaye birikimi sayesinde kendi yaşamını en yüksek düzeye çıkarırken, emekçi sınıfların yaşam süresi daha da kısalıyor. ABD’de beyazların yaşam süresi 60 yılın üstünde olmasına karşılık, siyah mahallelerde yaşam süresi 40 yıl civarındadır. Demek ki kapitalist ülkelerde insan yaşamı ortalaması ifadesi toplumsal gerçeklere aykırıdır. İnsanın yaşam süresi burjuva sınıf ve işçi sınıf için, halk için ayrı ayrı yapılmalıdır. Tıpkı bu ülkelerde ortalama gelir düzeyinin kapitalist sınıfın gelir düzeyini düşük göstermesi, buna karşı emekçi sınıfların düşük olan “gelirini” yüksek göstermesi gibi toplumsal gerçekler burjuva yöntemler dışında ele alınmalıdır.

Kapitalist üretimin ve birikimin uzlaşmaz karşıtlığı kapitalist gelişmenin bugünkü evresinde en keskin biçimleri almıştır. Bir kuttupta büyük bir servet birikimi ve her tür savurganlık, lüks yaşam, keyifli zamanlar, karşı kuttupta ise yoksulluk birikimi, işsizlik, açlık ve ölüm kol geziyor. Bu çelişki ve çağa aykırı bu toplum biçimi artık devam edemez. Bu toplumun çözülüp-dağılmasına yol açacak uzlaşmaz çelişkiler tarihsel olarak gelişmiştir. Yeni ve daha yüksek bir toplum biçimi bunun yerini alacaktır. Bu anlamda tarih, kısa tarihtir.

C. DAĞLI
Temmuz 2001

PROLETARYA MÜCADELESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sınıf savaşının proletaryanın sınıf egemenliğiyle (proletarya diktatörlüğü) sonuçlanacağı ve proletaryanın sınıf egemenliğine dayanarak sınıfların ortadan kaldırılacağı teorisi, Marksizmin tarih anlayışını yansıtır. Marksizm, sınıf savaşını, somut olarak kendi maddi, tarihi koşulları içinde ele alır. Marksist çözümleme yöntemi kavrandığında görülecektir ki, Marx, sınıf savaşlarını, bu savaşların verildiği koşullar içinde gözlemlemiş, sonuçlar çıkarmıştır. Proletaryanın içinde dövuştüğü koşullar ise değişim içindedir.

Kapitalizm, kendi evrimine uygun olarak sürekli çelişkiler içinde gelişim gösterdi. Proletaryanın sınıf savaşının tarih sahnesi, maddi temeli kapitalizmdir, kapitalizmdeki gelişmelerdir. Marksist yöntem olan diyalektik ve tarihsel materyalizm her şeyi değişim halinde, her şeyi hareket içinde ele alır. Tarihsel gelişim de sürekli hareket içindedir. İçinde mücadele ettiği koşulların değişimiyle birlikte, proletaryanın sınıf savaşı taktikleri, mücadele biçimleri de değişim gösterir. Marksizmin sınıf savaşları üzerine zengin hazinesinde bütün bunları görmek olanaklıdır.

Kapitalizm zemini üzerinde meydana gelen sınıf savaşları, kapitalizmin tarihi gelişimine bağlı olarak değişim gösterdi. Proletaryanın sınıf savaşının ilk defa belirgin biçimde görüldüğü yer, kapitalizmin klasik yurdu olan İngiltere'dir. İngiltere'de burjuvazi, kapitalist üretim biçimini geliştirmeye başlarken, proletaryanın sınıf mücadelesiyle karşılaşır. Proletarya ilk olarak kendi çalışma koşullarını düzeltmek için mücadeleye girer. Sermaye ile proletarya a-

rasında mücadele yüzyıllarca sürer. Çalışma saatlerinin (normal bir işgününün) belirlenmesi için verilen mücadele sonucu, İngiltere’de on saatlik iş günü ancak 1847’de kabul edilir. Yürürlüğe girmesi için ise bir yıl daha mücadele etmek gerekir. Çalışma koşullarının düzeltilmesi, normal bir işgününün belirlenmesi ve bunun yasallaşması uzun sınıf savaşlarını, az-çok şiddetli iç savaşları gerektirmiştir.

“Kapitalist üretim tarihinde, bir işgünün belirlenmesi, sürüp giden savaşımın kolektif sermaye, yani kapitalist sınıf ile kolektif etmek, yani işçi sınıfı arasındaki savaşımın bir sonucu olarak kendini gösterir.” (K. Marx. Kapital Cilt I, sf: 249)

Proletarya ile burjuvazi arasında iç savaştan söz eden Marx, proletarya ile burjuvazi arasındaki iç savaşı gerçek savaş olarak değerlendirir. İç savaş denince, yalnızca bu savaşın en şiddetli biçimini ve sınırlı örneklerini anlayan bizim küçük-burjuva oportünistlerimizin, işçi sınıfının çalışma koşullarını düzeltmek için verdiği sınıf savaşımının bir iç savaş biçimini alabileceğini anlaması olanaklı değildir.

“Yasal sınırlar ile düzenlemelerin, yarım yüzyıl süren bir iç savaş sonucu, kendilerinden adım adım sökülüp alındığı patronlar..” (Karl Marx. Kapital Cilt I, sf: 308)

Marksizmi en kaba biçimde kavrayanlar, Marx’ın sınıf savaşımını iç savaş olarak ele aldığını, sınıf savaşımının kaçınılmaz olarak iç savaş biçimini alacağını göremiyorlar. Proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf savaşımının alacağı biçimleri her yerde gözlemlemek gerek.

Normal bir işgünü için savaşım en şiddetli çatışmalara yol açmış, bu çatışmalarda çok sayıda işçi yaşamını yitirmiştir. Bu savaş ABD’de 1880’den sonra en şiddetli biçimleri aldı. ABD’de proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinin ilk örnekleri demiryolu işçilerinin oluşum halindeki tekellere karşı mücadelesi, kömür işçi-

lerinin kömür tröstlerine karşı mücadelesi oldu. 1876'da komplo hazırlıkları yapmakla suçlanan 16 maden işçisi idama mahkum oldu. Daha sonra 8 saatlik işgünü için mücadele şiddetli çatışmalara yol açtı. ABD sermayesi ile ABD proletaryası arasındaki savaş bu tarihte doruk noktasına ulaştı. 1886'da Şikago'da 8 saatlik iş günü için yürüyüşe geçen işçilere polis ateş açtı. Grevci işçilerden 6'sı bu katliam sonucu öldürüldü. Daha sonra 8 işçi eylemlerden sorumlu tutularak idama mahkum edildi. Bu işçilerin anısına 1890'da 1 Mayıs uluslararası proletaryanın mücadele günü olarak kabul edildi.

ABD işçi sınıfı, 20. yüzyıl boyunca uzun süreli, sert mücadelelerden geçti. 20. yüzyılın başlarında çok sayıda işçi tutuklandı, saldırıya uğradı. Binlerce işçi, komünist, sürgün edildi, binlercesi tutuklandı. Sonraki yıllarda "kızılılara" karşı kapitalist saldırılar devam etti. İşçi önderleri Sacco ile Vanzetti idam edildi. ABD tekelci sermayesi, dünyada kapitalist emperyalist sistemin en güçlü ve en iyi örgütlenmiş sınıfı olarak, işçi sınıfı hareketini ezmek için şiddetli saldırılarını aralıksız devam ettirdi. Sosyalist sisteme ve uluslararası proletarya hareketine karşı sürekli savaş durumu ve saldırganlık anlamına gelen soğuk savaş boyunca, işçilere, komünistlere yönelik tam bir kapitalist terör estirdi. 1950'lerdeki Mc Cartizm bunun somut ifadesi oldu. Bu dönemde, siyahlara karşı ABD tekelci kapitalizminin ırkçılığı güçlendirmesiyle birlikte şiddetli iç çatışmalar gündeme geldi. ABD'de sınıf savaşı, kapitalizmin girdiği yeni evrede daha derinden ve kitlesel biçimler olarak yeni bir yükseliş dönemine girdi. Seattle'da yüzbin kişinin günlerce polisle çatışması; işçilerin, sendikaların bu ayaklanmada büyük bir ağırlık koyması; önümüzdeki sürecin, tayin edici sınıf mücadelelerine sahne olacağına işaret ediyor.

İşgününün belirlenmesi için mücadele Rusya'da da uzun mücadeleler gerektirdi.

"Çarlık Rusya'sında ilk fabrika yasaları, 19. yüzyıl sonunda

çıkarıldı. Petersburg proletaryasının ünlü grevinden sonra işgünü, 11,5 saate indirildi. Lenin'e göre bu yasa Rus işçilerinin Çarlık hükümetinden kopardıkları bir ödündü". (Politik Ekonomi, Sf. 163)

Proletaryanın çok uzun savaşımı sonucu 8 saatlik iş yasası, Mayıs 1890'da kabul edilmekle birlikte, bu yasanın yürürlüğe sokulması için daha çok şiddetli savaş vermek gerekti.

"1919 yılında Washington'da bir dizi kapitalist ülkenin temsilcisi; gelişmekte olan devrimci işçi hareketinden duydukları korkuyla uluslararası planda sekiz saatlik işgününün yerleştirilmesi için bir anlaşma imzaladılar." (Politika Ekonomi, Sf. 163-164)

Kapitalist ülkeler 8 saatlik iş yasasını o tarihte kabul etseler de, bunun pratik yaşamda uygulanması için proletarya, her yerde, daha uzun seneleri kapsayan savaşlardan geçmek durumunda kaldı. Normal bir işgünü için savaşım, bugün emperyalist ülkelerde haftalık çalışma süresinin otuzbeş saatle sınırlandırılması için verilen sert mücadelelere dönüştü. Avrupa'da "ücret kaybı olmaksızın haftalık otuzbeş iş saati" istemi için milyonlarca işçi sert mücadelelerden geçti. Çalışma saatlerinin düşürülmesi, ücretlerin yükseltilmesi, çalışma koşullarının düzeltilmesi, çalışma hakkı için proletarya, her alanda gerçek savaş olan iç savaşlardan geçti. Proletarya ile burjuvazi arasındaki iç savaşa sığ yaklaşanlar, sınıf savaşlarının yüzyıllarca süren gelişimini daha yakından incelemelidir.

Proletaryanın sınıf savaşının daha uzun bir tarihi olmakla birlikte, proletaryanın kapitalist egemenliğe karşı ilk ciddi savaşı, 1848 Devrimi'dir. Bu dönemde, üretici güçlerin, kurtulacak kadar gelişmemiş olması, proletaryanın sınıf savaşının ideolojik, politik, ekonomik bütünlüğüne kavuşmaması nedenleriyle, bu ilk ciddi savaş, proletaryanın zaferiyle sonuçlanmadı. Proletarya Paris'te, 18 Mart Devrimiyle egemen sınıf oldu. 18 Mart Devrimi ile birlikte Komün ilan edildi. Komün, kutsal Avrupa ordularının saldırısı sonucu yenilmekle birlikte, proletaryanın sınıfsız toplum mücadelesinin ilk

Yeni Evre

şafağı oldu. Proletaryanın iktidarı ele geçirme savaşı esas olarak 20. yüzyılda meyvesini verdi.

Kapitalizm kendi temelleri üzerinde otururken, proletarya da kendi yaşam koşullarını düzeltmek için mücadeleye atıldı. Koşullarını iyileştirme mücadelesi, proletaryanın iktidarı ele geçirme mücadelesi döneminde de sürdü. Egemen sınıfı devirip, yerine proletaryanın sınıf egemenliğini gerçekleştirme mücadelesi ortaya çıkmadan önce, proletaryanın koşulları iyileştirme mücadelesi, yani emeğin korunması mücadelesi biricik mücadeleydi. Proletarya, iktidarı ele geçirecek kadar militan ve örgütlü bir sınıf durumuna geldikten sonra, emeğin korunması mücadelesi, emeğin kurtuluşu mücadelesine bağımlı ele alındı. Kapitalizmin son dönemi olan çöküş döneminde, yani kapitalizmin çöküş dinamiklerinin, bu eski üretim biçimini yıkıma götürdüğü yeni evrede, proletaryanın esas savaşı, toplumsal kurtuluş savaşıdır. Sınıfları kaldırma mücadelesi proletaryanın evrensel hedefidir. Sınıfların kaldırılmasının koşulları tarih tarafından verildi.

20. yüzyıl, kapitalist ülkelerde proletaryanın toplumsal devrimleri için koşulların olgunlaştığı bir dönem olarak geçti. Daha yüzyılın başında devrimin koşulları son derece gelişmişti. Kapitalizmin çelişkileri proletarya ile burjuvaziyi şiddetli mücadelelerle karşı karşıya getirdi. Çok yönlü çelişkilerin üst üste yığıldığı Rusya tam bir devrim toprağıydı. Avrupa, emperyalist savaşın getirdiği sonuçlarla sosyalist devrimler için yeterince olgundu. Avrupa yüzyılın ilk çeyreğinde bütün dünyayı sarsacak devrimlere, iç savaşlara ve devrimci ayaklanmalara sahne oldu. Uluslararası devrimci sosyalist hareketin sloganı, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesiydi. Bu hedefe ise iç savaşlar yoluyla ulaşılabilecekti. Lenin, K.Kautsky'nin henüz Marksist konumdayken 20. yüzyıl devrimleri hakkında söylediklerini aktarır, bu devrimlerin bir iç savaş biçiminde olacağını çok açık biçimde ortaya koyar.

“Gelecek devrim (...) hükümete karşı ani bir ayaklanmadan çok uzun süreli bir ‘iç savaşa’ benzeyecektir” der Marksist konumdayken K.Kautsky. Lenin, ekler:

“Öyle de oldu. Gelecek Avrupa devrimleri de mutlaka öyle olacaktır.” (Lenin Seçme Eserler Cilt III. Sf:25)

Lenin, gelen devrimi kaçınılmaz biçimde ortaya koyarken, bu devrimin bir iç savaş biçiminde gelişeceğini de açıklıkla belirtir:

“Bu gelen devrim bir yandan insanlığı sermayenin boyunduruğundan ancak şiddetli savaşların ve özellikle iç savaşların kurtarabileceğini, öte yandan sınıf bilinçli proleterlerin sömürülenlerin büyük çoğunluğunun önderi olarak sahneye çıkabileceğini ve çıkacağı çok daha kapsamlı bir şekilde gösterecektir.” (Age. Sf:28)

20. yüzyılın devrimleri Lenin’in öngörüsünü doğruladı. 20. yüzyılın devrimleri iç savaş biçiminde gelişti. Yüzeysel biçimde Rus Devrimini sadece bir ayaklanmadan ibaret görenler, bu devrimin iki devrim sonucunda gerçekleştiğini ve bu devrimlerin de birer iç savaş biçiminde geliştiğini anlayamadılar. İrlanda’da 1916 Paskalya Ayaklanması, Avrupa’nın ilk iç savaşı olarak gündeme geldi. Alman proletaryasının, tümü yenilgiyle sonuçlanan 1917-1924 dönemindeki devrim mücadelesi de hükümete karşı ani bir ayaklanma biçiminde değil, iç savaş biçiminde gelişti. Doğu Avrupa’da 40’lı yılların sosyal devrimleri 1920-1944 yılları arasındaki uzun süreli ve şiddetli savaşların sonucu olarak zafere ulaştı. İspanya Devrimi, Yunan Devrimi bilinen iç savaşın klasik örnekleridir. Çin Devrimi, bilindiği gibi Japon işgali sırasındaki direniş savaşı dönemi dışında tamamen iç savaş biçiminde gelişti. Güney Asya Devrimleri, Vietnam, Kore uzun süreli anti-emperyalist savaşlar ve iç savaşlar biçiminde gelişip, zafere ulaştı. Latin Amerika Devrimleri iç savaşın örnekleri olarak sürdü. Bu savaşların kimisi 40 yıl sürdü. Türkiye ve Kürdistan’da ise sınıf savaşı otuz yıldır ya iç savaş biçiminde ya da iç savaşa yakın bir çizgide gelişti.

Bu devrimlerin tümü, devrimden önce haklar mücadelesini vermekle birlikte, hiç biri önce demokratik haklar elde edildikten sonra gerçekleşmedi. 20. yüzyıl devrimleri en ağır kapitalist baskı altında örgütlendi. Proletarya ve emekçi kitleler, ekonomik, toplumsal dönüşümleri devrimin zaferiyle birlikte gerçekleştirdiler. Tekelci kapitalizme karşı verilen devrim mücadelesi, esas olarak demokrasinin gerçekleşmesini bile bir devrim sorunu olarak gördü. 20. yüzyılın ve 21. yüzyılın devrimleri ve sınıf savaşının doğası doğru kavranmalıdır.

Kapitalizmin çöküş, sosyalizmin yükseliş evresinde gelişmelerin sıçramalı karakteri daima akılda tutulmalıdır. Kapitalizm altında proleterleşme süreci o noktaya geldi ki, bütün devrimci, yıkıcı güçler kapitalizmi yıkmaya yönelmek durumundadır. Proletarya ile burjuvazi arasındaki savaş en şiddetli, en yoğun, kapsamlı ve tayin edici aşamaya dayandı. Kapitalistler, yaşamlarını sürdürmek için, bütün sınıf konumlarını pekiştirirken; proletarya ise en yaşamsal sorunlarını ancak kapitalist egemenliği havaya uçurarak halledebilir. İki sınıfın geleceğini; bu iki sınıf arasında süren savaş belirleyecektir.

Uluslararası sermaye, bir süre önce elde ettiği ve halen elinde bulundurduğu geçici güç üstünlüğüne dayanarak, proletarya ile sınıf ilişkilerini yeniden belirlemek istiyor. Bunun için bugüne kadarki en şiddetli savaşa girişti. Kapitalizm, dünya ekonomik bunalımının da sonucu olarak, her yerde proletaryaya karşı saldırı halinde davranıyor. Bu saldırı altında, proletaryanın sınıf örgütleri ve yüzyıllık kazanımları bir bir ortadan kaldırılıyor. Kapitalist ekonomik bunalımın yoğunlaştığı son dönemlerde yüz milyonlarca işçi işsizler ordusunun saflarına atıldı. Kapitalizmin varlığı, bundan sonra daha çok sayıda işçinin işsiz kalması demektir. Sermayenin ilk birikim döneminde kapitalistler, işgücü bulmak için, çok sayıda üreticiyi, üretiminden ve mülkiyetinden kopardı; onları zorla ücretli işçi

haline getirdi. Bugün ise işçileri zor yoluyla işten çıkartıyor. Sermayenin ilk birikim döneminde, sermaye, yerlileri, ortak olarak kullandıkları topraklarından zorla koparıp, onları, kapitalist servet için zorla madenlere koyarken; buna karşı, bu kıtalarda uzun bir dönemi kapsayan anti-kapitalist ayaklanmalar gündeme geldi. Bugün de, işçileri kapitalist işletmelerden kovarken; proletaryanın devrimci temelde anti-kapitalist çatışmaları ve ayaklanmaları gündeme geliyor. Sermayenin ilk birikim sırasında, tarihsel inisiyatif, gelişmekte olan burjuvazinin eline geçmişti; burjuvazi, bu inisiyatife dayanarak ilk anti-kapitalist ayaklanmaları ezdi ve üretici güçleri geliştirebildi. Tarihi inisiyatif, uzun süredir proletaryanın elindedir. Tarihi inisiyatifin proletaryanın eline geçtiği ve toplumsal dönüşümün öncü, motor gücü olduğu bu tarihi evrede, proletarya, bugünkü anti-kapitalist ayaklanmalar zafere taşıyacak yeteneğe sahiptir.

Uluslararası kapitalist güçler, proletaryayla sınıf ilişkilerini, proletaryanın aleyhine yeniden düzenlemek için sert bir savaşa girişmişken; her yerde savaş içindeki proletarya ise, sınıf ilişkilerini düzenlemeyi değil, sınıfları ortadan kaldırmayı hedeflemiş olarak devrimci mücadelesini yükseltmiş durumda. Proletaryanın devrimci mücadelesi bütün kıtaları kaplamıştır. Proletaryanın sınıf savaşı, içinde bulunduğumuz evrede, daha yaygın ve bütün kıtaları sarsacak bir güce ulaşacak düzeye varmıştır. Proletarya güçlüdür, kapitalizmi yıkacak yetenektedir.

Proletarya ile kapitalistler arasında tayin edici bir mücadele dönemine girildi. Bu tayin edici mücadelede, zafer proletaryanın olacaktır.

Uğur DAĞLI
Şubat 2001

TEKELLER VE PROLETARYANIN MÜCADELESİ

İçerde toplum karşısında, dünyada bağımlı uluslar karşısında tekeller öylesine bir güce ulaştılar ki, ne orta sınıflar, ne de ezilen ulusların, bu büyük güç karşısında yapacakları fazla bir şeyleri yoktur. Emperyalist-kapitalist dünyada uluslararası emperyalist tekellerin boyun eğdiremediği güç yoktur.

Ekonomik gücü elinde bulunduran tekeller, bu yüzden politik ve askeri gücü de ellerinde bulunduruyorlar. Toplum ve ezilen ulusları ellerindeki bütün güçten yararlanarak baskı altında tutuyorlar. Bu öylesine bir güç ki, ana eğilim olarak daha az elde toplanarak merkezileşiyor. Güç daha az elde toplandıkça, şiddeti ve ağırlığı artıyor. Toplum ve ezilen uluslar bu ağır baskının altında dayanamaz duruma geliyor.

Emperyalist sermaye büyük bir dünya gücüdür. Dünya nüfusunun büyük bir kesimi mutlak bir yoksulluk içindeyken, emperyalist sermaye bugüne kadar hiç olmadığı kadar büyümüştür. Sermaye, daima, daha büyük bir güce ulaşmak için, önüne çıkan her şeyi kırıp-dökmüştür. Önlenemez bir güce sahip olan sermaye, bu gücün dışında, hiç bir “gücün” yaşamasına olanak tanımaz. Kapitalizmde, aynı kapitalist temellerde, tekelci sermaye karşısında başka bir burjuva “güç” yoktur. Küçük burjuvazi; tekelci sermaye karşısında bir güç değildir. Küçük burjuvazi sürekli zayıflarken, tekeller, küçük mülkiyete de el koyarak daha bir güçlenmektedir.

Emperyalist tekeller, uluslararası iş bölümünü kendi yararına öylesine düzenlemiş, dünya pazarına öylesine egemen olmuşlar ki,

küçük burjuvazinin ve ezilen ulusların, bu ilişki içinde, gelişmek için hiçbir şansları yoktur. Uluslararası tekeller, bütün ekonomik olanakları yalnızca kendi yararlarına kullanmaktadır. Öte yandan, kendi dışındaki mülk sahiplerinin gelişmesini bütün gücünü kullanarak da engellemektedir. Her yönden baskı altına alınan, ekonomik olarak güçsüzleşen küçük burjuvazi yok olma tehdidini artık daha şiddetli olarak hissetmektedir.

Bağımlı ülkelerde, küçük burjuvazinin yok olma tehdidi çok daha yoğun yaşanıyor. Yok olma tehdidi iki yönden geliyor. Hem emperyalist tekellerden, hem de işbirlikçi tekellerden. Her iki yönden, birlikte gelen tehdit sonucu milyonlarca küçük mülk sahibi iflas etti. Kitlesele yok oluş, sermayenin tarihi eğilimine bağlı olarak bugün en üst düzeyde yaşanıyor. Küçük burjuvazi, bütün bu gelişmeler karşısında eli kolu bağlı durumdadır. Ekonomik ağırlığı kalmayan, giderek güçsüzleşen küçük burjuvazinin politik ağırlığı da bu duruma bağlı olarak iyice zayıflamıştır. Küçük burjuvazi artık ne burjuva partilerinde söz sahibidir, ne de hükümetler üzerinde bir baskı gücüdür. Dolayısıyla tekellerden gelen her tür baskı karşısında tamamen korunaksızdır.

Metanın, paranın, sermayenin egemen olduğu bir toplumda, kapitalizmin önlenemez yasaları geçerlidir. Burada yadsınmanın yadsınması yasası geçerlidir. Kapitalizm, küçük-meta üretiminden doğdu. Sermaye, önce küçük mülk sahibini ortadan kaldırdı. Ardından, sıra küçük kapitalistin yok olmasına geldi. Bu süreç tekellere yol açtı. Tekeller, bütün ekonomiyi denetimleri altına aldılar. Özel mülkiyet ilişkileri içinde, özel mülkiyet bağları içinde, değil tekelleci sermayeyi yok etmek, bu güce karşı başarılı bir mücadele bile verilemez. Dolayısıyla küçük burjuva bir politik hareketin başarı olanağı da yoktur.

Kapitalizmi yok edecek, toplumu yeni ve daha yüksek bir topluma dönüştürecek tek güç proletaryadır. Proletarya, sınıfsal ko-

num olarak, yani sanayinin has ürünü olarak sonuna kadar devrimci olan biricik sınıftır. Küçük burjuvazi (kent ve kır küçük mülk sahipleri) yok olurken, proletarya gelişip, güçleniyor. Kapitalizm bugün daha çok bilimin ve tekniğin gücüne başvurmakla birlikte, sanayide insan emeği büyük ölçüde kullanılıyor. Kapitalizmin eğilimi, kol emeğini daha geniş biçimde üretimden dışalamaktır. Fakat kapitalizm, başkasının emeğine el koymaksızın yaşayamaz. En gelişmiş kapitalist ülkelerde de proletarya en büyük sosyal güçtür. Kapitalizmi yok edecek olan da bu güçtür.

Küçük burjuvazi tekelci sermaye tarafından yok edilme tehdidi altında, kaçınılmaz olarak proletaryaya yaklaşmaktadır. Küçük burjuvazi, yaklaşmakta olan toplumsal devrimin bir parçasıdır. Bu sosyal sınıf kendi başına hiçbir ilerici adım atamaz. O, ancak proletaryaya bağlı olarak proletaryanın toplumsal devriminin bir parçası haline gelerek ileri bir rol oynayabilir. Proletaryayla ilişki içine girmeden, proletaryayla ortak hareket etmeden sermaye egemenliğine son verilemez. Sosyal dönüşümün motor gücü proletaryadır.

Kapitalizmin yerini alacak olan sosyalist toplumun maddi ön koşulları, kapitalizmin bağrında yeterince olgunlaşmıştır. Kapitalizmin evrimi politik bir devrimi zorunlu kılmıştır. Bu devrimi başaracak olan proletarya, maddi koşullara bağlı olarak militan, savaştan, birikimli, bilinçli, örgütlü bir sınıf düzeyine ulaşmıştır. Tekelcilik, bankacılık, büyük sanayi, elektrik, iletişim, ulaşım vb. kapitalizmin teknik temeli, proletarya iktidarı ele geçirdiğinde, yeni toplumun kurulmasında büyük olanaklar sunuyor. Politik iktidarı ele geçiren proletarya, hazır üretici güçler ve hazır bir teknik temelle karşılaşacaktır. Bu olanakları elinin altında hazır bulan proletarya, yeni toplumun inşasına daha uygun koşul ve araçlarla başlamış olacak.

Bu durumda iktidarı ele geçirmek daha zor; iktidara geldikten sonra sosyalizme geçiş daha kolay olacaktır. Burjuvazi egemenliğini, ayrıcalıklarını yitirmemek için, bütün gücüyle direniyor. Ye-

ni toplumu kuracak devrimci sınıfa karşı vahşete başvurmada, eski yıkılıp giden egemen sınıflardan daha ileri gitmiştir. Mülk sahibi sınıflar yok olup gitmemek için, bütün güçleriyle savaş halindedir. Yaşamlarını özel mülkiyete olan bağlarıyla sürdüren sınıflar, özel mülkiyete dayalı toplumun ayakta kalması için bütün güçlerini ortaya koyuyorlar. Yeni bir sosyalizm örneği çıkmasını diye emperyalizm bütün gücünü harekete geçiriyor. İşçilerin aristokrat tabakası burjuva toplumun ayakta kalmasını sağlayan başka bir etken. Bütün bu olgular, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinin ne kadar zor olduğunu gösteriyor.

İktidara geldikten sonra, iktidarı sürdürmek, devrimi sürekli tutmak artık daha kolaydır. Proletarya hazır bir teknik temeli elinin altında bulundurduğundan, sosyalizmi inşa etmede daha rahat ve kolay davranacaktır. Böyle, ileri bir teknik temele dayanan sosyalizm, diğer ülkelere örnek olacak ve onların bu yolu izlemesini getirecektir.

Proletaryanın iktidarı ele geçirmede, kendi devrimci egemenliğini kurmada bu kadar sancılı çekmesi, bugüne kadarki koşulların sonucuydu. Kapitalizm halen dünyanın büyük bir bölümünde yıkılmadıysa da; sosyalizmin maddi ön koşullarının her yerde olgunlaşmasını getirdi. Proletarya devrimlerinin koşulları her dönemden daha olgundur.

C. DAĞLI
Mayıs 2001

KAPİTALİZMİN YIKIMI

Kapitalizmin iflas ettiğinin ilk açık göstergesi ekonomik krizlerdir. Ekonomik kriz, 18.yüzyılın başlarında görüldü. Daha sonra zaman zaman tekrarlandıktan sonra, süregenleşerek günümüze kadar geldi. Toplumu sarsan, her seferinde büyük bir üretici gücü atıl bırakan, büyük bir maddi gücü heba eden ekonomik krizler, sermayeye dayalı üretimin, üretici güçlerin gelişmesinin önünde nasıl bir engel oluşturduğunun çok çarpıcı bir göstergesidir. Ekonomik krizler, kapitalist üretim biçimin zirvesidir. Kapitalist üretim biçimi, her seferinde, daha büyük ve yıkıcı ekonomik krizlerle çevrilir.

Kapitalist üretim biçiminin iflası bundan çok önceleri ortaya çıktı. Yine, sermayenin, üretici güçleri elinden kaçırdığı, bu üretici güçlerin toplum tarafından ancak ortaklaşa olarak ele geçirilebileceği de çok önceleri ortaya çıktı. Burjuvazi, daha önceki dönemlerde egemen olmuş sınıflar kadar bile “egemen” olamamıştır. Çoğu işsiz olan yoksul insanların varlığı ve beslenmeye, bakıma muhtaç olmaları, burjuvazinin tarihteki önceki sınıflar kadar “egemen” olamadığının açık kanıtıdır.

Kapitalist evrimin bugünkü evresinde, artık söz konusu olan kapitalist ekonomik yapının iflası değil çöküşüdür, yani kendisini yıkıma doğru sıçramalı atlayışlarla götürmesidir. Bugün kapitalist toplumlarda yaşanan ekonomik krizler, toplumsal yıkımlar kapitalizmin çöküşüyle açıklanabilir. Sıçramalı çöküş evresinin somut özellikleri açıklanmadan, kapitalist dünyada olanlar açıklanamaz.

Kapitalizme eleştirel yaklaşan küçük-burjuva düşün dünyası

tam da bu noktayı kavrayamamıştır. Kapitalizm çerçevesinde kalınarak yaşanabileceğini düşünmek, kapitalizmin doğasını, yani kapitalizmin küçük-mülkiyet sahiplerini ardından küçük kapitalistleri yok ederek, en sonu kendini ortadan kaldırarak ilerleyen tarihi eğilimini hiç kavramamak demektir. Kapitalist temeller yıkılırken, kendine, bu temeller üzerinde yer edinmeye, konumunu sürdürmeye çabalayan küçük-burjuvayı büyük bir tarihsel trajedi bekliyor.

20. yüzyıla doğru kapitalist Avrupa emperyalizme dönüşerek ekonomik ve toplumsal yaşamda yeni bir düzene geçişi başlattı. Emperyalist aşamadaki kapitalizm, en belirgin özelliği olan sermaye ihracı yoluyla, yeni bir sömürü biçimi olan “yeni sömürgeciliği” başlattı. Emperyalizm, mali bağımlılık yoluyla bir çok ülkeyi kendine bağımlı hale getirdi. Bağımlı ülkelerde, zaman içinde kapitalizm egemen oldu. Tekelcilik bu zeminlerde boy verdi, gelişti. Fakat bağımlılık ilk düzeyiyle kalmadı, derinleşti, pekişti. En sonu, emperyalizmin ekonomik ilhakı ileri boyutlara vardı. Bağımlı ülkelerde kapitalizm az-çok gelişir-gelişmez ekonomik krizler de baş gösterdi. Kapitalizmin kendi işleyişine “bağımlılık” ilişkisi de eklennince, ekonomik krizler süregen oldu. Kapitalist evrimin kaçınılmaz ilerleyişi, bağımlılık, ekonomik kriz, bağımlı ülkeleri yıkıma götürdü.

Emperyalizmin savunucuları, bağımlı ülkelerin, ekonomik krizler nedeniyle çöküş içerisinde olduğunu söylüyorlar. Emperyalistler, bu çöküş sonucu, ilk planda büyük karlar sağlıyorlar. Burarlarda yaşanan kriz nedeniyle çok kısa sürede emperyalist bankalar, borsalar çok büyük kar elde ediyorlar. Sermaye, burarlardan çıkıp, bir-kaç emperyalist tekelin elinde toplanıyor. Bu, bir süre daha devam edecektir. Ne var ki, bağımlı ülkelerin ekonomik çöküşü, etkisini bütün emperyalist-kapitalist sistemde gösterecektir. Hiçbir emperyalist ülke bu çöküşün yıkıcı etkisinin dışında kalamaz.

Çöken bağımlı ülkeler değil, kapitalizmin kendisidir. Bağım-

lı ülkeler kapitalizm öncesi üretim ilişkilerini değil, egemen olarak kapitalist ilişkileri taşırlar. Bu anlamda, bir bağımlı ülkenin ekonomik yıkımı, kapitalizmin yıkımıdır. Kapitalizmin şiddetli savunucuları, ne kadar yadsısa da, bu, kapitalizmin kendini yok etme sürecinin derinleşmesidir.

Ekim 1917’de Rusya’da, sosyalist devrimle, dünyanın altıda birinde, sosyalizm gerçekleşince, kapitalizmin dünya sistemi çöktü. Bu da, kapitalizmin dünya krizini kalıcı hale getirdi. Sömürü alanları daralan kapitalizmin ekonomik krizleri daha sonra iyice boyutlandı. Bugün de, bağımlı kapitalist ülkelerin çökmesi, emekçi sınıfların sonuna kadar yoksullaşması, işsizliğin bu sistemi sürekli saracak kadar büyümesi ve kalıcı olması kapitalizmi daha büyük bir krize ve yıkıma sokmuştur. Kapitalizm, dışardan kendisine dayatılan biçimde değil, kendi iç, çöküş dinamiklerinin etkisiyle kendi kendini yıkıma götürüyor.

Kapitalist dünyada yaşanan alt-üst edici gelişmeler, proletarya devriminin maddi koşullarını tamamen olgunlaştırıyor. Proletarya, bütün ezilenleri, kapitalizmin baskısından kurtarmak için, ortaya çıkan uygun objektif koşullardan sonuna kadar yararlanmalıdır. Burada belirleyici olan proletaryanın devrimci girişkenliğidir.

C. DAĞLI
Haziran 2001

DÜNYADA EKONOMİK İLHAK

1- Ekonomik ilhak ve ekonomik ilhakin sonuna kadar vardırılması bağımlı kapitalist ülkelerin eski durumunu alt-üst ediyor. Alt-üst oluş ekonomik, toplumsal, politik, kültürel yaşamın her cephesinde görülüyor. Örgütlenmede ve mücadelede bu alt-üst oluş kesinlikle gözetilmelidir.

2- Emperyalizmin “Yeni Dünya Düzeni”, “küreselleşme” adını verdiği dünya politikası esas olarak bağımlı kapitalist ülkelerin ekonomik ilhakinin sonuna kadar vardırılmasını amaçlıyor. Emperyalist devletlerin, uluslararası tekellerin Asya, Afrika, Latin Amerika’da IMF, DB vb. mali kuruluşlarla ve çeşitli yollarla yaptıkları budur. Bu süreç bütün şiddeti ve yoğunluğuyla sürüyor.

3- Sermaye birikiminin tarihi eğilimi, daha çok elden çıkıp, daha az elde toplanması yönündedir. Sermaye büyük bir ekonomik güce erişmiş olan tekellerin elinde toplanıyor. Maddi servetin, sermayenin, en yoğun olarak emperyalist tekellere aktığı alanlar bağımlı kapitalist ülkelerdir. Buradaki maddi servet yoğun olarak emperyalist tekellere ve devletlere akıyor. İçerde daha küçükleri ilhak eden işbirlikçi tekeller, emperyalist tekeller lehine ekonomik güçlerini sürekli yitiriyorlar. Süreç yoğundur.

4- Dünyada hangi üretim düzenine geçileceği, hangi üretim dallarının kapatılıp, hangilerinin açılacağı tekeller tarafından belirleniyor; bu da, kitlesel iflasları ve kitlesel işsizliği getiriyor. Sermaye daima en yüksek kar peşinde koşar. Bu ise karlılığı esas alan üretim biçimlerine geçiş demektir. Üretim alanları, üretim miktarları,

neyin üretileceği emperyalist tekeller tarafından belirlendiği gibi, meta fiyatı da emperyalist tekeller ve dünya borsaları tarafından saptanıyor. Bütün bunlar bağımlı kapitalist ülkelerin emperyalist tekellerin yararına biçimlenmelerdir.

5- Devlet bu süreçte tekeller yararına piyasaya müdahalesini en ileri düzeye çıkardı. Devletin gerek işbirlikçi tekeller yararına, gerekse emperyalist tekeller yararına piyasaya en yoğun olarak müdahale ettiği yerler bağımlı kapitalist ülkelerdir. Bu müdahale düşünelebilecek her yoldan yapılmaktadır (vergi, iflas ettirme, yasal baskı, hileli yöntemler vb).

6- Ekonomik ilhakin derinleşmesine bağlı olarak, bağımlı kapitalist ülkeler borçlanma, kredi vb. yolla tam anlamıyla soyuluyor. Bu yolla ekonomik çöküşleri derinleşiyor. Ekonomik ilhak, ekonomik krizleri süregen ve ağır hale getiriyor. Bağımlı ülkelerin ekonomik krizden ve çöküşten kurtulma şansları yoktur.

7- Küçük mülk sahipleri iflasa sürüklendi: üretim araçlarından ve yaşamdan dışalanıyorlar. Özel mülkiyetlerini, bir daha geri gelmemek üzere yitiriyorlar; eski iyi yaşamlarını da bir daha geri gelmemek üzere yitiriyorlar.

8- Bu ülkelerin ekonomisinde, politikasında, düşünce biçimlerinde emperyalizmin mutlak egemenliği ekonomik ilhakin derinleşmesiyle daha da pekişiyor. Hükümetleri, hukuku, yasaları, devlet örgütlenmesini bir bütün olarak emperyalist güçler belirliyor. Küçük mülk sahiplerinin hükümetler üzerinde önceki gibi baskı yapma gücü ortadan kalkıyor. Hükümetler tamamen emperyalistlerin baskısı altında ve onun isteklerini yerine getirmek için çalışıyorlar.

9- Ekonomik ilhakin derinleşmesiyle en büyük ve köklü darbeyi köylüler aldı. Köylüler işbirlikçi tekellerin, emperyalist tekel-lerle uyguladığı ekonomik politika sonucu iflasa sürüklendi ve tam bir çöküş içindeler. Bunun sonucu kır nüfusu kitlesel olarak kentlere yöneldi. Kır nüfusunun azalması; yoksulluğun derinleşmesi anla-

mına gelmektedir.

10- Ekonomik ilhakın sonuna kadar vardırılması politikası, iflaslar, ekonomik krizin derinleşmesi asıl olarak çalışan nüfusu vurdu. Bağımlı ülkelerde milyonlarca çalışan işten atıldı. İşsizlik oranı geçmişle kıyaslanamayacak kadar büyüdü.

11- Çürüme toplumsal yaşamın bütün alanlarına egemen oldu. Soysuzlaşma, toplumsal, ahlaki çöküş, yaygın fuhuş, adli olaylarda patlama, alkolizm, uyuşturucu bağımlılığının artışı, uygulanmakta olan ekonomik politikanın kaçınılmaz sonucu; kapitalist ekonominin temel işleyişi oldu.

12- Ekonomik ilhak burjuvazi ile proletarya arasındaki antagonist sınıf çelişkisini keskinleştiriyor. Halk kitleleriyle tekeller arasında çelişkiler on yıllarca çatışmalara, ayaklanmalara, iç savaşlara, devrimlere yol açtı. Emperyalizm, burada, karşı-devrimci burjuva şiddete başvurarak, egemenliğini sürdürebildi. Egemen güçler, sadece halka karşı savaştılar. Emperyalizmin mutlak egemenliğini amaçlayan ekonomik ilhakı sonuna kadar vardiırma politikası bütün bağımlı ülkeleri sosyal devrimler, sosyal ayaklanmalar dönemine soktu. Sermaye, burada iç savaşın, ayaklanmanın temellerini ortadan kaldıracak durumda değil. Politik çevirme yoluyla, politik hegemonya sağlayamaz; kapitalizmin ekonomik işleyişi, bu sınıfın politik hegemonyasına karşı işliyor.

13- İşbirlikçi tekeller ve emperyalistler tarafından bağımlı ülkeler için uygun bulunan ekonomi politika, buralarda devrimci alt-üst oluşun bütün koşullarını yaratıyor.

Sosyal devrim kaçınılmazdır.

C.DAĞLI
Haziran 2001

KAPİTALİZMİN SÜREKLİLİK KAZANAN EKONOMİK KRİZİ VE İŞSİZLİK

İşsizlik kapitalizmin gelişimi ile birlikte ortaya çıktı. Makine, kapitalistin işçilere karşı en etkin silahı oldu. İşçiler kendileriyle rekabet eden makinelere saldırdılar, parçaladılar. Fakat makineleşme önu almamaz bir doğa yasası gibi, rekabetin kaçınılmaz sonucu olarak yetkinleşti, işçiler işten atılmaya devam ettiler.

İşsizlerin kapitalizme karşı mücadelesi bu dönemde başlar ve süreklilik kazanır.

İşsizler, Engels'in 1800'lerin ortalarında söylediği biçimiyle "yedek sanayi ordusu"dur. Nasıl ki ordu ihtiyat kuvvetlerini savaş sırasında askere çağırıyorsa, burjuvazi de işlerin yolunda gittiği zamanlar bu "yedek sanayi ordusunu" sanayiye çağırır.

Kapitalizmin hareket yasası, "daima daha fazla işçinin işsiz kalması" yönünde işler.

İşsizlik ekonomik krizin ilk göstergesidir.

İşsizlik kapitalizmin üretici güçleri, emek kapasitesini atıl hale getirdiğini; üretici güçleri yönetemediğini; onları elinden kaçırdığını çıplak biçimde ifade eder.

İşsizlerin çalışanlara oranı ne kadar yüksek olursa, ücretler o kadar düşük olur. Ücretler bu orana göre yükselir-düşer. Bugün, dünyada işsizlik çok büyük düzeye vardı; çalışanlara oranı ise yükseldi; buna bağlı olarak ücretler sürekli aşağıya düşmeye devam ediyor.

Kapitalizmin süreklilik kazanan ekonomik krizi nedeniyle iş-

sizliğin “yedeklik” yapısı çöktü. Sanayi; ekonomik kriz, üretim tekniğinde yetkinleşme vb. nedenlerle, işsizleri öğütmeye, öğütülmeye çağırıyor.

Ekonomik kriz, rekabet, üretimde anarşi, sanayinin teknik temelinin devrimci etkisi sonucu üretim düzeninin sürekli değişmesi vb. nedenlerle çalışanlar yarınlarından emin değiller. İşsiz kalmak her çalışanın en büyük kaygısı ve korkulu rüyasıdır.

Kapitalizm, yeni üretim dallarına yönelerek, atılan işçilerin bir kısmını çekse de, atılanlar daima işe alınanlardan fazla olur.

Yüksek işsizlik, çalışanların yarınlarından emin olamaması (sosyal yaşamdan kovuluş ve yarınsızlık) işsizlerin ve işçilerin her yerde -emperyalist ülkeler dahil- anti-kapitalist eylemlere, harekete yönelmesini sağladı. İşsizler kitlesi sokak gösterilerinin, iktidara karşı mücadelenin en önemli kitlesi, potansiyeli oldu.

Latin Amerika’da, Güney Asya’da, Avrupa’da, ABD’de, Türkiye’de en önemli kitle gösterilerinde büyük bir güç olarak işsizler var. İşsizler, devrim mücadelesinde proletaryanın önemli bir ittifakıdır.

İşten kovulmak, yaşamdan kovulmaktır: çünkü işçi ancak çalıştığı sürece yaşam araçlarına sahip olur. İşçinin işten kovulması bu yüzden, onun vahşi insanlar gibi açlıktan öleceği koşullara mahkum edilmesi demektir. İşçiler, işsizler ya vahşiler gibi açlıktan ölecekler ya da kendilerine vahşiler gibi bir yaşam dayatan sermayeye ortaklaşa olarak el koyacaklardır. Uygarlığın geldiği nokta budur.

İşsizlerle ilgili olarak somut eylem-mücadele perspektifi ortaya konmalı. Çalışanlar açısından hiçbir çalışma güvencesi yoktur. İşçilerin durumu güvensizdir. Kapitalizmin varlığı, çalışan nüfusun daha fazla bir kitlesinin açlığa, açlıktan ölmeye mahkum olması demektir. İşçiler, işsizler, yoksullar ancak kapitalizmi yıkıp yerine daha yüksek bir toplumu: sosyalizmi kurarak insanca bir yaşama kavuşabilirler. İnsanlar, ancak üretim araçlarını ortaklaşa olarak ken-

dilerine mal ederlerse kurtulabilir, özgür olurlar. Bu yönde propaganda, ajitasyon yapılmalı. Kapitalizmde artık bütün çalışanların yarısından emin olmaması nedeniyle, hiç kimsenin çalışma durumu güvende değildir; bu gerçekten hareketle, işsizler, işçiler kapitalizmi yıkmaya, iktidarı ele geçirme mücadelesine, hedefine kazanılmalı. İşsizlerin sorunlarıyla yakından ilgilenilmeli ve çözüm yolları gösterilmeli.

İşsizler uzun süreli işsiz kalmaktan ya da sık sık üretim sürecinin dışına itilmekten ötürü, istikrarsız bir özellik kazanırlar. Belli ölçüde lümpen proletaryaya yaklaşırlar. Üretimin dışına düştükleri için, dağınık ve örgütsüzdürler. Bütün bunlar biraraya gelince işsizler, ne kadar yoksul bir yaşam sürdürseler de, konumları itibarıyla devrim mücadelesine öncülük edemezler. Bütün ezilenlere yalnızca büyük üretim alanlarında toplu bulunan, dolayısıyla toplu olarak hareket eden, örgütlenmeye uygun konumda bulunan proletarya öncülük edebilir.

İşsizler, proletarya hareketi içinde ele alınmalı, çalışan proleter kitleleriyle birlikte örgütlenmeli ve ortak olarak harekete geçirilmelidir.

C. DAĞLI
Temmuz 2001

BİREYİN TAM GELİŞİMİ

Bireyin çok yönlü gelişiminden anlaşılması gereken, bugünün parça-insanı karşısında eski toplumun (ilkel komünal toplum) yeteneklerini birden fazla alanda geliştirmiş bireylerinin durumu değildir. Eski toplumda, bu yetenekler bile çok sınırlıydı. Yereldi; üretici güçler çok güdüktü. İnsan doğa güçleri karşısında çaresizdi. Doğa henüz insan karşısında özerkti. Bu toplumda birey ne kadar gelişme göstermiş olursa olsun, bu gelişme yine de çok sınırlıydı.

İnsanın çok yönlü gelişmesinin maddi temeli üretici güçlerin evrensel gelişmesini sağlayan büyük sanayiyle atıldı. Gelecekteki gelişmiş insanın ilk örneğini fabrika vermiştir. Fabrika, bilim, teknik ve eğitimin bir arada kullanıldığı alandır. Fabrika insanın çok yönlü yetenek kazanmasına daha geniş bir alan açmıştır. Yine de kapitalist anlamıyla fabrika, parça-insanı, bugünün parça-işçisi haline getirir.

Marx bu aşamada eğitim ve üretimi birleştiren teknik eğitim okullarının önemi üzerinde durur. Ve esas olarak işçi sınıfı iktidarında bunun başarılabileceğini belirtir. Sosyalist ülkelerde poli-teknik okullar, bu yönde atılmış dev adımlardır. Kapitalizm altında, teknik okullar belli bir gelişme göstermekle birlikte, yine de sınırlıdır. Bunun önündeki engel kapitalist üretim biçimidir. Kapitalizmde eğitim ve üretim süreci birbirinden kopuktur. Büyük sanayi ve bilim insanı sürekli ve çok yönlü olarak yeteneklerini geliştirmeye zorlarken, kapitalist işbölümü bunun önüne çıkar. Teknik, bilim, bireyin çok yönlü gelişimini bir ölüm kalım sorunu olarak insanın karşısına çıkarırken, eski işbölümü (özel mülkiyet) bu zorunlulukla tam bir çe-

lişme içindedir.

Sermayenin devamlı olarak bir üretim alanından, başka bir üretim alanına yönelmesi, sermaye birikim yasasına bağlı olarak oluşması, sürekli yeni üretim dallarının oluşması, işçiyi her seferinde yeni yetenekler kazanmaya zorlar. Fakat kapitalist çıkarlar yine de, işçiyi tek bir işe bağlar.

Bu monoton çalışma, işçinin yaşamı boyunca sürer. Kapitalizm, işin çeşitliliğini ancak daha karlı olursa gerçekleştirir. Yok eğer önceki üretim düzeni daha fazla kar getirmeyi sağlıyorsa, o zaman her tür gelişmeye tavır alır. Bu ise, büyük sanayinin teknik temeliyle çelişme içinde olmak demektir.

Ama kapitalizmin elde olmayan gelişmesi, rekabet yasası, her kapitalisti üretimde verimliliği artıracak yeni yöntemler geliştirmeye ya da yeni üretim dallarına yönelmeye zorlar. Kapitalizmde hiçbir üretim düzeni (üretim dalı) kalıcı değildir. Üretim düzeninde sürekli değişim bir doğa yasası gibi, kapitalisti yeni üretim düzenlerine doğru zorlar. Bu zorunluluk işçiyi sonradan kazanılmış yeni yetenekler elde etmeye iter.

Ne var ki, bilimin etkin bir üretici güç olarak, hem de geniş ölçüde kullanılması, teknolojik gelişme, işçinin her tür bireysel yeteneklerini yok ediyor. İşçinin yeteneği yerine, makinenin yeteneğini koyuyor. Büyük sanayiyle birlikte geçmişte kas gücü temeline dayalı üretimin yerini, makine temeline dayalı üretim aldı. İşçi üretim sürecinin esas unsuruyken, artık üretim sürecinin basit bir gözetleyicisidir. Makinenin kapitalist biçimde kullanılması, işçinin tüm bireysel yeteneklerini öldürmüş, onu makinenin basit bir parçası (dişlisi) haline getirmiştir. O, artık yaşamı boyunca buna mahkumdur.

Bilim ve teknolojik gelişme, bireyin çok yönlü gelişimini zorlarken, işçi bireyin kapitalist toplumdaki ekonomik konumu bunun önünde engeldir. Kapitalizm, kapitalisti yaşamı boyunca emeksizliğe, asalaklığa yükseltirken, işçiyi ise, yaşamı boyunca proleter

olmaya mahkum eder. İşçinin bu konumu, onun kendisini entelektüel, spor vb. alanda geliştirmesini engeller. Entelektüel vb. biçimde kendisini geliştirme olanağına sahip olan kapitalisttir. Çünkü bunu sağlayacak maddi güç, onun elindedir. Üretilen maddi zenginlik, işçinin gelişme ihtiyaçları için kullanılmıyor. Kapitalizmde bu olanaksızdır. Tersine, işçi, kapitalistin maddi zenginliğini büyütme için görev yapar.

İşçinin, kapitalistin maddi zenginliğini büyütme, genişletme için görev yaptığı bir yerde, bilimsel ve teknolojik gelişme ne olursa olsun, işçi, parça-işçi olmaktan kurtulamıyor. İşçi sınıfı kendi yarattığı maddi zenginliklerin altında eziliyor. Kapitalistin elindeki bu maddi zenginlik yabancı bir güç olarak tüm ağırlığıyla işçinin omuzlarına çökmüştür. Böyle bir toplumda emekçi bireyi kendisini çok yönlü geliştirecek olanaklara sahip değildir.

Bilim, teknik ve büyük sanayinin teknik temelinin insanı çok yönlü olarak gelişmeye zorlaması ile kapitalist özel mülkiyetin buna engel oluşturması çelişkisi, bugün en gelişmiş düzeye varmıştır. Bu çelişki ancak kapitalist özel mülkiyetin, toplumsal mülkiyete dönüştürülmesiyle çözülebilir. Kapitalizmin bağrında varolan uzlaşmaz toplumsal çelişkiler en sonunda, bu toplumun yıkılmasıyla sonuçlanacak bir noktaya ulaşmıştır. Bu çelişki proletaryanın toplumsal devrimiyle çözülecektir.

İnsanlık artık bireyin tam gelişimini sağlayacak toplumun temellerini atacak maddi ön koşullara kavuşmuştur.

Bireyin tam ve özgür gelişimini sağlayacak olan toplumun maddi ön koşulları 19. yüzyılda ortaya çıktı. Bilimsel sosyalizmi, ütopyik sosyalizmden ayıran en önemli nokta, geleceğin toplumunun maddi ön koşullarından hareket etmesidir. Marksizmin, geleceğin toplumu üzerine ütopyalar üretmesine gerek yoktur. Geleceğin sınıfsız toplumunun maddi ön koşulları, kapitalizmin bağrında ortaya çıkmış ve kapitalizm bu ön koşulları sonuna kadar geliştiriyor. Bilimsel sosyalizm, bu maddi koşulları kavramış ve buna dayanarak

geleceğin toplumunu açıklamıştır.

Kapitalistler sermaye birikimi için, elde olmayarak üretici güçleri sonuna kadar geliştirdiler. Peki, bugün bunun neresindeyiz? Kapitalistler üretici güçleri sonuna kadar zorladılar. Bilimde, teknolojiye dev gelişme sağlandı. Uzay teknolojisi, iletişim teknolojisi insanlık tarihinde çok önemli gelişmelerdir. Emek üretkenliği, geçmişle kıyaslanmayacak düzeye ulaştı. İnsanlık doğa üzerinde ege-men oldu. Eğer kapitalizme son verilseydi, insanlık daha ileri gelişme aşamasına çoktan ulaşmış olacaktı şüphesiz. Bu gelişme düzeyi bile, geleceğin toplumuna geçmek için büyük bir olanak sunuyor.

Tüm bu olanaklara rağmen, bireyin tam ve özgür gelişiminden söz edilemez. Çünkü tüm bu maddi olanaklar kapitalistlerin özel mülkiyetindedir. Ve hiçbir şekilde işçinin gelişme ihtiyaçları için kullanılmıyor. Bireyin entelektüel, fiziki, sportif vb. çok yönlü gelişimi, toplum üretim araçlarını kendisine ortaklaşa olarak mal ettiği zaman gerçekleşir. Ancak o zaman toplumun maddi olanakları bireyin çok yönlü gelişim ihtiyaçlarını karşılaması için kullanılır. Birey, ancak üretim araçlarının ortaklaşa olarak kullanıldığı bu toplumda, bu ortaklaşalık tarafından ve bu toplum içinde özgür olur ve tam gelişim sağlar.

Bu yeni topluma geçiş, insanlığın önünde bir ölüm-kalım sorunu olarak duruyor.

Bugün tüm dünyada yükseliş gösteren anti-kapitalist eylemlerin temelinde bu sorun yatıyor. İnsanlar, gerçek yaşam koşullarını yeni bir anlayışla ele almak için yeni ve güçlü bir atağa kalktılar. Yaşam koşullarını yeni bir anlayışla ele almak artık yalnızca komünistler ve devrimci proleterayla sınırlı değil, çok daha geniş bir kesim, artık yaşamı yeni bir anlayışa göre ele almak için harekete geçmiştir. Kapitalistler, kapitalizmin yıkılmasıyla sonuçlanacak bu gerçek hareketi artık ne yaparlarsa yapsınlar durduramazlar.

Yeni topluma geçiş tarihsel bir zorunluluktur.

C.DAĞLI

Ağustos 2001

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ

Proletaryanın sınıf savaşının zemini bütün dünyadır, kapitalizm bir dünya sistemidir; proletaryanın sınıf hareketi enternasyonal alanda olmak durumundadır.

1800'lerde proletaryanın enternasyonal hareketi daha çok sosyalistlerin çabalarına bağlıydı; bugünkü tarihsel evrede, enternasyonal ilişki, ekonomik gelişme tarafından ön plana çıkartılmıştır.

Sınıf mücadelesinin dünya çapındaki zeminini, proleter hareketin enternasyonal niteliğini anlamayan, hareketi darlığa, dolayısıyla başarısızlığa mahkum eder.

Sermayenin dünya çapında, birkaç tekelin ve emperyalist ülkenin elinde birikmesi; dünya proletaryasının bir-kaç emperyalist tarafından ezilmesi ve sömürülmesi; proletaryanın bir dünya ordu-su olarak davranmasını kaçınılmaz biçimde belirgin olarak ön plana çıkarmıştır.

Proletaryanın ve dünya nüfusunun büyük bir bölümü olan emekçi kitlelerin, emekçi köylülerin, kent yoksullarının aynı kapitalist-emperyalist güçler tarafından sömürülmesi; proletarya ile bütün ezilen soyulan kitlelerin dünya düzeyinde ortak davranışını da getirmiştir. "Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halkları Birleşiniz" sloganı, dünya devrim güçlerinin bileşenlerini gösteriyor. Ezilen halklar, emekçi köylülüğü, kent yoksullarını kapsıyor.

Proletarya, sınıfsal konumu gereği sonuna kadar devrimci tek sınıftır. İnsanlığı kurtarmak proletaryanın tarihsel misyonudur. Fa-

kat proletarya, bütün ezilenleri kurtarmadan kendisini kurtaramaz. Bu “ezilenler” dünyanın ezilen halklarıdır. Dünyanın bütün ezilen halkları ancak proletaryanın öncülüğünde, proletaryayı izlerlerse kurtulabilirler; buna karşılık proletarya da, öncü motor bir sınıf olarak, ezilen kitleleri kendi yanına çekmeli, kapitalizme karşı mücadelede onlara öncülük etmelidir.

Dünya proletaryasının ortak amacı: Sınıfsız, özgür bir dünyadır; bu anlamda proletaryanın enternasyonal hareketinin ortak hedefi, sosyalizmi gerçekleştirmektir. Sosyalizmi hedeflemeyen politik bir hareket, sistem içinde kalmaya, yozlaşmaya, dağılmaya mahkumdur.

Sosyalizme geçiş biçimleri ne olursa olsun, bu geçiş ancak bir devrimle gerçekleşebilir. Bu anlamda proletaryanın enternasyonal hareketi devrimi örgütlemeli, destek vermelidir. Lafa dayalı değil, eyleme dayalı bir enternasyonalizm (proletarya enternasyonalizmi.)

Sınıf mücadelesinin iki yüzyıllık tarihi öğretmiştir ki, anarşizm, küçük burjuvazinin yalnızca bir tepki hareketidir; özgür bir dünya amacına, araçları yadsıyarak varmak istediğinden, hiç bir zaman amacına ulaşamaz. Amacı isteyen aracı da istemelidir. Anarşist eylemciliğin sonu pasifizmdir, burjuva egemenliğin kabulüdür. Anarşizmin dünyada yeniden parlamaya başlamasının nedeni, yoğun olarak mülksüzleşen küçük mülk sahiplerinin kapitalizme duydukları tepkinin, öfkenin, birikimin örgütsüz biçimde kendisini açığa vurmasıdır.

Troçkizm ise tek başarılı örneğini Brezilya İşçi Partisi’nde (PRT) bulan kapitalist toplumun “sol muhalefet” hareketinden öteye varamamıştır. PRT dünyada, Latin Amerika’da sosyalist devrimci harekette çıkan krizden yararlanarak Latin Amerika solunun önüne sosyalizmi yasal yoldan başarıya ulaştırma hedefini en ivedi ve “enternasyonal” görev olarak koydu.

Anarşizm, dünyada yükselen devrim dalgasına kendini bırakarak karşı kıyıya geçmeye çalışırken, Troçkizm dünya proletarya hareketinin içine girerek, bu devrimci hareketi içten fethetmeye çalışıyor.

Proletaryanın ve emekçi kitlelerin dünya çapında etkin, yaygın başlattıkları anti-kapitalist ve sosyalist mücadele eğer komünist hareket tarafından sosyalizm hedefine yönlendirilmez ve ortak bir örgütlülüğe kavuşturulmazsa; gelişen eylemlerin bir süre sonra perspektifsizlikten dağılma, yozlaşma yaşayacağı kesindir.

Bu misyonu üstlenebilmesi için komünist hareketin, bugüne kadar yaptığı büyük hataları sert ve acımasız biçimde eleştirmesi, mahkum etmesi; oportünist, reformist anlayışla ideolojik bir hesaplaşmaya girişmesi zorunludur. Kendi işlediği hataları açık olarak kabul etmeyen, ideolojik sapmalarla mücadele etmeyen, yeni tarihsel evrenin yoğun devrimci, sıçramalı gelişimini ve dinamiklerini kavrayamayan bir komünist partisi ileriye çıkamaz. Böyle bir hareket, dünya proletarya hareketini etkileyemez, onu ileriye taşıyamaz.

C.DAĞLI
Ağustos 2001

GENİŞ KİTLELER TARİHİ DEĞİŞTİRMEK İÇİN HAREKETE GEÇİYOR

Yeni toplumu kuracak her devrimci sınıf, eski toplumdaki tüm ezilenlere kendi hedeflerini benimsetmeye çalışır. Devrimci sınıf, kendi hedefini toplumun hedefi olarak kabul ettirdiği ölçüde, kitleleri eski toplumun yıkılması için harekete geçirir. Tarihteki her devrimci sınıf gibi, proletarya da devrimci bir sınıf olarak, kapitalizmin ezdiği halk kitlelerine kendi komünizm hedefini benimsetme mücadelesi verir.

Kapitalizmin ezdiği sınıf olan kent küçük burjuvazisi ve küçük köylülük, özel mülk sahibi olarak kaldığı sürece, proletaryanın devrimci hedefini benimsemez. Özel mülk sahibi olmak, küçük burjuvazinin hayat anlayışının temelidir. Bu temeller korunduğu oranda, küçük burjuvazi ve küçük köylülük eski toplumdaki konumunu koruma mücadelesi verir. Ama, kapitalizmin ekonomik yasaları, bir doğa yasası gibi, yadsınmanın yadsınması diyalektik ilkesine uygun olarak, daima küçük mülk sahiplerinin, küçük kapitalistlerin mülksüzleşmesi yönünde işler. Sermaye birikimi, yoğunlaşması ve merkezleşmesi, alt ve orta sınıfları kendi üretim araçlarından, dolayısıyla geçim araçlarından ve sonuç olarak yaşamdan uzaklaştırır.

Sermayenin egemen olduğu bir toplumda, tarihsel olarak görülmüştür ki, küçük mülk sahiplerinin yok olup gitmesi kaçınılmazdır. Küçük-burjuvazinin buna karşı tüm direnişi, yalnızca kaçınılmaz sonunu biraz daha uzatmaktan başka bir sonuç vermemiştir. Küçük mülk sahipleri, kapitalizmde, mülkiyetlerini bir daha ele ge-

çirmemek üzere kaybederler. Mülkiyete kavuşmaları, hem de bir daha yitirmemek üzere, ancak yeni ve daha yüksek bir toplum olan komünizmde mümkündür. Ama, bu mülkiyete sahip oluş, bireysel olarak değil, toplumun bir üyesi olarak, ortaklaşa bir biçimde olacaktır.

Proletarya, eski toplumun ezilen, baskı altında tutulan sınıflarını, üretim araçlarının toplum tarafından ortaklaşa olarak mal edildiği bir toplumun kurulmasına ikna eder.

Proletaryanın temel hedefi sınıfların kaldırılmasıdır. Tüm zamanların en devrimci sloganı olan “sınıfların kaldırılması” şiarı, insanlığın kurtuluşunun nasıl olacağını göstererek toplumun ezilen ve sömürülen güçlerini derinden etkiler.

Sınıflar varoldukça, sınıfların ekonomik temelleri korundukça özel mülk sahipleri, özel mülkiyet yüzünden, kendi özel mülkiyetlerinden olurlar, mülksüzleşirler. Özel mülkiyetin varlığı, özel mülk sahiplerinin varlıklarını güvence altına almaz. Tersine, özel mülkiyet düzeni, özel mülk sahiplerinin ortadan kalkmasını zorunlu hale getirir. O halde özel mülkiyetin sürgit gitmesi demek, insanlığın birkaç tekelin egemenliğine girmesi ve köleliğin sürüp gitmesi demektir. Çünkü kapitalizmde üretim ve geçim araçları birkaç tekelin elinde merkezileşir. Bu ise, birkaç tekelin tüm toplum üzerindeki egemenliğinin genişlemesi ve güçlenmesi anlamına gelir. Şimdi, kapitalist sistemde gerçek durum tamamen böyledir.

Modern kapitalist toplum, tamamen proletaryanın sırtından geçinir. Toplum ücretli emeğe dayanıyor. Bu anlamda ücretli emeğin kalkması demek, sermayeye dayalı toplumun alt-üst olması demektir. Proletaryanın kurtuluşu, insanlığın kurtuluşu anlamına gelir. Ücretli emeğin kalkmasıyla proleter olmak bir sınıfın niteliği olmaktan çıkacak, çalışabilecek herkes çalışarak, özgür üreticiler haline gelecektir.

Proletarya bu hedefler uğruna dünya nüfusunun önemli bir

kesimini harekete geçirdi. Sınıfları kaldırmak için harekete geçen milyonların ayaklanmaları, 20. yüzyılı baştan başa etkilemiştir. Bu yüzyılda dünya nüfusunun üçte biri sosyalizme geçti. Sosyalizm dünyanın altıda birine egemen oldu. Sosyalizme geçemeyen kapitalist dünyanın proletaryası ve tüm ezilen, sömürülen kitleler, sosyalizmden etkilenerek harekete geçti. Bu tarihsel gelişme, proleter olmayan geniş kitlelerin, proletaryanın dünyayı değiştirme hedefini benimsediklerini, geniş kitlelerce kavranan komünizmin maddi bir güce, dünyayı değiştirme gücüne dönüştüğünü tartışmasız olarak ortaya koyar.

Dünyayı değiştirme eylemine bugün, tüm kapitalist ülkelerde çok geniş kitleler katılıyor.

Dünyayı değiştirmenin ne demek olduğunu açıklamak gerekiyor. Marx, bununla, insanların kendi dışındaki nesnel dünyayı değiştirmeyi anlatmamıştır. Dışımızdaki nesnel dünyanın değişimi, insanların doğayla maddi ilişkisi olarak binlerce yıldır gerçekleşiyor. Nesnel çevre, emeğin evrensel konusudur. İnsan bu maddi çevreyi, üretim yoluyla sürekli değiştirmiştir. Bunu yaparken hem doğayı değiştirmiş ve hem de kendisini değiştirmiştir. Doğal tarihi süreç böyle işler. Marx, doğal tarihin evriminin, yalnızca yorumlamasını eleştirmiş ve “mesele dünyayı değiştirmektir” demiştir. Bununla, nesnel dünyanın değişimini değil -çünkü bu değişim kendiliğinden yapılmaktadır- sınıfların ortadan kaldırılmasını anlatmıştır. Dünyayı değiştirmek, yani sınıfları kaldırmak, Marx’ın büyük devrimci hedefidir. Milyarlarca insanı etkileyen, harekete geçiren, ayaklandırılan bu devrimci hedefdir.

Proletaryanın bağımsız politik örgütlenmesi, bir yüzyılı dolduran ayaklanması, sınıfların kaldırılması hedefine ulaşmak içindir. Parti, diğer sınıf örgütleri, proletaryanın iktidarı ele geçirmesi, proletarya diktatörlüğü; bunların hepsi sınıfları kaldırmanın birer aracıdır.

Yeni Evre

Kapitalizmin evriminin ulaştığı evre de kapitalizmin yerini alacak daha yüksek toplum biçiminin gerçekleşmesini kaçınılmaz yapmıştır. Yeni toplumun zorunlu olarak, eski toplumun yerini alacağı fikri her geçen gün daha geniş kitlelerce kavranıyor. Yani maddi koşulların olgunlaşması, kitlelerin proletaryanın hedeflerini kabul etmelerine yardımcı oluyor.

İnsanlığın kurtuluşu, sınıfların kaldırılması, evrensel özgürlük, tüm bu devrimci hedeflerin gerçekleşmesi, maddi koşulların tarihsel olarak gelişmesine bağlıdır. Maddi koşullar gelişmeden, insanlık kurtulamaz. Bu nedenle maddi koşullar olgunlaşmadan bu yönde ortaya atılan görüşler topya olmaktan öteye gitmemiştir.

Sermaye egemenliği altında, maddi koşullar gelişmiştir. Rekabet her kapitalisti üretim yapmak için üretim yapmaya, üretici güçleri üretim yapmak için sonuna kadar gelişmeye zorlar. Bu ise maddi koşulların gelişmesi demektir. Maddi koşulların olgunlaşması, eski toplumun yerini alacak yeni ve daha yüksek toplumun gerçekleşmesinin temellerinin oluşması demektir.

Üretici güçlerin ulaştıkları tarihsel gelişme derecesi, dünya nüfusunun büyük bir kesimine eski topluma bir an evvel son vermek, yeni ve daha yüksek toplum biçimini kurmak için ikna edici ve kavraticı bir temel veriyor.

Eski toplumun sürmesi demek, insanlığın elde ettiği gelişme derecesinden geriye düşmesi ve yaşanan bir doğayı tamamen yitirmesi demektir. İnsanlar nasıl bir tarihsel görevle karşı karşıya olduklarının bilincindedir. Dünyanın her tarafından milyonlar bu bilinçle ayaklanıyor, savaşıyor, rgtleniyorlar.

C.DAğLI
Eylül 2001

KAPİTALİZMİN TARİHSEL ZORUNLULUĞU BİTMİŞTİR

Bugün halen kapitalist temeller üzerinde hareket ediyoruz. Bu, kapitalist temelin sağlam olduğu anlamına gelmez. Kapitalizm, içinde taşıdığı antagonist çelişkilerin gelişip, olgunlaşmasıyla çözümlü, dağılıyor. Kapitalizmin çelişmeli evrimi, onu en sonunda, çöküş noktasına getirdi.

Kapitalizmin kendi kendini tüketmesi ve insanlığı karşı karşıya getirdiği felaketler öylesine belirgin ki, bu sisteme yalnızca eleştirel yaklaşanlar bile, ayrı bir ekonomik sistem mümkündür demeye başladılar. Eski ekonomik sistem yalnızca çok az sayıda kapitalistin yararına işliyor. Geriye kalan nüfusun çoğunluğu açısından kapitalizm yalnızca derinleşen sefalet demektir. Bu anlamda, sistemin yıkılışı, insanlığın kurtuluşunun yolunun açılmasıdır.

Burjuvazi ise sistemin kaçınılmaz yıkılışını durdurmaya çalışıyor. Bunu, politik yolla, zor yoluyla deniyor. Bu amaçla her gün yeni bir politik şiddet yöntemine başvuruyor. Burjuva devlet bu temel yönelim içinde, devamlı yetkinleştiriliyor.

Burjuvazi toplumu yönetemiyor, savaşı sürdürüyor. Yakın zamana kadar, bağımlı kapitalist ülkeler için geçerli olan bu gerçek, şimdi emperyalist ülkeler için de geçerli. Bu ülkelerde egemenliği elinde bulunduran burjuvazi, artık topluma karşı açık şiddete başvuruyor. En son anti-kapitalist kitle ayaklanmalarına karşı, açık şiddet yöntemlerinin somut örneklerini sergilemişti. 11 Eylül'den sonra ise, yeni bir terör dalgası estirdi. Burjuva terör dalga dalga tüm kapitalist ülkelere yayıldı. Toplum açık baskı altına alındı. Baskı yasa-

larıyla proletarya ve tüm devrimci güçler sindirilmek, korkutulmak ve teslim alınmak isteniyor.

ABD emperyalizmi, bu işi daha ileriye götürmeyi göze almıştır. Genel olarak tüm emperyalist güçler; eski sistemi korumak için kitle imha silahlarını kullanmaktan geri durmayacaklarını her seferinde söylüyorlar. Kitle gösterilerinde şimdiden kimyasal gaz bombalarını kullanıyorlar. Balkanlar'da, Körfez'de, Kolombiya'da kimyasal silah kullanıldı. Emperyalist ve tüm kapitalist güçler proletarya ve halk kitlelerine karşı yeni kimyasal imha silahları geliştiriyor ve kullanıyorlar. Kapitalist güçler, ayaklanan kitlelere karşı her zaman nükleer silah kullanabilirler. Kapitalistler sistemlerini şiddet ve savaş yoluyla yaşatmaya çalışıyorlar.

Bunun, sistemin gidişi üzerinde ne kadar etkisi olur? Burjuva şiddet burada ekonomik evrime karşı kullanılıyor. Ekonomik evrime karşı kullanılan şiddet, sonunda, yenilmeye mahkumdur. Şimdiye kadar, ekonomik evrime karşı kullanılan hiçbir sınıfın şiddeti yenilmekten kurtulamamıştır. Ne köle sahiplerinin yıkılma sürecindeki şiddeti, ne feodallerin şiddeti bu toplumların yıkılmasını önleyebilmiştir. Aynı tarihsel yasa şimdi kapitalizm için işliyor. Çözülüp, dağılma aşamasına gelmiş bir toplumun mutlak yıkılışını, burjuvazinin hiçbir politik şiddet yöntemi engelleyemez.

Burjuvazinin dayandığı kapitalist temeller çözülüyor, çürüyor, dağılıyor. Sistem çürürken, toplumun tüm güçleri aynı biçimde çürümüyor. Burjuva ilişkiler çürürken toplumda başka bir yön, devrimci yön gelişme içinde. Kapitalizmin bağrında böylesi devrimci bir gelişme ortaya çıkmadan, bu sistemi yıkacak güçler nereden gelecektir! Eski toplumsal sistem çürürken, bu toplumun bağrında bulunan yıkıcı devrimci güçler eski toplumun yerini alacak yeni bir toplum için kıyasıya bir mücadele veriyorlar.

Emperyalist ülkelerden, bağımlı kapitalist ülkelere kadar, her yerde milyonların başlattıkları toplumsal ayaklanma, eski toplumsal

Yeni Evre

yapı çürüyüp, dağılırken, devrimci-dinamik güçlerin yeni bir yaşam ve yeni bir toplum kurmak için nasıl bir tarihsel girişkenlik ortaya koyma yeteneğine sahip olduklarını gösteriyor. İlk doğumuyla birlikte, kapitalizm kendi yıkılış öğelerini kendi bağrında taşıdı. Bu öğeler, gelişti, güçlendi, harekete geçti. Yeni ve daha yüksek bir toplum bu toplumun yerini alacaktır.

Evrensel düzeyde yaşanan tüm bu gelişmeler, kapitalizmin zorunlu bir tarihsel evre olarak sona erdiğini, bittiğini çarpıcı biçimde gösteriyor. Tarihin, kapitalizmin geçici varlığına duyduğu geçici zorunluluk tükenmiştir. Kapitalizmin ortaya çıkışı tarihsel bir zorunluluktu. Ama bu, insanlığın uzun tarihinde yalnızca çok kısa bir dönemdir. İnsanlık, kapitalizm altındaki bu kısa dönemde, büyük ilerleme sağladı. Üretici güçler büyük bir gelişme gösterdi. Ama her tarihsel dönem gibi, bu dönem de kapanıyor. Eskinin bağrında, onun yerini alacak yeni toplum biçimi tüm zorunluluğuyla ortaya çıkıyor.

Zorunlu tarihsel bir evre olarak kapitalizmin bu zorunluluğunun, kendisi tarafından bitirilmesi, sıkı biçimde, tüm kapitalist ilişkilerin ortadan kalktığı anlamında anlaşılmalıdır. Hayır, halen kapitalist temeller üzerinde hareket ediyoruz. Ancak, antagonist çelişkilerin tarihsel olarak gelişmesiyle, bu temeller her seferinde daha şiddetli olarak çöküyor. Eski ekonomik toplumsal sistem devam etmekle birlikte, bu, burjuva ilişkilerin tarihsel zorunluluğunu da koruduğu anlamına gelmiyor. Bir ekonomik sistemin geçici zorunluluğu bitse de, eski ilişkiler belli bir süre daha yaşamaya devam eder.

Eski toplum yeni topluma dönüşmek zorundadır. Dönüşüm kaçınılmazdır. Kapitalistler, üreticileri üretim için sonuna kadar zorlarken, daha yüksek bir toplumun maddi temellerini de hazırlamış oluyorlar. Yeni toplumun gelişi, bu maddi temellerin gelişmesi nedeniyle kaçınılmazdır.

Kapitalizm, bir tarihsel evre olarak nasıl kaçınılmaz olduysa,

Yeni Evre

onun yerini alacak olan daha yüksek toplum biçiminin kurulması da yine tarihsel bir zorunluluktur. Bir tarihsel evre kapanırken başka bir tarihsel evre başlamıştır. Kapitalizmin yanı başında ortaya çıkan sosyalizmin ilk örnekleri, yeni evrenin başladığını ve koskoca bir çağın tümünü kapsadığını gösteriyor, Kapitalizmin varlığına duyulan geçici zorunluluk sona erince, kapitalistin geçici varlığına duyulan zorunluluk da bitiyor. Üretimin toplumsal niteliği ve toplumsal üretimin sosyalizm altındaki gelişimi, toplumun burjuvazi olmaksızın var olabileceğini ve gelişebileceğini ispatlamıştır. İnsanlık, kapitalizm olmaksızın ve burjuvazi olmaksızın ilerleyebileceğini göstermiştir.

Bugünkü tarihsel evrede, insanlık sadece yeni toplum altında ilerleyebilir, kendisini çok yönlü olarak geliştirebilir ve özgür olur.

Eski toplum zorunlu olarak yeni topluma dönüşecektir. Bu dönüşümün öncü-motor gücü proletaryadır. Proletaryanın devrimci eylemi olmaksızın eski toplum yeni topluma dönüşemez. Yeni toplumun maddi koşullarının eski toplumun bağrında iyice olgunlaşması, eski toplumun bir toplumsal devrim olmaksızın yerini yeni topluma bırakacağı anlamına gelmez.

Maddi koşulları ne kadar olgunlaşırsa olgunlaşsın, yeni topluma geçiş toplumsal devrim yoluyla olacaktır.

Yeni topluma geçiş zorunlu olmuştur.

C.DAĞLI
Aralık 2001

BUGÜN VE GEÇMİŞİN BÜYÜK SAVAŞI

İnsanlık kapitalizmden kaynaklanan ölüm-kalım sorunuyla karşı karşıya. Rosa Luxemburg 20 yüzyılın başında temel ayrımın sosyalizmle kapitalizm arasında değil, artık sosyalizm ile barbarlık arasında olduğunu söyler. 20. yüzyılın tarihi kapitalist barbarlık örnekleriyle doludur. İnsanlık II. Paylaşım Savaşı'nda faşist barbarlığı, son elli yılda da ABD vahşetini yaşadı. Kapitalistler kendi çıkarları ve daha yüksek kar için on milyonlarca insanı yok ettiler. Sovyet halkı 1940'larda insanlığı faşist yamyamlıktan kurtardı, ancak kapitalist baskı, zulüm, katliam bugüne kadar devam etti. Kapitalizm tüm insanlığı tehdit ediyor.

Şimdi dünyadaki maddi güç daha az emperyalist ve işbirlikçi tekelci sermayenin elinde merkezileşti. Ekonomik, askeri, politik güç aynı ellerde toplanmıştır. Kapitalistler daha yıkıcı askeri araçlar ürettiler. Kapitalist güçler ellerindeki tüm bu toplanmış yıkıcı kuvvet ve araçlarla herkesi tehdit ediyorlar. Büyük bir ekonomik kriz içinde olan ve dünyayı elinden kaçırmakta olan ABD emperyalizminin, dünya egemenliğini korumak ve krizden çıkmak için 11 Eylül'le bizzat kendi elleriyle nasıl bir katliam yaptığını gördük. 11 Eylül, insanlığın kapitalistlerin nasıl bir tehdidiyle karşı karşıya olduğunu gözler önüne serdi.

11 Eylül'den, Afganistan'ın bombalanmasından daha yıkıcı tehdit şimdilik bıçak kesiği gibi kesilen şarbon saldırısıdır. Şarbon virüsü ABD tarafından insanlara bulaştırıldı. Birdenbire 11 Eylül'le aynı dönemde her tarafa yayıldı. Sonra ABD ve müttefiklerinin Af-

ganistan ve Orta Asya'ya yerleşme sorunu çözülünce, şarbon virüsü de yayılmaktan vazgeçti. Ama yalnızca şimdilik. İleride şarbon ya da başka biyolojik silahlar, kimyasal silahlar, nükleer silahlar, kapitalist egemenliği sürdürmek için kullanılabilir. Devrimci ve ilerici güçler bu potansiyel tehlikenin bilinciyle hareket etmelidir.

Çok yıkıcı araçlara sahip olan kapitalistler, bunları insanlara karşı kullanmaktan hiç çekinmeyecektir. Yok edici araçları şimdiye kadar defalarca kullandılar. Kapitalistlerin kar uğruna, varlıklarını sürdürmek uğruna işlemecekleri cinayet yoktur.

Ama insanlar nasıl yok edici bir tehlikenin içinde olduklarının bilincindedir.

Kapitalistlerin elinde biriken büyük maddi güç de, işçi. sınıfına ve insanlığın çoğunluğuna karşı bir güç, yıkıcı bir güç olarak kullanılıyor, Bugün daha fazla insan işsiz, daha fazla insan yoksul ve daha fazla insan mülksüz. Yani sermaye daha fazla insanı kırarak büyüyor. Bir kutupta daha az kapitalist çok büyük bir servet gücünü elinde bulundururken, karşı kutupta daha çok insan her türlü ekonomik araçtan yoksun biçimde, kitlesel olarak kırılıyor.

Teknolojinin, bilimin, bilginin kapitalistçe kullanımıyla eski üretim alanları, üretim dalları yok olurken, proleterleşme sürecini yoğunlaştıran ve daha fazla insanı yaşam araçlarından yoksun bırakan yeni üretim dalları kuruluyor. Kapitalistlerin bulduğu her yenilik, proleterya ve insanların çoğunluğuna karşı kullanılıyor. Bilimde, teknolojiye, bilgide her yeni gelişme, insanları mahveden birer silah haline getiriliyor.

İnsanlar bugün daha önce hiç olmadığı kadar tüm bunların bilincindedir.

İnsanlar yalnızca kapitalizmin yok edici yasalarının, araçlarının ve varlığının bilincinde olmakla kalmayıp, tüm bunların gerilerde kalacağı yeni bir yaşamın kurulabileceğinin de bilincindedir. Ve bu bilinçle ayaklanıyorlar.

İşçilerde, emekçilerde, tüm ilerilerde kapitalizme karşı büyük bir öfke var. Öfke patlamalar biçiminde ortaya çıkıyor. Kapitalizm insanlardaki korkunç öfke dağlarını giderecek yeteneğe sahip değil. Çünkü bu öfke bir anlık bir gelişmenin ifadesi değil, bunun altında köklü ekonomik ve tarihsel nedenler var.

Çöküş evresinde, derin bir ekonomik bunalım içinde olan kapitalizm proletaryaya tam bir yıkım getirdi Proletaryanın yaşam koşullarının yıkılışı emperyalist merkezlerde ve her yerde görülüyor. Kapitalizm tarafından itildiği yıkım ve açlık proletaryanın öfkesini patlattı. Proletarya artık her yerde harekete geçmiştir.

Yaşam koşullarının belirgin biçimde kötüleşmesi devrimci durum demektir Ekonomik kriz proletaryanın, tüm halk kitlelerinin yaşam koşullarının çökmesi anlamına gelir. Bu da devrimci durumun doğmasına neden olur.

Günümüzde devrimci durumu yalnızca emekçi kitlelerin ekonomik yıkımı ve açlığıyla açıklamak eksik kalır. Çok geniş bir insan kitlesinin, aydınların, bilim adamlarının, gençliğin kadınların, küçük çiftçilerin, kapitalizmin yok edici yasalarına, kapitalist üretim biçimine, üretim ilişkilerine karşı ayaklanması da devrimci durumu yaratan bir etkidir. Seattle, Prag, Cenova ve sayısız yerde yapılan anti-kapitalist eylemlere baktığımızda devrimci durumu yaratan etkenleri görebiliriz.

Devrimci durumun ortaya çıkmasıyla, sınıf savaşının çehresi değişti. Proletarya daha etkin militan yöntemlere, mücadeleye yönelirken, kapitalistler de, içerde ve dünyada baskıları arttırdılar. Amerika'da, Avrupa'da "sıkıyönetim" koşulları dayatıldı. Yeni bir burjuva terör dalgası estiriliyor. Kapitalistler kısacası her yerde iç savaş araçlarına başvuruyorlar. Yani burjuvazi eskisi gibi yönetemiyor. Proletarya ve en geniş kitleler de eskisi gibi yaşamak istemiyorlar. Ve devrimci durum bu koşullarda sınıfların iradesi dışında ortaya çıkıyor.

Kapitalistler her yerde uyguladıkları ekonomik kararlarla geniş emekçi kitleleri yoksulluğa ittiler. Bu da antagonist sınıf çelişkilerinin iyice keskinleşmesini getirdi. Kapitalizmin iç çelişkileri her zamankinden daha da keskindir. Burjuvazi ile proletarya arasındaki kapışma, bu koşullarda daha bir keskinlik kazanıyor. Sınıflar arasındaki hesaplaşma her yerde, her gün çok farklı araç ve biçimlerde sürüyor. Bu çeşitlilik içinde proletaryayı iktidara götürecektir olan devrimci araçlar, sınıf mücadelesinin keskinliğinin bir sonucu olarak öne çıkıyor.

Özellikle emperyalist merkezlerde sınıflar mücadelesi yeni bir döneme girdi. Bu yeni dönem 1990'ın ortalarında başladı. Şimdi kapitalizme karşı yaygın, şiddetli eylem ve saldırılar güçleniyor

Marx, "kapitalizmde geçmiş bugüne egemendir; sosyalizmde ise bugün geçmişe egemendir", der.

Kapitalistin elindeki tüm maddi servet, üretim araçları, sermaye, el konmuş, karşılığı ödenmemiş geçmiş toplumsal emeğin ürünüdür. Kapitalist bu geçmiş toplumsal emeğin sahibi olarak, bugünkü canlı emeğe egemen olabilmekte. Ancak, geçmiş bugünü elinden kaçırmakta, onu yönetememekte, onu her gün ve her saat toplumsal üretim sürecinden dışalamakta. Bugün ise toplumsal karakterinin tanınmasını istemekte. İşte bu noktada ikisi arasında, geçmiş ile bugün arasında tarihsel bir savaş var. Bu kapışmanın sahnesi tüm yeryüzüdür. Bugünü temsil eden proletarya, evrensel bir savaş veriyor. Bu tarihi mücadele sosyalizmle sonuçlanacaktır.

Sosyalizmde bugün geçmişe egemendir.

C.DAĞLI
Aralık 2001

BÜTÜNLÜK ÇAĞI

Kapitalizme eleştirel yaklaşan sınıfların görüşleri çoğu kez birbirine karışmıştır. Kapitalist üretimin gelişimiyle yok olan küçük mülk sahipleri, bunda yalnızca yıkım görmüşlerdir. Küçük burjuva yazın, sermaye birikiminin yol açtığı yıkım nedeniyle, kapitalist üretim ilişkilerine yönelik sert eleştiri yöneltmiştir. Ancak, kapitalist üretimin, kapitalist birikimin ve merkezileşmenin yeni ve daha yüksek bir toplumun maddi temellerini attığını görememiştir.

Kapitalist üretimin gelişmesiyle yok olup giden eski mülk sahiplerinin yerine oluşan kapitalist üretim ilişkilerine bağlı yeni küçük mülk sahipleri de üretimin ve sermayenin merkezileşmesine bağlı olarak yok olma tehdidi altında aynı şeyi gördüler: toplumsal yıkım. Kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesi, üreticilerin, orta sınıfların yıkımını derinleştirdi. Kapitalist toplumun orta sınıfları tekelciliğin gelişmesinde yine yalnızca toplumsal yıkım görüyorlar.

Küçük burjuva yazın -buna sosyalizm içinde kimi eğilimler de dahildir- tarihi yalnızca küçük mülkiyetin sınırlarına kadar götürüyorlar. Buna göre tarih, küçük mülkiyetle birlikte bitiyor. Bu anlayış tarihin kavranmamasına dayanıyor. Bu nedenle gerici konumdadır. Tarih küçük-mülkiyetin yok olmasından sonra da devam eder. Küçük üretim tarzı da çok eskiden gelen ve devam eden tarihi evrim sürecinde yalnızca kısa bir dönemi kapsar.

Küçük burjuva yazın, emperyalizmin dünya düzeyinde egemenliğini derinleştirmesiyle birlikte eleştirilerini, tekelciliğin yol açtığı ekonomik-toplumsal yıkıma yöneltti. Birkaç emperyalist ül-

kenin nasıl dünyanın büyük nüfusunu mülksüzleştirip, yoksullaştırdığı çarpıcı biçimde ortaya kondu. Küçük burjuva sosyalizmi de bu gelişmenin bir başka yönünü: proleterleşme ve proletaryanın yoksullaşması yönüyle ortaya koydu. Tekelleşmenin toplumsal sonuçlarını anlatan dünya kadar materyal ortaya kondu.

Tekelciliğin eleştirisi yapıyor, ancak, bu eleştiriler tekelci gelişmenin kavranışına dayanmıyor. Tekelci sermaye önüne çıkan her ekonomik ve toplumsal engeli yıkıp giderken, bunun sonucu yıkıma götürdüğü sınıfların ayaklanmasına yol açar. Proletaryanın dünya çapında ayaklanmaları ve toplumsal devrimleri de genişler. Böylece tekelci sermayenin gelişmesi -dünya düzeyinde daralma- üretim araçlarının merkezileşmesine ve emeğin toplumsal niteliğinin öne çıkmasına yol açar. Yani sermayenin merkezileşmesi eski toplumu yıkacak kuvvetleri ve yeni toplumun dayanacağı maddi öğeleri biraraya getirir.

Bu da yeni bir toplumla sonuçlanacak olan komünist bir devrimi zorunlu olarak gündeme getirir.

Küçük burjuva anlayışın göremediği nokta tam da burasıdır.

Tarihi anlamaktan uzak aynı küçük burjuva anlayış, kapitalist üretimin gelişmesiyle birlikte derinleşen kent-kır karşıtlığına ve kapitalist iş bölümünün sonucu olan parça insana aynı darlıkla yaklaşır.

Kentle-kır arasında tarihte görülen işbölümü, kapitalist üretimin gelişimi ve egemen olmasıyla birlikte yeni özellikler kazanır. Kır, burjuva kente bağımlı ve tabi olur. Kent, kır üzerinde egemen olur. Kır, kent tarafından sömürülür ve daima kent karşısında güçsüzleşir.

Bununla birlikte kent ve kır birbirinden ayrışır. Bu ayrışma sonucu kır insanı entelektüel gelişmeden yoksun kalır. Kentli insan ise fiziki olarak erir.

Küçük burjuva yazın, kentle-kırın bu ayrışmasının yol açtığı insani yıkımı ortaya koymuştur. Günümüzde kentlerde öldürücü ha-

le gelen çevre kirliliği karşısında, kent-kır ayrılığının insanlığı hangi noktaya getirdiği geniş şekilde açıklanıyor.

Bu ortaya konuyor da, bu noktada kavranamayan şudur: Kent ve kır birbirinden ayrı iken, kapitalist üretimin gelişmesiyle birlikte yetkin biçimler kazandılar. Tarım biliminin gelişmesi, kimya, büyük sanayinin yol açtığı makineleşme sonucu yetkin bir biçim kazanmıştır. Bununla da kalmamış kent ve kıran tarihi ayrılığının sona erip, yeni bir temelde birliğin maddi koşulları da ortaya çıkmıştır. Sosyalizm bu maddi koşullara dayanacak, onu daha ileri götürecektir.

Kent-kır ayrılığı yerini yeni bir birlik eğilimine bırakıyor. Kapitalizm bunun teknik-maddi koşullarını oluşturmakla birlikte, toplumsal olarak, kent ve kıran birliği kapitalizm altında mümkün değil. Bunun için kapitalist üretim biçiminin ortadan kaldırılması zorunlu.

Kent ve kıran yeni ve yüksek niteliklerle yeni bir birliğin gerçekleşmesi insanların önünde bir ölüm-kalım sorunu olmuştur. Bu birliği gerçekleştirecek olan sosyalizm bu gelişmenin sonucu olarak kaçınılmaz olmuştur.

Benzer bir gelişme kafa emeği ile kol emeği arasında görülüyor. Kafa emeğiyle kol emeği arasında ayırım ve karşıtlık eskilere dayanmakla birlikte bu ayırılık ve karşıtlık kapitalizm altında en ileri noktaya ulaşmıştır. Bilim ve her tür zihinsel üretim kapitalistlerin elinde, emeğin kapitaliste kölece bağımlılığı için kullanılmıştır. Bilimin bağımsız bir güç olarak üretime uygulanması sonucu çok sayıda işçi işten atılıyor. Kapitalizm altında, her tür zihinsel üretimin toplumsal kapitalist niteliği, kol emeğinin aleyhine kullanılıyor.

Bu olumsuz yöndür. Olumlu yön ise, işin çeşitliliği yasası gereği, işçilerin yeni gelişmeleri öğrenmek zorunda kalmalarıdır. Kapitalist üretim, kendi gelişmesiyle bunu zorlar. Teknik okullar bu temelde yaygınlık gösterdi.

Eğitimin üretimle birleştirilmesi büyük sanayinin gelişimiyle

birlikte bir zorunluluk olarak, bir ölüm-kalım sorunu olarak toplumun önünde duruyor.

Üretimin, eğitim ve jimnastikle birleşme eğilimi kapitalist toplum biçimiyle çelişiyor. Bunun önündeki en büyük engel kapitalizmdir.

Ama, işin çeşitliliği yasaasının işlemesi ile bilimin muazzam gelişimi kafa emeği ile kol emeği arasındaki ayrımın yerine birliğinin konmasının zorunluluğunu gündeme getirmiştir.

Meta üretimiyle ortaya çıkan ve meta üretiminin egemen olmasıyla genişleyen kapitalist işbölümü insanı parça-insan yaptı. Parça işçi ise bugünün parça-insanıdır. Büyük sanayinin gelişmesi ve sermayenin merkezileşmesiyle eski işbölümünün yerini almıştır. Kapitalist üretim işbölümünü öyle ileriye götürdü ki, insanlar her alanda işbölümünün kölesi oldular.

Bu olumsuz gelişmenin yanında insanı parça-insan yapan işbölümünün ortadan kalkma zorunluluğu tarihsel olarak ortaya çıkmıştır.

İşbölümünün ortadan kalkmasıyla, insan parça-insan olmaktan çıkacak, üretim araçlarının toplumsal niteliğine dayanan yeni toplumla birlikte insan tam anlamıyla gelişme imkanlarına kavuşacaktır. Bireylerin çok yönlü gelişmeleri ve özgürlüğü temel ilke olacaktır. Tarih bunun zorunluluğunu gündeme getirmiştir.

Sonuç olarak, kent-kır arasında, kafa emeği ile kol emeği arasındaki ayrılık yerine yeni bir birliğin kurulmasının zorunlu olduğu bir çağ; bir bütünlük çağı başlamıştır.

Tarihi koşulları oluşmakla birlikte, toplumsal olarak bu birlik kapitalizm altında mümkün değildir. İşbölümünün ve sonuçlarının ortadan kalkması bir toplumsal sistem olarak kapitalizmin ortadan kalkmasıyla mümkündür.

C.DAĞLI
Nisan 2002

KOMÜNİST TOPLUMUN ZORUNLULUĞU

Komünist program, komünist toplumun kurulmasını hedefler. Bu toplum hedefini ortaya koymayan bir program, komünist adını alamaz. Komünist partisi, komünist toplum hedefini neye dayanarak açıklar? Materyalist tarih anlayışına göre bugüne kadarki toplum biçimleri nasıl birbirini izlediyse, komünist toplum da, kapitalist toplumu izleyecektir. İlerleme yasası sonucu kapitalist toplumun yerini, komünist toplumun alması kaçınılmazdır.

Komünist programın öncelikle, teorik olarak, komünist toplumun kaçınılmaz zorunluluğunu açıklaması gerekiyor. Eski toplum orta yerde durduğuna göre, yeni ve daha yüksek bir toplum biçiminin, onun yerini alması neden kaçınılmazdır? Bu soru, bilimsel olarak açıklanmadan, komünist program ancak bir ütopya olabilir. Bilimsel sosyalizm, komünist toplumun kaçınılmaz olarak eski toplumun yerini alacağını açıklamıştır. Bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels teorik çalışmalarını bunu çözümlenmeye ayırmışlardır.

Marksist diyalektik, toplumların geçici yönünü ortaya koyar. Kapitalist üretim biçimi, toplumsal üretimin tek ve son biçimi değildir. Kapitalist üretim biçimi yerini, kendi gelişmesinin zorunlu bir sonucu olarak, toplumsal üretimin daha yüksek bir biçimi olan komünist üretim biçimine terk eder.

Kapitalist üretim, kapitalist birikim ve merkezileşme, nasıl önce üreticiyi, sonra küçük kapitalisti yerinden eder, inkar ederse,

bir doğa yasasının kaçınılmaz zorunluluğuyla, kendi inkarını da yaratır. Bu, inkarın inkarıdır. Komünist toplum biçimi, kapitalist toplum biçiminin inkarıdır.

Tarihsel bir toplum biçimi olarak eski toplum kendi inkarına doğru ilerler. Bu ilerleme, kapitalist sınıfın elde olmayarak ve sanki kendisine dışardan dayatılan bir zorunluluk gibi gelir. Üretimin merkezileşmesi ve emeğin toplumsal karakterinin gelişmesi bir zorunluluktur. Bu gelişme o noktaya ulaşır ki, en sonunda, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti kaçınılmaz bir zorunluluk olur.

İnsanlar, bu tarihsel zorunluluğun etkisiyle harekete geçiyorlar.

Komünist program, eski toplumun kaçınılmaz çözülüşünü teorik olarak ortaya koymadan, kendi kaçınılmaz zaferini nasıl ortaya koyabilir!

Proletaryanın ilk komünist programı olan, Marx ve Engels tarafından yazılan Komünist Manifesto, kapitalist mülkiyetin kaçınılmaz çözülüşünü ilan etmiştir. Komünist Manifesto'da ifade edilen devrimci görüşler, eski toplumsal ilişkilerin çözülüşünü ortaya koyan görüşlerden başka bir şey değildir.

Burjuva üretim ilişkilerinin çözülüşü derinleşti. Eski üretim ilişkilerinin çözülüp, dağılmasını sağlayan bu toplumun uzlaşmaz iç çelişkileri tarihsel olarak gelişerek olgunlaştı. Eski toplumun çözülmesi ve komünist toplumun tarihsel olarak onun yerini alması zorunlu olmuştur. Komünist toplumun eski toplumun yerini alması bir tarihsel süreçtir. Bu süreci başlatan tüm tarihi koşullar derinleşiyor. Komünist hareket bu temelden yola çıkıyor.

Komünist parti yalnızca, eski toplumun çözülüşünü ve komünist toplumun zorunlu olarak onun yerini alacağını açıklamakla yetinemez. Eğer, tarih kendiliğinden birbirini izleyecekse, o zaman, olayların hiçbir etkisi olmazdı. Ama tarih böyle gelişmiyor. Olaylar tarihin gidişi üzerinde etkide bulunur. Komünist partisi de, tarihi

yalnızca açıklamakla yetinmez, onun gidişine etkide bulunmak için mücadele eder.

Köleci toplumdan bu yana, tarih sınıf mücadeleleri tarihidir. Bir sınıflı toplum olan kapitalist toplum tarihi de, bu toplumun uzlaşmaz iki temel sınıfı olan proletarya ile burjuvazinin sınıf mücadelesi tarihidir. Bu tarihi mücadelede, en sonunda proletarya egemen sınıf olacaktır. Proletarya bu egemenliğe dayanarak sınıfları ortadan kaldıracaktır.

Bu noktada, proletaryanın kaçınılmaz zaferini açıklamakla yetinilemez. Bu zaferi elde etmek için, şimdiye kadar olduğu gibi devrimci bir mücadele verilmeli. Eski topluma son verecek ve yeni topluma geçişi sağlayacak olan komünist devrim, insanlık tarihinin en derine giden bir devrimi olarak, etkin bir devrimdir. Proletarya böylesine bir toplumsal devrim olmadan, sınıfsız toplum hedefine ulaşamaz.

Bundan önce, bu devrimin nasıl hazırlanacağı önemlidir. Her devrim, belli somut tarihi koşullarda yapılır. Bunun için her tarihi koşul somut olarak ele alınmalı. Ekonomik-toplumsal gelişmeye bağlı olarak sınıf mücadelesinin verildiği koşullar da değişir. Devrim kendi değişen somut koşullarında hazırlanmalıdır.

Kapitalizmin tarihsel olarak bir çözülme içinde olduğunu ve bu çözülmenin günümüzde sıçramalı bir özellik kazandığını biliyoruz. Yani bugünkü tarihi koşullar bir komünist devrimin olanaklarını sonuna kadar geliştirmiştir. İnsanlar geniş kitleler halinde, kendilerine yeni bir yaşam kurmak için harekete geçmiştir.

Tarihi koşulların böylesine olgunlaştığı, insanların yeni bir toplum için harekete geçtiği bu aşamada komünist parti, programını hayata geçirmek için en etkin konumda olmalıdır.

C.DAĞLI
Mayıs 2002

PROLETARYANIN BAĞIMSIZ SINIF HAREKETİ

Kapitalizmin gelişmesine bağlı olarak proletarya da, kapitalizmin ekonomik işleyişi içinde eğitilir, birleşme içine girer, örgütlenir ve ayaklanmaya hazırlanır. Maddi koşulların gelişmesiyle birlikte, proletarya savaşçı bir sınıf durumuna gelir. Maddi koşullar elverişli değilken, sınıf mücadelesi tam anlamıyla gelişmez. Kapitalizmin yetersiz gelişimi, sınıf çelişkilerinin yetersiz gelişimine yansır. Kapitalizmin seyrek durumu, antagonist sınıf çelişkilerinin yeterince gelişmemesinde; bu ise sınıf çatışmasının yeterince açığa çıkamamasında kendini belli eder.

Kapitalizmin egemen olmadığı ilk dönemde, proletaryanın sınıf mücadelesi genel bir özellik kazanmaz. Kapitalist üretim biçiminin üretimin her dalında egemen duruma gelmesiyle, proletaryanın sınıf savaşı da genelleşen bir özellik kazanır. Ondan önce de, emek ile sermaye arasında sınıf mücadelesi sürüp gider. Fakat daha gizli bir biçimde. Kapitalist üretim biçimi egemen biçim oldukça, sınıf savaşı da git gide açık ve genel bir hal alır. Kapitalizmin ilk geliştiği ülkelerde, proletarya ile kapitalistler arasında uzun bir iç savaş gerçekleşir. Bu, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve normal bir iş günü için bir savaştır. Fakat bu savaş gizli bir özellik gösterir. Emek ile sermaye arasındaki savaş 1800'lerde açık biçimler alır. Paris Komünü bir iç savaş olarak, emek ile sermaye arasında, o güne kadarki en açık biçimdir. İngiltere'de ise proletaryanın sınıf savaşı, daha çok ekonomik mücadele alanında gelişim gösterir. Ame-

rika'da da, köleliğin kaldırılmasıyla, emek-sermaye çatışması yoğun bir döneme girer. Aynı dönemde, Rusya'da serflik ilişkilerinin varlığını sürdürmesine, bu ilişkiyi koruyan otokrasinin varlığına karşın, kapitalizmin giderek her üretim alanına doğru yayılması, önceki üretim biçimlerini kendi egemenliğine alması ile birlikte, emek-sermaye çatışması da öne çıkmaya başlar.

Bir çatışmaya yol açması için kapitalizmin antagonist sınıf çelişkilerinin sonuna kadar gelişmesi gerekmiyor. Kapitalizmin iç çelişkileri sonuna kadar gelişmeden de, emek-sermaye çatışmasına ve bir devrime yol açabilir. 20. yüzyılın sosyal devrimleri bunun açık örnekleridir.

Kapitalizm yalnızca Atlantik'in iki yakasında egemen biçim haline gelmekle kalmayıp, bütün dünyada egemen üretim biçimi olunca, emek-sermaye çatışması her yerde açık biçim kazandı. Artık kapitalizmin egemenlik koşullarında, proletaryanın, sermayeye karşı sınıf savaşının gizli biçimlerle sürdürülmesi aşıldı.

Proletaryanın sınıf mücadelesi, bir sınıf mücadelesi olarak siyasal bir özellik kazanmıştır. Bu siyasal mücadele her yerde açık biçimlerle sürdürülüyor. Proletaryanın sınıf savaşı, ilk dönemlerde olduğu gibi, kapitalist sisteme karşı sadece bir direnme olmayıp, bu sistemi yıkmaya, yerine daha yüksek bir toplum biçimini gerçekleştirilmeye yönelmiştir. Kapitalist üretim biçimini yıkıp, sınıfları ortadan kaldırma devrimci rolünü gerçekleştirme savaşında proletarya en açık mücadele biçimlerine başvuruyor.

Proletarya bağımsız hareket ettiği takdirde, amacına ulaşır. Nesnel koşullar proletaryanın savaşçı bir sınıf olmasına ne kadar uygun olursa olsun, proletarya, bağımsız hareket etmedikçe, iktidarı ele geçiremez. Paris Komünü'nde, 1917 Ekim Devrimi'nde, '40'lı yılların sosyal devrimlerinde bağımsız davrandığı için başarıya ulaşmıştır. Proletarya ne zaman bağımsız davranmışsa, o zaman ileri gidebilmiştir.

Proletaryanın ittifaklara yönelmesi, bağımsız hareket etmesine engel değildir. Ve onunla çelişmez. Proletarya bağımsız hareket ederek ve buna denk biçimde bağımsız sınıf siyasetini takip ederek öncülük görevini yerine getirebilir. Fakat, bağımsız hareket etmediği ve bağımsız sınıf siyasetine dayanmadığı zaman, ittifaklar içinde yok olma tehlikesi baş gösterir. Bu durum ise, proletaryanın devrimdeki öncülük görevine ve sosyalizm amacına darbe vurur.

Proletarya sermayeden ve bütün mülk sahiplerinden bağımsız davranmalıdır. Bağımsız davranmak sınıfları kaldırma savaşı veren proletarya için yaşamsaldır. Dünyada devrimci bir yükselişin süreklilik kazandığı bu dönemde, bağımsız proleter hareket, bu mücadelenin başarıya ulaşmasının en büyük güvencesidir. Bağımsız sınıf hareketi, bağımsız sınıf siyaseti: Proletarya devrimci rolünü bunlara dayanarak gerçekleştirecek.

C. DAĞLI
Mayıs 2002

TARİHİN GELİŞİMİ

Marksizmle oportünizm arasında tarihin gelişimine yol açan olayların değerlendirilmesinde temel ayrılık var. Oportünizm, tarihin evrimini pasif, kendiliğinden işleyen bir süreç olarak görür. Ne evrimdeki sıçramaları kabul eder, ne de tarihin gelişiminde rol oynayan olayların önemini. O yüzden, tüm politikasını, örgütlenmesini sıçramaların ve çatışmaların olmadığı bir gelişime dayandırır. Derneklerde, sendikalarda, partilerde eğitsel çalışma ve genel kitle çalışması temel bir çalışma olarak görülür.

Oportünizm, politikası ve pratiği ile, şimdiye kadar eski kapitalist sistemi ne yıkabilirdi, ne de, tarihin gelişiminde önemli rol oynadı. Oportünizm, küçük-burjuvazinin ve küçük- burjuvalaşmış işçilerin sistem içi bir eğilimi olarak kaldı.

Türkiye’de sınıflar mücadelesinin uzun bir geçmişi olmasına rağmen, neden işçi sınıfı hareketinin, devrimci hareketin, genel olarak tarihsel gelişimin 1970’e doğru ivme kazandığını düşünmez. Düşündüğü zaman ise, bu gelişmeyi, kitle içinde propaganda çalışmasına bağlar. ’70’e doğru ve ’70 başları toplumsal olarak sınıf çelişkilerinin keskinleştiği ve bunun sınıf çatışmalarına yol açtığı bir dönemdir. Bu dönemi, durgunluk içinde geçen önceki yıllardan ayırt eden şey işçi, emekçi kitle mücadelesinde bir sıçrama yaşanması, devrimci gençlik hareketinin ortaya çıkması ve mücadelesidir. Kitle hareketi, devrimci yöntemleri temel alan ’71 devrimci hareketiyle ileriye sıçradı. Gençliğin, işçilerin, köylülerin, emekçilerin so-

Yeni Evre

kak çatışmaları ve diğer devrimci yöntemler sınıf mücadelesine büyük bir ivme kazandı. İvme '74'den sonra 12 Eylül'e kadar devam etti. '80'in ikinci yarısından sonra devrimci temelde gelişen sınıf mücadelesi, yeni bir ivme kazanarak yükselişe geçti. '90 başlarından itibaren sınıf hareketi, Kürt hareketi, devrimci hareket yeni bir ivme kazanarak tüm alanlarda ileriye gitti.

Genel olarak mücadelenin ivme kazandığı dönemlerde, hareketin ideolojik, politik, pratik olarak bütünlük gösterdiğini görüyoruz. Örgütlü ve bilinçli mücadelenin, tarihin gelişiminde büyük yeri olmuştur.

Marksizm, tarihin evriminde sıçramaları ve şiddetli sınıf çatışmalarına yol açan toplumsal olayların gelişimini kabul eder. Toplumsal gelişimde, sıçramalar, çatışmalar ya devrimler gibi yeni bir toplumsal düzene geçişi gerçekleştirirler, ya da, daha alt düzeydeki eylemler, mücadeleye hız kazandırır. Dolayısıyla marksist-leninist partiler, örgütlenmelerini, politikalarını, eylemlerini bu gerçeklere dayanarak yürütürler.

Tarihten bir örnekle konuyu ilerletelim.

ABD tarihinde 1861-1864 iç savaşının önemli yeri vardır. İç savaş sonrası Güney'de kölelik kaldırılmış ve ABD dünya liderliğine doğru yol almıştı. Ama iç savaşın gidişatında asıl belirleyici olan iç savaşın sonuna doğru işçilerin kitlesel olarak Kuzeyin saflarında savaşa katılmaları ve devrimci yöntemlere geçilmesi oldu. Kuzey, bu aşamayla birlikte iç savaşı kazandı. Kuzeyin iç savaşı kazanması, köleliğin kaldırılması, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çatışmanın yolunu açtı. Ardından 8 Mart olayları ve 1 Mayıs'a yol açan işçi sınıfı mücadelesi yeni bir aşamaya girdi. İç savaştan sonra büyük bir ivme kazanan işçi sınıfı hareketinin bu yükselişi bir sonraki yüzyılın başlarına kadar devam etti. ABD'deki sosyalist ve devrimci hareketin gelişiminde, daha sonra '60'lı yılların ortalarından, '70'li yıllara kadar devam eden yeni mücadele dalgası önemli

Yeni Evre

yer tutar. Siyah iktidar hareketi, sosyalist hareket, devrimci hareket, Vietnam savaşı, içerdeki baskılar, siyahlara karşı ırkçı baskı ve aşagılama, siyah haklarının tanınmaması vb. nedenlerle ABD emperyalizmine, egemen güçlere karşı yıllarca süren bir mücadeleye girdi. Bu yıllarda yürütölen mücadeleyle, sosyalist ve genel olarak devrimci hareket büyük bir ivme kazandı. Belli bir aradan sonra, mücadele '99'da Seattle ile yeni bir sıçrama yaşadı. Ve ABD sınıf mücadelesinin yüzyıllık tarihi içinde meydana gelen en etkin mücadelelerden biri oldu. Bunun etkileri dünya düzeyinde göröldü.

Uluslararası alanda '90'ın ortasından sonra, yeni bir devrimci mücadele dalgası yükseldi. Bu seferki mücadele dalgası, öncekilere göre hem daha uzun sürdü, hem de tüm ölkeleri kapsadı ve geniş bir gücü harekete geçirdi. Mücadele burada durmayacaktır, buradan daha ileriye gidecektir. İnsanlar kapitalist toplumun yerini alacak yeni ve daha yüksek bir toplumu kurmaya kesin kararlı görünüyor. Uluslararası işçi ve devrimci hareket bu yönde yeni bir ivme kazanmıştır.

C.DAĞLI
Ekim 2002

YERYÜZÜ MÜCADELE ALANI

Kapitalizme karşı verilen savaşım, yeni mücadele dalgası, süreklilik ve kararlılık gösteriyor. 90'lı yılların ortalarından itibaren görülmeye ve yükselmeye başlayan mücadele geniş kitleleri kendisine çekmeyi ve harekete geçirmeyi başarmıştır. Hareket ilk olarak ortaya çıkmaya başlarken, temelde, genel bir eğilimi yansıtıyordu. Bu eğilim, emekçi sınıfların kapitalizmi yıkıp yeni bir toplum kurma eğilimiydi. Yıllarca süren savaşta, yeni bir dönemi başlatmıştır. Ama burjuvazi, bu yeni mücadele dalgasını, sınırlı ve gelip-geçici, ayrıksı bir gelişme olarak gördü. Öyle olmadığı Avrupa'yı ve Amerika'yı derinden sarsmaya başlayan büyük eylemlerle görüldü. Eylemler, ne sınırlı, ne de gelip-geçiciydi. Sahnesi tüm yeryüzü olan bir savaştı. Daha Seattle'dan önce, Avrupa'da ortaya çıkan yüzyılın son yarısının en büyük eylemleri, insanlığın ileri yönelimini müjdeleyordu. Yeni mücadele dalgası, daha sonra tüm dünyayı kapladı.

Kapitalizme karşı savaş ve ayaklanmanın tarihsel koşulları ve nedenleri yeterince olgunlaşmıştı. Her şey olabildiğince birikmişti. Kapitalizm sonuna kadar gelişerek sistemin uzlaşmaz sınıf çelişkilerini ve karşıtlıklarını olgunlaştırdı. Eski sistemin bağrında, yeni toplumun üzerinde inşa edileceği olgular ve eski sistemi yıkacak kuvvetler yeterince oluşmuştur. Eski toplumsal sistem, bağrında taşıdığı çelişkilerin tarihsel gelişmesi sonucu, çöküşe girdi. Tüm bu gelişme ve nedenler emekçi sınıfları yeryüzünün her yanında iç savaş ve ayaklanmaya itti.

Cenova'da yeni bir dönemece giren işçi sınıfının ve emekçilerin mücadelesi, onu yaratan nesnel koşullar ve nedenler kavranmadan, anlaşılabilir. Tüm bunlar insanlığın kurtuluşunun koşullarının oluştuğu bugünkü tarihsel evre kavranmadan, anlaşılabilir. Kitlelerin toplumsal hareketinde ve politik bilincinde bir sıçrama görüyor. Bu, burjuva ölçülerden temelde farklı toplumsal ölçülerle yaşamak isteyen insanların hareketidir. Bu gerçeği kavramayanlar, milyonların dünya düzeyindeki savaşını anlayamazlar.

Kapitalizm işçi sınıfını sefaletle iterken, emekçi kitleleri de mülksüzleştirerek sefaletle itmiştir. İşsizlerin sayısı çalışanları aşmaya başladı. Kimi ülkelerde, işsizlerin sayısı çalışanlardan fazladır. İşsizler ise, işe girme olanaklarından yoksundur. Bu insanlar yaşam olanaklarından tamamen yoksundurlar. Sayıları sürekli artıyor. Emperyalist ülkelerde çalışanlar, dünya genelinde olan aynı durumla yüz yüze. Yaşam olanaklarından yoksun bırakılan işsizler ve sefaletle itilen tüm emekçiler, eski sisteme karşı şiddetli bir savaşa giriştiler.

Eski toplumsal sistemi yıkacak toplumsal güçlerin savaş yeteneği, gücü ve örgütlülüğü her ülkede birbirinden farklıdır. Burjuvazinin devrilmesi her ülkede, proletarya ve halk güçlerinin bunlara ne ölçüde sahip olduğuna bağlıdır. Devrimde proletaryanın hazırlık durumu kadar, sınıf savaşının yapıldığı koşullar önemlidir. Sınıf savaşının yapıldığı koşullar göz önünde tutulmadan, burjuvazinin yenilgisine yol açan nedenler ve olgular kesinlikle eksik ortaya konmuş olur.

Kapitalizme karşı yükselen hareket yalnızca politik mücadele sonucu değil, her yönde, yeni bir topluma geçişi bir zorunluluk yapan nesnel koşulların da yansımasıdır. Ve koşullar, eski toplumsal sistemi yıkacak daha geniş insan potansiyelinin açığa çıkmasını ve harekete geçmesini sağlıyor. Bu alanda sıçramalı gelişme görüyor. Tüm kıtalarda aynı anda, milyonların harekete geçmesi bir

Yeni Evre

sıçramadır. Tarihsel gelişmeyi yalnızca evrimci ilerlemeden ibaret görenler, nitelik sıçramalarını göremezler. İşte şimdi böylesi bir sıçrama noktasındayız. Her yerde, işçi sınıfında, halk kitlelerinde derin bir öfke birikti. Bu büyük öfke gelip geçici değil. Burjuva egemenliği devirecek, kapitalizmi yıkacak toplumsal hareketin harekete geçirici etkeni olarak büyümeye devam ediyor. Halk kitlelerinin eski düzene duyduğu öfke, devrimi büyüten bir olgu.

Tarihsel süreç, kapitalizmi yıkacak toplumsal güçlerin geniş kitleler halinde, savaşa yönelmesi yönünde işliyor. İşçi sınıfı ve halk kitleleri hem ülkeler özgülünde, hem de yeryüzü genelinde, kapitalizmi yıkacak büyük eylem hazırlıkları içinde. Bu hazırlıkları her yerde görmek mümkün. Burjuvazinin hiçbir engeli ve terörü onları durduramıyor. Hareket, her geçen gün, yeni ve kitlesel katılımlarla büyüyor. Hareket bugünkü noktada durmuyor, hedefine ulaşmak için önüne çıkan her engeli aşıyor. Kitleler bu savaşı kazanmaya kararlı...

C. DAĞLI
Kasım 2002

DOĞAL TARİHİ SÜREÇ

Marksizm, toplumların ekonomik biçimlenişini, doğal tarihin bir süreci olarak ele alır. Doğal tarih, insan iradesi dışında bir süreçtir. Bu anlamda birey ne yaparsa yapsın, kendisini bu ilişkinin üstüne çıkaramaz. O halde, bireyin iradesi dışında olan, bireyin iradesini etkileyen, bireyin bilincine ve iradesine rağmen işleyen nesnel süreç hareket noktası olmalıdır.

Tarih, birbirinden farklı dönemlere ayrılır. Sonraki tarihsel dönem, yalnızca önceki dönemden farklı değil, aynı zamanda onun inkarıdır. Önceki dönemden daha yüksek bir gelişme aşamasını temsil eder.

Her tarihsel dönemin, kendi ekonomik temeli var. Toplumsal biçimlenme bu temel üzerinde gerçekleşir. Burjuva toplumun ekonomik temeli, kapitalist ekonomidir. Sermaye temeline dayalı burjuva toplumda, birey olarak kapitalist, sermayenin kişiselleşmesidir. Sermayeye dayalı bir toplumda, kişiselleşmiş sermaye olan kapitalistin bilincini belirleyen kapitalist toplumdur. Ve tarih, onun iradesi dışında ilerler. Birey olarak kapitalist ve bir sınıf olarak kapitalist sınıf ne yaparsa yapsın, bu toplumun, kendilerine rağmen, kendi inkarına doğru ilerlemesini engelleyemez. Tabi ki, kendi dışındaki nesnel süreç karşısında pasif değildir. Nesnel süreci etkileme çabasında bulunur. Ancak, bütün bu çabalar, yalnızca süreci yavaşlatabilir. Bireylerin kendi dışlarındaki süreç karşısındaki sınırları bu ölçüdedir. Hiç şüphesiz, gelecekte insanlar, üretim sürecini toplumun denetimine olarak, kendi tarihlerini kendileri yapacaktır: Ancak in-

sanlar, belirli tarihsel koşullar içinde kalarak kendi tarihlerini kendileri yaparlar.

Proletaryanın tarihsel görevi kapitalizmi yıkmak ve sınıfları ortadan kaldırmaktır. Marx, proletaryanın tarihsel görevini en özlü biçimde böyle belirler. Hedeflenen tek tek burjuva bireyler değil, bir toplumsal sistemi yıkmaktır. Yerine sınıfların olmadığı bir toplumsal düzen kurmaktır. Kapitalist toplum bir bütün olarak yıkılmadığı sürece, bu toplum yaşamaya devam eder. Proletarya dikkatini esas olarak bu noktaya yöneltmelidir.

Kapitalist toplum, kendisini yıkacak devrimci kuvvetleri ve yerini alacak daha yüksek bir toplumun maddi öğelerini, kendi bağrında sonuna kadar geliştirmiştir. Bireylerin, ve devrimci sınıf olarak proletaryanın buradaki görevi, dış bir müdahaleyle kapitalizmden komünizme geçişi hızlandırmak, tamamlamaktır. Her eski toplumdan yeni topluma geçişte, devrimci sınıfın iradi müdahalesi zorunludur. Doğal tarihi sürecin evrimi, bu noktada iradi bir müdahaleyi zorunlu hale getirmiştir. Feodal toplumdan burjuva topluma geçişte, burjuvazi iradi müdahaleye başvurdu. İradi müdahale politik araçları içerdiği gibi, ekonomik araçları da içerdi. Bir dizi zor önlemine bu dönemde başvuruldu. Ele geçirme, zaten bir dizi zor önlemine girişmek demektir.

Görüldüğü gibi doğal tarihi süreç, kendiliğinden, yeni bir toplumla sonuçlanmaz. Proletarya da, yeni toplumu kurmak için iradi müdahale araçlarını devreye sokacaktır. Yalnız, proletarya yeni toplumu kurmak için, öncelikle, eski toplumu yıkmak üzere politik müdahale yöntemlerine başvurmalıdır. Proletarya, egemen sınıf haline geldikten sonra, bu egemenliğe dayanarak sınıfları kaldıracaktır.

Yeni bir topluma geçiş, tarihsel bir zorunluluktur. Bu noktada, proletaryanın politik müdahalesi de, tarihsel bir zorunluluktur. İnsanlık bu zorunluluğun yerine getirilmesiyle kurtulacaktır.

C.DAĞLI

KÜRESEL İÇ SAVAŞ

15 Şubat'ta (2003), milyonlarca insan, ABD ve İngiltere emperyalizminin, Irak'ı işgal etme planlarına karşı güçlerini birleştirdi. Eylemcilerin sayısı onmilyonlara ulaştı. Oysa ki, emperyalistler, kendilerini destekleyecek hiç kimse bulamıyorlar. 11 Eylül'le yaratıkları destek ise, uzun sürmedi, dağıldı-gitti. Emperyalistler, dünyada küresel artı-değeri kendi aralarında paylaşan güçlerle yalnız başlarına kaldılar. Emperyalizme karşı harekete geçen milyonların gerçek gücü ise, eyleme katılanlarla sınırlı değil. Eyleme geçen onmilyonlar, geride kalan nüfusun ezici çoğunluğunu temsil ediyorlar.

İnsanlığın ezici çoğunluğunun emperyalizme, kapitalizme karşı harekete geçtiği, burjuva basının, medyanın, politikacıların sınırsız hiddetinden de anlaşılıyor. Milyonlarca eylemciye yönelttikleri tehdit, hakaret, saldırı, emperyalist-kapitalist sistemin kaptanlarının, kitlelerin gelişen hareketi karşısında ne kadar aciz olduklarını gösteriyor. Burjuvazi, tarihsel inisiyatifini sonsuza dek yitirmiştir. 15 Şubat, bunun yeni bir kanıtı olmuştur. Tarihsel inisiyatif, yeni bir dünya kurmak isteyen güçlerin eline geçmiştir.

Olan-biten küresel iç savaştır. Cepheleleri dünyanın en ücra köşesine kadar uzanan bir savaş. Savaş yeni başlamadı. Uzun süredir var. Şimdi, yalnızca daha şiddetleniyor ve genişliyor. Yer yer devam ederken, küresel düzeye sıçradı. Yalnızca yerelden genele sıçramadı, aynı zamanda, kendi içinde de bir sıçrama gösterdi. Proletarya hareketinde ve tüm emekçi insanlığın hareketinde, bilincinde

bir sıçrama meydana geldi.

Bu, uzun iç savaştır. Uzun sürelidir, yıllardır sürüyor. Geçen yüzyılın toplumsal devrimleri, bir ayaklanmanın ürünü değil, uzun süren iç savaşların sonucu olmuştur. Şimdiki koşullarda da, gelişme böyle olacak. Şu temel farkla, kapitalizm, sıçramalı çöküş aşamasına girmiştir. Bu aşamada, bir dizi toplumsal ayaklanma, nitelik sıçrama kaçınılmaz bir zorunluluk olmuştur. Bu anlamda küresel iç-savaş, kendi içinde bir dizi isyan ve ayaklanmayı içerir. Yalnızca pasif evrimciler bu nitelik sıçramasını göremezler. İçinde bulunduğu tarihsel koşullar toplumsal ayaklanmaları zorunlu yapmıştır.

Bu savaş, karşıt kutuplardaki sınıfların savaşıdır. Bir kupta her türlü maddi zenginliği biriktiren kapitalist sınıflar ile karşı kupta bu zenginliği yaratan ama ondan yoksun olan ezilen, sömürülen, yorgunluk, yoksulluk ve bezginlik içinde bulunan proletarya. Savaş, aralarında uzlaşmaz çelişki olan bu iki sınıf arasında sürüyor. Burjuvazi zaman geçtikçe toplumsal desteğini yitirirken, proletarya, toplumun geniş kesimini kendi etrafında birleştiriyor. Milyonlar, yüz milyonlar ve daha fazlası yeni bir dünya için, kapitalizme karşı harekete geçmiştir.

Milyonların küresel düzeyde ayaklanması karşısında, tarihsel süreci bilimsel olarak değerlendiremeyen Türkiye'nin ve dünyanın ortalama solu iflas etmiştir. Küresel iç savaşı ve nitelik sıçramalarını yaratan koşulları anlayamadıkları için, faaliyetlerini evrimci gelişmeye göre düzenlemişlerdir. Bu nedenle kitlelerin ani eylemleri ve devrimci dalganın yükselişi karşısında yalnızca sürükleniyorlar.

Milyonları harekete geçiren nedenler nedir? Örneğin, ABD ve İngiltere'nin, kendi emperyalist amaçları için Irak'ı işgal etmek üzere harekete geçmeleri midir? Neden yalnızca bu mudur? İyi ama dün de, tekellerin egemenliğine karşı tüm dünyayı alt-üst ediyorlardı. Her seferinde kapitalizmin bu ya da şu yönüne karşı harekete geçiliyor. Yarın, başka bir yönüne karşı eyleme geçilecektir. Bunlarla

ilgili sayısız eylem gerçekleştirilecektir. Demek oluyor ki, kitleler, kapitalizmin kendisine karşı harekete geçiyorlar. Hareketin özü budur.

Tüm dünyada, milyonlarca insan, aynı zamanda, örgütlü olarak harekete geçiyor, eylem yapıyor. Daha sonra yenilerine koyuluyor. Bu kadar insanı aynı zamanda, aynı doğrultuda harekete geçiren, belli insanların ve komitelerin çabaları da değil. Bunun rolü olmakla birlikte, belli sayıdaki insan, dünyada bu kadar insanı, böylesine örgütlü olarak harekete geçiremez. İnsanları harekete geçiren, örgütleyen, eğiten kapitalizmin kendisidir. Hiçbir örgütçü, ajitator ve propagandacı, bu alanda kapitalizmin yaptığını yapamaz.

Milyonlarca insanı dünyanın her yerinde, harekete geçiren temel neden, tarihsel olarak, kapitalist özel mülkiyetin toplumsal mülkiyete dönüşme zorunluluğunun ortaya çıkmış olmasıdır. Ve insanların, bunun bilincine varmış olmalarıdır. İnsanlar artık, maddi yaşamlarının üretimini ve yeniden üretimini özgül kapitalist tarzda değil, yeni bir tarzda gerçekleştirmek istiyorlar. Tarih bunun nesnel koşullarını vermiştir. İnsanlar bunun öznel yönünü tamamlamak için harekete geçmiştir.

Yeryüzünün her karış toprağında insanların böyle bir amaç için harekete geçmiş olmaları ve bunu gerçekleştirmek için, egemen sömürücü sınıf olarak burjuvaziye karşı savaş yürütüyor olmaları bu savaşa genel bir nitelik kazandırmıştır. Ezilen, sömürülen yoksul sınıfların burjuvaziye karşı, onu tarihe gömmek üzere verdikleri savaş bir iç savaştır. Bu, genel, yaygın ve dünyanın her yerinde yürütülen bir iç savaştır. Tam da bu nedenle, bu dünya iç savaşı ya da küresel iç savaştır. Tarihsel inisiyatifi tümenden yitirmiş güçlerle bu güçleri toprağa gömmek üzere harekete geçmiş, geleceği kuracak olan güçler arasındaki bir savaş... Tarihsel açıdan bakıldığında bunun insanlık tarihinde bir yeni evre, bir dönüm noktası olduğunu görmek mümkün.

NESNELİK “TOPLUMSAL DEVRİM” DİYOR

İnsanlık tarihi yeni bir süreci yaşıyor. Bu süreç, yeni toplumsal düzene geçiş için gerekli olan sıçrama sürecidir. Uzun yıllar boyunca ekonomik, siyasal ve toplumsal alanda yaşanan birikimin kaçınılmaz bir ürünüdür bu. Dünyanın dört bir yanında yaşanan yoğun ve sürekli hareketlilik, tarihin doğal akışının gerçekleşmesi için gerekli olan sıçrama sürecinin yaşandığının somut kanıtıdır. Süreç başlamıştır ve kaçınılmaz şekilde doğal sonucunu: kapitalist toplumun yokoluşuna karşılık, yeni toplumsal sistemin doğuşunu yaratacaktır.

Bu süreçte, eski ile yeninin çatışması, bu çatışmaya yeni biçimlerin eklenmesiyle daha da şiddetlenecektir. Hali hazırda süren çatışmaların en üst biçimi olan siyasal zor da buna dahildir.

Halen varlığını sürdüren eski toplumsal düzen, yerini, insanlığın köklü değişim isteminde ifadesini bulan yeniye bırakmamak için direniyor. Yeni ve daha ileri olan toplumsal düzen ise, insanları sokağa eyleme itekliyor, başka ‘bir dünya mümkün ve zorunlu’ şiarını yükseltiriyor. Bu çatışmada eski, yeni karşısında mağlup olmaya mahkumdur. Çünkü, tarihin akışı yeniyi her yönden sürekli olgunlaştırıyor, onun güçlerini her yönden donatıyor.

Bu çatışmanın en şiddetli sürdüğü yerlerden biri de Ortadoğu’dur.

Uzman kesilen ve medyanın her yanını işgal eden yüzlerce yorumcunun sandığının aksine, Ortadoğu’da sadece ne petrol ve

doğal gaz vardır ne de buralar emperyalistlerin keyiflerince at koş-
turup ara sıra da bu alanlar için cenge tutuştukları boş topraklardır.

Ortadoğu'da etiyle, kemiğiyle, kanıyla; özlemleriyle umutla-
rıyla, hayal kırıklıklarıyla; öfkeleriyle, sevinçleriyle yüz milyonlar-
ca insan, emekçi yaşamakta. Bu insanlar da kapitalizmin egemenli-
ği altında yaşıyorlar ve bizde, Avrupa'da ya da Amerika'da olduğu
gibi kapitalizmin tüm sonuçlarıyla karşı karşıya kalıyorlar.

Bu ülkelerde nüfusun yaklaşık yüzde 40'ı 15 yaş altında. Ki-
şi başına düşen milli gelir oranları düşük, dahası, yoksulla zengin a-
rasındaki uçurum giderek artıyor. 1980'lerin ortasından bu yana orta
sınıfların sosyal yapılarında belirgin bir gerileme oldu. Kentleş-
me son 30 yılda hızla artarak İran'da yüzde 61'e, Suudi Arabis-
tan'da yüzde 85'e, Irak'ta yüzde 71'e ulaştı. Buna karşılık işsizlik o-
ranı yüzde 40'larda. Yani, dünyanın tüm bağımlı ülkelerindeki ge-
nel manzaradan farkları yok. Dolayısıyla, kapitalizmin sonuçlarıyla
karşı karşıya kalan Seattle, Cenova, Rio ya da İstanbul'daki her e-
mekçi insan gibi, bu yüzmilyonlar da köklü toplumsal değişim isti-
yor. Başka bir dünya mümkün ve zorunlu diyorlar.

Irak emekçi sınıflarının ve Kürt halkının katliamlara rağmen
yıllardır süren direnişi, büyük bir katliamla yönetimi ele geçiren İ-
ran sermayesinin kurduğu molla rejimine rağmen, halkın her fırsat-
ta sokaklara taşan değişim istemi, Lübnan ve Ürdün'de emekçi sı-
nıfların sık sık yönetici sınıflarıyla girdikleri sokak çatışmaları böl-
ge halklarının yönelimini yansıtıyor. Arap halkının bir parçası olan
Cezayir'deki durumu bir yabancı gazeteci şöyle anlatıyor, "işsizlik
oranı %29 ve işsizlerin % 80'i 30 yaşının altında... Politikacılar hal-
kın ezici çoğunluğunun ne iktidarda ne de muhalefette kendini ifa-
de etmemesi paradoksuna gözlerini kapamış. Bu durum karşısında
geriye, isyandan başka bir protesto yöntemi kalmıyor." Aynı durum
zaman zaman Berberi isyanları ile gündeme gelen Libya ya da Mı-
sır ve Fas için de geçerli.

Köklü toplumsal değişim isteği ve bunun yarattığı baskı öyle güçlü ki, toplumsal düzenlerini dini bir kılıfın içine gizleyerek emekçi sınıfların isyanına karşı korumaya alan İran ve Suudi Arabistan sermayeleri, artık reform vaat ederek bu baskıyı hafifletmeye çalışıyorlar.

Ortadoğu Devrimi giderek güçleniyor. Sermaye güçleri için gelecek, bugünden daha parlak gözüküyor.

Petrolün varil başına fiyatı 25 dolar civarında kalsa bile, petrolün fiyatı 1973'ün parasıyla yalnızca 7,2 dolar. 80'li yıllardaki seviyesinin ise yarısından az. Yani bir varil petrolün fiyatı 70'lerden bu yana görece artsa da gerçekte alım gücü anlamıyla giderek düşüyor. Bunun anlamı ise ortada: Petrol gelirlerinden başka geliri olmayan bu ülkelerin yoksullarının giderek artması. Egemenliği elinde tutan sermaye güçleri kendilerinin yoksullaşmasına izin vermeyeceklerine göre, bu yoksullaşmanın gerçek anlamı: emekçi sınıfların daha da yoksullaşması, zengin yoksul arasındaki uçurumun daha da büyümesidir. Yani sınıf savaşının sertleşmesi. Sınıf savaşının sertleşmesi ise, düz bir çizgi izlemeyecektir.

Giderek azalan petrol gelirinin anlamı, sınıflararası uçurumun sıçramalı olarak artacağıdır. Sınıf savaşının sertliği de sıçramalı gelişim gösterecektir dolayısıyla.

Ortadoğu'nun genel durumu budur. Ortadoğu devrimini besleyen diğer tüm çelişkiler bir yana, sadece bu durum bile, sert ve kanlı bir sıçrama sürecinin içinde olduğunu gösteriyor.

Bu nesnel gelişim, petrol ihtiyacının yüzde 44'ünü Ortadoğu'dan karşılayan K.Amerika'yı ve yüzde 52'sini bu bölgeden karşılayan Avrupa'yı paniğe itmektedir. İşbirlikçi iktidarların, var olan bugünkü durumda bile egemenliklerini korumakta zorlandıklarını görüyorlar ve önümüzdeki dönemde yıkılacaklarından korkuyorlar. Bunun için de bölgeye daha fazla müdahale ediyorlar. Edecekler. Bu durum, çelişkilerin keskinleşmesinden ve yeni toplum ile eski

//////////////////////////////////// **Yeni Evre** //////////////////////////////////////

toplum arasındaki çatışmanın sertleşmesinden başka bir sonuç doğurmayacaktır.

İster iktidarlara yeni işbirliklerini taşıyınlar, isterlerse bizzat işgal edip yönetimi kendi ellerine alsınlar, gelişimi önleyemeyecekler. Bu nesnel durumu değiştiremezler çünkü. Nesnellik tüm iradelerden bağımsız olan durumdur ve her şeyi kendine uymaya zorlar. Nesnellik toplumsal devrim diyor.

C.DAĞLI
Nisan 2003

KAPITALİST ÖZEL MÜLKİYET VE ZOR

ABD ve İngiltere'nin Irak'ı işgal etmesi, kapitalizmin savaşlara nasıl ihtiyaç duyduğunun yeni bir örneğidir. Savaşın özel mülkiyet ile sıkı ilişkisi var. Savaş, şiddet, katillik özel mülkiyetle birlikte gelişmiş ve kapitalizmde en yaygın hale gelmiştir. Kapitalizmin gelişimini yalnızca ekonomik yasalardan ibaret görmek, tarihe olduğu gibi, toplumun somut gerçeklerine de aykırıdır. Kapitalizmin tüm tarihi, burjuvazinin zoru kullanmasının sayısız örnekleriyle doludur.

Sermayenin tarihsel ilk oluşumunda, burjuvazi, zoru en geniş biçimde kullanır. Burjuvazi, kapitalist üretimin ön koşulu olan, üreticilerin mülklerinden ayrılmasını sağlamak için zoru aşağılık biçimde kullanır. Sermayenin ilk doğuşu, zor, talan ve katillğe dayanır. Sömürgelerde en geniş biçimde, yerli halkın yok edilmesi ve köle avcılığında kullanılır. Zora dayanan ele geçirme, bu dönemde en yaygın hal alır.

Kapitalizm, üretimin yaygın ve egemen biçimi haline gelmez, meta üretimi, sermaye birikimi ve merkezileşmesi, kapitalist üretimin yasalarınca gerçekleşir. Üreticilerin mülkiyetlerinden uzaklaştırılmaları kapitalist üretimin egemenliği boyunca devam eder. Kapitalist üretimin egemenliği sürecinde esas olarak, sermayenin, çok elden çıkıp, daha az elde toplanması yasası gereği, küçük kapitalistler, büyük kapitalistler tarafından yok edilir. Tüm bunlar kapitalist birikim yasaları tarafından gerçekleştirilir.

Özellikle, sermayenin merkezileşmesi sürecinde, ekonomik yasaların normal işleyişinin yanında, şiddete varan ilhak yöntemlerine de başvurulur. Kapitalistler, sermaye birikimi ve merkezileşmesi için, yalnızca ekonomi yasalarıyla yetinmezler. Merkezileşme için ele geçirme yöntemlerine, yani zora başvururlar. Tekelci kapitalizme geçiş sürecinde, ele geçirme yöntemlerinin ne kadar zengin örnekleriyle uygulandığını görüyoruz. Tekeller devleti ele geçirdikten sonra, devlet makinesini bu amaçla en iyi şekilde kullanmışlardır. Devlet, tekelci sermayenin yararına piyasaya sık sık müdahale eder. Devlet bu müdahaleyi gerek küçük-mülk sahipleri üzerinde baskı demek olan vergi yoluyla, gerekse de, çeşitli yollarla mülkiyetin el değiştirmesi amacıyla yapar. Böylelikle, devlet müdahalesi altında sermayenin merkezileşmesi hız kazanır.

Tekelci sermayenin egemenliğiyle birlikte, yani mali-sermayenin egemenliğiyle birlikte burjuva şiddet de yeni bir ivme kazanır. İçerde ve dışarda şiddete varan ilhak yöntemleri yaygınlaşır. Tekeller arası rekabet, dünyadaki hammadde kaynaklarının ele geçirilmesi, pazarların yeniden paylaşılması vb. amaçlarla dünya savaşına gidilir. Yeni sömürgecilikle birlikte, emperyalizm yeni sömürgelerde şiddete sürekli başvurmuştur. Emperyalizm, yeni sömürgelerde sömürüyü koyu bir baskı ve açık bir şiddetin eşliğinde gerçekleştirir.

Sermayenin küresel sömürüsü, burjuva şiddetin küresel alanda uygulanmasıyla birlikte yürüyor. Emperyalist-kapitalist dünya sistemi çöküş içindeyken ve derin bir kriz yaşıyorken, burjuvazi ekonomik yasaların işlemesiyle yetinmez. Sermayenin dünya çapında merkezileşmesi, bağımlı ülkelerde şiddete, savaşa varan ilhak yöntemleriyle ilerliyor. Bağımlı ülkelerin ekonomik ilhakının tamamlanması bu şekilde hızlanıyor. Afganistan'dan sonra Irak'ta gerçekleşen işgalin amacı, bu ülkelerdeki zenginlik kaynaklarını ele geçirmek ve tamamen denetim altına almaktır. Bunun için, ulus-

***** **Yeni Evre** *****

lararası piyasa kurallarının normal ilişkileri beklenemez.

Her bağımlı ülke, ekonomik olarak bağımlı olmasına karşın, emperyalist işgalden kurtulamıyor. Bunu yapan emperyalist ülke, rakip emperyalist ülkeleri, bu pazardan kovmuş oluyor. Emperyalizm bağımlı ülkelerdeki maddi zenginliklerin daha çoğunu ve mümkünse tümünü ele geçirmek istiyor. Her kapitalistin, daha çok kapitalisti yok ederek gelişmesi önlenemez bir şekilde burada da işliyor. Emperyalist sermaye, işbirlikçi burjuvazinin ekonomik gücünü de ele geçiriyor. İşbirlikçi olmak, hiçbir burjuva için güvence değildir.

Sermayenin dünya çapında merkezileşmesi, savaşların, işgallerin, şiddetin eşliğinde ilerlerken aynı zamanda, beraberinde dünya çapında toplumsal ayaklanmaları ve toplumsal devrimleri de gündeme getirmiştir. Gelişmenin temel yönü budur.

C.DAĞLI
Mayıs 2003

İŞBİRLİKÇİLİK GÜVENCE DEĞİL

Tüm bağımlı ülkelerin ekonomik-toplumsal yapısı alt-üst oluyor. Bunun kapsamı öyle geniş ki, hiçbirisi bu alt-üst oluşun dışında kalamıyor. Eski düzenlerden hiç biri yerinde kalamıyor. Eski-yi korumak için yapılan girişimler sonuç vermiyor. İşbirlikçi burjuvalar, kendilerine yıkım getiren süreç karşısında çaresiz, eli-kolu bağılı durumdalar.

Ekonomik bağımlılık, yeni-sömürgeciliğin temelidir. Bunun ilk örnekleri 20. yüzyılın başında görülmeye başlar. Yeni-sömürgeciliğin doğuşu, eski sömürgeciliğin çözülmeye yüz tuttuğu aynı dönemde başlar. Portekiz ve Arjantin'in 20. yüzyıl başlarında, yeni-sömürgecilik süreci mali bağımlılıkla başlar. Bunlardan Portekiz, sömürgelerini elinde tutmak için, buralarda bulundurduğu askeri güç nedeniyle borçlanmak zorunda kalır. Ve İngiliz emperyalizminde borç para alır. Böylece bağımlılık macerası da başlar. Bir sömürü biçimi olan yeni-sömürgecilik, emperyalizmin en önemli özelliği olan sermaye ihracına denk düşer. Bu ilk örnekler 20.yüzyıl boyunca yaygınlaşır ve yeni-sömürgecilik sistemine dönüşür.

Yeni-sömürgeciliğin gelişimiyle birlikte kapitalizm tüm dünyada derinleşir. Her yerde eski üretim biçimlerini çözerek, egemen olur. Emperyalizm gittiği yere kendi ilişkilerini götürür. Kapitalizmin egemenliği, her ülkede farklı zamanlarda gerçekleşse de, sonuçta her yerde egemen olur.

Emperyalizm, yeni-sömürgelerde, işbirlikçi burjuvazi ile birlikte egemen olur. Süreç içinde, emperyalizmin egemenliği pekişir-

ken işbirlikçi burjuvazi de güçlenir. Kapitalizmin bu ülkelerde egemenliğiyle birlikte, işbirlikçi tekelcilik gelişir. Artık yeni-sömürge-lerde emperyalizmin ve işbirlikçi tekelci sermayenin egemenliği söz konusu.

Sermeyenin tarihsel eğilimi tek tekele doğrudur. Ülkelerdeki tekelleşme eğilimi dünya düzeyinde de ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu, dünyaya egemen olan tekeller oluşmuştur. Emperyalist tekel-ler dünyayı kendi aralarında defalarca paylaştı. Şimdi emperyalist-ler arası rekabetin vardığı noktayı görüyoruz. Dünya yeni bir sava-şa sürükleniyor.

Sermayenin tarihsel eğilimi, bağımlı ülkelerde, küçük-ser-mayenin işbirlikçi sermaye tarafından; işbirlikçi sermayenin de, emperyalist sermaye tarafından ortadan kaldırılması yönünde işli-yor. Bu süreç hiçbir şekilde geri döndürülemez. Sürecin engellen-mesine yönelik her girişim, sürecin iyice derinleşmesiyle sonuçlanı-yor.

Bu anlamda, işbirlikçilik, bağımlı ülke burjuvazisi için, hiç-bir biçimde güvence değildir. Bunun bir güvence olmadığını Afğa-nistan'da Taliban, Irak'ta Saddam örneğinden biliyoruz. Tüm ba-ğımlı ülkeler Afganistan, Irak gibi işgale uğramasa da, sonuç değiş-miyor. Savaşla ya da savaşız, bağımlı ülkelerin ekonomik ilhaki sonuna kadar varacaktır.

Emperyalizm, bu sürecin tamamlanmasını kendi seyrine bır-akmıyor. Şiddet yoluyla, savaş yoluyla hedefine ulaşmaya çalışı-yor. Emperyalizm, bağımlı ülkeleri kendi hedefleri doğrultusunda yeniden şekillendiriyor.

Sürecin öne çıkan en önemli yönü, işçi sınıfı ve tüm emekçi kitlelerin iç savaş, ayaklanma ve devrimi tüm yeni-sömürge-lerde yükseltmeleridir. Eski düzeni yıkacak devrimci kuvvetler dalga dal-ga mücadeleye akıyor. Mücadeleyi sonuna kadar götürecek olan devrimci sınıf proletarya ve komünist hareketin savaşımı tayin edi-ci olacaktır. Tarihsel gelişme bu yönde olacaktır.

YENİ EVREDE SINIF MÜCADELESİ

Bugünkü tarihsel evrenin temel özelliklerini anlamaya yönelik çabalar sol harekette görülmeye başladı. Bu konuda ortaya konan teorik görüşler etkisini gösteriyor. Sol hareketin yayınlarında bu etkiyi görmek mümkün. Ne var ki, bugünkü tarihsel evreyi anlatan teori, içeriğinden uzak, söz yerindeyse bozularak yansıtılıyor. O halde bunun üzerinde durmak gerekiyor.

Tarihsel gelişme ardışık evreleri içerir. Ve bugünkü tarihsel evre, öncekilerden farklıdır. Bugünkü evreyi, yeni evre yapan, insanların özgürleşmesinin maddi önkoşullarının, kapitalizmin bağrında yeterince olgunlaşmış olmasıdır. Bu tarihsel gelişme, bugünü dünden ayırıyor. Yeni tarihsel evre, bu en önemli yönüyle değil, en dar anlamıyla anlaşılıyor. Dar yaklaşım, yeni evre deyince, kapitalizmin çöküş evresini anlıyor. O halde, yeni evreyi bütünlüklü olarak ortaya koymak gerekiyor.

Kapitalizm, gelişimiyle birlikte, zorunlu olarak, bu toplumsal sistemi yıkacak güçleri ve yeni bir toplumun üzerinde inşa edileceği maddi koşulları hazırladı. Yani özgürlüğü gerçekleştirecek devrimci sınıfı ve bunun maddi koşullarını kendi bağrında geliştirdi. Geliştirmek zorundadır. Bu zorunluluk, toplumsal üretimin özgül tarihsel biçiminin hareket yasalarından ileri geliyor.

İnsanlık, tarih boyunca ilk defa, özgürlüğünü sağlayacak güçleri ve bunun maddi koşullarını bu kadar gelişmiş ve hazır halde buluyor. Zorunlu olarak insanlığın özgürleşmesiyle sonuçlana-

cak olan bu tarihsel gelişme, geçmişten köklü bir kopuştur. Bu tarihsel süreç başlamıştır.

Yeni toplumu kuracak güçlerin gelişmesi ve bu toplumun maddi koşullarının hazır olması yeni toplumun kendiliğinden kurulmasını getirmez. Bir şeyin koşullarının oluşması, o şeyin kendiliğinden oluşması anlamına gelmez. Bunun için proletaryanın tarihsel hareketi gerekiyor. Ama bu hareket, işte bu somut tarihsel koşullar içinde ele alınmalıdır. Sınıf mücadelesi, içinde hareket ettiği somut koşullardan yalıtılınca anlaşılabilir.

Yeni tarihsel evre, sınıf mücadelesinin içinde gerçekleştiği somut koşulların tarihsel temelidir. Bu evrenin bir özelliği, kapitalizmin, kendi çöküş dinamiklerinin etkisiyle, sıçramalı çöküş dönemine girmesidir. Kapitalizmin sıçramalı çöküşü, sınıf mücadelesinin kendisini etkiliyor. Kapitalizmin uzlaşmaz sınıf çelişki ve karşıtıkları, kapitalizmin evriminin sonucu artık sıçramalı bir seyir izliyor. Ortalama sol, sınıf mücadelesinin bu sıçramalı yapısını anlayamıyor. O tarihsel sürecin edilgen evriminden öteye gidemediğini biliyor. Bu nedenle, tüm çalışmasını edilgen evrimci sürece göre düzenliyor. İşte bu nedenle, sınıf mücadelesinin gerisinde kalıyor.

Bugünkü tarihsel evreyi teorik olarak kavrayamayan proleter sınıf örgütleri (sendikalar, işçi komiteleri, proletarya partileri, işçi dernekleri) kaçınılmaz olarak sağa kayarlar. Özgürleşmenin maddi koşulları böylesine oluşmuşken, bu maddi araçlara el koyma mücadelesinden geri durmak, zorunlu olarak çürüme getirir. Proletaryayı bu hedef doğrultusunda ayağa kaldırmalıyız. Proletaryayı bir mevziden bir mevziye koşturacak olan da budur.

Bu yönde bir bilinç dünyada kendisini gösteriyor. Pratik olarak da dünya emekçi ayaklanması bu yönde ilerliyor. Eğer yeni tarihsel evrenin tüm özellikleri teorik olarak tam anlaşılırsa, proleter hareketin bu doğrultuda daha güçlü yürüyeceği kesin.

C.DAĞLI

Temmuz 2003

EMPERYALİST-KAPİTALİST SİSTEM KUŞATMA ALTINDA

Toplumun karşıt sınıfları olan proletarya ile burjuvazi arasında sınıf mücadelesi başlayınca, bu, teori, politika ve toplumsal ilişkilerin tüm alanlarına yansdı. O güne kadar her şeyi aklın eleştirisine tabi tutan ve toplumu tepeden-tırnağa değiştiren burjuva sınıf, sınıf mücadelesi gelişim gösterince, önceki konumunun karşısına geçti. Ardılı olan proletarya kapıyı çalar çalmaz, elinde ne varsa, her şeyiyle eski toplumu savunmaya başladı.

Akılda, çıkarlarının gittiği yere kadar gitti. Bunun ötesine hiç bir zaman varamadı. Aslında, eski toplumsal sistemin teorisyenleri ve politik temsilcileri, sınırın ötesinde ardılının beklediğini seziyorlar. İşte bu nedenle, sarıldıkları burjuva örtüyü iyice üstlerine örtüyorlar. O güne kadar, ekonomi ve tarihsel ilişkilerin tüm alanlarını açıklamak için, biraz da olsa objektif olabilenleri, sınıf mücadelesi patlak verince, tüm objektiflikleri bırakıp, artık her şeyi yalnızca, burjuva sınıfın çıkarlarına göre yorumlamaya başladılar. Eski sistemin eleştirisini, sonuna kadar tutarlı biricik devrimci sınıf olan proletarya yapabiliirdi, öyle de oldu.

Kapitalist sisteme karşı, proletaryanın ayaklanmaları ortaya çıkar-çıkamaz, burjuvazi, düzeni savunmada daha ileri gitti. Komün'de olduğu gibi, proletaryanın ayaklanmasını bastırmak için zalimliği en sonuna kadar vardırıdı. Fransız burjuvazisini, Amerikan burjuvazisini izledi. Burjuvazi her yerde aynı tutumu aldı, aynı şeyleri yaptı. Ne var ki, ardılı bir kere kapıyı çalmıştı. Yapılacak bir şey

yoktu. Toplumsal sistem kuşatma altındaydı. Tarihin en köklü devrimi patlak vermişti. Toplumsal sistem her yerde alt-üst oluyordu.

Komün, kapitalist sınıf için felaketler zincirinin ilk halkasıydı. Koskoca bir çağın habercisiydi. Ekim Devrimi, bu çağın başladığının dev bir örneği oldu. Burjuva düzenin felaketi demek olan komünist devrim, artık çağın bir gerçeğidir. Burjuvazi karşıtı ile koşullanmıştır. Gittiği her yere, onu da götürüyor. Tüm dünyada karşını alt etmek için çaba harcar hale gelmiştir.

Ardılının kapıya dayanması, komünist devrimin koşullarının her yerde olgunlaşması, burjuva sınıfları, her yerde, birlikte davranmaya itti. Eski sistemin çözülmeye yüz tutması, onun yerini alacak daha yüksek bir toplum biçiminin maddi ön koşullarının ortaya çıkması, olgunlaşması, 19. yüzyılın sonlarında ve tüm 20. yüzyıl boyunca burjuvazinin attığı her adımı belirledi. 21. yüzyılın başında, bu, daha belirgin ve ön plandadır. Bu gerçeği unutanlar, çağımızın sınıf mücadelesini kavrayamazlar.

Burjuvazi, dünya politikasını esas olarak bu temelde oluşturur. Nasıl ki Komün'de, birbirleriyle savaşan devletler Paris proletaryasının ayaklanmasını bastırmak için anlaşma yaptılarsa, Ekim sonrasında da, Sovyetler Birliği'ni yıkmak için I.Emperyalist Dünya Savaşı'nda birbirleriyle savaşan Avrupa burjuvaları birlikte hareket ettiler. O sırada bunu başaramayınca, bu defa Alman faşizmini SSCB'nin üstüne sürdüler. Yine başaramadılar. Hem kendi aralarındaki rekabet ve pazarları paylaşma savaşı hem de SSCB'nin belirleyici zaferi sonucu, dünyanın ilk sosyalist ülkesini yenemediler. Bir dizi ülkenin daha sosyalizme geçmesiyle, sosyalizm bir sistem haline geldi. O tarihten sonra da, sosyalizme yönelik saldırılar, daha kapsamlı, yoğun ve şiddetli oldu.

Soğuk savaş, sosyalizme karşı bir savaştır. Soğuk savaş asıl örgütleyen ve yürüten ABD'dir. ABD, bu savaşla iki şey amaçladı: İlki, sosyalist sisteme ve tüm ülkelerdeki sosyalizm mücadelelerine

karşı, tüm kapitalist dünyayı birleşik olarak, kendi önderliğinde harekete geçirmek; ikincisi, bununla birlikte, kapitalist dünyada, kendi egemenliğini sağlamak. Komünizmin kaçınılmaz gelişimini önlemek için, Komün sırasında, bir-iki ülkeyle başlayan burjuva ittifak, Ekim sonrası tüm Avrupa burjuvalarını kapsadı. Soğuk savaşta ise tüm dünyanın burjuvaları birleşti. Anti-komünizm, kapitalistlerin ve kapitalist ülkelerin, kendi aralarındaki rekabet savaşını ortadan kaldırmaz. Ama, anti-komünizm tüm kapitalistlerin ortak yönüdür. Bu, tabii ki eşyanın tabiatına uygundur. Bu kısa yazının amacı, kapitalistler arası rekabet savaşını ele almak değil, ardılı kapıyı çalınca, burjuvazinin nasıl davrandığını göstermektedir.

Bunun son bir örneği, İstanbul Felsefe Kongresi'dir. Kapitalizmi sorgulayan bazı felsefecileri saymazsak, Kongre, bir burjuva platformdu. Bir burjuva olarak hareket ederek, ardılının dünya görüşünü ve onun dünyayı alt-üst eden koskoca politik hareketini, görmezlikten geldi. Oysa ki, Kongre böyle davranırken bile, hareket ettiği temel nokta, ardılının kaçınılmaz dünya egemenliğiydi. Burjuvazi yalnız bir alanda değil, her alanda ve her yerde, ardılının bas-kısı altında davranıyor.

Kapitalizmin sıçramalı çöküşünü ve komünizmin kaçınılmaz gelişini kavramak, burjuvazinin günümüzdeki tüm düşünce tarzını, hareket biçimini anlamak demektir. Burjuvazinin emekçi sınıflara karşı bu kadar saldırganlaşmasının, sınır tanımaz bir zalimliğe başvurmalarının temelinde, hep bu gerçek yatıyor. Tarih sahnesini terk etmek zorunda kalan her sınıf gibi burjuvazi de, bu sahneyi kolay terk etmeyecektir. Halen dünyanın ezici çoğunluğundaki ülkelerde iktidarda. Elinde, insanları yok edecek çok etkin silahlar var. Elinde gelen her zulme başvurmaktan geri durmayacaktır. Ama, zulme ne kadar başvurursa başvursun, ardılı kapıya bir kere dayandı. Dünyanın komünizme geçişi kaçınılmaz olmuştur.

C.DAĞLI

Eylül 2003

BURJUVAZİ DÜNYAYA EGEMEN OLAMIYOR

Burjuvazi, ister emperyalist ülkelerde olsun, ister bağımlı ülkelerde olsun, artık uzun süreli politikalar çizemiyor. Bağımlı ülke burjuvazisi, ne içerde ne dünyada bağımsız bir politika izleyebiliyor. Tüm politikaları kendisi dışında, emperyalizm belirliyor. Kendi dışındaki gelişmelerin sonuçlarına bağılı olarak sürükleniyor. Emperyalist burjuvazi ise kısa süreli politika izlemek zorunda kalıyor. Biraz daha uzun erimli çizdiği politika, kısa süre sonra değişiyor. Burjuvazi hiçbir hedefi tutturamaz durumda.

Burjuvazi, kapitalizmin gelişme dönemlerinde olduğu gibi, kapitalist üretim biçimini, ülkede ve dünyada üretim dallarına egemen yapma durumunda değil. Kapitalizmin dünya egemenliği çoktan gerçekleşti. Kapitalizm ülkeye ve dünyaya doğru bir gelişme gösterirken, burjuvazi, bu gelişmeye bağılı olarak uzun süreli politikalar çizebiliyordu. Kapitalizmin genel bir çöküş içinde olduğu koşullarda ulaşmak istediği her hedef kısa zamanda bozuluyor; her defasında yenilerini belirlemek zorunda kalıyor. Öncelikle ekonomik kriz nedeniyle böyle davranmak zorunda. Ekonomik krizler, ilk ortaya çıktıkları dönemlerden farklı bir işlev oynuyor. Bu defa kapitalizmin çöküşünü hızlandıran bir rol oynuyorlar. Bu ise, burjuvazinin dengesini iyice bozuyor. Ama, burjuvazinin dengesinin bozulmasından daha önemli olan, kapitalist dünya sisteminin dengesinin bozulmasıdır. Kapitalist üretim biçiminin varlığı, kapitalistlerin varlığını öngörse de, bu üretim biçimi isteklerine, iradelerine rağmen bu

isteklere ve iradelere karşı ekonominin nesnel yasaları tarafından yönetilir. Kapitalizmin hareket yasaları, bunların gitgide kendini kabul ettiren sonuçları, sonunda sistemi yıkım içine soktu.

Kapitalizmin ekonomik yasaları, başka bir şey daha yaptı: daha yüksek bir toplumun maddi koşullarını bu toplumun bağrında olgunlaştırdı. Eski biçimin içinde yeni bir öz ortaya çıktı, gelişti ve olgunlaştı. Yeni öz, eski biçimle çatışma içinde. Eski kapitalist biçim, yeni özü baskı altında tutarken; bu öz de, eski biçimi yıkmak, parçalamak, dağıtmak için uzlaşmaz bir savaş içinde. Burjuvazinin baskısı, engelleyici çabaları, yeni özü eski kabuk içinde tutmaya yetmiyor. Bu kabuğun kırılması gerekiyor ve kırılıyor.

Burjuvazinin dengesini bozan, elini kolunu bağlayan, baskı altına alan bu gelişmedir. Eski sistem çökerken, yenisi onun yerini almaya hazır. Bu koşullarda burjuvazi, uzun erimli politikalar nasıl izlesin? Burjuvazi, üretici güçleri elinden kaçırdı. Onları bir daha ele geçirmesi olanaksız. Toplumsal üretici güçler, toplumsallıklarının sonuna kadar tanınmasını istiyor. Bu ise yalnızca komünist toplumda olanaklıdır. Bunu sağlayacak komünist devrim kaçınılmazdır. Kapitalizm, bunun tarihsel koşullarını hazırlamıştır.

Burjuvazi, dünyaya egemen olamıyor. Egemen olmak için yaptığı her girişim, onu bundan biraz daha uzaklaştırıyor. Nesnel gelişmelerin yanında, öznel durum da burjuva egemenliğe karşı işliyor. Proletarya, kapitalizmi yıkmak için yüzyıldan fazladır savaşım içinde. Kimi yerde iktidarı ele geçirdi, kimi yerde iktidara gelmeyi başaramadı. Egemen olamadığı yerlerde ise burjuvazi de egemen değildir. Devrimci bir sınıf olan proletaryanın savaştığı bir yerde, burjuvazi egemen değildir. Burjuvazi, egemenliğini zor yoluyla sağlamaya çalışıyor. En başta, burjuva zor ekonominin evrimine karşı yürütüldüğü için, sonunda yenilmeye mahkumdur. Burjuva zor, devrimci bir sınıf olan proletaryaya karşı yürütüldüğü için yenilmeye mahkumdur.

Yeni Evre

Burjuvazi, toplumsal üretici güçleri denetleyemiyor. Kapitalist üretimin anarşik karakterinden dolayı da denetleyemez. Proletaryanın yeni bir toplum kurma yönündeki mücadelesini önleyemiyor. Bu mücadele, artık bütün kıtaları sarmış durumda. Burjuvazi artık proletaryanın dünya ayaklanmasıyla karşı karşıya. Çatışma, üretimin dünya çapındaki sosyal karakteri ile ona el koymanın özel niteliği arasındadır. Bunun burjuva çözümü yoktur. Tarihsel olarak ancak proleter çıkış vardır. Proleter çıkış, insanlığın kurtuluşudur.

Yeni kuşaklar, dünyanın her köşesinde devrim mücadelesine atılıyorlar. Genç kuşaklar, bugünkü kalıplarla yaşamak istemiyor. Her yerde kapitalist kalıpları yıkma mücadelesi yükseliyor. Yeni kuşaklar, dünya çapında özgür yaşamak istiyor. Bunun maddi koşullarının var olduğunu görüyor, fakat maddi koşullarının hazır olması, kendi başına yeni ve özgür toplumu getirmez. Bunun için, iktidara ve maddi araçlara el koymak gerekiyor. Proletarya hareketinin devrimci görevi de budur.

C.DAĞLI
Ekim 2003

PROLETARYANIN EN YAŞAMSAL SORUNLARI DEVRİM SORUNU HALİNE GELMİŞTİR

İşsizlik kapitalizmin yarattığı en temel sorunlardan biri. Sermaye birikimi sürekli olarak belli miktarda işsiz nüfusun varlığını gerektirir. Bu işsiz nüfusun miktarı artarak bugün en yüksek boyutlara varmıştır. Yalnızca bağımlı kapitalist ülkelerde değil, gelişmiş kapitalist (emperyalist) ülkelerde de işsiz nüfusta belirgin bir artış var. Bunun azalma olanakları olmadığı gibi, sermaye, daha fazla işçiyi toplumsal üretim sürecinden uzaklaştırıyor. Büyük bir kesimin toplumsal üretim sürecine dönebilme şansları yok. Kapitalist toplumda onlar için yaşama umudu artık bitmiştir. Onlar artık yaşamdan kovulmuştur.

“İş-ekmek” çılgınlıkları yeri-göğü birbirine katıyor. Açlar ordu su ekmeğe yürüyor. Ekmek ise kapitalistlerin elinde. Onlar ekmeğe yürüdükçe, ekmek onlardan biraz daha uzaklaşıyor. Sonunda ekmeğe ulaşmak olanaksızlaşsa da, bizim açlık ordusu yine de yürüyor. Bu defa kapitalist dünyanın altını-üstüne getirerek.

İşçiler üretim yaptıkça, üretilen şey onlardan uzaklaşıyor. Bu, kapitalizmin doğa yasasıdır. Üretimin toplumsal biçimi değişmedikçe, bu yasa da sonuçlarını katı biçimde yaratmaya devam edecektir. Demek ki kapitalizmin temel işleyiş yasaları yalnızca işsiz nüfusu vurmuyor, çalışan nüfusu da vuruyor. Çalışan kitlelerle, işsiz kitle arasında aşılmaz çizgiler yok. Çalışan herkes her an işsiz kalabilir. Kaldı ki çalışan sınıf, mutlak yoksullaşma içinde. Ürettiği

ondan uzaklaştıkça, o sefalet içinde bir yaşama mahkum oluyor. Tüm bu yaşananlar, çalışan ve işsiz kitleleri birbirine yaklaştırıyor. Mücadele birliğinin zeminleri daha bir güçleniyor.

İş, ekmek, sağlık, eğitim, barınma, ulaşım istemi emekçi sınıfın ortak istemi olarak her yerde yankılanıyor. Sendikalar bu istemleri milyon kez ilan ettiler. Sol hareketin içindeki bazı çevreler de, işçilere ve sendikalara ne kadar yakın olduklarını göstermek için aynı istemleri ilan ettiler. Ama böylece sendikal bakış açısını aşamadıklarını da ortaya koyuyorlar. Aslında şunu kanıtlamaya çalışıyorlar; eğer tüm emekçi sınıflar, kapitalist sınıf üzerinde bir baskı yaratabilirse, o zaman çalışma hakkı güvenceye alınır ve diğer toplumsal sorunların çözümünde de bazı adımlar atılmış olur. Emekçi sınıfın, kapitalist sınıf üzerindeki baskıları zaman zaman bazı sonuçlar almıştır. İşçi sınıfının bu başarılarını gördükçe, sosyal-reformist ve oportünist çevreler ekonomizmi teori düzeyine yükselttiler. Oysaki kapitalizmin ekonomik yasaları, alınan sonuçları etkisiz hale getiriyor. Kapitalist toplumda, bir emekçinin ekmek bulması, sağlık, eğitim, barınma gibi yaşam sorunlarını en alt düzeyde çözebilmesi için öncelikle “iş” sorununu çözmesi gerekiyor. Oysaki artık “iş” sorunu kapitalizmde aşılmaz bir engel. Çalışma kapasitesi ne sahip bir emekçinin, çalışmasının önündeki tek engel kapitalizmin kendisidir. O halde esas noktaya gelelim.

Karl Marx bize göstermiştir ki: “*Üretimin toplumsal biçimi ne olursa olsun, emekçiler ile üretim araçları daima onun etmenleri olarak kalırlar.*” Üretimin sürmesi için bu ikisinin birleşmesi gerekir. Sermayeyi elinde bulunduran kapitalist, her ikisini meta pazarında satın alır. Ama bundan önce, her ikisinin birbirinden ayrılmış olması zorunlu. Üreticinin kendi bireysel üretim araçlarından uzaklaştırılması, hem emekçinin, hem de üretim araçlarının kapitalistin elinde yeniden bir araya getirilmesi, birleştirilmesi uzun bir tarihi dönemi kapsar.

Marx, bu tarihi dönemi bize uzun uzun anlatır. Bu noktayı konumuzla ilişkilendirirsek, kapitalist, üretimin iki etmenini pazarda hazır bulur. Bunları kapitalist biçim altında birleştirir. Kapitalist, bir meta pazarı olan emek pazarına gittiğinde, emek-gücünü satmaya hazır çok sayıda emekçiyle karşılaşır. Kapitalizmin gelişme dönemlerinde emekçi, emek-gücünü satabiliyordu. Kalanlar ise yedek sanayi ordusu olarak hazır bekliyordular. Sonra işlerin iyi gittiği dönemlerde bu yedek emek ordusu da çağrılırdı. Ama emek pazarı meta yasalarına, rekabet yasalarına bağlı olarak istikrarsızlık gösterirdi. Kapitalist sanayi büyüdükçe, emek pazarından daha fazla işçi çekiyordu. Ama her seferinde, kendisine çektiğinden daha fazlasını kendisinden uzaklaştırıyor. Öyle ki emek pazarı ağzına kadar yedek sanayi ordusuyla dolup taşmaya başladı. Bu pazarda emek-güçlerini satmak için bekleyenler, boşuna bekler oldular. Emek pazarı bu yönden daha istikrarlı olmaya başladı. Öyle ki işçiler emek-güçlerini satamaz oldular. Bir “iş” bulacağız diye boşuna bekler oldular. Yedek sanayi ordusunun yedeklik yapısı çökmüştür.

Kapitalist üretim için öncelikle, üretici, üretim araçlarından kopartıldı. Bu sefer kapitalistin elinde, kapitalist biçim temelinde yeniden bir araya getirildi. Üretim bu biçimde sürdü. Ama artık işçi bu ilişkiden uzaklaştırıldı. Tabi ki kapitalist, emekten, emek niceliğinden vazgeçemez. Emek niceliği, her zaman sermaye birikiminin ön koşuludur. Ne var ki, sermaye birikimi, işçi için, artık üretim araçlarıyla birleşme olanaksızlığı demektir. O, ne emeği kendi üretim araçlarıyla kaynaşmış üreticidir, ne de yalnızca emek-gücünü satan bir emekçi. Oysa ki üretimin sürmesi için bu iki etmenin, emekçi ve üretim araçlarının birleşmesi gerekiyor. Kapitalizm toplumsal üretimin gelişmesi önünde engel. Yeni ve daha yüksek biçim altında yeni bir birleşme kaçınılmazdır, zorunludur. Bu yeni biçim, özgür emekçilerden oluşan yeni bir toplumsal birliğin de temeli olacaktır. Üretici artık mülkiyetten bir daha kopmayacaktır. Bunu,

----- **Yeni Evre** -----

yeniden bireysel özel mülkiyet temelinde değil, üretim araçlarının ortaklaşa mülkiyeti sayesinde gerçekleştirecektir.

Demek ki devrim, iş, ekmek, sağlık, eğitim, barınma, ulaşım, haberleşme, temiz bir çevrede yaşam için bir zorunluluktur. Bu istemlerin gerçekleşmesi, bir devrim sorunu olmuştur. Reformist ve oportünist yol bu sorunların nasıl çözülemeyeceğini gösteriyor. Devrime karşı çıkanlar, tam da bu nedenlerle ister-istemez bir devrimle karşı karşıya kalıyorlar.

C.DAĞLI
Kasım 2003

DÜNYA PROLETARYASININ NİTELİK YÜKSELİŞİ

Maddi koşulların olgunlaşmadığı dönemlerde insanlar, gelecek toplumu tasarım yoluyla ortaya koyabiliyorlardı. Ütopik sosyalizm gelecek toplumun tasarımıdır. Görüşler, maddi temeli olmadığından, bilimsel olamıyordu. Ne zaman ki yeni toplumun maddi önkoşulları kapitalizmin bağrında oluştu ve olgunlaştı, işte o zaman gelecek toplumu artık tasarlamaya gerek kalmadı. Kapitalist toplumun maddi ilişkileri çözümlenerek, onun yerini alacak daha yüksek toplumun bir zorunluluk olduğu bilimsel olarak ortaya kondu. Marx ve Engels tarafından geliştirilen Bilimsel Sosyalizm, bunun teorik ifadesidir.

Artık, amacı tasarım yoluyla belirlemeye gerek yoktur; proletarya varlık koşulları nedeniyle sınıflı toplumu kaldırmaya zorlanıyor. Proletarya kendi kendini kurtarabilir. Kendisini kurtarabilmesi için, öncelikle tüm ezilen kitleleri kapitalizmin baskısından kurtarması gerekiyor. Tarihsel görevi dünyayı kurtarmak olan proletarya bu gelişmişliği yansıtmalıdır. Şartlar, proletaryanın kendisini kurtarmasına her zaman uygun olmadı. Proletaryanın kurtuluşu tarihsel bir iştir; yani bunun tarihsel koşullarının oluşması zorunluluğu vardır. Zamanla bunun maddi şartları da oluştu. Proletarya artık tarihsel görevini yerine getirebilir.

Proletarya varlık koşulları nedeniyle, tarihsel rolünü yerine getirmeye zorlanırken, bu görevi yerine getirebilmesi için henüz pratiğin çelikleştirici okulundan geçmemişti. Daha kendisini kurtar-

racak olgunluğa ulaşmamıştı. Bu yüzden, 1848’de kendi kendini kurtarabileceği beklentileri boş çıktı. Ama, bu yolda büyük adımlar attı. Daha sonra Atlantik’in her iki yakasında sınıflar mücadelesi fırtınası estiğinde, savaşımın çetin ve çelikleştirici pratiğinden yetkinleşmiş olarak çıktı. Artık tarihsel görevini gerçekleştirecek olgunluğa erişiyordu.

Proletarya ilk önceleri, burjuvazi tarafından ayaklanmaya itildi. İlk başkaldınlara bu şekilde girdi. Burjuvaziye yenmek için tam bir bilinç açıklığı olmalı. Bu savaşı kazanmak için yalnızca buna zorlanmak yeterli değil. Sınıf mücadelesi; teorik, politik, ekonomik (pratik) bir bütünlük gösterir. Proletarya bu bütünselliğe Komünistler Birliği ve I.Enternasyonal döneminde ulaşır. Marksizmle birlikte tarihsel görevi ve amacı hakkında tam bir bilinç berraklığına kavuşur. Bu tarihten sonra proletarya, dünyayı değiştirme devrimci eylemine açık bilinçle girişti.

Sınıflar savaşımının daha sonraki dönemlerinde teorik ve pratik bakımından iyice yetkinleşti; bu süreçte engin deneyimler kazandı. Kendisini sınıflar savaşımının her koşuluna ve her biçimine hazırladı. Zaten böylesi çok yönlü hazırlanmadan sınıflar savaşımını kazanamaz. Proletarya bu olgunluğa sınıf savaşı sürecinin çeşitli aşamalarından geçerek ulaştı. Komün’de zor yoluyla eski sistemi yıkarak proletarya diktatörlüğünün ilk örneğini yaratırken, sınıf mücadelesinin göreceli olarak daha barışçı sürdürdüğü II.Enternasyonal döneminde genel oy kullanımında bağımsız sınıf tavrı göstererek olgunluğunu göstermiştir.

Sınıf mücadelesinin göreceli barışçı döneminin ardından, şiddetli mücadele dönemine girildiğinde, mücadelenin gelişimine denk yeni taktikler geliştirdi. Proletarya, sınıf savaşımının bu en sert ve şiddetli sürecinde proletarya devriminin teorisi ve taktiği olan leninizmle donanır.

Lenin, yalnızca proletarya devriminin teori ve taktiklerini

değil, proletaryayı devrime götürecektir örgüt sorununu da çözümler. Proletaryayı devrime götürecektir yetenekte olan Leninist Parti anlayışı ve modeli tüm bir yüzyıla baştan sona damgasını vurur. Dünya proletaryası Leninizm ve Leninist Parti ile olgunluğunun üst basamaklarına tırmanır ve proleter devrimler çağını başlatır.

Proleter devrimler çağını başlatan devrimci bir sınıfın bu büyük tarihsel eylemi, bu sınıfın, insanlığı düşüttüğü yerden kurtarmaya nasıl hazır olduğunu ve kurtaracağını gösterir. Bu sınıf, proletarya, bir sınıfın varacağı en ileri olgunluk düzeyine ulaştığını, insanlığın kurtuluşu demek olan sosyalizmi kurarak gösterdiği gibi; insanlığı I. ve II. Emperyalist savaşların yıkımından kurtararak ve dünyanın faşist despotluğun egemenliğine girmesini engelleyerek de ortaya koymuştur.

Proletarya, burjuvaziye üstünlüğünü yaşamın her alanında tanıtlar. Edebiyat ve sanat alanında, gerçekçilikte ne kadar iddialı olduğunu düşmanları da kabul ediyor. Proletaryaya dünyayı kurtarma misyonu biçilmesi boş bir laftan ibaret değildir. Gösterdiği tüm gelişme bunun en çarpıcı ifadesidir. Yalnızca proletarya, varlık koşulları ve gösterdiği tam bir bilinç berraklığı nedeniyle insanları kurtarabilir.

Fizikçiler, yerçekiminin yükselişinden söz ediyor. Bunu proletaryanın gösterdiği teorik-pratik gelişmeye uygularsak, proletarya hareketinin bir nitelik yükselişinden söz edebiliriz. Proletaryanın niteliğindeki bu yükseliş, insanlığın gerçekten, yeni bir gelişme evresine girdiğinin en çarpıcı işaretidir. Ancak böylesine nitelikli devrimci bir sınıf, insanlığın özgürlük çağını başlatacak yetkinliğe sahip olabilir.

C.DAĞLI
Kasım 2003

YARINA BAKMAK

Madem ki kapitalist sistem büyük bir çöküş içinde, bugünkü durumunu sürdürüyor, içine girdiği ekonomik bunalım bu süreci hızlandırıyor; madem ki bu sonuç kapitalizmin yüzyıllarca süren gelişmesi tarafından hazırlandı ve olgunlaştırıldı; mademki kapitalizmin yerini alacak daha yüksek toplum biçiminin maddi ön koşulları, burjuva toplumun bağrında olgunlaştı ve mademki tüm tarihi gelişmeler komünist topluma geçişi zorunlu, olanaklı ve kaçınılmaz yaptı; o halde yarın üzerinde durmak daha önemlidir.

Oysa ki, daha çok dün ve bugün üzerinde duruluyor, -her şey yarına işaret ederken- geçmiş tarihin içinden çıkamadık. Sosyalizm ise gücünü geçmişten değil, gelecekte alır. Dünün, bugün üzerindeki egemenliğine son verir, bugünü -yarın olan bugünü- egemen duruma getirir. İnsanların geleceğinin ne olacağı, bugünkü sorunların ne olduğundan daha önemli. İnsanlığın geleceği ile -gelecek kuşakların yaşamıyla ve doğanın ne olacağıyla- daha fazla ilgilenmeliyiz.

Görüyoruz ki, bugün üzerinde durulduğu gibi, dün üzerinde de daha fazla duruluyor. Sosyalist mücadeleden tamamen düşenler geçmişe yönelir. Bazen bunu “geçmişle hesaplaşma” adına yaparlar. Aşlında sınırlarını döndükleri gelecektir. Mücadeleyi, burjuvazinin kabul edebileceği sınırlar içinde sürdürenler, daha çok bugün üzerinde duruyor. İki nedenle, ilki yarını uzak bir gelecek olarak görüyor; ikincisi egemen sınıf için “kabul edilebilir” sınırları aşmayı gö-

ze alamıyorlar. Bu nedenle ‘bugün’de ısrarlılar. Esasında bu, oylanmaktadır. Ne zaman ‘bugün’ dışındaki gelişmeleri biraz akıllıca ele alsalar, çözümlenmeleri onları geleceğe götürüyor. Tam bu noktada geminin rotasını kırıyorlar. Geleceğe yönelmelerinin önündeki en büyük engel, bizzat sahip oldukları anlayıştır.

Sınıfsız yarın, toplumlar için uzak bir gelecek değildir. Sınıfsız bir toplum bugünden karşımıza çıkan bir zorunluluktur. Ve çok uzak gelecekte de sürecektir.

Kapitalizm gelişmesi boyunca, geçmişin toplumsal ilişkilerini yıktı. Yerine daha ileri olanlarını koydu. Ama geçmişin tüm kalıtlarını ortadan kaldıramadı. Üretimin özgül toplumsal niteliği nedeniyle de kaldıramaz. Bir örnek: Kadının erkekle hak eşitsizliği geçmişten bugüne kalan bir kalıttır. Burjuvazi, kadının erkekle biçimsel hak eşitsizliğinin giderilmesi yönünde bir dizi ilerleme gösterdi, ancak onca ilerlemeye karşın kadının biçimsel hak eşitsizliği orta yerde duruyor. Çünkü kadının ve ailenin burjuvazinin istemleri dışında kapitalist üretim biçimiyle sıkı ilişkisi var. Bunun yanında kapitalizm, Marx’ın belirttiği gibi, kadın ve erkek ilişkisinin daha yüksek bir biçiminin ekonomik temellerini atmıştır. Bu noktada üretimin toplumsal biçiminin değişmesiyle, kadının gerçek toplumsal hak eşitliği sağlanacaktır. Kadının erkek karşısındaki toplumsal durumunun değişmesi büyük bir devrimdir.

Kentle kırsal ayrılığı, kentli insanın fiziki olarak erimesine, kır insanının da entelektüel gerilemesine yol açtı. Ama, kapitalizm, bu ayrılığın son bulmasının ve daha yetkinleşmiş biçimiyle, daha yüksek bir birliğin maddi koşullarını da hazırladı.

Daha önceden gösterilmiştir ki; kapitalizmin tarımda her ilerlemesi, tarımda gerilemeye yol açmıştır. Kapitalizm toplumsal zenginliğin iki kaynağı olan emeği ve toprağı büyük ölçüde kuruttu. Doğayı büyük ölçüde tahrip etti. Doğanın yaşamı -toplumların yaşamı içinde- kuruyor. Eğer insanlar doğayla ilişkilerini köklü olarak

gözden geçirmez ve uyumlu biçimde yeniden kurmazlarsa, bu genel olarak yaşamın sonu olur. Ama tarih, bu ilişkinin kurulmasının zorunluluğunu insanların önüne koymuştur. Engels'in belirttiği gibi, burjuvazi kendi istenci dışında "insanlığın doğayla ve kendisiyle uzlaşmasına", "büyük devrime" yol açar.

En sonunda bu noktaya geldik;

Proletarya toplumsal yaşamıyla ve eylemiyle de bu noktaya ilerliyor. Emeğini korumak ve çalışma koşullarını iyileştirmek için yüzyıllarca süren -açık ya da örtülü- iç savaşlardan geçti. Bugün tüm hakları, kazanımları kapitalist sınıfın saldırıları altında bir elden gidiyor. Avrupa proletaryasının 80'li yıllarda sağladığı 35 saatlik iş haftası, 90'lı yıllardan sonra yeniden artırıldı.

Avrupa proletaryası, "eğer harekete geçmezsek, bugünkü durumuzu da koruyamayız" diyor. Avrupa için var olan bu durum, tüm dünya için geçerli. İşçiler yüzyılın saldırısı altındalar. İşçiler bu saldırılara karşı harekete geçiyor, çatışıyor. Bu alandaki şiddetli çatışma tüm dünyaya yayılıyor. Bu konuda hangi noktaya gelindi: Marx ve Marksistlerin açıkladıkları noktaya: işçilerin, ücretlerini yükseltme uğruna bir mücadeleden vazgeçmeleri gerektiğini söyleyecek en son kimse biz komünistleriz; ama bizler, meselenin toplumsal emeğin tüm ürünlerine el koymak olduğunu söylüyoruz. İşte sonunda bu noktaya geldik. Yani işçiler, oportünistlerin, reformistlerin tüm oyalama çabalarına rağmen, sorunun ücretlilik sistemini yıkmak olduğunu bilinçleriyle, eylemleriyle ifade ediyorlar.

Yarın, yani sosyalizm ise yalnızca bir teori, bir politik hareket değil, toplumsal bir sistemdir. Bir yüzyıl boyunca sosyalizm pratiği büyük ilerlemeler kaydetti. Teorik olarak düşünülen pek çok şey orada pratik olarak yaşama geçti. Bu pratiği geniş olarak irdelemeliyiz. Bu alanda pek az şey yapıldı. Sosyalizm teorisi büyük bir pratiğe dönüştü. Aynı biçimde olmasa da herkes Ekim Devrimi'nin geçtiği yoldan geçecek. Sosyalizm pratiğinin nasıl biçimlendiğini

***** **Yeni Evre** *****

öğrenmek, bu yoldan geçecek dünya proletaryası için önceliklidir. Hiç şüphesiz yaşam, sosyalizme geçişin farklı örneklerini verecektir. Sosyalizmin daha zengin örnekleri ortaya çıkacaktır. Ama sosyalizmin ortaya çıkan örnekleri insanlığın gelecekteki sorunlarına yaşananların ışığında bakmamızı da gerektiriyor. Kapitalizmi yıkarak geleceğe yönelen her ülke proletaryası, öncelikle sosyalizmin toplumsal pratiğini ele alacaktır.

Madem ki yeni bir dünya kurmak dünya proletaryası için bir zorunluluk oldu, o halde yeni dünyanın nasıl olacağı üzerinde daha fazla durmalıyız.

C. DAĞLI
Aralık 2004

PROLETARYA SINIF MÜCADELESİNİN ÇETİN DÖNEMİNDE

Bütün dünyada işçi sınıfını çok daha kötü günler bekliyor. Sosyal hakları gasp ediliyor. Ücretler, yine zor yoluyla düşürülüyor. Tekeller arası rekabetin şiddetlenmesi, bu süreci hızlandırıyor. Rekabetin ilk koşulu meta fiyatlarının ucuzlatılmasıdır. Bu da, ücretlerin aşağıya düşürülmesiyle sağlanıyor. Rekabetin kazanılması için, ücretlerin ve öteki ekonomik-sosyal hakların düşürülmesi gerektiğini Avrupalı kapitalistler ağızdan söylüyorlar.

Tüm bu zorla el koymalar, esasında çalışan kitlelerin yaşam hakkının gasp edilmesidir. Çalışan sınıflar, tam bir sefaletle itiliyorlar. Kapitalist sömürünün doğası, olabildiğince ücretleri en alt düzeye indirmektir. Yani işçilerin sefaletinin olabildiğince derinleştirilmesidir. Fakat, ücretler ne kadar düşürülürse düşürülsün, bu, sıfır noktasına hiçbir zaman indirilemez. İşçiler havayla yaşamadıklarına göre, ücretlerin düşürülmesi ancak belli sınırlara kadar olabilir. Bu doğal sınırlardan önce, sınıf mücadelesinin sınırları var. Proletaryanın sınıf savaşı ve tuttuğu konum, burjuvazinin, ücretleri istediği gibi düşürmesinin önündeki en büyük engeldir. Kapitalist sınıf, bu konuda amacına ulaşmak için, proletaryayı zayıflatmak, yere çalmak istiyor. Bu amaçla saldırganlığını en üst düzeye çıkartıyor.

Kapitalist sınıf artı-emek zamanını, dolayısıyla artı-değeri yükseltmek için, işçilerin yaşaması için gerekli olan gerekli-zamanı süresini düşürür. Kapitalist sınıf, bunu üretici güçleri ve emeğin üretken gücünü artırarak yapar. Bu konuda doğal ya da sınıf mücade-

lesinin engelleriyle karşılaşınca, başka yollara başvurur. Bu defa, üretken güçlerin ulaşmış olduğu gelişme düzeyinden yararlanır, aynı zamanda, emeği yoğunlaştırarak artı-emek zamanını ve artı-değeri artırmaya çalışır. Geliştirdiği çeşitli üretim yöntemleri bu amaca yöneliktir. Bu üretim yönteminde işçinin yalnızca emek-gücü artı-değere çevrilmekle kalmaz, aynı zamanda, çalışanların sınırları, morali, insani olan neleri varsa her şeyleri tüketilir. Bunun sonucunda işçiler genç yaşta ölür. İşçi yaşamı, kısa yaşam olur. Ne var ki, burada da doğal ve sınıf savaşı sınırları var. Kapitalistler bu sınırı aşmaya çalışırlar.

Bu sınırların aşılması gerekir, çünkü kapitalizm kendi ölüm sınırında. Bu durumda kapitalistlerin önünde, ilkel sermaye birikimi döneminde, yani kapitalizmin henüz tam yetkinlik derecesine kavuşmadığı zamanda başvurdukları, ama hiçbir zaman vazgeçemedikleri işgününü uzatma yöntemi kalıyor. Kapitalistlerin iş gününü 18 saate kadar uzattıkları, yani doğal sınırların üstüne çıktıkları - çünkü bu sınırdan insanların çoğu çok genç yaşta, çocuklar ise büyümeden ölüyordu- bir dönem yaşandı. Proletarya işgününü düşürmek için büyük mücadelelerden geçti. En son, 8 saatlik işgününe -kimi Avrupa ülkelerinde 35 saatlik iş haftası- gelene kadar yüzyıllarca süren iç savaşımlardan geçti, işçi sınıfı. İşte burjuvazi uzun iç savaşlarla geline sınırları delip geçmek, aşmak, yıkıp atmaya istiyor. Zaten çok yerde işgünü 8 saatin çok üstünde. İşgünü 8 saat ve 8 saatin altında olduğu yerlerde ise, burjuvazi işgününe uzatmak için esnek üretim vb. yollara yöneldi. Bunun için esas olarak devlet gücünü devreye soktu. Burjuvazi, savaşta kaybettiği bir mevziyi ancak savaşla ele geçirebilirdi. Uluslararası proletaryanın sosyalist mevzilerinde geçici geri düşüş olunca, burjuvazi de bundan yararlanıp savaşı başlattı: Küresel burjuva iç savaş.

Burjuvazinin, emekçi sınıflara karşı başlattığı savaş, uzun zamandır sürüyor. İşçilerin kitlesel olarak işten çıkartılması, sınıf ör-

gütlerinin zayıflatılması, dağınık duruma getirilmeleri; kapitalist sınıfın, emekçi sınıfa karşı başlattığı savaşın biçimleridir. İşçi sınıfının, toplu olarak aynı yerlerde çalışması, onun gücünü oluşturuyor. İşçilerin buralardan sökülüp atılması, bir ordunun dağıtılması gibidir. Böylece savaş yeteneğini kaybetmiş ve savaş dışı bırakılmış olur. İşçilerin sınıf örgütlerinin dağıtılması da bir savaşta aynı etkiyi yaratır. İşçi sınıfının kuvvetlerinin dağıtılması ve zayıflatılmasına karşın, burjuvazinin tüm askeri-polis, bürokratik ve toplumsal kuvvetleri daha da güçlendirildi. Bir sınıfın savaş mevzilerini; örgütlülüğünü yitirince, ardından ekonomik haklarını, sosyal haklarını, neyi varsa hepsini yitireceği çok açıktır.

Bu, proletarya ile burjuvazinin dünya çapında savaşa tutuştukları küresel bir iç savaştır.

Bu savaşta, proletaryanın mevzileri dağıtılırken, ekonomik-sosyal hakları gasp edilirken, sendikalar ne yaptı? Sendikalar, işçileri savunmak bir yana, işçiler bu saldırılara karşı koymasın diye, onların ellerini, kollarını bağladılar. Çoğu kez de sermayenin yanında yer aldılar. Bu durum, dün yaptıklarının üstünü örtmek için, bugün çok zayıf biçimde kabul ediliyor. Fakat hepsi bu kadar. Yalnızca kabul ediliyor.

Burjuva işçi sendikaları varsın böyle davransınlar. Böyle hareket etsinler ki, tüm nitelikleri açığa çıksın. Böylece işçi sınıfı, ellerindeki bu kelepçelerden kurtulsun. Böylece sınıf savaşı, kendi iç engellerinden kurtularak hızlanacak ve tam anlamıyla gelişme gösterecektir. Tıpkı işçileri, sistemin egemenliğinde ve denetiminde tutmak için, bir emniyet sübabı olarak kullandığı kamu işyerlerini kapatarak, özelleştirerek, burada çalışan işçileri sınıf savaşına iterek, genel sınıf savaşını hızlandırdığı gibi.

Kapitalist sınıf, işçilerin bir ordu gibi hareket ettikleri işyerlerini (mevzilerini) kapatmakla ve işçileri dağıtmakla proletaryayı yalnızca bir savaş biçiminden (düzenli ordu) yoksun bırakmış olu-

Yeni Evre

yor. Ama savaşmanın başka yolları da var. Şimdi işçiler, dünyanın her yerinde, kitle gerilla yöntemlerine başvuruyorlar.

Bu dönemde, proletaryanın gerilla ordusu işsizler hareketi, burjuvaziye bulunduğu yerden aşağıya inmek için çetin bir savaş veriyor. Ve Engels'in yüzyıldan fazla bir zaman önce sınırlı alanlar için söylediği şu tespiti şimdi dünya çapında söylüyoruz:

"Ve biz, sabırları tükenen işsizlerin, yazgılarını kendi ellerine alacakları anı neredeyse hesap edecek hale geldik."

C.DAĞLI
Aralık 2004

BOYUN EĞMEKTEN BAŞKALDIRIYA

İşsizliğin çok yüksek boyutta olduğu ülkelerde, bunun çalışan sınıf üzerinde iki yönde etkisi olur. İşçi sınıfının bir kısmı, işsiz kalmamak için, sermayenin diktasına boyun eğer, en ağır çalışma koşullarında, ortalamanın altında bir ücrete razı olur. Diğer bir kesimi ise, sermayenin egemenliğine karşı başkaldırır, yaşam koşullarını değiştirmek için mücadeleye atılır.

Emperyalist ülkelerde, işçi sınıfının büyük bir bölümünü, sermayenin diktasına boyun eğmeye götüren diğer etken, kapitalistlerin, yeni sömürgecilik ilişkisinden elde ettiği sömürünün bir bölümünü “sus payı” olarak kendi işçilerine vermeleridir. Onlar da, emperyalist politikalara sustular. Bu, aynı zamanda, işçi hareketini sosyalizmden uzaklaştırmayı amaçlayan, marksizmden her tür sapmanın temelini oluşturdu. İleri kapitalist ülkelerdeki komünist partilerin durumunu, bu gelişme açıklar. Bu belirleme, marksist-leninist harekette klasikleşmiştir artık.

Bağımlı kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının önemli bir bölümünü, kapitalistlerin diktasına boyun eğmeye götüren bir neden yüksek boyutlu işsizlikten, diğeriyse halk yığınlarının derin yoksulluğudur. Bu durum sömürgeler için de geçerlidir. Buralarda iş bulabilenler, çok yoksul yığınlar göre kendilerini “şanslı” saymışlardır. Bu ise, bu ülkelerde, sarı sendikacılığın ve ılımlı sol partilerin sosyal zeminini oluşturur. Bunlardan en yüksek ücret alanları, ılımlı sol politikanın ötesinde, burjuva politikaların açık destekçileri oldular. İşçi kardeşlerinin mücadelesinden uzak durdular. İşçilerin, kapitalist

egemenliğe boyun eğmesine, kimi politik etkenleri de eklemek gerekir. Güney Afrika’da ırkçılık, Türkiye de ırkçılık, İsrail’de ırkçılık-dincilik, Arap ülkelerinde dincilik gibi ve ulus çatışmaları.

Bağımlı ülkelerde olsun ileri kapitalist ülkelerde olsun sarı sendikacılığın, burjuva sendikacılığın varlığını sürdürmesi, burjuva ideolojik etkinin yanında, bu temelde açıklanmazsa, aydınlanmış olmaz. Burjuva işçi sendikacılığı, sermayenin egemenliğine boyun eğmiş, burjuva etkisinde kalmış işçilerin yoğunlaşmış hareketinden başka bir şey değildir. Sömürgelerde ise, sömürgecilığe boyun eğme biçiminde ifadesini bulur. Tüm bunlara, sendikaların yapısında görev yapanların burjuvalaşmış durumlarını da eklemek gerekiyor. Hiç şüphesiz geri kapitalist ülkelerdeki “şanslı” işçilerin “şanslılığının” temelleri, ileri ülkelerdeki sınıf kardeşlerine göre pek sağlam değil. Her an yıkılmaya hazırdır. Fakat, yoksul halkın durumuna bakıp, iyice burjuva egemenliğin altına giriyorlar. Oysa ki kapitalist sömürü ve halkın yoksulluğu onları da vuracaktır.

Bugün bu durum, tümünden alt-üst oluyor. Sınıf savaşı, ezilen ve sömürülen işçi sınıfının tümünü etkisi altına alıyor. Ama, arada uzun bir duraklama mesafesi oldu.

İşçi sınıfının yaşam koşulları tüm dünyada kötüleşti. İşsizlik dev boyutlara ulaştı. Mülksüzleşen halk yığınlarının sefaleti ve yoksulluğu ileri noktalarda. Halk kitlelerinin yaşam olanakları tümünden ellerinden alındı. Kapitalistler, dünya nüfusunun bu en büyük bölümünü, kapitalizm açısından “gereksiz” nüfus olarak görüyor. Tüm bu gelişme, kapitalist birikimin kaçınılmaz sonuçlarıdır. Yalnızca sonuçları değil, aynı zamanda zorunluluğudur. Kapitalizm, yalnızca kutuplar arası uçurumu derinleştirmekle kalmaz, bu kutupluluğun kendisine dayanır. Kutupluluğu her gün yeniden ve yeniden üretir. Kapitalist toplum iki kutuplu toplumdur. Ve iki kutuplu toplum olarak varolabilir.

Kapitalist toplum, aralarında uzlaşmaz sınıf çelişkileri olan iki sınıfın, proletarya ve burjuvazinin hem birliğine, hem de çatışmasına dayanır. İki sınıf arasındaki çatışma, kimi tarihi ve suni neden-

lerle dönem dönem “yumuşasa” da, aralarındaki uzlaşmaz karşıtlık her zaman vardır. Ne çatışmanın yumuşaması ne iki sınıfı uzlaştırma çabası, kapitalist üretimin doğasında varolan uzlaşmaz çelişkiyi ortadan kaldırmaz. Bu çelişki, üstü örtüldüğü durumlarda bile eşyanın doğasına uygun olarak sonuçlarına doğru katı bir biçimde ilerler. Bu nedenle, toplumsal örtüler ve suni nedenler kalkar kalkmaz en kaçınılmaz sonucu olan sınıf savaşının şiddetlenmesine yol açmıştır.

Bugün, uzlaşmaz sınıf çelişki ve karşıtlıklarının hangi noktalara doğru ilerlediğini, proletaryanın esen sınıf savaşı fırtınasında görüyoruz.

İşçi sınıfının çalışma ve yaşam koşulları güvenilmezdir. Kapitalist kriz ve yıkımla sarsılmayan işkolu kalmamıştır. En “güvenilir” işkolları, en güvenilmez hale geliyor. Kendini “şanslı” sayan bir işçi, bir anda kendini şanssızlar arasında bulabilir. İşçi sınıfı için, kapitalizm koşullarında, bugün dünden kötü, yarın bugünden daha kötü olacaktır.

Avrupa işçi sınıfından sonra, Amerikan işçi sınıfı da aynı şeyi söylüyor: Eğer harekete geçmezsek elimizdekileri koruyamayız. İşçiler, bunları söylerken, yalnızca ekonomik nedenlerden hareket etmiyorlar. Esas olarak politik nedenlerden hareket ediyorlar. Kapitalist sınıf, tüm dünyada işçi sınıfına karşı kapsamlı bir saldırı içinde, işçilerin sınıf mevzilerini ve örgütlülüğünü devlet gücüne dayanarak yok ediyor. İşte işçi sınıfı, her yerde, artık harekete geçmeliyiz, derken başlamış olan burjuva iç savaşa, proleter iç savaşla yanıt vermekten söz ediyor. İşçi sınıfı, burjuva iç savaşı, kendi sınıf savaşıyla, onun zorunlu biçimi olan iç savaşla karşılaşmadan nefes bile alamaz.

İşçi sınıfının bir kesimi, burjuva diktasına boyun eğdiği için, kapitalist sınıfın egemenliği bu kadar uzun süre devam edebilmiştir. Ama, artık bu diktaya boyun eğen, baskı toplumuna sessiz kalan işçilerin bu kesimi bile, boyun eğmekten, başkaldırıya geçtiğine göre, burjuva toplum uzun ömürlü olmayacaktır.

C.DAĞLI

KİTLELER TARİHİN BİLİNCİNDE

Üzerinde çok durulan, ama en kavranmayan olgulardan biri, dünya çapında süren kitle eylemlerinin niteliğidir. Ne eylemleri yaratan nesnel durum, ne de öznel durum üzerinde yeterince düşünülüyor. Olguların özü ve büründükleri görünüm ya birbirilerine karıştırılıyor, ya da yalnızca görünüme bakılıyor. Bunun temel nedeni Marksist düşünce yönteminden uzaklaşmaktır. Enternasyonal eylemlerin hangi olaylarla kendilerini ortaya koyduğu açıklanıyor ama iş bunların hangi tarihsel ve ekonomik koşullardan kaynaklandığını açıklamaya gelince, bu yapılamıyor. Bu kadar sığ değerlendirmelerden sonra, böylesine büyük bir sosyal hareketi bütün yönleriyle açıklamak bizim için her zaman görev oluyor.

Açıkladık, devam ediyoruz.

Eylemler her seferinde sınırlı bir hedefle kendilerini gösterdiler. Örneğin DTÖ'yü (Dünya Ticaret Örgütü) protesto etmek gibi. Örneğin Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve G7 toplantılarını eylemsel ya da basın yoluyla protesto etmek... Başka bir zaman kapitalist devletlerin ve tekellerin çevre felaketine neden olan toplantılarına ve kararlarına karşı harekete geçmek... Bir başka zaman ise emperyalist savaşa karşı dünyayı ayağa kaldırmak gibi...

Hareket, sınırlı bir hedeften, daha geniş bir hedefe yönelebiliyor. Bu dinamiklere ve bilince sahip. Açıktır ki, hareket farklı sosyal güçlere dayanıyor. Bu farklılıklar, hedeflerde farklılıklara yansıyor. Bir yandan eylemler sürerken, bir yandan da tartışmalar sürüyor. Harekette belirleyici bilinç yeni bir dünya kurma bilincidir. Sürükleyici düşünce, insanlığın artık burjuva toplumun ölçüleriyle ya-

şayamayacağı, ama bunun yerini alacak daha yüksek bir yaşam düzeyinin koşullarının da var olduğuna dayanıyor. İnsanları ayağa kaldıran, hareketi yaratan temelde yatan düşünce budur. Bu düşünceye daha önceden varıldı. Asıl olarak bunun tarihsel materyalist açıklamasını komünistler yaptı. Tarihsel gelişmelerin nereye doğru ilerlediğini yine komünistler açıklıyor.

Komünistlerin söyledikleri kitlelerin çok geniş bir kesiminin bilincine, sosyal hareketine dönüştü, maddi bir güç oldu-dünyayı değiştiren bir güç.

Bütün nesnel gelişmeler bütün ekonomik süreç bir tarihsel dönemin sonuna gelindiğine işaret ediyor. Güçlü bir işaret. Genel olarak tarihin sonu değil, özgül bir tarihi dönemin sonu. Kapitalist dönemin, burjuva toplumun sonu. Burjuvazi, bir zamanlar öncülük ettiği, egemen olduğu, serpilip gelişen bir tarihsel dönemin kaçınılmaz çöküşünü önlemek için, zora, daha fazla zora başvuruyor.

Bunu ilk anlamaya çalışanlar Amerikalılar oldu. Kendi kapitalist toplumlarını, “tarihin sonu” ilan ettiler. Gerçekte ise, tüm kapitalistler sonlarının farkındalar. Kendi egemenliklerinde geçen bir çağın artık geri gelmeyeceğini biliyorlar ve bu nedenle kaybetmiş bir sistemi ayakta tutabilmek için hiçbir kötülükten geri kalmıyorlar.

Kapitalistlerin hiç anlayamadığı şey ise, nasıl oluyor da, sosyalist ülkeler birer birer düşerken hemen hemen aynı dönemde dünyayı alt-üst eden emekçi kitle ayaklanmaları başlıyor ve on yıldır kesintisiz devam ediyor. 90’ların ortalarından önce, kapitalizmi alt-üst edecek böyle bir sosyal hareket ortaya çıkmıştı.

Komünistler bu hareketin, gelip geçici olmadığını, sistemi alaşağı edecek yönde ilerleyeceğini açıkladılar. Ve nasıl oluyor da bir toplumsal sistemin kendisini en güçlü hissettiği bir sırada, böylesine güçlü bir sosyal hareket gelişebiliyor! Ne var ki, burjuvazinin kendisini güçlü görmesi ile gerçek durum farklı. Ve biz söylüyoruz,

emek-sermaye çelişkisinin bu kadar keskin olduğu, kapitalizmin tüm çağdaş gelişme ile çelişme ve çatışma içinde olduğu, ekonomik yıkımın bu kadar derin olduğu, dolayısıyla burjuva toplumsal sistemin çözülüp, dağılmaya yüz tuttuğu bir dönemde, burjuva egemenlik ve burjuva toplum nasıl güçlü olabilir ki. Ve tarihsel olarak kaybetmiş bir sınıf, zorla, terörle, baskıyla daha ne kadar ayakta durabilir.

Komünistlerin söylediğini, çok geniş kitleler de söylüyor, biliyor. Halen durumu tam kavramamış azımsanmayacak bir kitlenin varlığına rağmen, sürükleyici geniş bir kitle, tarihin bilincinde.

İnsanlık bilincine yansıyan şey nesnel dünyada olup biten gelişmelerdir. Bir zamanlar geliştirici, ilerletici rol oynayan kapitalizm, artık yıkıcı ve gerileticidir. Yararlı yönlerini tamamen tüketti. Bugün varlığı, insanı ve tüm canlı yaşamı bitip tüketici bir rol oynuyor. Her gün bu yönde sayısız suç işliyor. Varlığı, insanlık için felakettir. Böylesi bir sistemden kurtuluş, insanlık için ölüm-kalım sorunudur. Ortadan kaldırılması ise, öyle sınırlı, güdük, ılımlı önlemlerle olmaz. Köklü, yani devrimci bir önlem gerekiyor.

Enternasyonal sosyal hareket henüz, tümenden sosyalist bir hareket haline gelmese de onun bilincine yön veren sosyalizmdir. Kendi içinde kimi ayrıksı düşüncelere rağmen her geçen zaman daha fazla sosyalizmin etkisine giriyor.

Hareket ilk başlarda yalnızca nicelik bir güçtü. Süreç içinde dönüşmeye başladı. Hareket ilerledikçe, zaman geçtikçe yeni bir nitelik kazanmaya başladı. Enternasyonalist ve sosyalist niteliği daha belirginleşmeye başladı. Bu ise varlığını, ideolojik ve politik etkisini iyice gösteren proletaryanın harekette ağırlığını koymasının sonucudur.

Proletarya, kapitalizmi yıkıp, komünist topluma ulaşma hedefinde, şimdi ezilenlerin çok daha geniş bir gücünü yanında buluyor.

C.DAĞLI

ÖZGÜRLÜK ÇAĞININ TARİHSEL KOŞULLARI

Karl Marx, Avrupa’da ilkel sermaye birikiminin henüz yeni tamamlandığı bir dönemde, kapitalist üretim biçiminin çözülüşünü ilan ediyordu. Yalnızca bunu yapmıyor, bu toplumun bağrında yerini alacak olan ardılının, komünizmin tarihsel ön koşullarının nasıl oluştuğunu da bilimsel bir çalışma ile ortaya koyuyordu. Marx ve Engels tarafından yazılan Komünist Manifesto, bu sürecin teorik ifadesidir. Ama yalnızca teorisini değil, eyleme yönelik politik sonuçları da içeriyor.

Doktriner sosyalistlerimiz, Manifesto’daki politik sonuçları ve temelindeki teoriyi hiçbir zaman anlayamadılar. Nasıl oluyor da, daha ilkel sermaye birikiminin yeni tamamlandığı bir sırada, eski toplumun çözülüşü ilan ediliyordu. Çünkü, daha bu aşamada kapitalizm, kendi egemenliği altında serpilip, gelişen üretken güçlerin önünde ayakbağı olmuştu. Üretimin anarşik karakteri ve kapitalist üretimin tepe noktası olan ekonomik bunalımlar ve yıkıcı sonuçları daha bu aşamada kendilerini göstermişlerdi. Daha bu aşamada, bir sistemin çözülüşünü ve yerine daha yüksek bir toplumsal sistemin gelişini sağlayacak olan uzlaşmaz çelişkiler, kaçınılmaz sonuçlarına doğru yol alıyorlardı. Sosyalizmin üzerine inşa olacağı koşullar, kapitalist üretim tarafından oluşturulmuştu. Aynı tarihi süreçte, Sosyal Demokrat İşçi Partileri, işçi sınıfının kurtuluş programını yazıyorlardı.

İnsanlığın kurtuluşunun tarihsel koşulları oluşmuştu. İşçi sınıfının kurtuluşunun olanakları, ilk defa vardı, gerçekten vardı.

Bugün bile, emeğin kurtuluşunun koşulları bu denli olgunlaşmışken, bunu kavrayamayan, sosyalizmi hala geleceğin sorunu olarak görenler, 19. yüzyıl koşullarında bunu gösteren Marx ve Engels'in çalışmalarını hiçbir zaman anlayamazlar. Ve Lenin, tekelci kapitalizmin olduğu bir süreçte, sosyalizmin güncelliğini kabul etmeyen doktriner anlayışı mahkum etmiştir. Oysa ki tekelci kapitalizm, sosyalizmin maddi ön koşullarının olgunlaşmasıdır. Sosyalizmin arifesidir, başlangıcıdır.

Değil 19. yüzyıl koşullarında, 20. yüzyılın başlarında komünistler ve dürüst araştırmacılar tarafından ortaya konan ekonomik ve toplumsal yaşamın düzeyini yansıtan rakamlara ve teorik çalışmalara baktığımızda, bugün ne kadar farklı ve ileri bir noktada olduğumuzu görüyoruz. Bu ileri nokta, üretici güçlerin ulaştığı gelişme düzeyini anlatır. Üretici güçler, kapitalizmin tüm frenlemesine rağmen yine de gelişmeye devam etti. Bu gelişme, üretim ilişkilerinin ayakbağı olmasına karşın gerçekleşti. Üretici güçlerin, kapitalizm altında ki bu gelişimi olmaksızın, yeni toplum kurulamaz. Üretici güçler, kapitalizm altında, varabildikleri en ileri noktaya ulaştılar. Bu noktada artık sosyalizm başlar. Bunun ilk koşulu, üretimin toplumsal biçiminin yıkılmasıdır. Bundan önce, hangi gelişme aşamasında olduğumuzun görülmesi gerekir.

Aynı doktriner anlayış, hangi gelişme aşamasında olduğumuzu ortaya koyan teoriyi yok sayıyor. Bunun yerine, teoriyi karikatürize ederek, eklektik biçimde kendi görüşlerine dahil ediyor. Böylece, teoride eklektizm, pratikte ise sürüklenen bir manzara içinde kalıyor. Teoriyi anlamaya çalışınlarsa, doktrinerce hareket ettiklerinde, en yüzeysel, en kaba duruma düşmekten kendilerini kurtaramıyorlar. Komünist teoriyi kavramanın ilk koşulu doktrinerliği terk etmektir.

İnsanlık büyük adımlarla Özgürlük Çağı'na doğru ilerliyor. Bu çağı, insanlık binlerce yıl düşledi. İnsanca yaşam koşullarına sa-

hip olmak, insanlığın hayallerini süsledi. O zaman hayal olabilen insanca bir yaşam, artık gerçekleşebilir koşullara sahip. İnsanlık hep buraya doğru ilerledi. Bugün bu noktaya gelmiş olmak, gerçekten insanlığın büyük ilerlemesidir. İnsanlık bunun için çalıştı, tarih bunun için çalıştı ve en son burjuvazi bunun için çalıştı. Hiç şüphesiz, toplumlar bunu bilinçlice hedeflemediler. İnsanlar kendi tarihlerini kendileri bilinçlice yapacak koşullara sahip olamadılar. Tarihin evriminin, değişim ve dönüşüm yasaları en sonunda bizi getirip buraya bıraktı.

Bugün tüm toplumsal çatışmaların temelinde yatan gerçek, insani olmayan toplumsal koşullardan, insanca koşullara geçiştir. Ve insanlar bunun bilincindedir. Eskide direten toplumsal güçler de, kendilerince bunun farkındalar. Onlar, eski çağların bir daha geri gelmeyeceğini anlıyorlar. Tıpkı, kendilerinden önceki toplumların bir daha geri gelmemesi gibi. Şimdi yaptıkları, mevcudu, olabildiğince uzatmaktır. Zamanını tamamlamış bir sistemin yapacağı başka bir şey yoktur. İnsanlığın özgürlük çağı, bütün çekiciliğiyle kendisini gösteriyor.

Toplumlar, gelişim ve dönüşüm yasalarına uygun olarak bir alt biçimden bir üst biçime, bir alt basamaktan bir üst basamağa doğru bir gelişim gösterdi. Bugün, hem bir alt toplumsal biçimden, kapitalist biçimden, bir üst biçime, komünist toplum biçimine, hem bir alt gelişme basamağından bir üst gelişme basamağına geçiş sürecindeyiz. Bu, yeni bir tarihi süreçtir ve insanlığın geçmiş devirlerinden tamamen farklı bir süreçtir. Bu, Marx'ın toplumsal insanlık ya da insani toplum dediği çağdır.

Bugüne kadarki toplumlar, belli bir grup insanın emek gücüne dayandı. İlkel komünal toplum dışında, tüm toplumlarda, emekçinin artı-emeğine çeşitli toplumsal ilişkiler içinde el kondu. Köleci toplum, köle emeğine, feodal toplum serfliğe, kapitalist toplum ücretli-emeğe dayandı. Komünal üretimin temeli ise komünün kendi-

sine dayandı. Peki komünist toplumda üretim kime dayanacaktır? Açıktır ki, bir grup insana dayanmayacaktır. Çalışma sağlıklı ve çalışabilir durumda olan herkese dağıtılacaktır. Emegın dağılımı genelleşince, proleter sınıf da ortadan kalkacaktır.

Peki, bu durumda üretimin temeli tüm özgür üreticilere mi dayanacak? O zaman da insanlar gerçekten özgür olmuş olmayacaktır. Marx'ın söylediği gibi, "*Gerçek özgürlük alemi, ancak, emegın zorunluluk ve günlük kaygılarla belirlendiği alanın bittiği yerde fiilen başlamış olur; demek ki bu alem, eşyanın doğası gereği, fiili maddi üretim alanının ötesinde bulunur*". Yani gerçek özgürlük alemi, ekonominin, insanlar üzerindeki baskısının sona ermesiyle başlar. Bunun ilk koşulu, üretim sürecinin insanlar üzerindeki ege-menliğine son vermek, üretim sürecini insanların ortak denetimine ve yönetimine almaktır. Ancak o zaman insanlar özgür olurlar.

Bireylerin fiziki, entelektüel çok yönlü gelişimi, ancak, üretim araçlarının ortaklığında mümkündür. Bu ise, uzun bir tarihi gelişimi gerektirir. Bu uzun tarihi süreç yaşandı. Bu zaman içinde elde edilen ilerleme, özgürlük çağını bir zorunluluk ve gerçeklik haline getiriyor. İşte bu gelişme, insanlığın alt-biçimlerden, üst toplumsal biçimlere, alt-basamaktan, daha üst gelişme basamağına tarihi yolculuğudur.

Bu çağ insanlığın tam gelişim aşamasıdır. Fakat insanlığın tüm yönleriyle gelişimi henüz yeterli değildir. İnsanların yeni gereksinimleri ve ileri gitme isteği bitmeyecektir. İnsanlığın ileriye gitme serüveni hep sürecektir.

C.DAĞLI
Şubat 2004

İNSANIN VE DOĞANIN BAŞKALDIRISI

Doğanın tahribatı ve çözüm yollarına ilişkin bir akademisyenle komünist bir teorisyen arasında şöyle bir konuşma geçiyor:

Akademisyen: *“Doğanın tahribatı üzerine yapılan bilimsel araştırmalar, dünyanın fazla ömrünün kalmadığını gösteriyor. Böyle giderse, yıkıcı sonuçlarını çok kısa süre içinde yaşayacağız. Çok ivedi olarak önlemler alınmalı.”*

Komünist: *“Yapılan araştırmaların sonuçları önceleri yalnızca araştırmaları yapan bilim topluluklarının arasında kalırdı. Bugün artık geniş kitlelerce biliniyor. Burjuvazinin tüm engelleyici çabalarına rağmen, sonuçlar her yerde tartışılıyor ve harekete geçiliyor. Doğadaki tahribatın ulaşmış olduğu korkunç düzeyin ve ivedi önlemlerin alınması gerektiği konusunda sizinle görüş birliği içindeyiz. Fakat, doğanın tahribatı kendiliğinden olmadı. Yıkıcı faaliyetler, toplum tarafından gerçekleştiriliyor. Bugünkü toplum, kapitalist toplum tarafından yapılıyor. O halde en ivedi önlem, kapitalist toplumu yıkmaktır. Yerini alacak toplum, doğayla uyumlu olacaktır.”*

Bilim, topluluklarının bu konuda yaptıkları araştırmalar yeni değil. Uzun zamandır yapılıyor. Yapılan her araştırma, sorunun yeni bir yönünü ortaya çıkarıyor. Her sonuç, kitlelerce hemen öğreniliyor. İnsanlarda, kendi yaşamları üzerine böylesi bir bilinç yerleşmiştir.

Köklü önlemler alınması gerektiği açıktır.

Önce nedenlerinin bilinmesi gerekiyor. İnsanın doğayla karşılıklı eylemi tarihin uzun bir döneminden beri sürüyor. Vahşilik döneminde bu eylem kendiliğindendi. Vahşilik ve sonrasındaki uzun dönemde, insan ile doğanın karşılıklı ilişkisi en doğal haliyle sürdü. Tarihin daha sonraki dönemlerinde bile insanlar doğayı, bugünkü kadar tahrip etmemiştir. İnsan yaşamı ve yerleşim düzeni doğayla uyumluydu. İnsan, doğadan aldığı geri veriyordu. Dolaşım hep devam etti. Ta ki makinenin yardımıyla insan, doğanın insan karşısındaki özerkliğine son verene dek.

Hiç şüphesiz insan, doğanın yıkıcı olaylarının gidişi karşısında daha fazla boyun eğmezdi. İnsan, yaşamına ve ürünlerin mahvolmasına yol açan sel baskınları vb. karşısında sessiz kalamazdı ve kalmamıştır. Doğa kanunları bilinmedikçe, yıkıcıdır. Her şeyi önüne katar. Ama, bu yasaları bilince, yıkıcı olan şeyin nasıl kontrol altına alınıp insanlığa yararlı duruma getirildiği görüldü. Tabi hep böyle olmadı. Bu defa insanın doğaya verdiği zararın kendisi yıkıcı etki yarattı. Toprağın, suyun ve havanın (atmosferin) doğal bileşimi değiştirildi. Bunun sonucu iklim değişiklikleri meydana geldi. Eskiden insanlar, doğanın yasalarını bilmediği için, bunlar yıkıcı-kör etkilerde bulunuyordu. Bugün ise kendi elleriyle verdikleri büyük zararın yıkıcı sonuçlarıyla karşı karşıya geliyorlar. Avrupa'yı sular altında bırakan 2003 sel baskını, bu sonuçlardan yalnızca biridir. Günümüzdeki doğa felaketlerinin temelinde bugünkü toplum var. Bugünün insanının eli var.

Bu yıkıcı etki makinelere, sanayileşmeye, kentleşmeye yüklenemez. Makine olarak makine değil, makinenin kapitalistçe kullanımını öldürüyor doğayı. Kapitalist üretim biçimi hiçbir alanda doğayla uyumlu değil. Doğayla uyum, kapitalizmin tabiatına aykırıdır. Bu nedenle kapitalizmi doğayla uyumlu hale getirme çabaları boştur, aldatıcıdır. Kapitalizm, tabiatı gereği, doğayı tüketerek ilerleye-

bilir. Kentleşme de kapitalist ticaret, sanayi ve enformasyon ağının kentlerde yoğunlaşmasının bir sonucudur. Eğitim, kültür, sağlık kurumları, sosyal kurumlar vb. aynı gelişmenin sonucu kentlerde toplandı. Böylece kentler tıka basa doldu. Sonuçta kent yaşamının kendisi başlı başına insan sağlığı üzerinde yıkıcı etki yaptı. Kapitalizm varoldukça, onun yıkıcı sonuçları daha derinleşmiş olarak sürecektir.

Tahrîp Edilen Sadece Doğa Değil

Burjuva toplum yalnızca doğaya zarar vermiyor -ki doğa yalnız insana ait değil, tüm canlılarındır- insanın kendisini de gün gün öldürüyor. İşte gıda ürünlerinin yapısının değiştirilmesi... Bu, iki yönlü öldürücü etki yapıyor. Bir taraftan doğayı (suyu, toprağı) öldürüyor, diğer taraftan insanı öldürüyor. Öte yandan bir gıda güvenliğinden söz edilemez artık. Gıdalara öldürücü maddeleri katmak büyük kapitalistten küçük üreticiye kadar, tüm mülk sahiplerinin yaptığı bir şeydir. Rekabet, kar amacı, sonuç olarak insanı adım adım tüketen bir niteliğe sahip. Gıda ürünlerinin genetik yapısını değiştirme ve gıdalara yapılan katkı maddeleri, insanın katliamıdır. İnsan soyunun yok edilmesidir.

Sonuçta tüm insanlığın açık bir tehlikeyle yüz yüze geldiği bir sorun oluştu.

Bunun için geniş bir uluslararası işbirliği gerekiyor. Peki ama kiminle? Devletler bu sorunda uzun zamandır bir araya geliyor. Ama hiçbir kalıcı, köklü önlem kararı almadan dağılıyorlar. Alınan kararlar ise uygulanmıyor, denetlenmiyor. Zaten bu sorunları yaratanlar, aynı kapitalist devletler değil mi? İnsanların feryatlarının ve baskısının onlar üzerinde fazlaca bir etki yaratmadığı ortada. KYOTO Protokolü'nün imzalanmasının ABD tarafından nasıl engellendiğini hep birlikte görüyoruz. Tersine, bu alanda yapılan toplantılara rağmen, kapitalist devletlerin insanı ve doğayı öldürücü eylemi

tüm yoğunluğuyla sürüyor.

Tahribata Nasıl Son Verilecek?

Deniyor ki, kentlerin, sanayinin, organik olmayan gıdaların tahribatını azaltmak için kırlara gidilmeli. Kim gidebiliyor? Turizm, sanayi kimlere dayanıyor? Kapitalistlere, geliri iyi olanlara. Emekçiler, buldukları yerden ayrılabilirler mi? Ekonomik statüleri buna uygun mu? Kırsal kesim insanları, karınlarını doyurmak için kitleler halinde kente doluyorlarken, kırlara gitmek kimler için söyleniyor? Kaldı ki, kırlar da bozuldu. Kapitalizm, tarımın, temiz suların, ormanların kökünü kuruttu. Kırları aynı zamanda nükleer, sanayi, kimya atıklarının deposuna çevirdi. Kapitalizm, geçtiği her yeri silip süpürüyor, kirletiyor, kurutuyor, öldürüyor.

Deniyor ki, toplumun tüketim alışkanlıklarını değiştirmeliyiz. Doğanın tükenişini önlemek için, bugünün toplumunun tüketim alışkanlığının köklü olarak değişmesi gerekiyor. Öncelikle söylemeliyiz, kimin tüketim alışkanlığını? İşçilerin, yoksul halkın tüketimi sınırlıdır. Emekçinin tüketiminin sınırı, ücretidir. Bu ücretle ise çok az tüketilebilir. Yalnızca kapitalistlerin ve orta sınıfların tüketim alışkanlıklarından söz edilebilir. Kapitalist üretim ise, kriz nedeniyle tüketim sınırını sürekli genişletmeye çalışıyor. Bu durumda tüketim alışkanlığımı ne diye sınırlasın ya da değiştirsin? Tersine, daha fazla kar için yapay olarak yeni tüketim biçimlerini, çeşitlerini yaratıyor. AR-GE bunun için çalışıyor. Demek ki, kapitalizmin kendisi doğayı tüketen, tahrip eden tüketimi yaratıyor, teşvik ediyor.

İnsan ilerledikçe, insani gereksinimleri de artacak ve daha çeşitlenecektir. Geleceğin gelişmiş insanı, gereksinimlerini doğayla uyum içerisinde gerçekleştirecektir.

Yeni insan toplumunda, bugünkü teknolojinin önemli bir kesimine ihtiyaç duyulmayacak. Nükleer, askeri, doğaya ve insanlığa zarar veren teknoloji ortadan kaldırılacak. Geleceğin toplumu daha ileri, ama yaşamla uyumlu bir teknolojiye dayanacaktır.

Yeni Evre

Kapitalizm, emeğin ve doğanın tüketilmesi, mahvedilmesi ve ölümüdür. Bu sistemin devamı demek, aynı sonuçların korkunç bir hal alması demektir. Bu nedenle kapitalizmi yıkmak, insanlığın en ivedi ve yaşamsal işidir.

Bize, bu toplumu köklü yolla, devrimle yıkmamız yerine, kerte kerte mücadele yolunu, reformlar yolunu önerenler, kapitalizmin bu mahvedici sonuçlarına katlanmamızı istemiş oluyorlar. Hayır, biz böyle bir şeye katlanmayacağız. İnsanlık kendi mahvoluşu karşısında daha fazla kayıtsız kalmayacaktır. Olabilecek en köklü yolla, devrimlerin en derinine gideniyle bu toplumsal sistemi yıkacaktır.

Proletarya, devrime, burjuva egemenliği yıkmak ve kendisini eskinin kalıntılarından kurtarmak için ihtiyaç duyar. Şimdi buna bir neden daha eklendi: Doğayı kurtarmak.

Ve insan sonunda, kendisiyle ve doğayla barışacak yola girmişdir.

Buna yol açacak bir devrim dalgası tüm dünyayı sarmıştır.

C.DAĞLI
Şubat 2004

YENİ DURUMDA BULUNUYORUZ

Doktrinerler, komünist düzeni öylesi bir geleceğe erteliyorlar ki, onlara göre bu toplumsal düzenin üzerinde kurulacağı maddi şartlar, henüz o olgunluğa ulaşmış değil. Bugün, hala böyle bir düşünce ileri sürmek, yaşamın canlı renginden değil, gri teoriden hareket etmektir. Üretici güçler, kapitalizm altında büyük bir ilerleme sağladı. Kapitalizm, ancak üretici güçleri sonuna dek geliştirerek varlığını sürdürebilir. Bu gelişimi sağlamak onun tarihsel görevidir. Bugün maddi üretim alanında varılan gelişme düzeyi, geçen yüzyılın başarılarıyla kıyaslanmayacak noktadadır. O günkü gelişme düzeyiyle bile toplumsal alanda neler yapılabileceğine kısa bir göz atalım.

Engels, o günkü gelişme düzeyiyle, konut sorunun çözüleceğini söylüyordu. Sağlıklı, rahat, yaşanabilir teknik koşullara sahip, doğayla uyumlu konutlar, herkesin kalabileceği şekilde sağlanabilirdi. Engels, bu konuda İngiliz sosyalisti Robert Owen'in önerileri üzerinde durur. R.Owen'in önerdiği merkezi ısıtmalı, ortak yemekhaneli, sosyal ilişki bakımından gelişmiş konut önerilerine Engels büyük önem verir. (Kadın ve Aile sf.115-116) Owen'in önerdiği pratik, rahat, ucuz ve sağlıklı konutlar önerisi, kapitalistler tarafından, pahalı, kar amaçlı, çevreye aykırı yapılar olarak "topluluk" biçiminde yaygınlaştırıldı. Kapitalizmden farklı olarak, komünist toplumda, konut sorunu insana uygun ve doğayla uyumlu halde en mükemmel biçimde çözülecektir. Bunun tüm maddi koşulları var.

A.Bebel "Kadın ve Sosyalizm"de, Th.Hertzka'nın 1886'da yazdığı kitapta yaptığı "ilginç" hesaplamadan söz eder. Th. Hertz-

ka, 22 milyon nüfuslu Avusturya'da 16 yaşın altında ve 50 yaşın üstünde olanlar hariç çalışabilir nüfusun çok az bir kısmıyla bir toplumun temel gereksinmelerinin rahatlıkla karşılanabileceğini rakamlarla ortaya koyuyor. Th. Hertzka, temel gereksinmeleri karşılamanın yanında, lüks gereksinmeleri de hesap ediyor. Bu hesaba göre çalışabilir erkek nüfusun %20'sinin "günde ortalama yalnızca 2,5 saat çalışma süresi yetecektir." (sf.389-391)

Ortaya konduğu gibi, böyle bir hesap için mevcut gelişme düzeyini kavramış azıcık bir zeka yeterlidir. Bebel, üretici güçlerin gelişme düzeyinden hareketle, komünist düzende, insanların çok yönlü gelişme gereksinmelerinin rahatlıkla sağlanacağını ve bunun ne kadar toplumsal gerekli iş zamanına mal olacağını açıklıyor. Bir dipnotta şunu söylüyor:

"Tüm üretimin en üst derecede teknikle örgütlendiği ve herkesin çalıştığı göz önünde tutulursa, üç saatlik çalışma süresi belli koşullarda uzun olabilir. Büyük bir fabrikatör olan Owen, 19. yüzyılın ilk yarısında iki saatlik bir çalışma süresini yeterli görüyordu." (sf. 406)

Bebel, Owen'in bu önerisini aktarırken "19. yüzyılın ilk yarısı" diye özellikle belirtir. Ve Bebel bunu yarım yüzyıl sonra, 1909'da söylüyor. Doktrinerlerimiz, 21. yüzyıla girerken, Bebel'in söylediği tarihten neredeyse yüz yıl sonra bile bunu anlayabilirler mi?

Bebel, tüm bunları anlattığı zaman, hava taşımacılığında henüz zeplin kullanılıyordu. Hava taşımacılığında bir de bugün ulaşılan gelişmeleri görseydi, kim bilir, komünist toplumu ileriye erteleyenlere neler söylerdi.

Bizler, bugün, fazlasını söyleyecek durumdayız.

Bir toplumsal sistem olarak örgütlenen sosyalizm, bu alanda, bize en güçlü kanıtları sunuyor. Sosyalist toplum, kapitalizmin ekonomik bakımdan en gelişmiş olduğu yerlerde değil, daha geri ekonomik bölgelerde kuruldu. İlk sosyalist devrim Rusya gibi halen

serflik ilişkilerinin olduğu bir ülkede gerçekleşti. Sosyalist ülkelerden Çekoslovakya ve Demokratik Almanya, ekonomik olarak iyi sayılırdı. Ama daha iyi değil. Çin'i ve Küba'yı ele alalım. Sosyalizme geçilirken, nasıl bir ekonomik temele sahip olduklarını biliyoruz. Sosyalizme geçen tüm bu ülkeler, kapitalizmin çekirdeğinde değil, çeperinde olan ülkelerdi. Sosyalist toplum ancak tarihin kendisine sunduğu malzemeye işe başlamak zorundaydı. Kendi dayandığı temelleri, kendisi oluşturmak zorundaydı.

Emekçiler sosyalizmi inşa ederken, elverişsiz ekonomik koşullarda işe koyuldular. Bu koşullarda bile çok ileri gittiler. Ekonomik ve teknik alanda bazı noktalarda en gelişmiş kapitalist ülkeleri bile geçtiler. Söylemek istediğimiz, bu denli geri temellerle işe başlayan sosyalist ülkeler, bu kadar ileri gidebildilerse, sosyalizmin, daha gelişmiş maddi şartlarda kesinlikle çok daha ileriye gideceğidir.

Kapitalist temelde emeğin üretkenliğinde artış, ücretli emekçiden daha fazla artı-emek sızdırmak için yapılır. Kapitalistin amacı üretim yapmak değil, artı-değer ve kar elde etmektir. Sermayesini genişletmektir. Kapitalist karın bir kısmını sermaye olarak kullanırken, bir kısmını ise zevkine, kişisel tüketimine ayırır. Geliriyle, dünyanın tadını sonuna kadar çıkarır. Emekçilerden çalınan artı-emeğin nasıl bir zenginliğe yol açtığı, en iyi, kapitalist sınıfın sosyal yaşamında görülebilir. Kapitalist, tamamen lüks bir yaşam sürdürüyor. Bir kere yaşadığı alan ve evler başlı başına büyük bir servettir. Ev eşyası en pahalı nesnelere oluşuyor. Eşya döşenmesi başlı başına "dekorasyon" sektörünü yaratmıştır. Üstelik mobilyalar moda gereği sık sık değişiyor. Moda alanı ise çok geniştir. Giyim modası en sık değişen bir özelliğe sahip. Her mevsim yeni bir moda çıkıyor. Çok aşırı tüketilen kozmetik ürünleri öyle bir şekilde kullanılıyor ki, bir davette kadınlar üst üste birkaç defa yenileyebiliyorlar. Moda, lüks tüketim bunlarla sınırlı değil. En lüks eşyalardan otomobiller her yıl yenileniyor. Hepsi de çok pahalı. Burjuvaların damak lezze-

ti kendi alanını yaratmış. Artık tüm yemek ve mutfak kültürü yalnızca onlara çalışıyor. Kapitalist sınıfın zenginliğinin ulaştığı düzeyin en çarpıcı göstergelerinden biri eğlence ve turizm sektörünün durumudur. Her yıl ülkelere büyük servetler kazandıran turizm ve eğlence, emekçilerden karşılığı ödenmeden el konulan artı-emeğin ne kadar verimli bir kaynak olduğunu gösteriyor.

Tüm bunlar üretici güçlerin nasıl bir gelişme gösterdiğini ve kapitalizmde, toplumsal emeğin üretkenliğinin sonuçlarının nasıl kullanıldığını ortaya koyuyor. Toplum, tüm üretim araçlarını kendi ortak mülkiyeti haline getirdiği taktirde, planlı bir gelişmeyle tüm gereksinmelerini rahatlıkla sağlayabilir. Ve tüm bunları komünist düzenin getireceği, lüzumsuz emek harcamalarından tasarruf ve kolektif çalışma üstünlüğüne dayalı yararlarla birlikte yapacaktır.

Üretim araçları sınırlı sayıda tekel ve kapitalist ulusun elinde toplanmıştır. Üretimin ve emeğin sosyal karakteri dünya çapında gelişme göstermiştir. Bunun genel koşulları olarak ulaşım ve iletişim küresel düzeydedir. Üretim araçları yetkinlik derecesine ulaşmıştır. Bunun daha ilerisi ancak komünist toplumda mümkündür. Gerçek gelişme, üretim araçları, toplumun ortak mülkiyetine geçtiğinde sağlanacaktır.

İnsanlık, bunu gerçekleştirecek gelişme evresine girmiştir. Hiçbir şey, toplumun özgürce serpilip gelişmesini engelleyemez. Bugüne dek, insanlık, maddi yaşamını sürdürmenin günlük kaygılarıyla hareket etti. Fakat girdiği yeni tarihsel gelişme ile yeni bir süreci başlatmış oluyor. Maddi yaşamın egemenliği, belli bir dönem daha varlığını sürdürecektir. Yeni bir yaşam, zorunluluğun gelişmesi temelinde serpilip gelişebilir.

İnsanlığın uzun ve büyük yürüyüşü maddi yaşamın belirlediği günlük kaygıların ötesine varmak için devam edecektir.

Burada gerçek özgürlük başlayacak.

Bu, insanlığın yeni bir gelişme basamağıdır.

C.DAĞLI

Mart 2004

BUGÜNKÜ DEVRİM ORTAMI ÖNCEKİLERDEN FARKLIDIR

Proletarya, kapitalizme karşı, açık ya da örtülü, yüzyıllarca süren iç savaştan geçti. İlk talepleri işgününün düşürülmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve sonrasında ücret sorunuydu. Daha sonra, makineleşme ile birlikte, makinelerin parçalanması biçiminde gelişti. Makine onları işsiz bırakıyordu. İşçiler makinede kapitalist öz görüyorlardı. Emekçilerin sınıf mücadelesi genelleşti ve gitgide kapitalist sınıfın egemenliğini yıkmaya yöneldi.

Kapitalist üretimin genelleştiği ve egemen olduğu her yerde, beraberinde bunalım da patlak verdi. Kapitalizmin gelişimi sonucu bunalım, sistem bunalımına dönüştü. Sözü ettiğimiz, yalnızca ekonomik bunalımlar değil; bir bütün olarak toplumsal sistemin, kapitalizmin bunalımıdır. Sınıf çatışmalarının temelinde bunalım yatıyor. Kapitalizmin bunalımı ise, üretici güçlerle, üretim ilişkilerinin çelişkisine dayanıyor. Kapitalist üretimin temelindeki bu çelişki, tüm şiddetiyle, aralarında uzlaşmaz çelişki ve karşıtlık bulunan proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf çatışmasına yansıyor.

Toplumsal üretici güçlerin mutlak gelişme eğilimi, toplumsal üretim sürecinin bir zorunluluğudur. Kapitalist üretim, üretici güçleri sonuna kadar geliştirir. Fakat, üretici güçlerdeki bu mutlak gelişme eğilimi, toplumsal üretimin kapitalist biçimiyle sınırlı bir eğilim değildir, kapitalizmden sonra da yoluna devam eder. Kapitalist üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin sınırları var, ama üretici güçlerin gelişmesinin sınırı yoktur. Üretici güçlerdeki bu mutlak gelişme eğilimi, ulus sınırını aşır, dünya pazarına doğru gelişme gösterir. Bu da, gelişmelerinin sınırı değildir. Üretici güçlerdeki mutlak

gelişme eğilimi zorunlu olarak komünizme varır.

Kapitalizmde, toplumsal üretici güçlerin gelişme eğiliminin üretim ilişkileriyle çelişkisi, kendini kaçınılmaz olarak bir bunalımla ortaya koyar. Aralarındaki çelişki genişleyip, derinleştikçe de, belirgin bir hal alır. Çelişkilerin derinliği ve genişliği, sınıf çatışmalarının şiddetinde kendini gösterir. Demek ki kapitalizmin kendi yapısında bulunan çelişki ve karşıtlıklar ve bu temelde oluşan bunalım, bugünün sorunu değil, kapitalizmin ortaya çıkışıyla birlikte var. Ne var ki, başlangıçta üretici güçler, kapitalist sınıfın yönetimi altında gelişebiliyordu. Daha sonra görülen tipte bir çatışma başlangıçta yoktu. Üretici güçler gelişmelerinin önüne çıkan her engeli yıkar-ken ve sonuna dek gelişme gösterirken, sürecin belli bir aşamasından itibaren, kapitalist toplumsal biçimin kendisiyle çatışmaya girdi. Ve bu çatışma, uzun zamandır, toplumsal ilişkilerin tüm çehresini etkiliyor.

Büyük sanayinin gelişimiyle birlikte meydana gelen büyük mücadeleler, bu temelde açıklanamazsa, başka nasıl açıklanabilir? İç savaşlar, ayaklanmalar, devrimler hep bu temel üzerinde gerçekleşti. Yalnızca ulus düzeyindekiler değil, uluslararası çapta olanlar da aynı temele dayanıyor. Kapitalizmin iç çelişkileri gitgide iyice uzlaşmaz bir hal aldılar. Bu da, sınıf çatışmalarının nasıl keskinleştiğini açıklar.

Kapitalist üretim sürecinin başlangıcında üreticinin kendi bireysel mülkiyetinde olan üretim araçları, giderek toplumsal üretim güçleri oldular. Toplumsal üretici güçler olarak tüm burjuva toplumun temsilcileri olan kapitalistler tarafından yönetilirler. Emek de toplumsal emek haline gelir. Bu süreç uluslararası düzeyde gelişim gösterir. Üretim araçları ve emeğin toplumsal karakteri söz konusudur artık. Bilimsel teknik ilerleme, emeğin toplumsallığını geriletmez, sanılanın tersine emeğin toplumsal karakteri, bilimin üretime uygulanmasıyla daha gelişir. Ve biz, bu gelişmenin hangi noktalara geldiğini görebiliyoruz.

Çatışma Dünya Çapında

Çatışma, üretimin toplumsal niteliği ve emeğin toplumsal karakteri ile ürünlere el koymanın (mal etmenin) özel biçimi arasındadır. Emeğin toplumsal karakteri dünya çapında belirginleşmiştir. O halde bu çatışma, emeğin dünya çapındaki toplumsal (sosyal) niteliği ile bunun ürünlerine el koyan belli bir kapitalist ülke ya da belli bir kapitalist güç arasındadır. Alanı ulusal değil, uluslararasıdır. Göğü fethetmeye çıkan uluslararası proletaryanın eylemleri, bu temeldeki çatışma tarafından tetikleniyor.

Toplumsal üretici güçler toplumsallıklarının tanınmasını istiyor. Üretimin bu toplumsal araçları, kapitalistlerin artı-değer elde etme sınırlarına, sınırlı amaçlarına sığmıyor. Kapitalizmin yapıldığı özgül koşullar, büyüyen araçlara dar geliyor. Toplumsal bir nitelik almış olan bu araçlar, toplumun ortaklaşa denetiminde, yani geniş toplumsal amaçlarla uyum içinde gelişebilir.

Olgunlaşan Çelişkiler

Kapitalistlerin bu noktada yapacakları fazla bir şey yoktur. Üretimin toplumsal niteliği, üretici güçlerin toplumsal niteliği, kapitalistlerin gereksizliğini açığa çıkartmıştır. Onlar adına, üretimin denetim ve yönetim işlerini ücretli yöneticiler yapıyor. Toplumsal üretimin kapitalistler olmadan yapılabileceği ortaya çıkmıştır. Onlara son darbeyi tüm toplum adına, üretim araçlarına el koyacak olan proletarya vuracak.

Proletarya, topluma dışardan bir çözüm dayatmaz. Şeyler yaratılmaz, çözümlerini kendi içinde taşıyan şeylere ancak yeni bir biçim verilebilir. Kapitalist biçimlerle yapılan toplumsal üretim, daha yüksek bir toplumsal üretim biçimine dönüşecek gelişmenin çözümünü kendi içinde taşıyor.

Bu çözümü gerçekleştirecek devrimler, farklı koşullarda gündeme geldi. Sınıf mücadelesinin bugünkü nesnel koşulları önce-

ki koşullardan farklıdır. Devrimleri zorunlu yapan kapitalizmin iç çelişkileridir ve bu çelişkilerin kaçınılmaz sonuçlarıdır. Devrimler 19. yüzyılda ilk gündeme geldiklerinde, sistemin iç çelişkileri tamamen olgunlaşmamıştı. Sistemin çözümlü, dağılmasına yol açan çelişkileri, sonuna dek olgunlaşmadan devrimleri gündeme getirdiler.

Bir devrime yol açması için, bu çelişkilerin tamamen olgunlaşması da gerekmiyor. Ekonomik nedenlerin yanında, toplumsal, politik başka nedenlerin üst üste binmesiyle de devrimler gündeme geliyordu. Önceki devrimleri bu temelde açıklamak gerekiyor. Bugün koşullar değişmiştir. Kapitalizm maddi üretimi geliştirdi. Bu gelişme, toplumsal biçimle gitgide derinleşen çatışmaya yol açtı. Bunun temelinde çelişkilerin derinleşmesi, genişlemesi var. Kapitalizmin iç çelişkileri her yönden gelişip, olgunlaştı. Bugün proleterya devrimleri, sistemin olgunlaşan çelişkileri temelinde gündeme geliyor. Bu anlamda devrimler, yeni bir toplumu kurmak için daha güçlü temellere sahiptir.

Daha önceleri tek tek ülkelerde devrimin şartları oluşsa da, dünyada aynı şartlar oluşmayabiliyordu. Bu ise, devrimi yapan halkın çok güç uluslararası koşullarda yol almasını getiriyordu. Bugün ise, kapitalizm tüm dünyada, bir sistem olarak kendi sonunu getiriyor. Ve devrimler her zamankinden daha uygun dünya ortamına sahip. Devrimler zincirleme gelişmelere yol açabilir. Aynı zamanda uluslararası birleşik karşı-devrimin korkunç şiddetiyle de karşılaşabilir. Her bakımdan şiddetli bir savaş olacaktır. Tarihsel koşullar proleteryanın kazanmasından yana.

C.DAğLI
Mart 2004

YENİ EVRE GERÇEKLİĞİNİ HERKESE KABUL ETTİRECEKTİR

İçinde bulunduğumuz tarihsel sürecin nesnel, somut, kavranabilir çözümlenmesi yönünde bir çaba, dünyada olduğu gibi Türkiye ve Kürdistan yazınında da görülmeye başladı. Yalnızca, bu yönde atılmış yüzeysel bir adım olarak. Halen, bugünkü ekonomik-tarihsel sürecin dinamikleri tüm netliğiyle ortaya konabilmiş değil. Bu durumda biz, nesnel sürecin en temel yönleriyle kavranabilmesi için tarihsel evrimin bugün hangi noktaya geldiğini ve ilerlemenin hangi yönde olduğunu irdelemeye devam edeceğiz.

Son dönemde, içinde olduğumuz yeni tarihsel evreyi tanımak için “Yeni Çağ” ya da “Uygarlığın Yeni Çağı” ifadeleri kullanılıyor. Bazıları da aynı şeyi başka açıdan ele alıyor. Bazıları olumluyarak, bazıları da “mahkum” etmek için irdeliyor. Ama ne benimseyenler, ne de reddedenler, daha fazla açıklama yapmıyor. Henüz söyleyecek bir şeyleri yok. Hiç değilse bu konuda söylenenleri “etkisizleştirmek” için, ördükleri sessizlik duvarını kendi elleriyle yıkıyorlar. Nesnel durumu, isteseler de daha fazla görmezlikten gelemezler.

Herkes, önünde sonunda tarihsel gerçekleri kabul etmek zorunda kalacaktır.

Maddi koşullar son derece olgunlaşmış durumda. İyice ortaya çıkmış olgulara dayanarak, kapitalist toplumun ardılının, yani komünist toplumun nasıl olacağını bilimsel olarak açıklıyoruz. Ütopik sosyalistlerin durumu çok farklıydı. Onlar, yeni toplumun maddi koşulları henüz olgunlaşmadan, gelecek üzerine görüş belirttiler.

Yine de gelişmenin yönünü doğru olarak belirliyorlardı.

Ütopik sosyalist Saint-Simon, maddi koşulların henüz olgunlaşmadığı bir dönemde ekonomik gelişmenin yönünü doğru biçimde görebilmiştir: “Ekonomik ilişkilerin tek bir düzene uymaksızın geliştiği gerçeğine dayanan bugünkü üretim anarşisi, yerini, bir üretim örgütlenmesine bırakmak zorundadır.” Saint-Simon üretim örgütlenmesinin toplumsal kurumlarının oluşmaya başladığını da söylüyor. Buna örnek olarak, bankaları gösteriyor. Maddi olguların olgunlaşmasıyla birlikte bu konuyu bilimsel olarak ele alan Marx ve Engels’tir. Marx, kapitalizmin çözümlenmesini bilimsel temelde yaparak, daha yüksek bir toplumun üzerine dayanacağı olguların, eski toplumda nasıl gelişip olgunlaştığını ortaya koydu. Yalnızca yeni toplumun maddi ön koşullarını göstermekle kalmadı, ekonomik gelişmenin zorunlu olarak komünizme varacağını da bilimsel bir titizlikle gösterdi.

Ekonominin evrimi, zorunlu olarak, üretimin toplumsallaşmasına doğrudur. Kapitalizmin üretim anarşisi yerini, özgür insanlar tarafından, üretimin önceden planlanmasına, üretimin örgütlenmesine bırakmak zorundadır. Komünizmi zorunlu hale getiren, üretimin gitgide toplumsallaşmasıdır. Bu gelişmeyle çatışma içinde olan üretim araçlarının özel mülkiyeti, toplumsal mülkiyete dönüşecektir.

Lenin, üretimin toplumsallaşmasıyla karşı karşıya bulunduğunu, burjuva ekonomistlere karşı polemğinde inceler ve gidişatı açıklıkla belirtir. “...yalnızca basitçe ‘iç içe’ geçmiş bir üretimin değil, aynı zamanda üretimin toplumsallaşmasının karşısındayız: özel ekonomik ilişkiler ve özel mülkiyet ilişkileri, artık içeriğine uymayan bir kabuktan çıkarılması yapay olarak geciktirilirse, kesin kesine çürüyecek olan, belki bu çürüme durumunu oldukça uzun bir süre sürdürecektir (en kötü olasılıkla, oportünist çıbanın iyileşmesi, uzun bir zaman alsa da), ama sonuçta kesin kesine atılacak olan bir kabuk-

tan ibarettir.” (Lenin, Emperyalizm, sf. 153) Üretimin toplumsallaşması, kendisiyle çelişki ve çatışma halindeki kapitalist kabuğu en zayıf yerinden kırdı ve bu kabuk her yerinden çatlıyor.

Üretimin toplumsallaşması, dünya yüzeyinde büyük bir gelişme gösterdi. Yine, emeğin sosyal karakteri dünya çapında ilerleme gösterdi. Üretim araçlarının evrensel gelişimi devasa düzeyde. Toplumsal üretimin genel koşulları evrensel özellikte. Kısacası maddi üretimde büyük bir ilerleme kaydedildi. Yeni toplumun maddi koşulları her yönden olgunlaştı. Eski kabuğa sığmayacak kadar olgundur. Bu durumda, yeni toplum hakkında daha fazla şey söyleyecek bir noktada bulunuyoruz. Buna rağmen, küçük-burjuva sosyalizmi çok daha geriye gidiyor. Onlarda ütöpik sosyalizmin sağladığı ilerlemeye bile rastlanmıyor.

Toplumsal üretim boyutunda kaydedilen ilerleme, sistemin çelişkilerini derinleştiriyor. Kapitalizmin ekonomik işleyişi, nesnel gelişmesi, sistemin iç çelişkilerini kaçınılmaz olarak keskinleştirir. İç çelişkilerin böylesine derinleşmesi ve olgunlaşması, eski toplumsal yapının çözülüp, dağılmasına yol açıyor. Bu, yeni bir toplumla sonuçlanmaması halinde, tüm toplumun çürümesi demektir. O zaman, her şey sular altında kalır. Burada artık tarihsel devrimci görev, eski yapının dönüştürülmesidir. Dönüştürme devrimci bir iştir. Bu dönüştürme işini yapacak sınıf, yalnızca proletaryadır. Lenin, dünya proletaryasının hedefini özlü sözlerle belirler: “*Tröstleri vb. aşarak ileri, onları aşarak sosyalizme.*” (Kadın ve Aile, Lenin, sf. 148) Lenin, daha ileri bir toplumun öncüllerinden hareket ederek, uluslararası proletaryanın sosyalizm hedefini açık olarak gösterdi. Sosyalizme geçiş, tüm tarihsel gelişmenin bir zorunluluğu olmuştur.

Yeni bir evreye girdiğimiz tarihsel gerçeği, kendisini herkese kabul ettirecektir. Son kertede, günlük ilişkiler ve olaylar hep bu temelde meydana geliyor. Günlük ilişkileri, güncel gelişmeleri son nedenine dek izlediğimizde, tüm bu değişimin, bu nesnel temel-

den etkilendiğini, ekonomik temeldeki büyük değişimin, tüm politik, sınıfsal, toplumsal ilişkileri belirlediğini görürüz.

İnsanın geldiği noktayı ve üretim araçlarının ortaklaşa kullanılması halinde nelere yol açacağını Fidel Castro doğru bir kavrayışla ortaya koyuyor: “Eğer insan toplumunun tümünden gelişimi katotik, düzensiz, önceden kestirilemez, son derece acımasız ve adaletsiz bir şekilde gerçekleştiyse, tarihin bu momentinde türümüze layık, farklı ve gerçekten akılcı bir dünya kurma mücadelesi, insanoğlunun ilk kez kendi kaderini planlama girişimi anlamına gelmektedir. Bu yeni dünyanın, insanoğlunun daha önce yaşadığı aşamalarla hiçbir benzerliği bulunmamaktadır ve başka koşullarda mümkün ve hatta hayal edilebilir bile değildir.” (Y.E.Mücadele Birliği Sayı: 9, Sayfa: 8) Fidel Castro da Marx, Engels ve Lenin’in aynı bilimsel anlayışına dayanarak, nesnel durumdan yola çıkıyor ve insanoğlunun nelere ulaşabileceğini duru bir dille açıklıyor.

Kimileri, içinde olduğumuz evreyi, “uygarlığın yeni bir çağı” olarak nitelendiriyor. Durumu kavramaktan uzak bir görüş. Yeni evre, eskinin devamı değildir. Geçmişten kopuştur. Üretim araçlarının ortaklaşa mülkiyetiyle başlayan süreç, insanoğlunun tarih öncesi dönemi aştığı yeni bir tarihin başlamasını ifade ediyor. İlk defa ekonominin baskısından kurtulması, gerçekten özgür olmasıdır. Uygarlık tarihi ise, sınıflı toplumlar tarihidir. İnsanlığın yeni gelişme basamağı, bu anlamda sınıflı toplumlara denk düşen uygarlık tarihinden kopuştur. İnsanoğlunun daha önce hayal bile edemeyeceği daha yüksek bir toplumun, insan toplumunun başlamasıdır. Daha önceki aşamalarda mümkün olmayan böylesi bir tarihi süreç, artık olanaklı hale geliyor.

Bunun olanaklı olduğunu kavrayan insanoğlu, bu hedefi gerçekleştirmek uğruna, tüm gücünü harekete geçiriyor.

C.DAĞLI
Mart 2004

MESELE SINIFLARI KALDIRMAKTIR

Toplumsal üretim, büyük bir ilerleme kaydedince, buradan hareketle, toplumsal üretimin tüm insanların yararına olacağı sonucu çıkartılıyor. Böyle söyleyenler, toplumsal üretimi, tarihsel biçim içinde değil de, genel bir biçim, tarih-dışı bir üretim olarak görüyorlar. Genel olarak üretim olmadığı gibi, genel olarak toplumsal üretim de yoktur. Belli bir ekonomik döneme denk düşen, geçici olan üretim biçimi vardır. Kapitalist üretim, toplumsal bir üretimdir ya da toplumsal üretimin kapitalist biçim altında ortaya konuşudur. Fakat, kapitalist biçim, toplumsal üretimin tek biçimi değildir. Kapitalizmde yetkinlik düzeyine çıkan toplumsal üretim, belli bir gelişme aşamasında, daha yüksek bir biçimi, komünist biçimi zorunlu hale getirir. Demek ki kapitalist üretim, toplumsal üretimin sonsuz biçimi değildir. Daha yüksek biçimin maddi öğelerini içinde taşır ve olgunlaştırır.

Toplumsal üretimin bir biçimi olarak, kapitalist üretim, bu biçime denk düşen ekonomik güçlere, toplumsal kurumlara dayanır: Fabrika, büyük sanayi, bilimin teknolojik uygulaması, ulaşım ve iletişim ağının evrensel işleyişi, bankalar vb. Kapitalizm zorunlu olarak, üretici güçleri ve ekonomik kurumları geliştirir. Bu gelişim, günümüzde en ileri düzeylere ulaşmıştır. Kapitalist ekonomik kurumların gelişmiş düzeyinden yola çıkan kimi sosyalist ve liberal teorisyenler, bu kurumların, insanlığın yararına kullanılabileceğini ileri sürdüler. Bankaların dünya örgütlenmesini ve iletişimin uluslararası ağını buna örnek gösteriyorlar. Hatta, içlerinde, eğer reforme

edilir ve demokratikleştirilirse, Dünya Bankası'nın yoksun ve yoksul ulusların kalkınmasına hizmet edebileceğini tartışanlar bile var.

Hiç şüphesiz, bu konudaki görüşler ilk defa gündeme gelmiyor. Toplumsal üretimin ve ekonomik kurumların ilerlemesiyle birlikte, bunların insanlığın yararına kullanılması düşüncesi de ortaya çıktı. Kapitalist ekonomik kurumların insanlığın yararına olabileceği düşüncesi, kapitalizmin özel mülkiyet temelini ve sömürücü doğasını hiç anlamamaktır. Kapitalizmde toplumsal üretim ne denli gelişirse gelişsin, özel mülkiyet temelini koruduğu sürece, her zaman toplumsal üretimin sonuçlarını özel mülk sahibi, kendine mal edecektir. Bir gelişmeyi de çok iyi biliyoruz: toplumsal üretim, özel mülkiyeti zorunlu olarak kaldırmayı gündeme getirir.

Kapitalizmin ekonomik toplumsal kurumlarının toplumun yararına olacağını ileri sürenler, buradan hareketle de, üretimin toplumsal biçimini değiştirmeden, yeni bir toplumun kurulabileceğini söylüyorlar. Kapitalizmin, yerini reformlar yoluyla, sosyalizme bırakacağı görüşü bu temele dayanıyor. Emegın üretkenliğindeki büyük gelişme, sanayi devrimi, bilimsel-teknolojik devrim alanındaki baş döndürücü gelişmeler... Tarihte ilk defa, kapitalist üretimin, komünist üretime dönüşmesinin koşulları ortaya çıktı. Bu dönüşümle birlikte insanlığın gelişmesi güvence altına alınacaktır.

Tüm bunlar, kapitalizmin bağrında ortaya çıkmaya başlıyor. İşte, daha yüksek bir toplumsal biçimin dayanacağı bu maddi öğeler, eski kapitalist toplumsal biçimle çelişki ve çatışma içindedir. Eski biçim yıkılmadan, maddi öğeler serbest kalamaz. Daha yüksek üretim biçimi olarak komünist üretim, eski biçim içinde kurulamaz. Bunun için, eski toplumsal biçimin parçalanması ön koşuldur. O zaman eski biçimden kurtulan maddi öğeler, yeni toplumsal biçimin dayanakları olur. Ancak o zaman, bireyin gerçek gelişiminden ve gerçek özgürlüğünden söz edebiliriz.

Kapitalist ekonomik kurumların toplumsal rolünü övenler,

sınıflar savaşı alanında, sınıf savaşını değil, sınıf işbirliğini öneriyorlar. Bu görüş sahiplerine göre, proletarya iktidara gelmeden de, toplumsal üretim aygıtları, proletaryanın amaçlarına hizmet edebilir. Proletarya ve sosyalistler, özel mülkiyete dokunmadan, yönetime katılabilirler. Kapitalist kurumlar bu sayede demokratikleşebilir. Sonuç olarak, halk yararına kullanılabilir. Sosyal-reformizm, temelde, bu görüşten yola çıkıyor. Açıktır ki, bu görüş, proletaryanın kapitalist sistem içinde ve burjuva egemenliği altında kalmasını önermiş oluyor. Böylece, proletarya ve onun en iyi temsilcilerinin, sistemin yönetim mekanizmalarında yer almasıyla, burjuva egemenliği güvence altına alınmış olacak.

Gerçekte ise, emeğin yeniden örgütlenmesinin ve üretimin toplumsal biçiminin temel koşulu, proletaryanın iktidara gelmesi, egemen sınıf olmasıdır. Proletarya egemen sınıf halinde örgütlenmedikçe, ekonomik yapının, emekçilerin yararına, köklü olarak dönüşümü olanaklı değildir. Mesele kapitalist mülkiyetin yönetimine katılmak değil, onu yıkmaktır. Mesele üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermek, toplumun ortaklaşa mülkiyetine dönüştürmektir. Mesele, sınıfları kaldırmaktır. Marx, “mesele dünyayı değiştirmektir”, derken anlattığı şey, sınıfların kaldırılmasıdır. Marx’ın görüşünü bu temelde anlamayanlar, kapitalist sistem yıkılmadan ve sınıflı toplum altında bile, dünyanın değiştirilebileceği anlayışına varıyorlar. Mevcut dünya, sınıflı bir dünyadır. Bugünkü dünyayı değiştirmek, sınıfları kaldırmaktır. Sınıfları kaldırmak, kapitalizmi yıkmakla başlayan ve devam eden bir tarihsel süreçtir.

Sınıfları kaldırmanın koşulu, proletaryanın egemen sınıf biçiminde örgütlenmesidir. Proletarya egemen sınıf durumuna gelecek, sınıfları ortadan kaldırır. Paris Komünü’nden sonra Marx, bu egemenliğin proletarya diktatörlüğü olacağını söylemiştir. Bu nedenle, Lenin ancak sınıflar mücadelesinin kabulünü, proletarya diktatörlüğünün kabulüne dek vardırınlara marksist denebileceğini söy-

ler.

Aslında, proletaryanın egemen sınıf biçiminde, proletaryanın devrimci diktatörlüğü olarak örgütlenmesine, çeşitli biçimlerle karşı çıkanlar, bunun sonucu, proletaryanın politik olarak öncülük rolünü yadsıyorlar. Proletarya diktatörlüğünün reddi, kaçınılmaz olarak, devrimci sınıfın öncülük misyonunun da reddedilmesini getirir. Programlarından öncelikle, proletarya diktatörlüğü kavramını çıkaran komünist partilerin, ardından, partinin öncülük rolünü belirleyen ifadeleri çıkarmaları tesadüf değildir. Bunun yerine, kitle örgütü olmak ifadesi geçirildi. Vardıkları sonuç, proletaryayı, tarihsel görevi olan kapitalizmi yıkmak ve proletarya diktatörlüğünü kurmak hedefinden uzaklaştırmak.

Proletaryanın egemen sınıf durumuna gelmesinin, devrimci diktatörlüğünün ve buna dayanarak sınıfları kaldırmanın ön koşulu ise, komünist devrimdir.

Komünist devrim, politik iktidarın ele geçirilmesiyle başlayan, ekonomik, toplumsal yapının dönüşümüyle süren bir süreçtir. Kapitalist toplumsal üretimin biçimini değiştirmeden ekonomik yapının, halk kitlelerinin ekonomik kurtuluşunu sağlayacağını söyleyenler, bu yolla komünist devrimin gereksiz olacağını söylüyorlar. Oysa ki komünist devrim, sanayi devrimi, bilimsel teknolojik gelişim ve kapitalizmin tüm ekonomik hareket yasaları tarafından bir zorunluluk olarak gündeme gelmiştir. Toplumsal üretimin gelişimini engelleyen, emeğin toplumsal karakteriyle çatışan kapitalist biçimi yıkacak olan komünist devrimin koşulları, her bakımdan olgunlaşmıştır.

C.DAĞLI
Mart 2004

DÜNYA PROLETARYA ORDUSUNUN BİR MÜFREZESİ OLMAK

Türkiye'nin sosyal-reformist partileri ile çeşitli ülkelerin sosyalist ve komünist partileri arasında sıkı bir ilişki başladı. Birbirlerini kongrelerine davet ediyor, uluslararası etkinlik düzenliyor ve her yerde daha sık görülüyorlar. Sıra, kardeş parti yöneticilerinin doğum gününü kutlamaya geldi. Birbirlerini öven demeçler vermek, aralarındaki ilişkileri pekiştiren en önemli görevdir. Daha ne kadar ortak çalışma varsa, hepsini proletarya enternasyonalizmi olarak gösteriyorlar.

Aynı tarihi olaylar ikinci kez tekrarlanıyor. Bu defa trajik-komik olarak. İlki, 90 öncesi çeşitli komünist partileri arasında yaşandı. Bu partilerin kendileri de, aralarındaki ilişkiler de trajik biçimde bitti. Bunların hemen hemen tümü ya adını bile değiştirip sosyal-demokrat parti oldu ya da tamamen dağıldı. Çok azı aynı adla ve aynı çizgide varlığını sürdürüyor. Sonradan, onlarla aynı çizgiye gelenler, bütün komiklikleriyle öncekileri taklit ediyorlar.

Öncekilerin olsun, bugünkülerin olsun, aralarındaki bu sarmaş dolaşık, bu kaynaşmışlık nereden kaynaklanıyor? Bu, aynı kumanda olmaktan ileri geliyor. Bu, geçmişte olduğu gibi, ister iktidarda olsun, ister burjuva egemenliği altında olsun, dünyayı değiştirmekten vazgeçip, dünyanın mevcut statükosunda anlaşmaya, aynı çizgide buluşmaya dayanıyor. Bu aynı çizgi, kapitalizmle bir arada yaşama politikasında birleşiyordu. İster kapitalizmle yan yana, ister kapitalizm koşullarında. Öyle ki, bu politika aralarındaki ortak-

lığı belirliyordu. Dünyayı devrim yoluyla değiştirmek isteyen bir komünist partisine karşı, aynı dışlayıcı tavrı gösterebiliyorlardı. Statükocu çizgide bir blok oluşmuştu. Statükoculuk, aynı düzlemdeki komünist partilerin resmi çizgisiydi.

Bir ülkede, proletaryanın gerçek politik temsilcisinin hangisi olduğunu, sınıf savaşımı belirler. Statükocu blok ise, proletarya temsilcilerini kendisi belirliyordu. Kapitalist ülke komünist partileri, bu anlayışa bağlı olarak, sosyalist ülkelerden uzun süre destek gördüler. Onlar bu desteği, devrimci Marksizme karşı kullandılar. Tüm bunlar tarihsel olarak yaşandı. Peki, onca güce ve desteğe rağmen ne yaptılar, varlıklarını sürdürebildiler mi? 90'lı yıllarda neler olduğunu yaşadık. Statükocu çizgi, her yerde çöktü. Olan-biten şey, dünyayı değiştirmeyi amaçlamayan her sosyal hareketin sonunda çürümesidir.

Bugün devrim ve komünizm mücadelesini sürdürenler kimler? Dün, statükocu partiler tarafından dışlananlar, Marksizm-Leninizmin devrimci çizgisinde mücadele verenlerin yanında, küçük-burjuva devrimci çizgide yürüyenler en zor koşullarda bile mücadeleyi sürdürdüler. Bugün, devrimci harekette etkin olanlar bu güçlerdir.

Bugün başka bir durumla karşı karşıyayız. Dün, küçük-burjuva temelde de olsa, devrimci bir mücadele verenler, bugün sosyal-reformist bir çizgiye kaydılar. Dağılıp giden statükocu partilerin boşluğunu bugünün reformistleri doldurmaya çalışıyor. Emekçi sınıfların uluslararası ilişkilerini gidenler gibi ele alıyorlar. Onların yaptıklarını yapıyorlar. Türkiye'de devrimci güçleri zayıflatmak, tasfiye etmek için uğraşanlar, devrimci olan her şeyden uzak kalmaya özel çaba gösterenler, uluslararası sosyalist hareket ve kişilerle dayanışmada bulunuyorlar. Zor olandan kaçıp, kolay olanı seçmiş oluyorlar. Burada devrimci mücadeleden kaçıp emekçilerin, uluslararası hareketin arkasına sığınmaya çalışıyorlar. Böylece uluslararası

sı alan için yaptıkları gevezelikleri, proletarya enternasyonalizmi olarak kabul ettirmeye uğraşıyorlar. Sosyalizm adına, yaptıkları her tür saçmalığı kabul etmemizi istiyorlar.

Proletarya enternasyonalizmi, proletaryanın uluslararası görevleri hakkında gevezelik etmek değil, her komünist partinin, kendisini proletaryanın dünya ordusunun bir müfrezesi olarak görmesidir. Bir müfreme olarak enternasyonal görevleri yerine getirmesidir. Kendi bulunduğu alanda proletaryanın kurtuluşu için devrimci görevlerinden kaçan bir parti, proletaryanın enternasyonal görevlerini nasıl yerine getirebilir. Demek ki proletarya enternasyonalizmi, bir yönüyle uluslararası görevlerdir; diğer yönüyle kendi örgütlendiği topraklarda devrim mücadelesi vermektir. Sözde enternasyonalistler, enternasyonalizm üstüne çok laf ederek, buldukları alandaki sosyal-reformist ve oportünist niteliklerinin üzerini örtüyorlar. Bolşevik Partisi, proletarya enternasyonalizmine bağlı bir partidir. Enternasyonal görevlerini yerine getirmede aktif bir rol oynamıştır. Aynı zamanda, Rusya'da devrimin başarıya ulaşması için savaşım vermiştir. Oportünistler ise ne buldukları topraklarda devrimci görevlerini yerine getiriyorlar, ne de uluslararası alanda.

Bir şeyi kabul etmek gerekir ki, reformistler olsun, oportünistler olsun uluslararası bağlantılar kurmada devrimcilere göre daha beceriklidirler. Bu, dün de böyleydi, bugün de... Devrimci Marksist-Leninist hareket, aynı beceriyi gösteremiyor. Buna artık bir son verilmeli. Kendi özgülümüzde konuşursak, dünyadan bakınca, sanki Türkiye ve K.Kürdistan'da onlar varmış gibi bir görüntü ortaya çıkıyor. Bu görüntü, proletaryanın devrimci mücadelesine zarar veriyor. Savaşan gerçek devrimci güçler ise daha gerilerdeymiş gibi bir görünümdeler. Bu görünüm değiştirilmeli. Teoride, politikada, pratikte, örgütlenme alanında en ileriye temsil edenler, uluslararası ilişkilerde de durumlarına denk bir konum elde etmeli. Bu alanda atılan önemli adımlar var, ancak daha da güçlendirilmesi gerekiyor.

Yeni Evre

Dünyadaki nesnel durum ve politik koşullar bizden yana. Reformist, statükocu partiler çökmüşken, yenileri, devrimciler karşısında tutunamaz. Her şeyden önce devrimci yönde seyreden olayların gidişatı buna izin vermez. Sınıflar savaşı, proletaryanın iktidara gelmesi yönünde kuvvetle ilerliyor. Devrimin yeni bir dalgası dünyayı sarıyor. Devrim kitlelerin geniş kesiminin gözünü açıyor, onları harekete geçiriyor; en geri olanları bile derinden sarsıyor. Bu koşullarda reformizm ne yapabilir. Sınıflar savaşının şiddetlenmesi ve devrimin gelişmesi karşısında, reformcu-barışçı politikaların hiç şansı yok.

Dünyadaki gelişmeler devrimcilerin söylediklerini doğrulayınca, emekçi kitlelerde, devrimcilere karşı büyük bir güven doğdu. Bu güvenin emekçi sınıfların içerisinde nasıl derin kök saldığı her yerde ve her olayda görülebilir. Bu, dünya proletarya hareketinin nitelik yükselişidir. Devrimci Marksizm, bu niteliği enternasyonal ilişkilere de yansıtmalı.

C.DAĞLI

..... **Yeni Evre** .....

EK:

KAPİTALİZMDEN KOMÜNİZME GEÇİŞ ÇAĞINDA KOMÜNİST PARTİSİ

Sosyalizm, çağımızın ve günümüzün bir olgusudur. Modern kapitalist ilişkiler her yönden sosyalizme işaret ediyor. Tarihsel sürecin geldiği bu momenti anlamamak, dünya çapında sürmekte olan sınıflar mücadelesinin niteliğini anlamamaktır. Bugünü doğru biçimde kavramayanlar, gelecek üzerine bir şeyler söyleyemezler. Uluslararası komünist hareket, sosyalizmi günümüzün bir olgusu olarak ele almadığı takdirde, sürecin ve olayların dışına düşer. Sosyalizmin bir olgu haline gelişini anlamak için ise, öncelikle, sosyalizmi her bakımdan hazırlayan modern kapitalizmin ulaştığı gelişme düzeyini bilimsel olarak belirlemek gerekir.

Kapitalizm belli bir gelişme aşamasında (gelişmiş kapitalizm aşaması) emperyalizme dönüştü. Emperyalizmin ekonomik özü tekelliktir. Emperyalist aşamadaki kapitalist gelişme, tekelleri biraz daha güçlendirme yönünde oldu. Tekelci kapitalizmin ilk eğilimi tekelci devlet kapitalizmi biçiminde kendisini gösterdi. Bu süreç, I. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve sonraki dönemde öne çıkan kapitalizmin dünya krizinde, daha da hızlandı. Savaş ve ekonomik kriz tekelci devlet kapitalizmini tamamen güçlendirdi. Tekeller tarafından ele geçirilen devlet, ekonomik yaşama tekeller yararına müdahale e-

der duruma geldi. Tekellerin denetimindeki devlet, yalnızca tekellerin en iyi müşterisi olmakla kalmadı, tekeller yararına toplumun mülksüzleşme sürecini daha da hızlandırdı. Sermayenin çok elden çıkıp, daha az ele doğru akmasının bütün koşulları yaratıldı. Gelişmek için uygun ortam bulan tekeller, ekonominin temel dallarını tamamen egemenlikleri altına aldılar. Devletle bütünleşmiş tekelci kapitalizm, tekelci kapitalizmin bir eğilimi olarak günümüzün temel bir olgusudur.

Çeşitli tekelci birlikler arasındaki birleşmeler kapitalizmin gelişme eğilimidir. “Ulusal” ve uluslararası düzeyde gerçekleşen sermayenin birleşmeleriyle, gücünü iyice artıran uluslararası tekeller, böylece devlete ve devlet aracılığıyla toplumsal yaşama egemen oldu. Kapitalist tekeller arasındaki birleşmeler bütün bir yüzyıl boyunca sürdü. Özellikle kapitalizmin dünya krizinin yeni bir aşaması olan 1998 yılındaki ekonomik kriz sırasında bu birleşme en yaygın ve yoğun biçimde görüldü. Bu durum, çeşitli yönlerde yeni bir sürece işaret ediyor.

Kapitalist üretim biçiminin doruk noktası olan ekonomik krizlerin, tekelleşmedeki rolü yeterince bilince çıkarılmış değildir. Ekonomik kriz dönemlerinde güçsüz olan sermaye iflas ederken, bunun yanında ortaya çok daha büyük tekelci birlikler çıkar. Çeşitli yollarla büyüyen tekeller, ayakta kalamayanların sermayesini de yine çeşitli yollarla ele geçirirler. Ekonomik kriz dönemleri bir sonraki dönemin maddi koşullarını da kendi içinde taşırlar. Her kriz sırasında toplumun daha büyük bir kesimi kendi aralarında birleşmiş ya da anlaşmış birkaç tekelci birliğin egemenliği altına girer. Tekelci gelişme, sermaye birikiminin tarihi eğilimi krizle birlikte, fiziki sınırına gelip dayanır.

Üretim araçlarının merkezileşmesi ve emeğin toplumsallaşması, tekelci kapitalizmin ve tekelci devlet kapitalizminin en önemli özelliğidir. Tekelci birliklerin ulusal ve uluslararası düzlemde bir-

leşmesi ve devlet-tekeli bütünleşmesi süreci emeğin toplumsallaşmasını daha bir hızlandırdı. Emeğin toplumsallaşmasını artıran bir gelişme de, tekeli devlet kapitalizmi altında sağlanan bilimsel ve teknik ilerlemedir. Bilim ve teknik bir üretici güçtür. Yöntemli üretim sürecinde tekniğin rolü belirgin olarak öne çıkmıştır. Emek, bilimsel-teknik gelişmenin üretim sürecine uygulanması sayesinde üretim sürecinin gözetleyicisi durumuna gelmiştir. Bilimsel-teknik ilerleme üretim araçlarının merkezileşmesini hızlandırıcı işlev üstlendi. Böylece üretim dalları ve buralarda çalışan emekçiler gitgide daha fazla birbirine bağlandı. Farklı üretim dallarında çalışan emekçilerin karşılıklı bağımlılığı ileri boyut kazandı. Bu da emekçi sınıfın birlikte davranmasını beraberinde getirdi.

Bilimsel-teknik ilerleme, kapitalizmin ideologlarının söyledikleri gibi, emek-sermaye çelişmesini yumuşatmadı, tersine, emek-sermaye sınıfsal çelişkisi, bilimsel-teknik gelişme sayesinde tepe noktasına çıktı. Toplumsallaşmış emekle, üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki, bilimsel-teknik devrim sayesinde daha da keskinleşir.

Tekel, kapitalizmin “son sözüdür”. Tekeli kapitalizmin ulaştığı düzeyi temsil eden devletle bütünleşmiş tekeli kapitalizm ise çöküşün başlangıcıdır. Emeğin toplumsallaşması modern kapitalizm tarafından öyle bir düzeye çıkartıldı ki, her yerde kapitalist kabukla çatışma içindedir. Üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olan ve çatışan kapitalist kabuk tam bir yüzyıldır her yerde parçalanıyor. Tekeli devlet kapitalizmi altında kapitalizmin ekonomik evriminin geldiği nokta sosyalizmi her bakımdan kaçınılmaz hale getirdi.

Sosyalizm modern kapitalizmin bütün pencerelerinden bize bakıyor. Tekeli kapitalizm, sosyalizmin maddi hazırlık evresi, onun ön basamağı, ön günüdür. Lenin tarafından yapılan bu belirlemeler üzerinden neredeyse bir yüzyıl geçti. Bu süre içinde sosya-

lizm, modern kapitalist ilişkiler tarafından hazırlanmakla kalmadı, bir gerçeklik oldu. Tekelci kapitalizm altındaki emeğin toplumsallaşmasının ulaştığı düzey, sosyalizmin kaçınılmazlığının maddi temelidir. Burjuva üretim ilişkileri, sosyalizmin maddi temelini dünya ölçeğinde hazırlıyor. Sosyalizm dünya ölçeğinde kaçınılmaz bir zorunluluk oldu. Kapitalizm artık sosyalizm için çalışıyor. Kapitalizm karşıtına dönüşüyor. Kapitalizm sosyalizmi günün olgusu haline getirdi. Dünya komünist hareketinin ilk yapması gereken şey bu gerçeği görmektir.

Bilimsel sosyalizm geçen yüzyılın ortalarında henüz bir öğreti idi. Tarih sahnesine bağımsız sınıf eylemleriyle çıkan proletarya hareketiyle bütünleşen sosyalizm, bir kitle hareketine dönüştü. Daha sonra bilimsel sosyalizmi temel alan sosyal-demokrat işçi partileri tarih sahnesine çıktı. Sosyalizm artık politik bir harekettir. Bilimsel sosyalizm temeline dayanan uluslararası komünist hareket, 20. yüzyılın en etkin ve sürükleyici politik gücüdür. Bu, çağımızın sonuna kadar tek tutarlı ve gerçek devrimci sınıfı olan proletaryanın, toplumsal dönüşümlerin motor gücü olmasının sonucudur. Proletaryanın uluslararası devrimci politik hareketi olan uluslararası komünist hareket, çağımızın gerçek devrimci gücü olarak 20. yüzyıla damgasını vurdu. Uluslararası proletarya hareketine öncülük eden ve bu hareketle bütünleşen uluslararası komünist hareket, sosyalizmi bir kitle hareketine, toplumsal güce, maddi güce dönüştürdü. Sosyalizm, çağımızın sürükleyici gücüdür.

Sosyalizm, Ekim Sosyalist Devrimi ile toplumsal bir sistem oldu. İlk önce tek ülkede gerçekleşen sosyalizm, Doğu Avrupa'da '40'lı yıllarda gerçekleşen toplumsal devrimlerle sosyalist sistem haline geldi. Sosyalist sistem daha sonra her yeni ülkenin sosyalizme yönelmesiyle iyice güçlendi ve etkisini dünyanın en uzak köşesine kadar genişletti. Sosyalizmin ortaya çıkışı ve bir sistem haline gelmesi, çağımızın ve bugüne kadarki insanlık tarihinin en önemli

ve en büyük olaydır. Tarihte ilk olarak sosyalizmle tarih öncesi dönem sona eriyor ve yine ilk defa insanlık tarihine giriş yapılmış oluyor. O güne kadar tarihte pek çok devrim gerçekleşti, bu devrimler sonucu toplumsal düzenler değişti, ancak hiçbiri sosyalizmin gerçekleştirdiği biçimiyle kendisinden önceki sınıflı toplumlar tarihine son vermemiştir. Sosyalist devrim, o güne kadarki bütün devrimlerden daha derine gitti. Gerçekleşen toplumsal dönüşümler daha köklü oldu. Sosyalizm her bakımdan tarihin en köklü toplumsal dönüşümüdür.

Sosyalizmin toplumsal bir sistem olmasıyla birlikte, burjuvazinin tarihi inisiyatifi kesin olarak sona erdi. Tarihi inisiyatif tamamen proletaryanın, sosyalizmin eline geçti. Çağımızın proletarya devrimleri çağı olması gerçeği, bu tarihi inisiyatifin ve toplumsal dönüşmelerin motor gücünün proletarya ve sosyalizm olduğunun en özlü anlatımıdır. Bu, öz olarak kapitalizmin çöküşü, sosyalizmin yükselişidir.

Kapitalizmin, bu yüzyılın sonlarına doğru geçici ve göreceli biçimde güçlü bir konum sağlaması, eski toplumsal sistemin, yıkılmadan önce bütün gücünü kullanarak, yeninin kesin üstünlüğüne karşı direnişe geçmesinden başka bir şey değildir. Burjuvazinin elde ettiği güç üstünlüğünün geçici olduğu fazla uzun sürmeden anlaşıldı. Emekçi ve sömürülen kitleler dünyanın her tarafında devrimci bir yükseliş içine girerek tarihi inisiyatifin tek tutarlı savunucuları olduklarını ortaya koydular. Burjuvazi ve kapitalizm, yitirdiği tarihi inisiyatifi artık bir daha kazanamaz. Evrensel dünya tarihi bakımından yeni bir dönem açılmıştır: kapitalizmden komünizme geçiş çağı.

Sosyalizm sömürünün kalktığı toplumsal bir sistemdir. Sınıfların olmadığı bu tarihi dönem uzun bir dönemdir. Biz bugüne kadar yalnızca çağ açıcı örnekleri gördük. Girmekte olduğumuz yüzyılda ise insanlık, çağı ilerletecek ve komünizme doğru boyutlan-

cak başka örnekleri görecektir. Sosyalizmin ilk örnekleri kapitalizmin yeterince gelişmemiş olduğu yerlerde gerçekleşti. Bu durumda bile insanlar sosyalizm sayesinde en temel gereksinmelerini karşıladılar. Sosyalizmin ilk örneklerinde insanlar yalnızca temel gereksinmelerini karşılamakla yetinmediler, insanın çok yönlü gelişimi yönünde de önemli adımlar attılar. Sosyalizmin üstünlüğünü dünyada kabul etmeyen yoktur. Eğer kapitalizmin fazla gelişmemiş olduğu yerlerde, insanlar sosyalizme geçerek, sosyalizm sayesinde en temel gereksinmelerini karşılayıp daha ileri gidebildiyse, kapitalizmin çok daha fazla gelişmiş olduğu, emeğin toplumsal karakterinin yüksek olduğu ülkelerde sosyalizme geçilerek, insanların temel ve çağdaş gereksinmeleri hayli hayli karşılanabilir. Sosyalizmin ilk örnekleri bunun olanaklı olduğunun en iyi kanıtıdır.

Üretici güçlerin gelişme düzeyi, bilgi birikimi, bilimdeki gelişmeler, insanlığın ulaştığı gelişme düzeyi, insanların kurtulmalarına ve çağdaş gereksinmelerini karşılamalarına olumlu yanıt veriyor. Çağdaş gelişmenin kendisi, daha ileri gitmenin önündeki tek engelin özel mülkiyet olduğunu gösteriyor. Özel mülkiyet bağlarından kurtulan üretici güçler daha ileri gider. Özel mülkiyete bağımlılıktan kurtulan insanlar daha ileri gidecek, toplumsal gelişme düzeyi bugünkünün çok üstüne çıkacaktır.

Bir taraftan en temel gereksinmelerini karşılayamayan emekçi sınıflar, öte taraftan tam bir asalaklık ve aşırı tüketim içinde yaşayan mülk sahipleri; çelişki çok belirgindir, elle tutulur haldedir. Bu ahmak çelişkiye bir son vermek gerekir.

Üretici güçler toplumun elinden kaçıyor. Üretici güçleri yakalamak, yeniden toplumun denetimi altına sokmak gerek. Bu ise, üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermekle ve toplumsal emeğin bütün ürünlerinin toplum tarafından kendine mal edinilmesiyle olanaklıdır. Kapitalizmde ne üretici güçlerin yakalanması, ne de toplumsal emeğin toplum tarafından kendine mal edinilmesi ola-

naklıdır. Dolayısıyla emekçi sınıfların kapitalizmde temel ve bütün çağdaş gereksinmesini karşılaması tamamen olanaksızdır. Bunun olanaklı olabilmesi için kapitalizmin yıkılması bir zorunluluktur. Çağdaş gelişme kapitalizme karşı ayaklanmış durumdadır. Bu koşullarda kapitalizmi devirmek tam anlamıyla olanaklıdır.

Kapitalizmi devirmek amacıyla proletarya geçen yüzyılın ortalarından bu yana mücadele veriyor. 19. yüzyılın en etkin mücadeleleri proletarya ve burjuvazi arasında geçti. Sosyalizm, Ekim Devrimi ve sonrasında toplumsal bir sisteme dönüştükten sonra, proletarya ve burjuvazi arasındaki sınıflar mücadelesi yeni bir biçim aldı, kapitalizm ve sosyalizm arasında geçti. Bir yüzyıla damgasını vuran, komünizme geçişte, kapitalizm ve sosyalizm arasındaki mücadele oldu. II. Emperyalist Dünya Savaşı, iki sistem arasındaki savaşın ne kadar şiddetli geçtiğinin en büyük örneğidir. Kapitalizm ve sosyalizm arasındaki savaş çeşitli biçim ve yöntemlerle daha sonraki süreçte de devam etti.

Bu defa iki karşıt sınıf ve iki karşıt dünya arasındaki savaş tam yarım yüzyıl boyunca savaşın yeni bir biçimi olan soğuk savaş biçiminde sürdü. Soğuk savaş bir dünya savaşıdır. Sınıflar mücadelesinin bu yeni biçimler altında sürdürülmesi olan soğuk savaş, ideolojik, politik, diplomatik, kültürel, askeri vb. çok cepheli olarak yürütüldü. Soğuk savaş, büyük bir askeri tehdit ve yarış altında, esas olarak sosyalizmi askeri yolla ortadan kaldıramayacağını anlayan emperyalist-kapitalist sistemin yoğun anti-komünist ideolojik mücadelesini ifade eder.

Sosyalizmin etkisini dünyanın her tarafına yayması karşısında eli kolu bağlı olan emperyalist-kapitalist dünyanın temel amacı, sosyalizmin dünyadaki etkisini ve yayılmasını önlemek oldu. Bütün askeri ve ekonomik olanaklar bunun için seferber edildi. Bu amaçla bağımlı kapitalist ülkelerde faşist darbeler, askeri darbeler, iç karışıklıklar, kitle katliamları, dinin en geniş biçimde kullanılması vb.

yollara başvuruldu. Bağımlı ülkelerde çeşitli askeri sabotajlar, askeri işgal ve askeri-ekonomik ablukaya başvuruldu. Soğuk savaş emperyalist-kapitalist sistemin, sosyalist sisteme ve uluslararası devrimci proletaryaya karşı en kapsamlı sınıf savaşı oldu.

İki sınıf, iki sistem, iki dünya arasındaki savaş bu yüzyılın sonlarına doğru, sosyalist ülkelerde karşı-devrim güçlerinin politik iktidarı ele geçirmeleriyle yeni bir durum yarattı. Emperyalist-kapitalist sistem, sosyalist sistem karşısında geçici bir üstünlük sağlamıştı. Burjuvazi ve küçük burjuvazi, bunu, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki tarihi hesaplaşmanın sona ermesi olarak göstermeye çalıştı. Sosyalizmle kapitalizm arasındaki hesaplaşma sona ermedi, kapitalizm ayakta kaldığı sürece de sona ermeyecektir. Proletaryanın anti-kapitalist mücadelesi sürüyor. İki bin yılına girerken, dünya genelinde devrimci proletarya ve komünist hareketin, komünizm yolunda anti-kapitalist mücadelesi büyük bir atak yaparak yükselişe geçti. Bu, iki dünya arasındaki hesaplaşmanın önümüzdeki süreçte ne kadar sert geçeceğini gösteriyor. Olayların dünya çapındaki seyri iki dünya arasında sert ve kapsamlı bir çatışmaya doğru ilerlemekte olduğunu gösteriyor.

Bu mücadele en sonunda sosyalizmin üstünlüğüyle sonuçlanacaktır. Son iki yüzyıllık tarih bunu doğruluyor. Daha geçen yüzyılın ortalarında henüz bir öğretisi olan sosyalizm, fazla uzun zaman geçmeden kitle hareketi, toplumsal sistem ve sosyalist sistem haline geldi. Sosyalizmin ilk örnekleriyle birlikte kapitalizmin dünya sistemi derin bir yara aldı ve kapitalizmin dünya krizini derinleştirdi. 20. yüzyıl sosyalizmin etkisini geniş alanlara doğru yaydığı ve ilk sosyalizm örneklerinin yaşandığı bir yüzyıl oldu. Kapitalizm altında hazırlanmış olan maddi ön koşullar, bunların içinde emeğin toplumsal karakter kazanması ve elde edilen bütün deneyimlere dayanarak, 21. yüzyılda sosyalizmin yürüyüşünü tamamlayacağını, kapitalizmin ilk önce sosyalizm tarafından kuşatılacağını ve giderek

tamamen sosyalizmin egemenliğiyle sonuçlanacağını gösteriyor. Çağımızın ana çizgisi kapitalizmden komünizme geçiş ve proletaryaya diktatörlüğüdür, sosyalizmdir.

Kapitalizmden komünizme geçişin gerçek hareketi olan genelde devrimci proletaryaya hareketi, özelde komünist hareket geniş bir birikime sahip bir hareket olarak sosyalizmi dünyanın bir çok köşesinde gerçekleştirecek ve giderek sosyalizmi dünyada egemen yapacak teorik, politik, pratik birikimlere sahiptir. Proletaryaya ve komünist hareket kapitalizme ve burjuva toplumlarına karşı verilen 150 yıllık mücadele boyunca, mücadelesini başarıya ulaştırmak için dünyanın birikimini elde etti. Bu birikim yalnızca zafer yıllarında değil, aynı zamanda yenilgi yıllarındaki koşullardan geçilerek sağlandı. Zaferden çok yenilgi dönemlerinin sosyalizm mücadelesinde rolü olduğunu kabul etmek gerekir.

Sınıf mücadelesi, devrimci ayaklanmalar pek çok ülkede proletaryaya yalnızca yenilgi getirdi. Ancak sosyalist proletaryaya her seferinde yenilgilerinden ders çıkararak ileri gitti. Sosyalist ülkelerin başına gelen felaketler devrimci proletaryaya hareketi ve komünist hareket için çok öğretici derslerle doludur. Buna karşın devrimci proletaryaya ve komünizm saflarında bulunan herkes bu dersleri anlamış değildir. Oysa ki burada olup-bitenler, proletaryanın kapitalizmi yenmesi ve sınıfsız komünist topluma doğru ilerlemesi için yamsal önemdedir.

Sosyalist ülkelerde iktidara gelen karşı-devrim güçleri, içerde çok ciddi hatalardan yararlandılar, dışta ise güçlü bir emperyalist-kapitalist dünyaya dayandılar. Sosyalist ülkelerde yaşanan gelişmelerden alınması gereken ilk komünist ders: kapitalizmden komünizme geçiş uzunca bir dönemin tümünü kapsar. Komünizme geçişin politik biçimi olan proletaryaya diktatörlüğü, bu dönem boyunca bütün devrimci önemini korur. Komünizme, yani sınıfların ortadan kaldırılmasına yalnızca proletaryaya diktatörlüğüyle varılaca-

ğına göre, proletarya diktatörlüğünü, hedefine varacak biçimde konumlandırmak gerekiyor.

Eski toplumun bağrından çıkıp gelen, komünist toplumun ilk aşaması olan sosyalizm, içinden çıkıp geldiği eski toplumun izlerini üzerinde uzun süre taşır. Sosyalizm bir ülke ya da ülkeler grubundan zafer kazansa da kapitalizm dünyada büyük bir güç olduğu sürece, saldırı ve kuşatma altında bir sosyalizmin boşa gitmemesi için, sosyalist kazanımları koruyacak olan proletarya diktatörlüğü sağlanmalıdır. Proletarya diktatörlüğünde en ufak bir zayıflık, güçlü olan düşmanın hemen harekete geçmesine ve bütün yıkıcı güçlerini sosyalizmin üzerine yöneltmesine yol açar. Kapitalizmin dünyada büyük güç olduğu ve sosyalizmi kuşatma altına aldığı koşullarda proletarya diktatörlüğü her bakımdan güçlendirilmelidir.

Bütün kıtalarda bir yüzyıl boyunca süren devrimci ve sosyalist mücadelelerce sağlanan deneyimleri, sosyalizm uğruna mücadelede birer kazanım ve mevzi olarak görmek gerekir. Emperyalizme ve kapitalizme karşı verilen devrimci mücadeleler bu anlayışla değerlendirilmeli. Yenilgiye uğrayan devrimci mücadeleler de yenmek ve kazanmak için değerlendirilmeli. Yenilgiye uğrayan devrimci mücadeleler sonuç çıkaracağımız engin derslerle doludur. Proletarya, sosyalizme ulaşmadan önce sosyalizmi nasıl gerçekleştireceğini yalnızca teorik olarak değil, pratik olarak da bilmelidir, pratiğin içinden geçerek yetkinleşmelidir. Bugüne kadarki pratik, devrimci sınıf proletaryaya, sosyalizmi gerçekleştirmede güçlü bir temel sağlıyor. Nasıl ki, insanların kuşaktan kuşağa aktardığı bilgi birikimi sonrakiler için dayanacakları ilk temeli veriyorsa, sosyalizm mücadelesinde, daha önceki kuşakların elde ettiği ve bugüne aktardığı bilgi birikimi de bugünkü sosyalist kuşağa, sosyalizmi gerçekleştirmede ilk veriyi sağlıyor. Burada önemli olan yalnızca bugüne aktarılan bilgilere işaret etmek değil, bu bilgileri de bugünkü ve yarınki mücadelede kullanacak biçimde marksist eleştiri söz-

gecinden geçirmektir.

Bilimsel nitelikli bilgiler bir güçtür. Bilimsel sosyalizm de, bilimsel bir görüş olarak, dünyanın devrimci dönüşümünde, proletaryanın elinde bir silah ve dönüştürücü güçtür. Bilimsel sosyalizm silahını, bu dönüştürücü gücü iyi kullanalım.

Kapitalizmden komünizme geçişte proletaryanın en etkin silahı olan proletarya partisi çoğu olağanüstü şartlarda geçen zengin bir tarihe sahiptir. Proletaryanın bağımsız politik örgütünün geldiği düzeyi saptamak için, onun evrimini iyi bilmek gerekiyor.

Bilimsel sosyalizmi uluslararası proletaryaya maletmek, proletaryayı sosyalizme kazanmak için kurulan Komünistler Birliği'nden sonra kurulan I. Enternasyonal, bu alanda üstlendiği görevi yerine getirdikten sonra, Komün'ün düşüşünden sonra dağıldı. Yerine kurulan II. Enternasyonal, ilkinin yarattığı sosyal-demokrat işçi partilerini biraraya getirdi. II. Enternasyonal, sınıflar mücadelesinin görece barışçı geçtiği dönemde mücadele verdi. Yaptığı esas hizmet, sosyalizmi en geniş kitlelere götürmek ve parti yönetiminde kitlelerin kapitalizme karşı mücadelelerini yönetmek oldu. Bu dönemde legal mücadele araçları sosyalizm için başarılı olarak kullanılmıştır. Koşullarda önemli bir değişim meydana gelince, II. Enternasyonal partileri gelişmelere ayak uydurmakta zorlandılar. Bu, sınıflar mücadelesinin yeni ve sert döneminin başlaması oldu.

Kapitalizm belli bir gelişme aşamasında emperyalizme dönüşünce, emperyalizm kapitalizmin bütün temel hareket yasalarını, çelişkilerini, sürtüşmelerini bir üst düzeye çıkardı. Sınıflar mücadelesi sertleşti, proletaryanın toplumsal kurtuluş mücadelesi kendisini birçok yerde belirginleştirdi. Tekelci kapitalizm kendi bağrındaki bütün devrimci öğeleri harekete geçirdi. Toplumsal devrimin madde ön koşulları her bakımdan olgunlaşıyordu. Dönem her yönden kendisini temsil edecek politik bir örgütlenmeyi dayatıyordu. Proletaryanın devrimci sınıf partisi olan Leninist Parti böylece bir devrim-

ci dönemde doğdu. Leninizmi yaratan koşullar aynı koşullardı. Hem Rusya'da ve hem de dünyada leninizmin koşulları ortaya çıkmıştı.

Yeni dünya koşullarında eski tipte parti ile yola devam edilemezdi. Çelişkilerin keskinleşmesi, sınıflar savaşının sertleşmesi, proletaryanın sınıf mücadelesini başarıya götüreceği yeni tipte proletarya partisini zorluyordu. Yeni tip proletarya partisi bir devrimci parti olmalıydı. Rusya'da Lenin önderliğinde kurulan Bolşevik Partisi böyle bir partiydi. Artık II. Enternasyonal partilerinin dönemi kapanmıştı. II. Enternasyonal partileri I. Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında kendi burjuvaları için çarpışarak kendi sonlarını getirdiler. II. Enternasyonal sosyal-şoven bir politika izleyerek tamamen çöktü.

Ekim Sosyalist Devrimi yeni tipte bir parti olan Bolşevik Parti tarafından zafere ulaştırıldı. Diğer kapitalist ülkelerde de savaş sırasında proletaryanın bağımsız devrimci çizgisini temsil eden ve proletaryanın temel amaçlarını gözeterek marksist gruplar ortaya çıktılar. Birçok ülkede yeni tipte marksist örgütlerin ortaya çıkması, proletaryanın toplumsal kurtuluşu için koşulların birçok yerde oluşmasının sonucuydu. III. Enternasyonal (Komünist Enternasyonal) yeni tip proletarya örgütleri tarafından kuruldu. III. Enternasyonal'in komünist partileri, proletaryanın kurtuluşunu devrim yoluyla gerçekleştirmeye yetenekli partiler olarak mücadele verdiler. III. Enternasyonal, proletarya devrimleri çağının ürünüdür.

Komünist Enternasyonal partileri burjuvazinin en sert saldırılarında bile ayakta kalmasını bilen ve her koşulda mücadele etme yeteneği kazanan niteliklere sahip oldular. Ekim sonrasında '40'lı yılların başlarına kadar süren Komünist Enternasyonal döneminde proletarya, komünist partilerin önderliğinde birçok alanda başarılarla tanıştı. Bilimsel sosyalizm maddi bir güç oldu, etkinliği arttı. Sınıflar mücadelesinde proletaryaya öncülük ettikleri için, mücadele

alanında hiçbir boşluk bırakmadılar. Komünist partiler, II. Emperyalist Dünya Savaşı'nın getirdiği baskı ortamında III. Enternasyonal'in dağılmasından sonra da, ülkelerinde sosyalist mücadelelerini sürdürdüler. Sosyalizm bir sistem olduktan sonra, hem yeni tip proletarya partilerinin, hem de sosyalizmin etkinliği iyice arttı.

III. Enternasyonal'in dağılmasından sonra uluslararası komünist hareket arasına yapılan komünist ve işçi partileri zirvesi biçiminde biraraya geldi. Son yarım yüzyılın büyük bir bölümünü kapsayan bu ilişki biçimine denk gelen süreçte, komünist partileri birbirinden farklılaştılar. Avrupa komünist partileri içinde büyük bölümü, burjuvaziyle sınıf işbirliği anlamına gelen "Avrupa Komünizmi"ni benimsediler. Böylece bu partiler, leninist parti anlayışından, bilimsel sosyalist öğretime tamamen köptular. Proletarya diktatörlüğünü reddederek ve "öncü örgüt" anlayışını yadsıyarak düzene yöneldiler. Sosyalist ülkelerdeki komünist partileri temelde bilimsel sosyalist ilkelere bağlı kalırken, çeşitli noktalarda marksist-leninist ilkelere ciddi hatalar işlediler, giderek komünist partisi konumundan uzaklaştılar ve sonuçta dağıldılar. Bağımlı ülkelerin komünist partileri ise, esas çoğunlukla oportünist-reformist bir temele oturdular ve zamanla sınıflar mücadelesinin dışına düştüler.

Bağımlı kapitalist ülkelerde sınıflar mücadelesindeki boşluğu sol devrimci örgütler doldurdu. Marksizm-leninizmden güçlü olarak etkilenen sol devrimci örgütler, sosyalizmin dünya çapında yarattığı etkiden de yararlanarak, sosyalizm doğrultusunda mücadeleye giriştiler. Bu devrimci hareketlerle marksizm-leninizm arasında Çin Seddi yoktur. Sonraları bazıları komünist parti düzeyine yükselen bu örgütler, devrimci silahlı mücadeleyle, bağımlı kapitalist ülkelerdeki esas devrimci mücadeleyi temsil ettiler. Bilimsel sosyalizm, onların mücadelesinde, emekçi kitleleri harekete geçirci gücü buldu.

Son yılların en kayda değer gelişmesi, sosyalizmden kopan

partilerin yanında, bilimsel sosyalizmi temel alan ve temsil eden leninist parti ve örgütlerin ortaya çıkışı oldu. Bu örgütler mücadele yeteneğine sahip militan nitelikleriyle öne çıktılar. Sosyalist ülkelerdeki geriye düşüş ve burjuva saldırıların her alanda arttığı bir dönemde, bu militan sosyalizm örgütleri, mücadelelerinde proletaryanın devrimci amaçlarını temsil ediyor. Devrimci örgütlerin varlığı, sosyalizm mücadelesinde bir güvencedir.

Uzun bir tarihi geçmişi olan, bu süreç içinde çok zengin bir sosyalist birikim elde eden uluslararası komünist hareket, mücadelenin geldiği aşamada, bugünkü devrimci görevleri doğru saptamalıdır.

Proletarya ve burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf mücadelesinin geldiği tarihi aşamada, komünist partilerin görevleri daha önceki dönemlere göre önemli değişiklikler içermektedir. Kapitalizmden komünizme geçişin temel görevleri; kapitalizmi yıkmaya, proletarya diktatörlüğünü ve sosyalizmi gerçekleştirme, sınıfları ortadan kaldırmadır. Bu, söz konusu dönemin temel devrimci hedefleridir. Komünist toplumun üst evresi daha ileriki bir aşamanın sonucudur. Aynı şey sosyalizm için söylenemez. Sosyalizm -bağımlı kapitalist ülkelerde demokratik halk devrimiyle bir geçişi de içererek- geleceğin değil, günümüzün bir sorunudur. Komünistler önlerindeki görevleri bu duruma göre saptamalıdır. Bilimsel sosyalizmin bir öğretisi olduğu dönemler çok gerilerde kaldı. Sosyalizm, artık maddi bir güç, bir olgu, çağın en etkin hareketi, toplumsal bir sistem ve kapitalizm tarafından her tarafta gündeme getirilen bir zorunluluktur. Komünistler, görevleri mücadelenin bugünkü basamağına göre belirlemeli.

Sosyalizm, proletarya için kurtuluşun etkin silahı ve hedefi olmakla kalmamış, en geniş kitleler için ise kurtuluşlarına esin kaynağı olmuştur. Çağımız sosyalizme tanıktır, çağımız ana içeriğini sosyalizm uğruna mücadelelerden almaktadır. Sosyalizm ideoloji,

sanat, kültür, politika, diyalektik ve materyalist yöntemleri ve düşünme biçimiyle son derece etkindir ve yaygındır.

Bu durumda komünist parti, kitleler içinde derin kök salan sosyalist birikimi kucaklamalı ve onu her yerde egemen yapmalıdır. Bu kapsamlı görev, komünist partisini nitelik olarak yetkin olmaya zorluyor. Komünist partisi, teorik, politik, kültürel, mücadele anlayışı ve bilgi birikimi bakımından sosyalizmi temsil edecek düzeyde olmalıdır.

Öte yandan her ülkedeki burjuva egemenlikleri uluslararası bir nitelik kazandığında, uluslararası devrimci proletaryanın, proletarya enternasyonalizmi eylemsel temelde bir zorunluluk olarak öne çıkmıştır. Komünist hareket bu görevi de çözmelidir.

Hiçbir komünist partisi, sınıf mücadelesinin pratik süreçlerinden geçmeden, bir yetkinleşme evrimi yaşamadan 150 yıllık komünist birikimi temsil edecek düzeye gelemmez. Komünist hareket 150 yıllık komünist mücadeleye bir şeyler katacak bir düzeyi tutturmalıdır. Hele sosyalizmin çağın bir olgusu olduğu günümüz koşullarında mücadele etmekte olan bir komünist partisi her bakımdan ileri, devrimci olanı temsil etmeli, devrimci proletaryanın ileri müfrezesi olmalıdır.

Sosyalizmi “uzak bir geleceğin” sorunu olarak görenleri en sert biçimde eleştiren Lenin, böylelerini sosyalizm anlayışında “doktriner” olarak nitelendirir. Hele bugünkü koşullarda, tekelci devlet kapitalizminin sosyalizmi bir olgu, günümüzün bir olgusu haline getirdiği bir aşamada, halen sosyalizmi geleceğin sorunu olarak görmek, tarihi sürecin dışına düşmektir.

Sosyalizmde doktriner anlayışı mahkum etmeliyiz. Kapitalizmden komünizme geçişin bugünkü aşamasında komünist partisinin görevlerini, çalışmasını, mücadelesini açık ve net olarak belirlemeli, belirgin olarak öne çıkarmalıyız. Sosyalizm yaşamda en ilerinin temsilcisidir.

Uğur DAĞLI
Mart 1999

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ ÖNE ÇIKIYOR

Dünyanın her yerinde kapitalizme karşı eylemler yükseliyor. Anti-kapitalist, anti-emperyalist eylemler bir süre önceden beri yükseliş içindedir. Bu yükseliş geçtiğimiz yıllarda daha ileri düzeye vardı. Geçen yüzyılın son yarısında bağımlı ülkelerde görülen sosyal-ayaklanmalar, bugün emperyalist ülkelerde ortaya çıkmaya başladı. Her yerde görülen sokak savaşlarının, iç çatışmaların, gösteriler ve ayaklanmaların nedenleri, etkenleri aynı dünya koşullarından ileri geliyor. Olaylar, onu etkileyen dünya koşullarından ve çok yönlü uluslararası gelişmelerden ayrı ele alınırsa, hiçbir olay açıklanamaz. Olaylar ekonomik ve tarihsel gelişmelerden ayrı olarak aydınlatılamaz.

Bunun için bilimsel bir bakış açısı gerekir. Bilimsel bakış açısı, daha önceki süreçleri açıklamakla sınırlı değildir. Tarihin gelişimini her yerde izlemektedir. Dünya çapında yapılan anti-kapitalist, anti-emperyalist eylemler sonuçtur; önceden maddi temelleri ve maddi koşulları oluşmuş sonuçlardır. Buna, “bunun nedeni kapitalizmdir” demek yeterli değildir. Çünkü kapitalizm de kendi içinde evrime uğramıştır. Evrimi yadsımayan her bakış açısı, kapitalizmin kendi evriminin çeşitli evrelerinin olacağını da kabul eder. Bugünkü eylemleri yaratan kapitalizmin geldiği durumdur. Genel olarak durum, kapitalizmin çöküş dinamiğinin bu sistemi çöküşe götürdüğü; yeni sistemi kuracak üretici güçlerin yeterince olgun olduğu, koşulların dünyanın devrimci dönüşümü için son derece uygun oldu-

ğu yönündedir. Eski toplumun yerini alacak yeni bir toplumu hedefleyen sosyal devrimler, kapitalizmin gelişimi tarafından hazırlandı. Buna sosyalizmin büyük teori-pratiğinin birikimi eklenince, yeni toplumu kurma mücadelesi her yerde güncellik kazanıyor.

Emperyalist merkezlerdeki ayaklanmalar ve sokak savaşları, daha büyük ve yaygın eylemlerin gerçekleşeceğinin güçlü işaretlerini veriyor. On yıllardır mücadelelerinde yalnız kalan bağımlı ülke halkları, emperyalist merkezlerdeki emekçi sınıfların ayaklanmalarıyla güçlü bir destek buluyorlar. Emperyalist ülkelerdeki anti-kapitalist kitle hareketinin, bağımlı kıtalardaki kitle hareketlerini etkileyeceği açıktır. Emperyalist-kapitalist sisteme karşı dünyanın her yerinde kitle eylemlerinin yükselmesi, genel olarak hareketin, dünya çapında ve bütünlüklü olarak davranacağını gösteriyor. Aradaki farklılık, mücadele veren güçlerin birbiriyle ilişki içinde, birbirini etkileyen yönde ve ortak hareket etmesi önünde engel oluşturmuyor. Sermayenin dünya çapındaki egemenliği, bunun kaçınılmaz sonuçları, çelişkileri proleter harekete daha fazla uluslararası karakter veriyor. Tekellerin dünya çapında birleşmesi, sermayenin bir avuç kapitalistin elinde birikmesi, karşı grupta yer alan yoksulların devrimci ayaklanmalarını bütün kıtalara yayıyor. Bütün kıtalarda emperyalist-kapitalist sisteme karşı devrimci mücadeleyi yükseltiyor.

Emperyalist merkezler; Seattle, Davos, Washington, Fransa, Almanya ve diğer merkezlerdeki yüzbinlerce emekçinin, gençliğin eylemleri, emperyalist ülkelerin daha büyük eylemlerle sarsılacağını gösteriyor. Bunun esas nedeni kapitalizmin iç çelişkilerinin öne çıkması, keskinleşmesidir. İşsizliğin artması, göçmen işçilerin aşırı sömürsü ve baskı altına alınması, sosyal yardımların kısılması, yaşam koşullarının kötüleşmesi; tekelci birleşmeler sonucu birkaç kapitalistin toplumun geri kalanı üzerindeki egemenliğinin artması buna karşı geniş bir kitlenin mücadeleye katılmasını getiriyor. Bu nedenle eylemlere yalnızca işçiler değil; çiftçiler, küçük-burjuvalar,

entelektüeller de katılıyor. Sosyal birey kapitalizme karşı ayaklanıyor.

Emperyalist ülkelerde, anti-kapitalist ayaklanmalara, sokak savaşlarına, proletarya dışında küçük-burjuvazinin de katılması doğaldır. Tekelcilik, proletaryanın yanında çiftçinin ve küçük-burjuvazinin de sömürülmesi ve baskı altına alınmasıdır. Emperyalist ülkelerde çiftçilerin sık sık eyleme yönelmeleri, büyük kentleri işgal etmeleri, kentler ve kent sınıflarından, tekelci kapitalistler tarafından sömürülmesinin sonucudur. Bunun yanında kapitalizm kentleri ve sanayii, kentli insanın fiziki yaşamını yok ediyor. Kapitalizmin çevre sorunu her bireyi etkiliyor. Toplumsal koşulların kötüleşmesi kent küçük-burjuvalarının ayaklanmalarına yol açıyor. Toplumun çok geniş bir kesimi ayaklanmaya yöneliyor.

Yakın zamana kadar, dünya barışı ve çevre sorunlarından hareket eden çevreci ve entelektüel hareket, nükleer silahsızlanma görüşmelerinin olumlu yönde ilerlemesi ve çevre sorunlarının, özünde kapitalizmin yarattığı bir sorun olduğunun görülmesi sonucu yeni bir yönelime girdi. Bunda Alman Yeşiller Partisi'nin hükümete girip, kendi hedeflerine aykırı hareket etmesi ve sonuç olarak, bu biçimde varolan sosyal hareketin politik perspektiflerinin iflas etmesi oldu. Nesnel olarak kapitalizme karşı olan çevreci hareket, artık bilinç olarak da kapitalizme karşı yönelmek zorunda. Çevrecilerin işçilerle birlikte ABD'deki ayaklanmaya katılması bunun göstergesi. Kapitalizme karşı yönelmeyen hiçbir sosyal-politik hareket ayakta kalamaz. İnsanın yaşadığı çevreyle birlikte kurtuluşu, kapitalizmi yıkmaktan ve yerine sosyalizmi gerçekleştirmekten geçer. Bu bilinç ve zorunluluk daha iyi kavranmış durumda.

Proletarya insanlığın kurtuluşunu üstlenmiş devrimci bir sınıf olarak, insanlığı ilgilendiren bütün sorunlarda görüş belirtmeli ve pratik tavrını göstermelidir. Yalnızca kendi ekonomik, toplumsal sorunlarıyla ilgilenen proletarya, kendisini darlığa mahkum eder.

Dünya proleter hareketi, gelişmekte ve yaygınlaşmakta olan geniş kitle hareketini doğru biçimde anlamalıdır. Kapitalizmin yol açtığı her sorunda ve her harekette tavır geliştirmelidir. İnsanlığın kurtuluşu amacı ve tarihi misyonu, böyle düşünmeyi ve böyle davranmayı gerektiriyor.

Çiftçiler, kent-küçük burjuva sınıflar, çevreciler, entelektüeller ne kadar anti-kapitalist istemler ileri sürerlerse sürsünler, kapitalizmi aşan bir perspektif ortaya koyamıyorlar. Böyle olunca geriye koşulların iyileştirilmesi istemi kalıyor. Koşulların iyileştirilmesi ise, kapitalizm altında bir seraptır. Üstelik kapitalizmin ulaştığı düzey iç çelişkileri, çelişkilerin keskinleşmesi, üretici güçlerin karşı karşıya bulunduğu sorunlar, bütün bunlar yalnızca devrim yoluyla yeni topluma geçişi işaret ediyor. İktidara ve yeni toplumu kurmaya yönelmeyen bir hareket yıkılmaya mahkumdur. Proletaryanın yeni toplumu kurma mücadelesine bağlanmayan bütün bu hareketler yozlaşmaktan ve burjuvazinin birer aleti olmaktan kurtulamazlar. Proletarya ise, kendi dışında bulunan bütün ezilenleri kurtarmadan kendisini kurtaramaz.

Sınıfsal konumu, niteliği ve nüfus içinde işgal ettiği yer nedeniyle proletarya, sosyal devrimin motorudur. Bugüne kadar küçük burjuvazi de proletaryanın yanında devrimci bir rol oynadı. Proleterleşme sürecine bağlı olarak bu devrimci rol devam edecektir. Fakat küçük burjuvazinin devrimdeki yeri eskisi gibi olmayacaktır. Ekonomik, tarihsel koşullar proletaryanın devrimci konumunu ve rolünü belirgin olarak öne çıkartıyor. Sınıflar mücadelesi iki sınıf arasında geçiyor. Proletarya devrimci bir sınıf olarak, dünyayı değiştirme görevinin sürükleyici, öncü gücü olarak görevlerini üstlenmelidir. Bütün ezilenlerin kurtuluşu, proletaryanın bu görevleri yerine getirmesine bağlıdır.

Dünya çapındaki eylemler, bu kurtuluşun koşullarının ne kadar var olduğunu ortaya koyuyor. Böylesi bir alt-üst oluş sürecinde,

Yeni Evre

devrimci bir hareket olarak proletarya enternasyonalizmi öne çıkmıştır. Proletarya enternasyonalizmi, proletaryanın elinde bir dönüştürücü araçtır; anti-kapitalist bir silahtır. Dünya yüzeyinde hergün meydana gelen toplumsal gelişmeler, proleter temeldeki enternasyonalizmin daha da öne çıkacağını gösteriyor. Proleter hareket öz olarak uluslararasıdır. Proleter hareket ancak uluslararası düzeyde ileriye gidebilir. Bunun için öncelikle, bugünkü tarihsel evrenin, yeni bir evre olarak tanımlanması yapılmalıdır. Bu tarihsel evre, tarihsel öncülüğün dünya proletaryasına geçtiği insanlığın önündeki sorunlara ancak proletaryanın çözüm bulabileceği, en önemlisi de üretici güçlerin gelişme düzeyinin, ancak yeni bir toplumu zorunlu kıldığı bir gelişme aşamasıdır.

Emperyalist ülkelerdeki toplumsal hareketlere bir perspektif kazandırmak dünya proletarya hareketinin görevidir. Proletarya dışında hiçbir sınıf perspektif koyamaz. Proletaryanın perspektifi sosyalizmdir. Sosyalizm ki, tekelci kapitalizm ve bütün tarihi koşullar tarafından hazırlanmıştır. Dünya proleter komünist hareketi enternasyonal plandaki ayaklanmalara müdahale etmezse, ağırlığını koymazsa, bu hareketin yozlaşp, zamanla dağılacağı bilinmelidir. Komünist hareket, sosyalist toplumun üstünlüklerini ve kaçınılmazlığını anlatarak, eylemci kitleleri ve eyleme geçmekte olan kitleleri sosyalizme ikna edebilir. Geniş işçi kitlelerini sosyalizme yönlendirmek için yeterli bilgi birikimi ve bilinç vardır. Küçük burjuva kitlelerin, ancak proletaryanın önderliğinde hareket ederek hedeflerine ulaşabileceklerini anlamaları için elde yeterince gerekçe ve bilgi birikimi vardır.

Devrimci temelde bir enternasyonalizm için pratik olarak harekete geçilmelidir. Bütün ülkelerde kapitalizme karşı devrimci mücadeleye dayanmayan bir enternasyonalizm hiçbir zaman yaşayamaz ve amaçlarına ulaşamaz. Devrimci bir enternasyonalizmin örgütlenmesi için, öncelikle daha önceki sürecin irdelenmesi ve eleş-

tiriden geçirilmesi gerekir. Önceki süreç eleştirilmeden ileriye gidilemez. İleriye gitmek isteyen, kazanmak isteyen her devrimci sınıf, önceki dönemi eleştiriden geçirir. Yönünü geleceğe çeviren proletarya, devrimci bir sınıf olarak yalnızca söyleme dayanan, pasifist, statükocu enternasyonalizm anlayışını sert biçimde eleştirmeli ve kapitalizmi alaşağı eden ve yeni bir toplumu hedefleyen bir enternasyonalizm anlayışı geliştirmelidir.

Bu alanda görev öncelikli olarak son dönemde dünya proletarya hareketi ve komünist hareket zor bir süreçten geçerken, dünya proletaryasının genel çıkarlarını, komünizmi savunan ve bu amaçla devrimci mücadele veren komünist partilerine aittir. Bu öncü girişim kendi sonuçlarını vermelidir. Her ülkedeki proletaryanın kurtuluşu, daha sıkı biçimde dünya çapındaki sosyalizm mücadelesine bağlanmıştır. Her komünist partisi, dünya proleter hareketinin bir müfrezesi olduğu bilinciyle davranarak bulunduğu topraklardaki devrimi zafere götürebilir. Her komünist partisi, enternasyonal bir mücadele anlayışıyla hareket ederse yüksek amaçlarına ulaşabilir.

Emperyalizme ve kapitalizme karşı dünya çapında yükselişe geçen ayaklanmalar karşısında emperyalist-kapitalist sistem boş durmuyor. Yalnızca fiziki olarak bu hareketi yok etmek için baskı biçimlerini devreye sokmakla yetinmiyor; politik ve ideolojik olarak da hareketi etkisiz hale getirmek için ideolojik-politik bir saldırı geliştiriyor. Uluslararası burjuvazinin bu konuda deneyimli olduğunu biliyoruz. Elindeki büyük olanakları, kitle iletişim ve propaganda araçlarını sonuna kadar kullanarak anti-kapitalist hareketi burjuva doğrultuda saptırabilir. Bu alanda komünizm, kapitalizmle sert, kapsamlı bir kapışma içinde olacaktır. Bu kapışmada tarihsel inisiyatifin ve üstünlüğün sosyalizmde olduğu bilinerek davranılmalıdır. Sosyalizm kapitalizme karşı en eşitsiz koşullarda mücadele vererek, bugünkü gelişmiş ve güçlü düzeye ulaşmıştır. Tarihsel koşulların komünizmi hazırladığı, komünist hareketin büyük bir güce

ve birikime sahip olduğu bir noktada, bu mücadeleyi dünya proleterya güçleri kazanacaktır.

Bir avuç emperyalist tekel ve birkaç emperyalist devlet dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu sömürerek; onları sefalete, ölüme, açlığa mahkum ederek çok büyük bir serveti elinde bulunduruyor. Sınıflar kutuplaşması dünya çapında derinleşmiştir, çelişkiler son derece keskindir. Emperyalist birleşmeler, emperyalist finans güçlerinin dünya nüfusu üzerinde kurduğu egemenlik ve sömürü, bağımlı kıtalarda, büyük ve süreklilik gösteren anti-kapitalist, anti-emperyalist mücadelelerin patlak vermesini getirdi. Topraktan, üretim araçlarından, yaşam araçlarından yoksun bırakılan dünya nüfusunun büyük çoğunluğu her geçen gün emperyalist-kapitalist sisteme karşı mücadeleye yöneliyor. Dünya büyük ayaklanmalara ve devrime hazırlanıyor.

Bütün kıtalarda milyonlarca insan dünyayı değiştirme eylemine yöneliyor. Dünyayı değiştirme bilinci, kitlelerin yaşam koşullarını değiştirmek için güçlü bir silah olarak gelişiyor. Ekonomik, tarihsel koşullar ve teorik-politik bilinç yeni bir dönemi başlattı.

Dünyanın her yerinde, kapitalizmi alaşağı etmek ve yeni bir dünya kurmak için büyük bir devrim dalgası yükselişte. Dünya proleteryası, bu devrimi amaçlarına ulaştırmalıdır.

Uğur DAĞLI
Mayıs 2000

DÜNYADAKİ SON GELİŞMELER VE PROLETARYANIN DEVRİMCİ GÖREVLERİ(*)

Şu anda bütün dünyada büyük bir hareketlenme, büyük bir eylem dalgası gelişmiş bulunuyor. Sık sık altını çizdiğimiz gibi, marksist açıdan ele aldığımızda bu eylemlerde temel olan yan, sınıfların belli bir temel üzerinde hareket ediyor olmalarıdır. Onların düşüncelerini, hareketlerini etkileyen belli temeller var. O temelde muazzam bir kriz, bir alt-üst oluş, sınıfların ilişkisini etkiliyor, değiştiriyor. Sınıf hareketinin ve diğer sınıf hareketlerinin biçimlerinin politik, ideolojik, kültürel temelinde yatan ekonomik harekettir. Yani, Marks'ın, sermayenin tarihsel öğretisinde ortaya koymuş olduğu bir süreç yaşanıyor. Sermaye merkezileştikçe, belli ellerde biriktikçe beraberinde büyük bir yozlaşma, çürüme, manevi çöküş, emekçilerin yaptığı işlerde bıkkınlık, yani hayattan bezginlik getiriyorsa bu aynı zamanda beraberinde isyanlar, ayaklanmalar, başkaldırıları da getiriyor. İşte bu süreci dünya çapında yeniden görüyoruz. Muazzam bir sefalet ve çürüme yığınlarında gerçekten kültürel, ahlaki, manevi bakımdan büyük bir çöküşü, bunun yanında yeniden dünya çapında mayalanmış olan devrimci bir eylem sürecini görüyoruz. Son eylemlerde eğilim olarak bir kere daha esasında Komün'le başlayan, bir yüzyıl boyunca bütün kıtalarda, özellikle kapitalist ülkelerde yoğun olmak üzere sınıfın ve komünistlerin, o muazzam hareketlerinin daha yüksek biçimler altında yeniden dirilişini ve ortaya çıkışını görüyoruz. Burada '36 İspanya'sının, yani uluslararası gö-

nüllü savaşıların çıkışını görüyoruz. Yığınları özgürlüğe, sosyalizme götürecek olan hareketlerin yeniden daha üst düzeyde, daha çaplı ortaya çıkışını görebiliyoruz. Ama bu tümünden şekillenmiş değil. Yani o eylemi yaratmış bulunan koşullar bugün daha güçlü bir şekilde var. Bu aynı eylemin tekrarı değildir. Bu eylemlerde, o eylemlere yol gösteren anlayışın daha güçlü bir şekilde kendini ortaya koşuşu var. Zaman zaman duraklama dönemi; bir güç biriktirme, sınıfin oturup durum saptaması yapma dönemi yaşanıyor. Proletaryanın hiç aralıksız muazzam saldırılarını göremiyoruz. Zaman zaman kendi dışındaki nedenlerden dolayı bir durum değerlendirmesi, bir durum saptaması dönemi yaşanıyor. O dönem, '90'larda büyük ölçüde yaşandı. Yükseliş yeniden başladı. Dünyada aynı dönemde, yani yıkım yılları içerisinde bir çok hareket iç içe, yan yana görüldü. Esasında aynı kökten çıkmakla birlikte yansımaları, sınıf ilişkileri birbirinden farklı. Bir yandan dünyada en büyük tekellerin toplantıları ve planlamaları var. Özellikle bağımlı ülkelerin ekonomik ilhakını sonuna kadar vardırma, emperyalist merkezlerdeki sosyal hakların ve diğer yığınların sömürüsünü daha da yoğunlaştırma, sosyal haklara el koyma gibi... Diğer taraftan bunun yaratmış olduğu karşı tepki biçimleri var. Avrupa'da orta sınıfın daha önce çiftçilerin, köylülerin, küçük burjuvaların eylemleri, bunun yanında proletaryanın grevler, genel grevler şeklinde kendini ortaya koyan eylemleri var. Sendikaların Paris toplantısı gibi, uluslararası toplantılar düzenleniyor ve bunlar büyük kitlesel eylemler, büyük organizasyonlar olarak gündeme geliyor. Belki de bunların tümünün toplandığı bir nokta ilk planda anti-tekel olabilir. Çünkü; tekellerin dünya egemenliği koşullarında başka türlü beklenemez. İşin doğası gereği bu zaten olabilecek olan en yüksek ittifak temelidir. Anti-tekel temelinde anlaşmak, bu yönüyle hareketin cephesel karakterini gösteriyor. Anti-tekel temelde talepler küçük ve orta sınıfların somut olarak hareket, kalkış noktası oluyor. Çünkü tekelci sermaye

kendi egemenlik alanını, kendi yaşam alanını, kendi güç alanını genişletirken, diğerlerinin alanını sürekli bir şekilde daraltıyor. Dolayısıyla onlar açısından da yani yaşam alanı daralanların, kendi yaşam alanını daraltanlara karşı başkaldırısı nesnelliğin gereğidir. Bu yüzden zaten Prag ortak yapılabilir, Melbourne ortak yapılabilir, Seattle'da sendikalarla diğer orta sınıflar, çevreciler ortak davranabiliyorlar. Bu ortak davranış tekel egemenliğinden ileri geliyor. Bir tekel egemenlik dünyası yaşanıyor. Zaten bunun için de emperyalizm ortaya konulurken çağımızın finans kapital egemenliği çağıdır diye ortaya konur, yani sanayii sermayesi değil, esas olarak finans kapital egemenliği, yani mali sermaye egemenliği çağı: IMF bunun açık göstergesi. Çünkü tüm dünyada sanayiye çekip çeviren de gene mali sermayedir. Dolayısıyla egemenliğe karşı mücadele küçük burjuva sınıflar, orta sınıflar açısından kendi yaşamları gereği olan eylemlerdir. Bu açıdan, Avrupa'daki hareketlerin, çiftçilerin arkasından kamyoncuların orta sınıf ve küçük burjuva hareketi öz itibarıyla anti-tekel karakterde hareketlerdir. Proletarya bu noktada, anti-tekel çerçevesinde küçük burjuvalarla ittifaka girebilir. Bu zaten gerçekleşiyor. Fakat proletarya hiçbir zaman anti-tekel konumundan, sadece bu konumdan hareket edemez. Bu proletaryanın kendi sınıfsal amaçlarına ihanet anlamına gelir. Proletarya esas olarak kapitalist özel mülkiyeti ortadan kaldırıp, onun yerine üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti hedefini ortaya koyan, özcesi sınıfların ortadan kaldırılması hedefiyle hareket eden bir sınıftır. Sonuna kadar devrimci sınıf konumu bundan ileri geliyor. Bu anlamda sadece anti-tekel konumda kalamaz. Ama böyle bir anti-tekelcilik dünyada yaygınlaşıyor ve burada önemli olan şudur; proletaryanın bunu gerçekten de anti-kapitalist hedefe yöneltmesidir. Tabii ki komünizm hedefine götürebilecek bir anti-kapitalizm. Esasen yaşanan şey gerçekten büyük bir yıkım. Bunun getirdiği sonuçlar, tekeller ve ona yakın sınıflar dışında bütün sınıfları etkiliyor. Giderek dünya daha

fazla, tekellerin, devletle bütünleşmiş tekellerin dünyası durumuna geliyor. Bu, karşı kutupta muazzam mülksüzleşmenin, dolayısıyla bir ayaklanmanın ortaya çıkması anlamına geliyor. Bu yıkımlar, esasında beş yüzyıllık kapitalizmin ilk sermaye birikiminden başlayan, tarihin en kapsamlı, en yaygın, en kitlesel yıkımları. Şu anda, özellikle '90'lardan sonra yoğunlaşan emperyalizm, tarihindeki en büyük soygunu, en büyük talanı gerçekleştiriyor ve bu da sıçramalı bir biçimde sonuçlar çıkarıyor. Daha büyük bir yoksullaşma, daha büyük bir mülksüzleşme, işsizleşme ve proleterleşme süreci; bunun daha büyük eylemlerle karşılık görmesi kaçınılmazdır. Temelde üzerinde durduğumuz bir diğer yan, tüm bunların bu şekilde ortaya çıkmış olması, burjuvaların da iradesi dışında bir durumdur. Kapitalizmin kendi dinamikleri, kendi teknik temeli, kendi toplumsal üretimindeki anarşik karakterinin aynı zamanda kaçınılmaz sonuçlarıdır bu sonuçlar. Üst üste binerek büyük birikimler sağlayan, uzun dönemin birikimidir bu sonuçlar. Geçmişteki sonuçlardan daha devrimci sonuçlar yaratabilecek yıkımlardır bunlar. Olan şey kapitalizmin sadece ekonomik krizi değil, (ekonomik kriz bu üretim biçiminin tepe noktasıdır) esas yıkım içinde olan kapitalist üretim biçiminin kendisidir. Bu kapitalist üretim biçiminin ve burjuvazinin temsil ettiği bir tarihsel dönemin sonudur. Aynı zamanda onunla birlikte, onun temsil ettiği özel mülkiyetle başlamış olan, uzun dönem sürmüş olan bir uygarlık döneminin sonu diyebileceğimiz bir süreç yaşanıyor. Tekelci kapitalizm bunu en üst düzeye çıkardı. Son on yıldaki birleşmeler ise bunu daha kesin, daha şiddetli hale getirdi. Demek ki bütün bu sınıflar ilişkisinin temelinde, sermayenin dünya çapında daha az elde, daha az tekelerde birikmesi yatıyor. O ne kadar büyükse, yarattığı yıkımlar da o kadar büyük hale geliyor ve en önemli şey bunun süreklilik kazanması ve devam ediyor olmasıdır. Yani işsizlik sürekli bir olaydır, kalıcı işsizlik kalıcı bunalımın ifadesidir, işsizlik kapitalist ekonomik bunalımın ilk ve en önemli gös-

tergesidir. İşsizliğin kalıcılaşması, bu bunalımın kalıcı olduğunu gösteriyor. Bu demektir ki, artık mevcut ekonomik toplumsal sistem içerisinde emekçi sınıfların lehine iyileşmeler, sürekli iyileşmeler beklememek gerekiyor. Geçici yükselişler, hemen arkasından daha büyük bir düşüş, daha büyük bir yıkım getiriyor. Yani emekçi sınıfların yaşamında düşüş ortaya çıkıyor. En önemlisi kapitalizmin dünya çapında yaratmış olduğu bu sistem, dünya işbölümünde ulusların yalıtıklığına son verdi; sadece sahte bir bağımsızlık, biçimsel bir bağımsızlık ortaya koydu. Bütün ülkelerde üretici sınıfların bağımsız üretme olanaklarını, koşullarını onların ayakları altından çekip aldı. Yani emperyalist-kapitalist sistemin yaratmış olduğu bu durum bağımsız üretim alanlarını onlara bırakmadı. Bu anlamda üreticilere her türlü dış etkiden kendini koruyabilecek, yaşamını sürdürebilecek bağımsız bir yaşam alanı bırakılmamıştır. Bugüne kadar insanlık böylesi bir bunalımla, böyle bir yıkımla karşı karşıya değildir. Öyle olmuş olsaydı, en çok köylünün bulunduğu çeşitli ülkeler, dünya çapında bu bunalımdan daha az etkilenirdi. Köylü, tarım ülkesi olanlar kendi tarımıyla kendine biraz yaşam alanı sağlayabilirlerdi. Ama yaşam alanı sağlanamıyor, çünkü onların tarımları da çöktürüldü. Sadece emperyalist tekellerin dünya işbirliği çerçevesinde ve onların işbirlikçilerinin kendi çıkarları temelindeki iş alanları, üretim alanları bırakıldı, ki o da onlara ait değil. Bu anlamda üreticilerin üretim yapma olanakları ortadan kaldırılıyor, toplumsal üretim sürecinden uzaklaştırılıyor, üretici yetenekleri ortadan kaldırılıyor. Çünkü onların üretim alanları sürekli darbe yediği için, ortadan kaldırıldığı için, mevcut üretim dalları ise emperyalizmle ilişki içerisinde, o dünya işbölümünde olduğu için tüm yaşam bağı ile ona bağımlı durumda. Böylece bağımlılık denen şey bugün geçmiş dönemlerle kıyaslanamayacak kadar ağır olarak insanlığın üzerine çökmüş durumdadır. Çünkü kölelik de, serflik de, ücretli kölelik de bir bağımlılık türüdür, ama ücretli kölelik o noktaya geldi ki, bugün-

kü ücretli kölelik ilkel sermaye birikimi dönemi gibi değil. Kapitalizmin gelişme dinamiklerinin olduğu dönem gibi de değil, daha üst düzeye varmış durumda. Böylesi bir merkezileşme, böylesi bir kitlesel, dünya çapında diyebileceğimiz (bilinen deyimıyla küresel) yıkım süreci yaşanıyor. Kapsamı ve sonuçları bakımından da tarihin en büyük yıkım süreci ve tabii ki bu, kapitalizmin gelmiş olduğu düzeyle ilgilidir. Kapitalizmin bu gelişmesinde iki şeyin altını çizdik; doğanın yıkımı ve emeğin yıkımı. Servet avcılığının evrenselleşmesi, servetin dünyada gerçekten çok az gücün elinde toplanmış olması, diğer bütün insanların yalnızca bu servetin unsurları, birer ögesi haline getirilmiş olması, bu anlamda da insan soyunun en soysuzlaştığı bir dönem yaşanıyor. Bu hiç bugünkü kadar belirgin değildi. Yani bir avuç dünya çapında zengin denilen kapitalist ile milyarlarca insanın yoksulluğu, açlığı bu kadar bariz değildi. Sistemin her bakımdan o insanlık dışı denilen yönü, koşulları her bakımdan insanlık dışı koşullar olarak çok belirgin hale geldi. Ve bu durum tekeller ve onlara yakın olan kapitalistler dışında yaşamın her alanında kendini gösterdiği için geniş bir kesimi harekete geçirdi. İlk planda bu kadar geniş kesimi etkileyen bu sonuçlar, bir karışıklık olasılığını gündeme getirdi, ama bu gelişmeler proletaryanın her yönüyle öne çıkmasını kaçınılmaz hale getiriyor.

Kaçınılmaz olan şey nedir? Sermaye birikimi aynı zamanda muazzam bir işçi çıkarımı anlamına geliyor ve öylesine hızlı bir süreç yaşanıyor ki üretim düzenleri değişiyor. İşsizler gerçekten açlığa, ölüme mahkum edilmişken, çalışanlar yarımından tamamen emin değiller. Çünkü kapitalist sermaye birikimi hiçbir üretim düzeyini tanımıyor. Marks'ın en çok üzerinde durduğu şey buydu. Çok kısa sürede üretim düzenleri değişiyor, üretim biçimi değil. En çok teknolojik alanlara yatırım yapılıyor. Bütün toplum sermaye üzerinde yaşıyor. Sermaye akışı değiştikçe, o akış üzerinde kurulmuş olan

toplumun akışı değişmeye başlıyor. Köylüyü köyden kente göç ettiren neden sermaye akışıdır, uluslararası göçü sağlayan yine sermaye akışıdır. Meksika'dan Amerika'ya göçü sağlayan yine sermaye akışıdır. Çünkü bu sermaye akışı şu an öylesine bir hareket halinde ki, bu, bunun üzerinde kurulmuş daha önceki düzenleri, statükoları alt üst ediyor. Daha önceki üretim düzeni, diyelim ki esnek üretim belli alanlarda yaygınlaştırıldı; esnek üretim, büyük fabrikaların tasfiyesi, oradaki işçilerin çıkartılması anlamına geliyor ve böylece kalıcı gibi görünen iş kolları, işyerlerinin ayakları altındaki toprak birden bire kayıyor, işçiler işsiz kalıyor, işkolları değişiyor. Bu en çok Türkiye için izleniyor. Sabancı'nın söylemiş olduğu gibi; tekstilin bırakılıp iletişim alanına geçilmesi, en büyük karlılık oranının tamamen bu alanda olmasından kaynaklanıyor. Peki bunu kim düzenliyor? Uluslararası tekeller; ABD, Japonya tekellerinin dünya çapındaki yönelimi. Bu en karlı alana yönelik işbölümünü onlar belirlemişler. Sabancı buna uymak zorundadır. Sabancı onlara bir işbölümü dayatamaz. Bu ne anlama gelir? Tekstil fabrikasının kapanması demek pamuğun çökmesi demektir. Pamuğun çökmesi demek tarım işçilerinin çökmesi demektir. Tarla ile dağıtım arasındaki, kamyonusuna kadar bütün ara sınıfların etkilenmesi demektir. Böylece bağımlılık, çok açık olarak daha fazla bağımlılığa, insanların kendileri üzerinde hiçbir söz hakkı bırakmaması anlamına geliyor. Onların söz haklarını kapitalizm, burjuvazi kullanıyor. Bu ana gelişmenin yönü, fakat bu kadar büyük sermaye birikimi bu kadar büyük güç nereye gidecektir? Eninde sonunda bu kadar büyük bir sermaye gücünün kendini yeniden üretebilmesi gerekiyor. Bu kadar büyük bir yoksulluk dünyada yaygınlaşmışken, emperyalist merkezlerin kendi işçileri işsiz kalırken, resmi yoksulluk ABD'de dahi 30 milyonun üzerindeyken işsiz ve yarı işçi statüleri çok yaygınlaşırken, dolayısıyla daha az ücret alan insanların sayısı yaygınlaşıyor, daha büyük sermaye, daha büyük üretim demektir. Daha

büyük üretim ise pazar sorunuyla karşı karşıya, bu da her krizin öncekinden daha büyük olması anlamına geliyor. Niye kriz bir öncekinden daha büyük ve kalıcı hale geliyor? Geçen yüzyılda kriz dönemlerindeki eylemleri gördük. Paris Komünü'nü, diğer eylemleri, Avrupa devrimlerini. Halbuki bugün kalıcı, büyük çaplı krizler yaşıyoruz. Bu bütün ülkelerde başkaldırının nesnel temelinin sürekliliği anlamına gelmektedir. Çünkü bunu ortadan kaldıracak yeni bir refah dönemi, yeni bir gelişme dönemi gelmiyor. 1848'den '80'lere bakıldığında Marx ve Engels'in belirlemelerini görüyoruz. Devrimlerle ekonomik krizlerin kopmaz bağıni ortaya koyarlar. Özellikle sosyalist sistemin kapitalizmin dünya sistemi bütünlüğüne son vermiş olması daha derinlikli bir kriz yarattı. Bugün yaşanan şey ise, bunun ulaşmış olduğu en tepe nokta. Böylece bütün ülkelerde yoğunluğu, derecesi farklı olmak üzere bu eylemlerin zeminlerini yarattı.

Şimdi son eylemler üzerinde daha somut duralım. Seattle'daki eylem yüz bin kişilik bir eylemdi ve sendikalardan komünistlere, anarşistlere kadar geniş bir siyasal cephe oluşturdu. Kendiliğinden doğal bir cephe, yani bilinçli anlaşmış bir cephe değil. Prag'da yine aynı cepheyi gördük; sendikalar, anarşistler, küçük burjuva hareketler, çevreciler. Bir süre daha aynı cepheyi çeşitli alanlarda görmeye devam edeceğiz. Çünkü yönelinen hedef itibariyle anti-tekelcilik finans kapitale karşı eylemin kendi doğasında var. Ona karşı bir eylemde, bu güçleri yan yana göreceğiz bir süre daha. Bu süreç komünist partileri de değişime, dönüşüme itecek bir süreç. Hiçbir komünist partisi bu sürecin dışında kalamaz. '80'lerin sonu, '90'ların başındaki sürecin tersi bir süreç yaşıyoruz. Devrimcileştirici bir süreç, dönüştürücü bir süreç. Görünümünden daha çok buna önem vermek gerekiyor. Sınıfın ve onun temsilcilerinin dünyayı devrim yoluyla dönüştürme bilincinin yeniden kendini göstermesi, bu anlamda çok yönlü sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Zaten yaşanan eylem-

leri yaratan bu büyük yıkım, kapitalizmin merkezileşmesi, birikimi, sınıf karşıtlığının keskinleşmesi anlamına geliyor. Sınıf karşıtlığının keskinleşmesinin, politikanın da yöntemlerinin de sertleşmesini, keskinleşmesini getirmesi kaçınılmazdır. Bu olmaksızın buna yönelmeksizin hiçbir komünist partisi, hiçbir ilerici politik hareket kendi konumunu koruyamaz. Bu anlamda gerçekten büyük bir değişim dönemine girildi. Dünyanın bilincinde daha şimdiden derin izler bırakmış durumda. Anarşistlerin öne geçmiş gibi gözükmesi bir sorundur, fakat onların tarihi çıkmazları, yani tarihi iflasları, onların en güçsüz yönünü oluşturuyor. Geçen yüzyılda da bu böyleydi. Anarşist hareket, yani marksizmin, sınıf hareketinin kendini öne çıkarılmasından önce etkindi. Bu doğaldır da. Bu kadar büyük bir yıkım karşısında tepkilerin kendini bu şekilde ortaya koymuş olması da bu tepkinin ani olmasından ileri geliyor. Fakat komünist hareket çok büyük bir deneyime, örgütlü olma ve hareketi organize etme yeteneğine sahip. Öne çıkmasıyla bu hareketi tekrar etkisi altına alabilir. Alttan alta onu etkileyen, esasında o etkiyi yaratan uluslararası proleter harekettir, devrimci harekettir. Ama anarşizmin bu hareket içerisinde yeniden bir yükseliş göstermiş olmasının yaşanan süreçle ilgili bir yönü var. Zaman zaman böyle ara dönemler yaşanıyor, devrimci hareketin büyük darbe yediği, düşüş gösterdiği dönemlerde bu tip akımların çıkışlarına tanık oluyoruz. Ama bir süre sonra hareketin sınıfsal doğası ve tarihsel misyonu gereği proletaryanın siyasal hareketleri duruma ağırlığını koyuyorlar. Ağırlığını koyunca da onların etkisi en alt düzeye iniyor, onların tarihsel misyonu bitiyor, hatta gerici yüzleri ortaya çıkıyor.

Bu eylemler kendini aşan sonuçlar yaratacaktır. Zaten her büyük eylem, daha sonra daha büyüğünü ve şiddetlisini getirdi. Yani dünyayı daha da etkileyen, bazen kitlesel olarak düşük olsa bile (örneğin Seattle'da yüz bin kişiydi, Prag'da daha az insandı) yarattığı etki bakımından onu geçen eylemler ortaya çıkacaktır. Mevcut or-

tamda her hareket kendini aşan sonuçlar yaratır, kendisiyle sınırlı kalmaz. Bu eylemler büyük bir güven getirdi. Şimdi herkes yeniden tartışıyor. Yoğun bir tartışma dönemi; eylem ve arkasından şimdi örgütlenme sorunu tartışılıyor, bilinç sorunu, tavır sorunu tartışılıyor. Her sınıf bu yükselişte kendi sınıfsal konumuna, istem ve amaçlarına uygun bir ayrışma, saflaşma süreci yaşıyor. Bu süreç bir süre daha yaşanacaktır. Onun için bu cephesel karakterli eylemler bizi yanıltmamalı. En büyük yanlış, güncel eylemleri sınıfsal ilişki açısından ele almamak. Şimdi Seattle, Viyana, Melbourne, Prag'da 50 bin kişinin yürüyüşü, Güney Asya'daki WTO'nun protesto edilmesi, Kanada'daki petrol tekellerinin protesto edilmesi... Dikkat edilirse bu hareketlerde küreselleşme karşıtı ve benzeri söylemlerle işin sınıfsal bileşimi, sınıfsal ilişkisi göz ardı ediliyor. Kapitalizmin ulaşmış olduğu düzey açısından, proletarya dışında, dolayısıyla onun temsilcileri komünist partileri dışında, başkaları kitlelere bir perspektif sunacak yeteneğe sahip değildir. Proletarya her bakımdan kendini ortaya koymuş, ispatlamış, kapitalizmin yerine yeni bir toplumsal sistemi tesis edebilecek tek sınıftır. Komünist hareket bunun tek hareketidir. Ama onun bile harekete geçmesi için bu hareketlerin ortaya çıkması gerekiyordu. Bu hareketlerin bir özelliği de buna itiş sağlamasıdır. Ama proletarya bunu ileri götüremezse arkasından moral bozukluğu gelebilir. Çünkü kapitalist sistemin bugünkü tekeli egeciklik koşullarında bir politik sınıfsal hareket eğer proletaryanın konumunda ya da onunla ilişki içerisinde kapitalizmi yıkmayı öngörmezse, gerisin geri sınıf tarafından özümlenir, yozlaştırılır; en ilerici, en yiğit hareket bile bu sistem tarafından kendine benzetilir. Onun için bu mücadelenin sürekliliği ancak proletarya tarafından sağlanabilir, sonuna kadar götürülebilir. Ama olan şey büyük bir patlama, onu görmemiz gerekiyor.

Şimdi bunu sosyalizmin bakışıyla, proleter bakış açısıyla ele almamız lazım. Çünkü sınıfsal konum ve bakış açısı dar, kaba bir

bakışla bakma proleter bakış açısıyla bakma anlamına gelmiyor. Sınıfsal bakış açısıyla bakmak, insanlığın kurtuluşunu proletaryanın perspektifleriyle ele almak gerekiyor. Proletaryanın da insanlığı kurtarmadan kendisini kurtaramayacağı bilincine ulaşması gerekiyor. Onun için proletaryanın tarihi misyonu, gerçekten de insanlığın ve dünyanın kurtuluşundaki bu misyonu; proletaryanın bunu üstlenecek tek sınıf durumunda olmasından kaynaklanıyor. Proletarya bütün dünyadaki hareketlere öncülük etmek, kendi sosyalizm perspektifleriyle harekete geçmek durumundadır.

Bugün yaşanan büyük bir patlama. Bugünkü hareket '68'den daha ileri gitti. '68'in etkileri en fazla iki sene sürdü. Bu hareket daha önce devam etti ve hala devam ediyor. Avrupa'nın '68'i, '70' de sona erdi. Ama bu hareket '68 gibi sınırlı, kısıtlı değil. Bunun daha ileri gitmesinin güçlü zeminleri var. Atılan sloganlarda ve isimlerde görüldüğü gibi bu seferki '68'den daha büyük bir patlamayı temsil ediyor. Örneğin elli yıl yeter grubu, bu müthiş bir şey. Elli yıl yeter biçimde müthiş bir patlamanın kendini dışa vurumudur bu. Ya da "Bugün daha kaç çocuk öldürdünüz?" şeklinde ifade edilen sorular, doğrudan tekeller şahsında kapitalizme yönelik sorular, eleştiriler ve mahkumiyetlerdir. İnsan bilinci, bu harekete geçen militanların bilinci her seferinde kapitalizmin yeni bir yönünü ortaya koyuyor, teşhir ediyor. Böylece insan bilincine, onu neden biran evvel yıkmak gerektiği şeklindeki bilince katkı sağlıyor. Neden kapitalizmi tarihsel bakımdan sona erdirmek gerekiyor? "Bugün kaç çocuk öldürdünüz?" sorusu daha ileri bilinçte, kapitalizmin ayakta kalması, bundan sonra daha fazla çocuğun, daha fazla insanın öldürüleceği anlamına gelmektedir. İnsanlık yaşamının gerçekten kolay kolay onulmaz bir biçimde tahrip edilmesi anlamına gelir. Zaten "Kapitalizm Öldürür Kapitalizme Ölüm" oradaki herkesin sloganı değil. Bu herkeşe mal edilmekle birlikte öne çıkan bu ana yön, daha çok oradaki işçilerin, sendikaların, anarşistlerin katıldığı yöndür. Henüz bütün

katılanların ortak istemi değil, ama bu egemen hale geldi. “Kapitalizme Ölüm” esas olarak proletaryanın devrimci gündemidir ki, zaten proleter konumunda bu, kapitalizmden komünizme geçişin ilk büyük tarihi eylemidir. Bu eylemler ’40’lı yıllardaki “Faşizme Ölüm, Halklara Hürriyet” isteminden daha ileri, daha derin bir içerik taşıyor. “Kapitalizme Ölüm” perspektifini bizim aynı zamanda “Yaşasın Komünizm!” bilinciyle tamamlamamız gerekiyor. Bu ancak proletaryanın komünist partisinin yapabileceği bir şeydir ki bu zaten komünist bir program, nihai hedefi ortaya konulmuş proletaryanın komünist programı anlamına geliyor. Ama bu sloganlar aynı zamanda dünya entelektüel hareketinin düne göre daha ileri olduğunu da göstergesidir. Yani salt savaşçılık, savaş karşıtlığı, yalnızca faşizm karşıtlığı, yalnızca çeşitli ülkeler diktatörlüğü karşıtlığı biçiminde değil, doğrudan dünyaya egemen kapitalizme karşıtlığı ortaya koyuyor. Arjantin’de sendikaların dediği gibi; “*Mali sermaye diktatörlüğünü yenebiliriz*”. Bunu Arjantinli işçilerin söylemiş olması, bir sınıf açısından müthiş bir bilinçtir. “*Mali sermaye diktatörlüğünü yenebiliriz*” güçlü bir iddia ve aynı zamanda kendine güveni de ortaya koyan bir çağrıdır. Arjantin işçilerinin bütün dünya işçilerine çağrısıdır bu.

Tabi dışımızdaki sol her zamanki gibi bütünü ele alamadı. Bu olayları eklektik olarak ele aldı. Ama önümüzdeki süreçte bunun dünya çapındaki sonuçları daha açık görülecektir. Onlar gelişmelerin ardından yalnızca sürükleniyorlar. Uluslararası anlamda dünya çapındaki bu eylemleri, sınıflar savaşının daha şiddetli çarpışmaları izleyecektir. Emperyalist-kapitalist sistem böyle bir süreç karşısında bugünkü konumunu sürdüremeyecektir. Daha aktif, saldırgan bir konuma geçeceğini bilmemiz gerekiyor. Ama öyle bir dönemde daha saldırgan hale geçecek ki, artık burjuva şiddetin kitleler tarafından hissedilmediği bir dönemde buna başvuracaktır. Kitlelerin ayağa kalktığı, müthiş bir yoksulluğun, işsizliğin, dünyadan dışlanan-

mışlığın yaşandığı bir süreç içerisinde burjuva şiddet, daha önceki dönemde olduğu gibi bir sonuç yaratamayacaktır. Tersine daha büyük bir karşı şiddetle yanıtlanacaktır. Prag'da görüldüğü gibi bir ke-re yığınlar ayağa kalkmaya görsün, karşı tarafın her türlü şiddeti onu durduramaz. Böylece şiddetin asıl işlevi olan caydırıcılık, geri çekilme, sindirme noktasında şiddet ilk defa şiddet olmaktan çıkıyor. Şiddetin askeri fiziki yönü değişmiyor fakat sonuçları itibariyle etkisizleşiyor.

Biz tabii ki Seattle olsun, Prag olsun diğer ülkelerdeki bu çatışmalara konformist, sosyal reformist küçük burjuva açıdan bakamayız. Onlar şiddet eylemlerini mahkum etme hakkını kendilerinde görürler. Bizim açımızdan ise bunun daha örgütlü, daha organizeli, daha bilinçli sürdürülmesi yönüne vurgu yapılması gerekir. Orada şiddet sahneleri diye mahkum edilmeye çalışılan eylemlerde proletaryanın devrimci zoru daha bilinçli, daha amaçlı, daha örgütlü, hedefli olarak ortaya konmalıdır. Anarşizmden ayrılan bir yön budur. Anarşizm kendiliğinden, belli hedeflere yönelmeyen, bir yerden bir yere götürmeyen (çünkü uzun süreli bir mücadele stratejisi yoktur) dönemsel ani şiddet yöntemlerine başvurur. Burada mahkum edilmesi gereken ancak anarşizmin bu yöntemleri olabilir. Bu şekilde belli bir amaca bağlanmayan, proletaryanın iktidarını ele geçirme amacına bağlanmayan şiddet, amaca hizmet etmediği için yozlaşır ve karşıtına dönüşür. Proletaryanın amacına bağlanmış olan onu amacına götürecektir olan şiddet, savunulması gereken, hatta güçlendirilecek olan şiddettir. Bu eylemlerin şiddet ögesine başvurmuş olması, gelişmesi açısından müthiş cesaret veren, itici öğelerdir. Uzun süre uyuşuk kalan proletaryanın, uyuşuk kalan sosyalistlere bir ruh katması bakımından da bu olayların bu şekilde gündeme gelmesi ileri itiş veren bir özelliğe sahiptir. Görüldüğü gibi İngiltere'de gündeme gelen eylemler sonrasında Blair sokağa çıkma yasağı yoluna gitti. Paris'te gördük, bunu denemeye çalıştılar; Melbourne'de atlı birlik-

leri gördük; Seattle’da atlı birlikleri diğer modern silahlarla birlikte gördük. İşçiler Paris’te sülfürik asidi nehre dökceklerini söyleyerek, fabrikayı havaya uçurmakla tehdit ettiler. Köylüler Fransa’da Mc Donalds’ı bastılar. Demek ki köylülerden işçilere kadar bu yöntemler yaygınlaşıyor. Belki anarşistler daha fazla etkin olabilir, ama bu kadar birikime sahip proletaryanın bundan çok büyük endişe duymaması gerekir. Proletarya, sınıfsal bakış açısı, yüzyıllık birikimi ile bu durumu kısa sürede tamamlayabilecek ve daha bilinçli bir hale getirecek deneyime sahiptir. O sosyal reformistlerin ve sendikaların nümayişe çıkar gibi yürüyüşleri burjuvazi saldırdığı için değişiyor. Süreç aynı zamanda şiddet ögesini de beraberinde getiriyor. Bunun görülmesi gerekiyor, eylemlerin bu yönde ortaya çıkmasının getirdiği tartışmalar daha çarpıcı olacaktır. Şunun görülmesi gerekiyor ki; elli bin insanın gidip Viyana’yı basmış olması bir örgütlü zorun ifadesidir, bir meydan okuyuştur. Aynı şekilde Yunanistan Komünist Partisi’nin Clinton’ı karşılarken yaptığı muazzam eylem -ki çok da zoru öne çıkararak bir parti değildi- ve koşullar onu zor eylemleri kullanmaya itiyor. Bizim bu mücadelenin devrimci ruhunu atılgan, direngen, cesur ruhunu içeri taşımamız lazım. Seattle’dan Prag’a kadar. Viyana eylemi ile ortaya koyduğu böyle bir cesaret örneği göstermesi gerekiyor.

Böylece proletarya enternasyonalizmi, uzun süredir dikkat çekmiş olduğumuz olgu, bugün hemen hemen bütün uluslararası hareketin en çok tartıştığı bir yön olarak öne çıktı. Büyük bir hareket ortaya çıktığında, bu hareketin üzerinde çok geniş çevreler tartışılır. Uluslararası proleter hareketin bunun dışında kalması mümkün değildir. Daha önce belirttiğimiz gibi devrimci konumda olan ve en çetin dönemleri çok kararlı bir savaşla göğüsleyen, karşılayan komünist partilerin bu süreçte öne çıkmaları hakları ve görevleridir. Onların öne çıktığı bir yerde anarşist hareketin şiddet yöntemlerini kendi başına temsil etmesi mümkün değildir. Ancak olsa olsa otur-

muş konformist partiler karşısında bir avantaj sağlayabilir bu dönem açısından. Ama görüldüğü gibi kızıl bayraklar, Che posterleri, Spartakisler, diğer marksist-leninist örgütler bütünlüklü olarak vardı ve anarşistler bunların içinde azınlık durumundaydı; medyada belirtildiği gibi bir çoğunluk durumları yoktu.

Son tahlilde uluslararası sermaye, enternasyonal proletaryanın, komünist hareketin öne çıkması yerine bu tür grupların öne çıkmasını tercih eder. Çünkü bunlar çabuk söneceklerdir. Burada uluslararası komünist hareket adına konuşamayız, ama bizim onlara çağrı yapmamız gerekiyor -ki daha önce yapmıştık ve bu kendileri tarafından biliniyor-. Yeni koşullarda yeni saptamalar, onu pekiştiren, güçlendiren olaylar çıktı. Bizim bunun üzerine saptamalar yapmamız, iletmemiz yeni çağrılar yapmamız gerekiyor. Ancak hareket daha fazla enternasyonal karakter kazandıkça çeşitli ülkelerde başarı şansı vardır ve artacaktır. Proletaryanın ve uluslararası komünist hareketin bu bilinci kazanması gerekiyor. Hareket daha fazla uluslararasılaşmadıkça ve uluslararası hareketin gerçekten bir müfrezesi -programımızda belirtmiş olduğumuz gibi- olarak, onun organik bir bileşeni biçiminde hareket etmedikçe çok fazla başarı şansı beklememek gerekiyor. Burada konformizmin başka bir eylemsizliğine dikkat etmek gerekiyor. O da, bulunduğu topraklarda, alanlarda devrim mücadelesi vermeyip, devrim mücadelesi verebilecek bir komünist partisi öncülüğünde hareket etmeyip, meseleyi dünya genelindeki harekete bırakmak, ona ertelemek, onun arkasına sığınmak biçimindeki tehlikeli bir pasifizmdir. İşte uzun yıllar troçkistler bunu yaptı.

Sosyalist devrimi savunan çevreler bunu yapıyor. Bütün bu süreç iki yönden geliyor; bir taraftan dünyadaki genel devrim dalgası her ülkedeki proletaryanın toplumsal devrim dalgasını etkilediği gibi, her ülkedeki proletaryanın toplumsal devrim dalgası da dünyadaki genel yükselişi, genel hareketi etkileyecektir. Sadece bir yö-

nüyle bakmak geneli özelden, somuttan soyutlamak anlamına geliyor, bu pasifizme de dikkat etmek gerekiyor. Genelın arkasına sığınma pasifizmi ve dünya geneli hakkında boş laflar, boş sloganlar atan ve bunu devrimci sloganlar gibi ortaya koyanlar var. Biz onları gördük, ki 10 yıllık iç savaşta mücadeleden kaçtılar, seyrettiler. Türkiye’de sosyalist devrimi savunanlar gibi çok geniş bir çevre bunlar. Devrimcilik bunlarda sadece lafazanlık, gevezelik düzeyinde ortaya konuluyor. Bu nedenle biz sık sık eylemci enternasyonalizm diye vurguluyoruz. Bu aynı zamanda her ülkedeki eylemci devrimci enternasyonalist komünist hareketin kendi mücadelesini hızlandırması, yoğunlaştırması temelinde olabilir, ondan ayrı değil. Ama uluslararası yön ağır basıyor, giderek öne çıkıyor, bu açık olarak görülüyor. Biz de bunun etkilerini Türkiye ve K. Kürdistan emekçi hareketinde ve sosyalist hareketinde daha derinden hissedeceğiz. Bunu 10 yıl önceki durumla karşılaştıralım, ortaya çıkan, yaşanan devasa bir gelişmedir. Dolayısıyla yeniden bir düşünüş beklememek gerekiyor. ’90’lı yıllardaki düşünüş yerini genel olarak her alanda yükselişe bıraktı. Görüldüğü gibi kaçan bütün mücadele kaçkınları, şimdi Prag üzerine yazı yazmaya başladılar. ÖDP’den diğerlerine kadar bunlar 12 Eylül ve sonrasında mücadele kaçkınları, diğer taraftan EMEP çevresi, 10 yıllık varlıklarıyla yığınların elini kolunu bağlamaktan öte bir misyona sahip olmayan burjuvazinin bu gönüllü uşakları, yeniden tozu dumana katmaya başladılar. Ama bizim olduğumuz bir yerde bunların ileri gitmesi, çok da söz sahibi olması düşünülmemeli, çünkü bunların misyonu ortada. Ama bizim de uluslararası alanda daha aktif olmamız gerekiyor. Tabi bize karşı Davos olayları sırasındaki gibi blokale tavrılar devam ediyor. Davos olayları sırasında diğer Avrupa ülkelerine, elçilik ve konsolosluklara “TKEP/Leninist tehlikeli bir örgüttür” biçiminde bilgiler verildi. Bir taraftan da bu tip yöntemlerle devrimci örgütlerin alanını daraltma ve dolayısıyla eylemlerin daraltılması hedefleniyor.

Pentagon ve CIA'nın diğerk konsolosluklara verdiği bilgiler bunlar. Bu tip engellemelerle daha fazla uğraşacağız. Dünkü durumdan çok farklı bir noktadayız.

Gerçekten de görüldüğü gibi dünyanın her yerinde on binler ayağa kalkıyor, dünyanın her yerinde eyleme geçiyor. Prag'daki bir mağaza sahibinin söylediği gibi "en iyisi bu tip şeyleri dünyanın en ıssız bir adasında yapmak gerek". Durumu gerçekten en iyi biçimde ortaya koyuyor. Gördüğümüz gibi dünyanın en zenginleri toplantı salonlarına helikopterlerle tepeden inebildiler. Bu basit bir şey değildir, bir patlamadır. Amerika'da hedef DTÖ'ydü. Prag'da IMF-DB idi. Kanada'da petrol tekelleriydi. Güney Asya'da Asya Pasifik Ticaret anlaşmalarıydı. Melbourne'de telekomünikasyon şirketleriydi. Her birisi kapitalizmin dünya egemenliği örgütlenmeleri. Sembol değiştir ama hedef değişmiyor. Hedef sadece IMF ve DB değil, "IMF'yi ezdik sıra AB'de" gibi sloganlar eylemlerin yönünü gösteriyor. Önümüzdeki yıl yine Davos olacak ve yine daha büyük bir karşılama düşünülüyor. Öyle bir bilinç geliştirdi ki her yerde kapitalistler kuşatma altında, her yerde takip altındalar. Ezilenlerin nefesi kapitalistlerin ensesinde şimdi. Yakında yer altında toplantı yapacaklar. İlerde yeraltına geçmek zorunda kalacakları için (ki bunlar egemen olduklarını söyledikleri ve tek kutuplu olduğu iddia edilen bir dünyanın sahipleri) onlar açısından büyük bir mağlubiyettir. Toplantı yapacak yer bulamamaları her seferinde bir bölgenin ayağa kalkacağı tehdidiyle yüz yüze bulunmalarından korktukları içindir.

Uğur DAĞLI
Kasım 2000

(* Bu yazı dünyadaki son gelişmeler üzerine yapılan bir konuşmadan düzenlenmiştir.

**"... dünya kapitalist sisteminin gidiŒi,
tek tekele doğrudur; ancak kapitalizm
bu aŒamaya ulaŒamadan birçok
ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel
nedenlerden dolayı kendi karŒıtına
dönecektir."**

V.İ.LENİN